Ladislav Klíma Výbor z díla

LADISLAV KLÍMA

22.8.1878 19.4.1928

v ý b o r z d í l a

Prózy - listy - eseje - sentence

++

Milí přátelé,

předkládáme Vám dopis českého filosofa Ladislava Klímy nazvaný "Chalupnický den"; byl napsán dne 20.V.1914 a adresován ing. Antonínu Pavlovi. Tento text pokládáme z hlediska pochopení Klímovy filosofie za nejvýznamnější. Stejně důležitý je i dopis napsaný 13.IV., 14.IV., 15.IV.1914, z e kterého, aby byla zachována myšlenková kontinuita, citujeme v úvodu několik pasáží.

++

+++++

Citace z prvního dopisu ze 13.IV.,14.IV.15.IV.1914

+++++

Vážený příteli!

.....V očích se mi zatmělo,takže jsem musil usednout,když 1911 spatřil jsem po 3/4-ti letém odložení od kunratického lesa,svatá místa mezi Libuší,Dvory,Lhotkou a Cholupicemi.....místa,která čarovně slila se v jedno strašidelné tělo přečetnými okamžiky božkosti,hodinami hřímavé slávy a letu,týdny vznešenosti let 1907 až 1911 - kdy mé já v Já Věčného Vítězství,Brahmy,Všeho a Jedinného,Mihilentis přišedší,nezměrně vysoko nad světlem světa i myšlenky se vznášející ,vše JEN za kusy své vlastní Záře považující,jen Sebe samé v Sebeobjetí afirmovalo,vše chtějíc,protože,nic již nechtíc,vše feéricky mimo exestinismus.....vidíc,protože v sobě.....

Roku 1909,v pátek 13.srpna - duas negationes fertius affirmat! - to bylo,když v lese Kamýku, ve mdlé,dusné záři řídkým,bílým závojem obestřeného 4 1/2 hodinového slunce,vyzářila na mě po tříletých náběžích,nejsmělejší,nejstrašnější z myšlenek,jež člověk kdy měl :
BÝT JIŽ V TOMTO ŽIVOTĚ V PODSTATĚ VSKUTKU A CELE A PLNĚ ? DEUS ORSATOM OMNIOM.!
Již zde v podstatě JEDNAT,jak ON jedná v nejryzejším stavu! - a spolu poznání,že cíl tento,pro každého dosavadního člověka non plus ultra je šílenství,je zcela samozřejmý a dosažitelný ve smyslu mého aparentismu,existinismu..... a ovšem egosofismu.A od té doby držela se tato myšlenka myšlenek v démantovém zajetí a bude držet věčně a já JI / singulární pološílenec,polozločinec - řeknou polovolové,polopsi,singulární jako moucha domácí : " Jak to,že největší duchové světa na tu jeho nejvyšší myšlenku nekápli?" Pah! Největší duchové lidstva,tento řetěz galejníků,k sobě na zájem a ke gáléře připoutaných !.....

Dřív nebo později budou mé myšlenky : divoký skepticismus,absolutní nihilismus,logismus,ludibriomismus,kontradickionismus,efferenismus,oneirismus,ABSOLUTNÍ egodeismus etc.,nekonečností aspektů,které se z výšší otvírají.Nad zemí hřmít,jak dosud žádný uragán nehřměl.Dovedete patřičně ocenit otevřenost s níž vše sděluji?.....
.....Ostatně nečinil bych tak,kdyby mně teď nebylo vše lhostejno.
V bájný svět nejvyššího kladu volnosti,agresivity,rozvila se tenkrát přízní spravedlivého osudu má laboriosní existence,předurčená hlavně k defensivě,orání v granitu - k monotónním bojům s neuchopitelnými příšerami,lidem vůbec neznámými,jimiž však jednou až zavládne pravá svědomitost a poctivost myšlení a opravdovost a souveraimita vůle polovice lidstva podlehne.....
....Řekl jsem Vám již,kdě jsem:první zábřesk Nesmírného Dne,jeden z avantgardy přicházejících z daleké armády anthrepotheity,jeden z četných snad ptáků,kteří v únoru ještě daleko na sever přilétají a šmahem časně hynou,z paradoxních jen oráčů jiným slávu a sklizeň připravujících,sebe téměř nikdy nerozluštících,svůj význam a dosah nepoznavších,za špatné,chorobné se zaměňujících,své poklady a tajemství do hrobu s sebou berouchích.
.....Jedy do království božího vkročil jsem jen očima,ne nohou však.....
.....Cíle svého: perpetuovat,organicky si inokulovat boží stav,jsem zatím nedoháhl - hrom mně do hloupé palice prašti! - tisíckráte
držel jsem to už zrovna v hrsti,od Adama nikdo neměl takové příčiny k vzteku!Předčasná vůle má našla špatný nástroj v myšlení mém,k jiným průpravným bojům odsouzeném,jimi zchaotisovaném a rozrácaném,jako Alexandros ve své armádě v Indii,když chtěl dobýt svět.....
.....A několeté,vše znásilňující útoky - můj čestný titul zní : Invitae stuprator Minervae - zesílily oslabení a rozvrat,prašivá soldateska jela si plenit stany imperátorovy.....
.....Advespravit.....
.....Prozářen sice,jako po západech,takových ani jinak být nemůže,soumrak můj červánkem.....

.....Lůza,jaká nebyla by se směla u mne objevit, navštěvuje mé zaneřáděné pokoje.Příšery z pekla bušívají k půlnoci na má okna.....
.....Dračí setby vzcházejí.Výše mstí se za pokusy vystoupit na ně.A objevují se smyptomy,jako by můj starý,slepý pes : osud,nechtěl už poslouchat a aportovat.Víte-li pak,kmotře,proč neudělal jsem to,co za těchto okoolností zdá se samozřejmým: jít si lehnout?Předně z pomstichtivosti : ó aspoň některé Bodelsfürer mé soldatesky v okovech uzřít a umřít!Dále vzal jsem si k srdci Březinova cukrkandlová slova :
" Kdo ze života odchází,podoben je nemocnému,jenž od lékaře nad ložem jeho stojících ke stěně se obrátí." / sic ferme /.
Namítl jsem si sice,že by mnohý nemocný naživu zůstal,kdyby se vždy k doktůrkům obrátil prdelí, že prací lékařova je přečasto jen udržet pacienty nevyléčitelného,aby co nejvíce let na posteli probrečel,prořval,prohnil,prosral se do prádla,že Dr.Animální Život je pod dvojí maskou: vrchní vampýři a spodní lékařskou ve skutečnosti nakonec přec jen první;příšerným vampýrem, vysušovatelem duší,že Dr.strhl sice masku prvního zdání,ale druhé už uvěřil.....
.....že tato jeho poněkud špitální a pudová filosofie s ne právě přísnou filaletheií,považuje tento život - okamžik,život - za mořskou kapku a s mořem v jedno splývající,za celek příliš v sebe uzavřený a hotový.....
.....že není vůbec,ve věčné korelační Ondulaci, ztrát,že vše myslitelné se ve světě i jednotlivci zrealisuje,že tedy lhostejno,co se děje,že nutné je svatým,že vše,co člověka potká,po JEDINNÉ úzké stezce vede k Nejvyššímu,tj.dosažení Všeho.Etc.Ale tu,za třetí,četl jsem Hoxima,ideál Dostojevského,povídá : že nejšťastnější ze všech duší jsou duše sebevrahů,že sebevražedinka je - ó Empodoklse,Lukurgu,Hannibala,Uticenský, Napoleóne! - vrchol ničemnosti a že dle ruského mužíka je hřích za lotry tyto se modlit.....
.....A konsternován ecr coneritum quasi cinis! zanechal jsem [illegible] těch myšlenek. Vzpřímil

lo mne sice Zosimovo ujištění, že přesto " odvá-
ží se " přece jen za ně modlit - ale hned přerva-
l radost mnu, záchvat ukrutného blití. Chcete-li,
monsieur, spatřit všechnu možnou depravovanost ve
foku, a v tomto " odvažuju se" - sic sut peius
stima - ji máte : tot bájná aflorescence křesťan-
ství. Jen v člověku, který je hovadou; hovado rozu-
mem, hovado citem, hovado pudy, může se vůbec vyno-
řiti.....
.....V ní a podobných je klíč k podstatě Dostojev-
ského, této fantastické akumulace nejvyššího a ne-
jnižšího. Začátečník v odhalování povah, nacházeje
v Dostojevském to nejsubtilnější, nejsmělejší myš-
lenku, propastné pohledy duše, volnost ducha,
souverainní smích a pohrávání si, zločinnost, cyni-
čnost, výšlehy heroismu a divinity, pomyslí si, že má
před sebou vznešeného ducha. Zaráží jej vyjimečný
eruptivní ráz těchto projevů, ještě více, že Dosto-
jevský, aspoň na oko, málo si je cení, jim se vysmí-
vá a nadává, napadne jej dokonce, hledí-li člověk
ten na to, co mně platí za nejlepší a čeho je pře-
ce hvězda, která jednou ještě těžce zasáhne v osu-
dy lidstva! Démonický Caesar nebeské armády: opti-
cké mlhoviny, v jejímž středu pohybující se plíse-
ň, vegetujeme!.....
.....Rád bych dál o něm, ale umínil jsem si držet
se jen pěti themat. A tak vrátím se zase k své oso-
bě. A sice.....
.....Budu vypravovat historii pamětného " cholup-
ického dne", 1. října 1919. Neboť musím tyto dny
stále jen naň myslit, chci válet se ve večerních
červáncích upomínek a epismu, této doméně žvástu
a jeho praotce a arcimistra Homéra - nuže : kon-
cem září 1910 dokonal jsem se zdarem, aspoň zdán-
livým, vše co mne po 1 1/2 roku zaměstnávalo. Sko-
nčena vzteklá, nelidská zápolení, všechna pensa
odučlána ; jako uzavřený účet ležel přede mnou
celý minulý život, na prahu nového jsem stál. Jen-
krate měl jsem vytvořenou teorii, že dosavadní můj
život rozpadá se na 4 vždy 8-leté periody, ostře od sebe se lišící. I ustanovil jsem, že chci mí-
t [illegible] pátý takovým a takovým; určil jsem ka-

dému roku jeho i měsíci určitý a přesný obor činnosti, význam i ráz : takový musí být, rozkázal jsem; nebyla-li dosavední oktonia čirým dílem mé vůle, teď tomu již tak nesmí být! Smějete se? Budiž Vám to přáno! Ale dočkáme se ještě zvláštnějších věcí, než je poslušnost několika mizerných let k rozkazům vůle, až suverénní vůle a vskutku hluboká psychologická introspekce dosednou na trůn v lidské psyše, dosud dobytčí instiktivou okupovaný. Ovšem neobejdou se počátky všeho velikého bez chybných kroků, směšností a bláznení, vždyť k neobejdou se bez toho pokusy o pěstování asijských rostlin na naší půdě. A rozhodls jsem se, že vtrhnutí do 5 oktonia budu slavit 1.X.19lo o 3 hodině odpoledne na posvátném místě, co nejzeleněji s vlajícími prapory za víření bubnů a řvaní fanfár. O 1/2 3 jsem vyšel. Sotva ze vrat vykročím, spatřím hned před sebou hovno jako prase. Již vznášela se nad ním má levá noha.....

.....mohl jsem jej docela dobře překročit, ale v náhlé demenci, Bohem mi seslané - nevím, jak se to stát mohlo! - šlápl jsem celou nohou do něho...

.....Vir prudens byl by se teď vrátil domů, na chvíli usedl, obul jiné, neinfluované, NEPŘEDPOJATÉ boty a dával dobrý pozor, aby podruhé do hovna toho nešlápl. Já však tohoto ominis, jejž Bůh sám položil na cesty mé, ve zpyšnělosti své nedbaje, šel jsem dále, jakoby se docela nic nebylo stalo! Ocitl jsem se v polích. Čarovný den! Ni obláčku na nejčistším azuru, ni větérku v teplém hnilobně sladce vonném vzduchu, velebné ticho na zemi, na všem ona slavně sladce melancholická, nevyslovitelná nálada jasného středního odpoledne říjnového, kdy mysticky mocněvane vzdechem zase dech Boha, nízko k zemi neviditelně se snesšího v tyto svat magické hodiny.....

.....Ale končím, abyste to už konečně četl. Jelikož mne to unavovalo, napíšu Vám snad dokončení, dost ještě dlouhé, budeteli si přát. Tento dopis smíte uveřejnit za lo zlatých honoráře. I nejhloupější dřevák neupře mu jistou interesantnost a cenu pathologičnosti. Sto škrtů dovolím - Vy rozšafný ráděe, jenž máte mne pořád k tomu, abych si vydělával na živobytí docela upřímným psaním, Próza

schválnost.....
.....Nu,messieurs,pak by byly pózou a schválností fantasie,kterým se oddáváte při omanování.....
.....hordo otroků!co jde nad vrozenou Vám krotkost a způsobnost,nemůže být ovšem nic jiného,než schválnost a póza.....
.....Odpustte,že jsem se opozdil,byl jsem příliš zaměstnán a v chaotickém stavu.Korespondenční lístek jsem dostal;díky!--.....
.....Co jste říkal " Křížové cestě a kaluži" p.Van?Doufám,že jste se zasmál a nezlobil.Peníze přišly.Pozdravujte p.Bittermanna!
a Vám zdar při práci a poté klid a volnost přeje

v úctě oddaný

Ladislav Klíma

13.IV,14.IV.,15.IV.1914

xxxxxxxxxxxxxxxxx

Velmi milý příteli,

pokračovat ve fejetonistickém pojetí onoho patera nebudu. Mělo to svůj čas, teď, když tolik doby od něho minulo, bylo by to křivou nepřirozeností. Nevadí. Vaše charekteristika o Karamazovi zasluhují samostatného a seriosního traktování a radostí proninete další explikaci furismu; nešlechetné by bylo bušit dál do onoho deplorabilního mrzáka, jehož dnešní prkenné trojčení má původ snad v tom, že bylo několika soudnými lidmi ubožáku do hlavy nasazeno, že je mužem velkého významu, nesvědomitě, jako když jedno-metrovému mrzáčku namluví jeho kamarádi, že každá žena je hned do něho zamilována, nevím, co vidí na něm ad ex. Chalupný, jehož věta bývá obsažnější a samostatnější, než sáhodlouhé produkty toho pustého, typicky profesorského mozku. Rozmýšlel jsem se mezi thematy zcela novými a dokončením " cholupického dne", rozhodl cit povinnosti, dokončit načaté a ještě jiné důvody... .....Doufám, že bude Vás to místy zajímat, třeba jedná to stále protivně o mě. Je to kus skutečné psychologie člověka; pět, šest mendataxierum poeticorum.

Dopsav to, vidím, že jich je víc, vnitřní pravdě to ovšem pořád nevadí, ale kdo nechce přijít na štíř vnější, tomu radím, aby nepsal romány, zvláště fantastické ne.

Nečetné adaptace a přemístění, trochu kostýmování a několik duchu celku odpovídajích výplní mezer v x-té části. Werheit je to celé.

Za čarovného odpoledne tedy spěchal jsem k místu slavného vjezdu v dobré náladě. Duší hrměl tehdy složený Český pochod: novohusitský, egosolistní, proti němuž, jak jsem jednou slyšel, jemnohutnější hudba chrastěním chlapecké velikonoční řehtačky, proti řevu lva, průtrž hromů.....
.....a dal jsem se na jih od Dolů, delšího to údolí pustého a temného. Snad vlivem langureskního odpoledne hymnus brzy ztichl a ustoupil mírnému snění.....
.....Mé vigílie počaly dřímat v něm a tak se stalo, že u lesíčku, jehož majitelem je Mr. Václav

Bláha,napaden byl jsem svými čtyřmi čerty, jmény : Důslednost,Neomezenost,Umíněnost,Ještě a ještě dál.Ihned jsem poznal,že věc je nadmíru vážná.Jen čtvrt hodiny času a čtvrt hodiny cesty dělily mne od doby a místa,kde a kdy bylo,jak rozkaz zněl,nutno slavit Introitus a se starými ďáblí na zádech nemohl jsem přece vkročit do nového oktonia..S celou silou zahájil jsem boj.

Nebudu se o něm rozepisovat,nerozumněl byste: lidstvo neví,co je Důkladnost,že je se svým strašným bratrem Ještě a ještě dál,dítětem Neomezenosti,že oppositum Neomezenosti zove hovadskost, že Umíněnost je jiskra Boží v člověku,podivně ovšem se třepotající; stat pro ratione voluntas..... .....má deviza krále králů- suprema naturas lex Men Voluntas.

Když přiblížil jsem se k cíli;jistému skalnímu útesu,bylo vítězství téměř mé: jen slabý oddíl nepřátelský kladl ještě odpor. Já spatřím asi 150 kroků stranou od lesa několik lidí,nevím co na zemi tropících.....

.....Na něco takového nebyl jsem připraven;dříve neviděl jsem nikdy téměř v těchto místech člověka.Silná rozladěnost z toho vzniklá zavinila,že docházel jsem k útesu,nezvítěziv dosud.

Dále jít bylo nemožno.I kráčel jsem pomalu nazpět asi 80 kroků a zase skoro ke skále a zase nazpět,stále prudce bojuje.Ale vědomí nepatřičnosti a směšnosti toho,spěch.lidé okolo : vše to činilo bojování mě nervosním a špatným.Lidé nechali své práce a čuměli na mne;to koncentrovanost mou příliš nezvýšilo.Situace stávala se nesnesitelnou,myšlení chaosem z mlh.

A tu v zoufalém napětí sil jsem,zvítězil jistým zmatkovitým vítězstvím,spočívajícím hlavně v křečovitém namluvení si toho,že bylo zvítězeno.Čelo jsem měl zpocené,všechny údy duchy se chvěly,ale břemeno přece jen spadlo mi ze zad.

Vir prudans byl by teď místa tato opustil a vrátil se k nim za půl hodiny,až duch zas ozdraví a lidé snad odejdou,ale rozkaz zněl,že vjezd musí být odbýván o 3.hodině a ta právě byla.Bez meškání zamířil jsem ke skále,stanul jsem pod ní

mávl rukou. Jak jsem Introitus slavil dál, neřekn
Příliš příšerné zdálo by se to Vám, lidičkám.
V této náladě a v těchto okolnostech dopadlo
co nejhůře. Bohové se chechtali a já sám když čt
rt hodiny později na Slavnost tu jsem myslil,
dostal jsem z toho v jistém lomu mladé : čtyři
hezká jehnata. Při z nich dosud žijí, mravně v bá
ni Boží a vzkazují Vás pozdravovat.
Pět minut trval Introitus a jeho dozvuky. Po d
bu tu chodil jsem ponejvíce, jako dříve před ská
lo, teď pod ní sem tam, sem tam.
" Mladej pane -- ne ---ba--, "zaslechl jsem, kron
kářsky věrně referuje, volat jednu z žen. Půda pá
lila tak pod nohama, že podešve mé zuhelnatěly...
.....Ocen otevřenost mou.
" Není to mechanceté a zločin, jejichž vyznání j
nejtěžší, mx c'est le ridicule, " povídá Rousseau
vyznav se, že jeho největší tužbou je dostávat
od ženských na prdel, osel.....
.....Nejhorší věcí na vjezdu tom bylo, že jeho e
istence byla problematická, že v nejistotě jsem
byl, odbyl-li se vskutku, jsem-li již v pátém, či
dosud v čtvrtém osmiletí. Trápilo mě to už pod s
álou, ale namluviv se ve vzácné u mně jen v nejv
šší nouzi vzbuzené, všechny prapory, zahazující l
ostejnosti, že se věc zdařila, opustil jsem místo
neslavné slavnosti.
Ale poté posedla mne nejistota ta plnou silou.
Co činit? Co jiného, než pro všechno vjezd opakov
t. I udělal jsem do pátého oktonia podruhé skok,
ale v takovém stavu byl duch můj, že i teď byl j
em v nejistotě, skočil-li jsem dobře. I slavil js
m vtrhnutí potřetí, počtvrté, popáté. A tu konečně
dosáhl jsem v tomto bodě uspokojení; stále jsem
v páté své periodě, o tom nebylo jiý pochybností.
Co dále? Dle disposic měl jsem začít hned s " no
vou praxí " na níž jsem se nesmírně těšil : str
šně svůdná je novost v člověku, který dlouho a d
uho musel se jen přebírat starou už odpornou ve
ěší, chodit stále v jednom smrtelně nudném kruhu
Ale během všeho toho hrozného přemítání, nahroma
dilo se zde více pochybností, skrupulí. otázek, vy

žadujících kategoricky a ihned vyřízení. Pak slaven byl Introitus hned pod skalou, fakticky, či teprve po páté? Nevěští jeho pokažení, že celé oktonium nebude za nic stát? Ono " zmetkovité vítězství " nad posledním rarachem, bylo skutečně vítězstvím? A ještě ani dvě věci. A tak byl jsem hned na počátku osmiletí přeci jen nucen prát špinavé prádlo mrtvého dřívějšu, špatné auspicium.

Nyní bojoval jsem s ďábly svými úsilým ne velikým. Přesto nespěchaje a nejsa okolnostmi pressován, brzo jsem jich par odpravil. Pak šlo to vlekleji a stále hůř. Nezvyklá mně a náhlá únava, omrzelost a lhostejnost se mě zmocnily. Vigilie mé usnuly zas a tak dříve, než odbyl jsem staré, osedlalo mne několik nových ďáblíků. Jen příklad, jak ta havět vypadá; byla modrozelená vlnka, kterou jsem před čtvrt hodinkou na jezírku viděl a která jen matný a zapomenutý dojem téměř ve mně vzbudila, byla o něco více modrá, než zelená či naopak? Cíl zde : vyvolat v sobě tak intenzivní vzpomínku toho dojmu, aby otázka barevného odstínu byla jím už SLASPNĚ rozhodnuta.....
.....nebo krok, který jsem hned při východu z vrat přes strouhu učinil; byl soudě jen dle pocitu, který jsem v nohách měl devadesát centimentrů či sto? Bůh a svědomitý, polovičním věděním neuspokojený duch musí znát odpověď i na takovéto otázky. Bez energie, trapně, pizdivě a čerty svými stále zápole, došel jsem ve tříčtvrtě na čtyři k Chalupicům. Byl kategorický rozkaz, že půjdu tam dnes do hospody, méně přísný, že ještě před čtvrt hodinou. Náleží k mým vlastnostem, že jsem-li osedlán myšlením, jaké mne právě zaměstnávalo, neměním leda vvpřípadě krajní nutnosti, zevnitř svou situaci, dokud nejsem vítězem. Ale tak abnormní byla tenkrát moje lassitude, že bez nutnosti, bez tělesné únavy, bez chuti k pití, jedině z omrzelosti nad dosavadním stavem, zamířil jsem k hospodě ihned.
Vztekuplný nad touto zpronevěrou sobě, pitomý, neštastnýa se sedmi čerty na zádech, vstoupil jsem do ní, nepřetržitě při tom tupě, zběsile zápase.

/ 2.okt /

...ním prvního nejsem spokojen. Příliš su-

ché,příliš málo čtenáři srozumitelné a příliš špatné světlo na zdravý můj rozum vrhající,proto že fakta blíže nevysvětlující.Ale toto poslední nestalo se zcela bez úmyslu.Mám tolik zdravého rozumu vůbec a vážnosti,že mohu si dopřát zlomyslný a škádlivý luxus vystavit všechny své nerozumnosti a buffonství na odiv,aniž riskuju,že budu lidmi,at chytrými,at hloupými,za blázna a šaška považován,chci-li, jedinou rozumnou větou dovedu anulovat sto bláznivých,jediným pohledem a pohybem sto pitvorných svých skoků.Ale hlavní chybou bylo,že nebyl jsem ani dost stručný,abych nebyl suchý.ani dost obšírný,abych byl srozumitelný;prašivé,kompromisy.Kdybych byl první akt kondensoval asi do dvaceti poloaforismů,ubylo by mu už málo na srozumitelnosti,přibylo mnoho na sugestivnosti,ale když já chtěl být epickým. Kdyby však měl býti vskutku epickým a srozumitelným,byl bych musil být pětkrát obšírnějším, ale když já mám zase aversi k ošírnosti,já jenž trpím všude aforistickou manií,jenž chtěl bych pořád napsat román jen v sentencích,ale když ono to nejde.Nejprotivnějšími stylisty jsou mi Tacitus a jeho nohsled Müller.....

.....Pravdu napsal mně kdysi Chalupný:

"...že se mu zdá,že novelistou nejsem."

Teď budu obšírnější a leccos v prvém aktě nejasného později snad objasním.

Cholupice je malá dědina,tichá a záhadná,kdo neviděl ji v jistých dobách nočních a denních,neviděl nic.Dvě hospody jsou tam.Západní jest zcela všední a nízká;nikdy neměl jsem tam zvláštních myšlenek a nálad.Druhá je magická;leží na jižní straně návsi u rybníka.Do té jsem vstoupil.

Ocitl jsem se ve velikém lokálu,patrně cholupické dupárně.Mimo mne byl tam jen stůl a tři židle,nahá kurva na jedné,lov na tygry na druhé zdi;dále velká hromada žitného zrní uprostřed,čtyři kotátka,čtyři holé stěny a chladno.V tuto sezónu sedělo se tam už leda o muzikách;jindy pilo se v sousední kuchyni.Usedl jsem proti malému oknu.Stavení jako po vymření,hluboké ticho,v hospodě tajemněji,čarodějněji působící,než kde

.....Ale ještě než začal jsem se zlobit, že nenesou pivo, přišel kluk jako šotek z pohádky a přinesl mi je. Odešel zas a ticho zakletého zámku zavládlo znova.

Měl jsem v úmyslu pokračovat ihned ve své příšerné práci, ale myšlenky se rozbíhaly a já je nechal slabošsky, třebas jsem věděl, že jim to k zotavení nutno. Již v prvých minutách nastalo značné osvětlení : vír myšlenek měnil se ve zdravý proud, křeč v pravidelné kontrakce svalové.....

.....Vedle přerušení reflekce hlavní příčinou toho bylo, že jsem teď seděl, vlastně pololežel. Nebot po jedné hodině chůze, i nejeví-li se nejmenší známky únavy tělesné, dostavuje se téměř vždy jistá monotonnost, relativní otupělost ducha, rovněž a v míře ještě větší, po dalším sezení nebo ležení; časté však střídání obého působíce nejprospěšněji a nemožno je všem duševním ekonomům dosti doporučit. Hned jak mysl chodcova začíná ztrácet prvotní svou svěžest, hned si lehnout a zapálit si dýmku, osvěží se skoro ihned a jakmile tato svěžest se menší, ihned vykročit zas. Tímto způsobem může člověk po celý den udržet si neztenčenou čerstvost ducha. Ovšem, je-li duševně zdráv a nescházejí-li zde jiné příznivé podmínky.

Zraky a myšlenky sem tam se třepotaly.....

.....roztomile hrála si kočázka kol hromady žita. Hrudní a sední hemisféry nahé kurvy kulaté byly a mocné jako koule obléhající artilérie....

.....Úchvatně letěl vzduchem jako fotbalový míč, černý Ind, udeřený tlapou ohromného tygra, místo jeho na hřbetě koně teď zaujavšího, a mé srdce jásalo při tomto pohledu. A vyplula vzpomínka; asi devítiletý byl jsem ve zvěřinci. Odporný manažerista rýpal železnou tyčí do tygra, jenž strašně zuřil; ten orangutan se v hadrech chechtal a já, když jsem strašně pobouřen a vzteku pln odcházel, opakoval jsem si vícekrát vášnivým šeptem :

" Nic si z toho nedělej, MŮJ ANDÍLKU ZLATÝ, však přijde doba, kdy toho prašivce hodím na pospas."

Co jsem při slovech těch myslil? Pečlivě analysuje tehdejší svou myšlenku, přicházím k nesporném[illegible] výsledku : Již tenkrát, třeba temně a neuvědo[illegible] jsem všemohoucí, že jsem

Bůh, že přítomný můj dusný sen nic neznamená, že
král zůstane králem, třeba se mu v noci zdá
že je prťákem / tím prťáekem je ovšem po dobu tu
ve skutečnosti /.....
.....Ale nevím, byl-li ten tygří obraz v Cholupicích vskutju, nepřenesla-li jej tam fantasie má z
jiného hostince; snad nebyl příčinou vzpomínky mé
na zvěřinec, nýbrž naopak, tato to byla, jež během
let ve mně vyvolala ilusi, že byl tam obraz, jejž
viděl jsem kdysi jinde. A pak hleděl jsem přes ry-
bník na stáj velkostatku, nemihnou-li se v okénká-
ch jeho růžové a modré skvrny.....
.....Před dvěma totiž lety ubíral jsem se v podve-
čer jako každodenně širými, vřesem nejvíce poros-
tlými lady poblíže Cholupic, v hlubokém zamyšlení
hledím k zemi, náhle spatřím několik kroků před se-
bou tři dámy, jakoby ze země se vynořivší. Dvě dá-
my byly velmi hezké, jedna z nich měla růžovou blů-
zu, krásné výmě a kol dvaceti let, druhá sotva
třicet, modrou blůzu a výmě nevím jaké. Třetí dámě
bylo asi jedenáct let. Byla však ještě hezčí, než
ostatní a vyrážela už omamné pohlavní výpary. Pře-
šly těsně kolem mne, usmívajíce se milostně. V mís-
tech těch zpravidla liduprázdných, vídal jsem le-
a ovčata, prasata a jednoho nádeníka s neobyčejně
zajímavou brigandskou tváří kol sed-
mé hodiny denně se do vesnice své vracejícího a
teď najednou. Za nedlouho jsem se za nimi ohlédl.
Zmizely už trochu podivně brzo na té holé rovině.
Často pak myšlenky mé k nim zalétaly. Snad proto
hlavně, že v pochybnostech jsem byl, nebyly-li
to fantom. Ale to sotva.....
.....Skutečné fantomy. Kotíce se, že kladu jejich
metafyzické výši na roveň tuto plesnivou realitu,
nedignují mne, aby se mi ukázaly. Byla to asi chot
nájemce nebo ředitele cholupického velkostatku se
svou dceruškou a sestřičkou, o jejichž existen-
ci jsem později zvěděl.
A modré a růžové skvrny se v krajině nejevova-
ly ač " magií vůle, jež prostorem sálá." Březina,
zaklínal jsem tyto kvítky, by vykvetly pod mými
pohledem, ach příliš studené to slunce. Nejslavnos-
tněji spočinula na vymřelé zemi vlhká záře tesk-

ného slunce, nejnarkotičtěji zpívalo teď ticho; nejmocněji vanul v těchto chvílích přírodou dech Boha, nejníže ji teď nad zemí nakloněného a pod ní se slzami náruč rozpínajícího. Nehnutě hleděly na ostré své obrazy ve vodě velké stromy, jako zakletí obři, rybník obstupující, jako sny mrtvých.....
.....Ano, nebot celá příroda ta není nic jiného, než posmrtné sny zemřelých lidí, ale lidský život jest jen zase posmrtným snem věcí těch nebo čehoso jiného; vše jest jedno.....
.....Pravda; dost chomoutů klátilo se chvílemi po " vymřelé zemi ", husy na rybníce rušily zrdcacadlení v hloubce posmrtných snů lidských, na něž šplhalý otrhaní kluci; vrabci, dnes čert ví proč, v jednom kuse se rvoucí, vřískali jako hysterické paničky, pohůnek jakýsi zpíval odněkud znovu a znovu : " Lístečku zástavní " - ale to by byly jen mizerné empirické zdánlivosti, pouhé " ideality " de facto byly klátící se chomouty mrtvými obyvateli zakleté dědiny mocného čaroděje, nocí vchází galvanisování, husy labutěmi jezera zakletého zámku, kluci gnómy a kololdy zámecké zahrady, křik vrabců zněl tak posvátně - podivně, dunivě jako z nitra chrámu; a pohůnek učinil píseň svou pro vždy svatou.
A náhle stal jsem se magií vzpomínky, zdroje to snad a příčiny vší poezie a krásy, v jednom říjnovém dni roku minulého, kdy " Boží praxe " rozvíjela se poprvé z poupěte v květ a kdy ještě mladé sestřičky ubytovaly se v mé duši.....
.....A putoval jsem listopadem a prosincem Sebeobětí přes zimu " oddechu " do jara kruté disciplíny, kdy nepochyboval jsem ani, že koncem června dosáhnu cíle, za což jsem byl o zoloticiu grandiosně poražen.....
.....A vzpomínání zastavilo se na chvíli u dryád, které jsem právě tenkrát kouzly v noci vyvolával, by se mnou břímě očekávaného vítězství, na něž už i hymnu jsem složil si, nesly.....
.....A přelétly do r.1900, kdy v Šumavském Kisenštejně, rovněž jsem o svatojánské noci nymfy volal, kdy jsem v skalámh Falkenštejna, jeskyni Montesinovu / D.Quij./ hledal. - A fantom Bonapartcho ve fantomické zříceninĕ uprostřed pralesa.

.....jak jsem tam co večer v Bareolochu nahý do sněhu lehal--- a celé této mé pouti obléhali hlavu mou černí motýlové na příšerných sladkých melodiích,ouvertury k Rajmondu,jméno skladatele nemohu si teď připamatovat.

Nezdařilo se mně dosud vysondovat,proč jedna z jejích pasáží nepřistižitelně langoureskní,budí ve mně vždy,i tenkrát tajemnou vzpomínku na grandiósní ž krajinu Horního Engadinu,jihozápadně od zakletého městečka Zernezu.....

.....Kráčel jsem tudy za jasného červencového stárnoucího odpoledne po liduprosté silnici,pár set kroků nad Innem.Nikdy neviděl jsem sledčí pusto,slavnější mrtvo,zářnější klid.Nálada podobná jako dnes.Slunce již pokleslé,chlad výšin,průzračný,nehnutý vzduch,jaký bývá v Čechách jen na podzim,smrtelně strnulé hory v rubáši na strnulém azuru.....

..... vše to dávalo kraji náladu jesení.....

..... Tenkrát to bylo,když viděl jsem onu lady se safírem,třikrát za odpoledne,předhoniv náhodou její kočár.Andělíček,ale přitom hrdý,ale zároveň tak roztomilý,jak každá vesnická Madlenka; říci jí :

" Pojď si hrát na honěnou," byla by radostně poskočila s výkřikem: Jo,jo,jo.

Velké skvoucí čelo ' - slunce,zlatově se třpytící vlasy ' sluneční korona;oči - předpolední zářijová obloha a čistčí,zářejší nad řečený safír.Štíhlá,ale plynule vyvinutá ňadérka a mandička; mistrně napínalo to serafiňátka přes mí sukničky,když jednou v kočáře stála,svou dětskou ručkou,jak tenkrát módou bylo,ale čert ví,proč v té pustině....

.....provázel ji pán s anglicky skopčím obličejem;volal ji Nella,ale černý mrak obestřel ji; předurčený k nějakému ohyzdnému špinavému osudu, nejspíše k věčné souloži s hnusnou ropuchou a vrhání zmetků jí nedůstojných.....

.....Ó dívenkou,lépe by bylo pro tebe bývalo,kdyby tenkrát v Engadině azurná duše tvá byla vylétla,modrý ptáček z růžové klece křehkého tvého masíčka.Ještě dražší kámen jsi měla,než ten safí-

r,hvězdičky,diamanty.Taková lady je vůbec užitečný pták:

" V zimě oškubáme, tvoje bílé peří,
a ty mám dáš taky pečeni k večeři,
hola hoj,hoj,hoj,hoj,hoj,hoj,hoj,hoj....."

Taky jste zpívali tuto ultrazhovadilou písničku z čítanky?Zvláštní jem,že já,immoralista,comme il faut,vyměním si totálně ihned roli s vysoce morálním lidstvem,kde se jedná o zvířata :

" Nesetkal jsem se dosud s člověkem,který by in puncto,v poměru ke zvířatům nebyl ultrahovado... ale nemyslete si,prosím,že tou pečení myslím ukojení svých " choutek" na teplé dosud mršince Nelliné. To ne,já nejsem nekrofil,leda málo.Myslím to doslovně. Takhle tvá krkovička,Nellinko s kartofiolovou a petrželovou omáčkou,byla by výborná,nebo tvé smažené vemínko nebo uterus na divoko nebo chodidla v rosole nebo uzená prdelka s kyselím zelím a knedlíky.Jaké to delikatesy nebo tvá tvářinka,celá v troubě upečená,jaká to pastva pro jazyk a zrak.Jaký dojem činily by asi, mé cukrátko, oční tvé dílky.Ó,hrozné.....
.....Désormais tu n-es plus,ô matière vivants: Baudelaire - ó možno-li to,jaká třikrát to exekrovaná pekelná síla to jest,jež by tě mohla uvést v tento stav.Tento tvůj tenký,klasický nosík,by myslím jen málo ztloustl a se zdeformoval,zato tvůj horní růžový rtík by se v kornoutek jako list schnoucí centifólie zpekl,by právě až k nosu. Kdyby tak,Nellouško,chrupal mezi zuby jako pečené prasečí ucho,to nazval bych nekonvencionálním líbáním.Ó co k ekvisitních požitků člověk v životě nepozná svou ineptností.Pryč je to,i jiné - co zahozených šancí.Nad mládí mrtvolou,zde stojím v zadumání,jak Zlata nad svlečenou svou černou košilí,kterou,do propasti padajíc,strašně zesral a v prapor habsburské manarchie proměnila.....
.....Či mohl bych to ještě napravit?Je pozdě již.Ale okna svá bez bázně otvírám vyšším.Bř. Děťátko mé milostné,ve věčnosti neujdeš mým drápům,neujdeš.Mnohokrát chrupat budou tvé pečeně rtíky mezi svými zuby,tvé a triliony jiných a triliony věcí trilionkráte ještě krásnějších, očekávají nedočkavě pána k všeho.Strpení,blázín-

kové,vždyť přijdu pro Vás všechny.Strpení dříma
jící duše,vždyť ti nic neuteče,vždyť věčnost pe
děravá kapsa,aby se z ní něco ztratilo,a vždyt v
šechno tohle dnešní kdysi jsi chtěla,vyvolila,se
ma si nadrobila - žer,co bys nežrala? - Vždyť vš
e to jen Zář,tvá vlastní Zář-.....
.....a jak náhlý vítr v noci v lese,tak zašuměla
v duše temná,hedvábná melodie písně nymf nad Osp
alým Pietrem :

V žití tě věčném nic,nic nemine,
Boží tvá vůle chce bezmezně vše,
každý tvůj čin po cestě jedinné
v jediný nejvyšší cíl,vede těž.

A smrt jest jen zlatý schod
v démantnou ti nebes říš,
odkud vojům bezmezným
hvězdných světů povelíš.

A později:

Královno nebes,Láska Nadskvělá
bez soků vládne vším.Veliká strast
zář je svým jasem příliš stmělá.
Vzplá zas,když zatouží zpět ve svou vlast.
Neros vznešený,tiše sní.
Však tobě již brzo se rozední.
Mne příšery táhnou již poslední,
již svítá,již svítí ti Den všech dní.

A fantasie odletěla k děvám ještě lepším,než j-
e Nella; K Zinţě,Parcii,Arze.....
.....Ó,vy zbožnovaná,křehká,něžná,krví cizí i svo
u zcela oděná tělíčka,vy nyní perverzně éterické
stíny,jež po hrůzně fantastickém heroickém '- vr-
ažd a bolestiplném životě,tam v záři věčné sami
zář,chvíte se ve smrtelné slasti božího intueová-
ní Světa;své jediné magické vzpomínky; není vám
dosud slast ta nesnesitelná?Netoužíte už zas po
malém,drobných radostí a bolestí plném životě že-
nském?Po džbánech vína,lízání si navzájem kundy s
řiti,jemných a citlivých jako vnitřní stěna oční-
ho víčka konvaliem vonícího?Po švizích metlou a

sezení na tyči mezi nohama, prostrčené až do omdlení, po okávcích zápěstíčka vaše do krve tlačících, ale příšerně lesklých a stříbrně zvonících? Znám já vás, vím, že děláte už i v nebi ostudu, vždyt dokud A zůstane A, zůstaneš ty například Ziato, totéž, co skandál. Dostanete, co nevidět consilium abeundi. Odejděte radeji čestně, dobrovolně. Žijte zas na zemi, třeba společně se mnou. Ó, zjevte se mně teď, v tuto mystickou hodinu, v tomto hrobovém šerém posvátném lokále. Položte mně, všechny tři zezadu ručičky své na ramena, nuže, čekám na to se zavřenýma očima. Ale, eh, tadle hlubší bylo snění a rozkošnější a stále méně kladivovými údery vůle ode mne neodlučitelnými kažené.....

.....a v duši jakoby se počalo uhnisdovat něco jí neznámého, tak sladkého." Klid" se tomu říká.....

.....A náhle, jako ny nastalo kouzelné střetnutí v duši na okamžik - a ulehl kalný vír. Blažený vládl mír, v kouzelný svět změnil se svět, jak poví dá Ziata :

" Kouzelný květ, kouzelný sen, šeredný sen? Ne: Šeredně kouzelný sen."

Tak tomu chce ludibriosita světa. A slyšel jsem slova, jež z vytápěné pece volala Arga na Porciu a Ziatu, jimž právě se sladkým skřípotem a vrzáním, chvílemi i pronikavým zapísknutím, morek jako jehlice propývajícím, přeřezával pilou snědá kolínka Fabie, profesorky morálky:

" Sen je to, ó sestry, příšerný sen, v podzimní jeskyni se, vysoko nad vámi hřmí, den, dusivý den o žalářním pavouku sen, že orkán jsme étherný, vzpomenme jen."

A dále zpívá bohyně, lidské tělo vzavši, aby mohla svinačit, že jakmile člověk vskutku prohlédne, že život je jen sen, zmizí rázem všechna [illegible] hrozivost a vážnost jeho a jeho hory nejdrtivější tu stojí zahanbeně demaskovány v mračné hrady. Již jen tupě narkoticky monotóně a bezúčelně plouží se fantomaticky průvod podranních prodraných snů, tak jako dlohá echa posledního výkřiku zemřevšího, tak jako podrané, zbělené mráčky po vymřelé bouři. Popukal strašný olověný strop od věků zemi kol dokola vše dunivě svírající a prorvou mraku

" slunce " - ale zlatý nám shazuje k nebesům most - o,mocnější nebe,než země jest přitažlivost. Právě když Argaska slova tato vykřikla,jakoby na schvál a na výsměch,zaznělo z pece : " BUCI " :

To sladká bohyně,jež santé pade umírala,padla,umírající,nahým tělíčkem na rozpálenou půdu a já zas,právě,když ten hrozný celý sen jsem si opakoval,spatřím v rohu řečeného chléva dámský oděv skutečný.Červený a zelený jako sama krev a chlorofyl a sličný velice velmi.V Cholupicích,asi třicet čísel čítajících.Kmitl se jen a zmizel za rohem,ale buch!Svalil jsem se do světa jako prase ze světa září stříbrných do světa chlorofylu a krve.Barevné skvrnky zaplašily hned Arginku a Porcii a Ziatu,die Erde hatte mich wieder - a Mistyprávě ještě mystik stal jsem se Mistvich. Nebot nové sny,které hned tu zas byly,nebyly už spirituálně či řečí dobytka mluveno,perverzně kanibalistní,hyenistní,sadistní atd,nýbrž točily se kol duchaprázdného ordinórního zvířecího koitu.Představoval jsem si totiž,jak mrdám se třemi vílami z vřesoviště v blízké Lipině se všemi současně,a sice takto :ony leží vedle sebe,já asi po patnácti tazích přestěhuju se z matinky do dcerušky,zas asi lo dloubnutí a vjedu do tetičky / z neteře / a zas do její sestřičky atd.,přenášeje stále panenský pel z jednoho rudého květu do druhého.Sen tento zdál se mně být dobře a ne příliš těžce realisovatelný,i počal jsem hned kouti strízlivé plány,jak to navléci šikovně.....
.....ale enfin,vždyt dodnes není vyloučeno,že to byly tenkrát v podvečer jen vřesové nymfy,ba,že i zeleně rudý oděv u chléva byl přízrakem.

A dále plynuly sny a třeba teď přízemní,byly ještě sladčí,než dřív,nebot pivo počínalo šířit slávu svou i na mou duši.Plynuly,plynuly a záře na stromech zkalněla a ve své stařecké imbecilitě mimikrálně zežloutla a rudla jako listy,na nichž ležela : naposled zadíval se Bůh dlouhým pohledem na zemi a hotovil se k odletu; " Lístečku zástavní,jen mně nepropadni," zaznělo mystícky ještě jednou a naposled.

Zatřásl jsem se zimou.Hrome!Až se tu budu za chvíli stále chvět jako osika,špatně bude se to s dorty bojovat.Pohlédnu na hodiny : čtvrt na šest.Nejvyšší čas.Fuj,jaká to nečistá,nelidská robota řeznická mne to čeká : vykuchat sedm odporných ďáblů.Ale dost.Z vagabondáře nazpět.

Ale jen pomalu poslouchaly potvůrky,stále se ohlížejíce,a kde jen mohly,zase nazpět odletujíce za sukněmi cholupickými dam,Argy a Nelly.Ale brzy jsem je,zachvácen vztekem,k vůli těsně přivázal a dal jsem se do toho,úsilně sice,ale ne příliš,asi jako když lidičky napjatě přemýšlejí o šachovém tahu.Moji triárii asi od 3.hodiny k akci nezasáhli.

Moji triárii jsou zhruba totéž,co má " utrpení kompenzující vůle " tj. Vůle dosti mocná,aby v daném případě na spontánní svůj rozkaz,vykonala neméně,co vykonal by zde člověk pod tlakem velké tísně a bolesti.I jediné plus,jež utrpení zdánlivě před ní má : schopnost hluboce rozčeřovat,zbystřovat,osvěžovat ducha,může kompenzující vůle v krajním případě kompensovat dobrým sugerováním si,že tíseň a bolest zde jest skutečná; nemůže-li např.člověk úkolem svým dále hnouti,ať imaginuje si živě,že život jeho od vítězství odvisí,ať řekne si třeba : Kdybych ocitl se na lesní stezce tváří tvář medvědu,na zadních nohou již stojícímu,kdybych věděl,že třeba per impossibile,jen co nejrychlejší a zdárné vykonání tohoto úkolu mého může mne ještě zachránit,jak asi bych tu věc s nejželeznější energií skoncoval? Jenže musí pak, najde-li cesty,stejně energicky po nich vskutku jít,jako jeho našel.Já s úspěchem vmyslil jsem se často na místo prince z Vrchlického symfonií,jenž hrál s Morem o život v šachy.V oblasti ryzího přemýšlení jeví se kompenzující vůle u mne jako / hlavně / zvláštní " zběsilé úsilné zavrtání " se do obsahu myšlenky,do ně velmi zvláštních nových jejích záhybů.Nebudu to zde blíže osvětlovat; nemohu jinak,než za to mít,že tento druh myšlení je lidem neznám;nikdy jsem o něm,o věci tak frapantní,nečetl,kdyby byl myslícím duchům vlastní,jinak by kultura a blázince prosperovaly,a předpok-

lad jeho jest má " absolutně komandující Boží
vůle ",kteroužto příšerně krásnou panenku jsem
mezi lidmi rovněž nenašel." Vrtací myšlení " je
věc velmi riskantní,i fyzicky : r.1899,právě po
ojedinělém abusu jeho,udělalo se mně za víření
všeho a hučení,zcela černo v očích a týden nemo-
hl jsem chodit rychleji než 90-ti letý stařec.
R.1909,po abusu podobném,procházeje se pokojem,
ležel jsem náhle,nevěda ,jak se to stalo na podla-
ze;za minutu jsem vstal,pranic zvláštního necí-
tě,ale čtvrt roku pak chytala mé často závrať a
točení hlavy,věci to dříve i potom mně neznámé.
Ale plody jsou nádherné,zvláštní, je-li vrta-
cí myšlení podporováno celou " komandující vůlí"
a " evokačními strata + gematy ",tj. mnohoslibno-
u věcičkou,jakými prostředky,úskoky,vnadidly,pří-
činami vyvolávat etiologicky,kdykoliv jakékoliv
duševní stavy.S tercetem těchto tří pomocníků
čarodějných : vrtacího myšlení, komandující vůle,
ev.str.,možno vysvobodit všechny zakleté pricez-
ny z nejvnitřnějších komnat zámku Psychy - a st-
át se králem - skutečným teprve pánem
sebe.Proč nezdařilo se dosud perpetuovat pokusy?
Scházely metody ovládající myšlení.Nestačí " ovl-
ádat afekty" ,nutno dříve ovládat to,čím mají
být ovládány,tj,myšlení,tj. jeho spodní proudy,
zákony a metody.Afekty možno ovládat jen v pří-
znivém intelektuálním stavu - schází-li ten,je
stoik v prdeli s adiaforií;já teprve tvořím pře-
poklady absi pro skutečný stav z praktických,
emancipujících,dehumanisujících,defikujících filo
sofií,s tercetem tím možno všechny možné myšlen-
ky jejich a nuance jejich,"spercum",city,nálady,
lásku,nadšení,závist,etc.za jakýkoliv okolnosti,
neříkám např.,že v deliriu - vůbec granum salis
zde všude;vyvolávat,ovládat,perpetouvat.I štěstí
již v mém spise stojí : jediná libovolně vyvolat-
elná myšlenka může člověka učinit šťastným něko-
lik dní.I v " extasi ",ó synu můj,oslovuje
můj Dr.Volný měsíc," tys to,který včera tiše,ma-
gicky,paradoxně hledal na mě hluboko do sálu žlu-
tým jeho vzduchem nadzemní tou všedností a špínou,

polnic tygřími řevy rozehřměly se v nadsvětelný pochod Věčného vítězství." - Tento stav, třeba ne tak silný a mocný, jak soudil by se dle této po poeticku absolutní hygerbolistní exprese, přece jen zcela passable, vyvolal jsem jen Vůlí 2o.lo.191o o 9.hodině večer, v den to a hodinu, již týden předtím k tomu ustahovenou. A tato věda má je teprve v embrionálních počátcích. Nemohu najít slov opovržení pro malomyslnost vět jako : "
" Neporoučíme ani svým náladám, ani vzpomínkám"
" Jede Arfindung, jeder grosse Gedanke - staht in niemandes Gezalt und ist Uher alle irrdische Nacht erhaben, dergleichen hat der Mensch ale unverhoffe Geschenke von oben, als reine Kinder Gottes zu betrachten," Goethe.

Morálka těchto psích, a jak jsem nesčetněkrát se přesvědčil, prostě směšných vět :
" Č loyěče, zůstan věčně dobytkem."

Nebot dobytkem zůstane, dokud se nestane skutečným pánem sebe, tj. procesů svého myšlení..... .....Dary, děti Boha? Já házím mu je nazpět na hlavu, třeba lupič, žebrák nejsem, kukaččí vajíčka vyhazuju ze svého hnízda, jen z myšlenek, které jsem si bezprostředně dobyl, at jako vojevůdce, at jako tak kovkop dobývá, mám radost, jen je považuju za své děti, přišly k mně " samy sebou " nebo i v malé opilosti, často jsem zavrhl, třeba byly dobré a prospěch slibovali. A rozumné to bylo, nebot na tom co bylo by z nich vzešlo, co bych byl na nich stavěl, neměl bych žádnou radost, argo malý prospěch. A kdybych, což je nesmysl, takovouto životosprávou zakrněl a shnil, čerta mně na tom záleží, já stojím nade vším. Jsem synthésa Napoleóna a Nietscheho; Napoleonova základu, nepřetržitě k ráně hotové a ranami stále se vybíjející imperiosity, aplikované však fatálně, ponejvíce na čirou reflexi a meditaci; jsem Napoleon, činící pokání z dřívějších hovadsky politických snah své imperiosity a jím trapně se probíjejích vládě ned sebou a nade vším kuriosní látečka to; tato zárodečná materies, z níž jednou vyvine se strašné převracení všeho dosavadního, co dnes nemyslitelně nového, pravé tepr-

ve" přehodnocení všech hodnot ",hlavně logických - " lidstvo dosud nevědělo,co je přirozenost a upřímnost,co volnost,co třesk útočné rány,co hrom,co božskost" - Dr.Volný.....
....Prozatím všem třepetá se tu z toho jen roj šeredných embryí z mlh.....
.....je to zvěřineček,ž o jakém se psychologické zoologii rovněž dosud nesnilo.Ó,jaká to manželství komandující vůle a synesity,ludibriosity myšlení,povstala hybrida,hermafrodita,amfibia larvy a můry useknuté.ale jakoby nic strašidelně samostatným svým životem dále žijícím a chodící nohy, hlavy,choboty lemury simulcum.....
.....sem stvořitel četných dosud zde nebyvších druhů hmyzu, jsem Belzebub.U lidí nemožno sklidit za podobné výkony uznání,ale sám Zeus poděkuje mně před všemi bohy za ten perný kus hnusné, ale pro budoucnost nutné práce,jež jsem v tomto oboru vykonal.S čím jsem na sobě spokojen,je Vůle.Zabouří a stagnací v chaosu a plamenech zůstala nehybná jako Ceasar.Klárka v Shakespearovi : Pro co jsem se jednou rozhodl,vždy jsem snadno vykonal a duch můj jest jen veliká kovářská dílna rozhodnutí a rozhodnutí k rozhodnutím a ran.Kde se zdám být slabým,je příčinou jen zatemnění mého mizerného " intelektu ".....
..... ale moyne justes,nebyl bybh tak zcela špatným z hlediska lidského,mohl se například stát dobrým občanem obce literátků,kdyby špatná společnost mé vzteklinou stižené Boží Vůle nebyly zkazila dobré jeho mravy.Byl by slušným nástrojem člověka - von Hause aus -,ale Boží Vůle ,lidské tělo na sebe vzavší,potřebovaly by,skromné jsouc, pětkrát lepší nástroj.
Díky dlouhému odpočinku,odpravili princ-i-pes a bastati brzo a ne těžce dva nepřátele.Ale na t* etím uvázli a ne a ne postoupit.Kotátka hrála si neuvěřitelně krásně a pitvorně.....
.....chvíli jsem stav tento trpěl,dosti jsa bezstarostným.....
.....vždyt měl jsem za sebou trarie,nepřemožitelné aspoň tam,kde okolnosti nejsou tak šerené jako pod fatální skálou.....

.....Ochablost,rozmrzelost sedala na rozbíhající se myšlenky.Slunce zcela zrudlo,vše zrudlo,dech Boží vyprchával ze vzduchu.Prořídlé šediny stromů lehce se počaly zachvívat.Jako hlasy nadávajících si domovnic zněl teď ordinérně křik vrabců. Stále více lidí klátilo se po návsi,pí hostinská vrátila se z dobývání bramborů a láteřila v kuchyni.Stále větší zima,čas kvapil - rea ad trianios venit,nahlédl jsem.A odvolav principes a bastates z boje,zašeptav si první slova božské modlitby Zarathustrovy :

" ó , du mein Will!Du Mende aller Hot,du meine Notwendigkeit!"

- pokynul jsem.A triarii vyrazili vpřed na nejstrašnějšího ze svých pěti nepřátel.Hned prvním nárazem během první půl minuty rozdrtili jej úplně ani se nezastavivše,vrhli se na druhého;padl téměř ihned a nepodléhající svým vítězstvím,napadli třetího,téhož,s nímž právě bastati dlouho se marně lopotili,a během minuty zničili jej,skvěleji,než oba předchozí.Mocná radost mě zachvátila, odplavena všechny únava.Samy sebou počaly skvělé myšlenky tryskat po cestě Vůlí,právě proražené jako pivo z kádě do kádě šlahounem stáčené.Pocit zářné božské nepodmínečnosti,vyrazil mně téměř ze židle,z hloubi duše hudba na okamžik zarachotila.Slibuje si svatosvatě,že budu teď vždy triariů skoro stále používat,použil jsem minuty oddechu,více po radosti než po boji,k hození na papír myšlenek právě vytrysklých a připsal jsem :

" Po velkých nezdarech,dnešku vítězství ve 3/4 na šest zajištěno....."

.....U Kunnersdorfu poslas Fritz do Berlína kurýry se zprávou o dokonalém vítězství.....

.....Bonaparte vidí příčinu svého vítězství u Waterloo ve velkém shluku sublimních merveillieusních náhod.Si licet mgne componere parvie;Ke zvačce dvou velkých zástupů otrocké lůzy,musím říci,že i moje následující porážka,pouze mnou zavi-něna nebyla.....

.....třeba jen se studem to připouštím,neboť degraduje Boha bití od okolností,degraduje jej utrpení.Odevždy mě,i jsem prudký,ke zvracení téměř [illegible] odpor k slovům :

" trpět,bolest,muka atd,"
byly doby,kdy jsem jich vůbec nevyřkl,a stále ještě,vyslovím-li je,jako bych do ropuchy kousl.Kdo nechce riskovat,že se mně zprotiví,at nevysloví jich přede mnou.Kdo nechce se mi navždy zhnusit,at neučiní narážku,že mohl bych něčím trpět moje mamá zošklivila se mně řádně na léta tím, že řekla jednou mně,svalivšímu se:
" Bolí tě to ? "
Byla léta,kdy jsem vážně a vztekle lidem tvrdil, že řádnou bolest necítím.Předposlední nepřítel napaden.Již byly všechny jeho přední posice jejich rukou,a kde to se stane v mých bitvách,padává mně posice hlavní téměř už bez boje do klína jako hnilička.Tu strhl se za dveřmi řev rvoucích se psů a vyhodil myšlenky z hloubky na povrch.Sehnal jsem je zase dolů a už natahoval jsem ruku,abych chytil pannu Viktoriu za pašesy.Tu vrazily hřmotně do lokálu dvě mladé Cholupičanky. Jedna měla vemeno jako kráva a nohy jako brontosaurus.Z výrazu tváře té druhé bylo možno soudit, že ji smrdí kunda jako hnůj.Po třetí zarylo se myšlenky mé do hloubky jako dělová koule do hory másla.Tu spatřím jak běží žena s rákoskou k rybníku a káže lo-ti letému as děvčeti,s kluky na strom vylezšímu,aby lezlo dolů.Brečíc poslechlo a sotva se octlo v dosahu rákosky,začala je máma prudce šlehat přes nahé nohy.Vzdor tomu lezlo dále dolů,ale asi po lo-to šlezích svalilo se na zem.A hned ohnula si je máma přes stehno a křičíc " Já ti dám,lézt na stromy,aby kluci zdola koukali ti na tvou nahou prdel,kurvo" obnažila mu zadnici a vysázela mu na ni ještě dobrých dvacet, zak pěkných,že pleskot rákosky zavřeným oknem a řevem děvčátka,až ke mně pronikal.To líbilo se mi velice,a tak se stalo,že delší dobu přehlušoval skoro pleskot ten pak řinčení triarijských mečů.A když konečně zazvonily zas jasně,s jekem a chechotem vrazily do lokálu dvě děvky,nějakým pohůnkem pronásledovány a vyběhly na náves.Ale teď byl přece chvíli pokoj.Nepřítel rozplýval se unaveným zrakem triariu v mlze,ale co moji vojáci navyklí jsou se bít v nejčernějších nocích a

bouřích a mrazech a vánicích a ještě v agónii útočí jako legionáři v Ceasarovi. Po strašném úsili zničili předposledního nepřítele, ale čelo mé bylo zpoceno, dech stísněn, radost a jarost z vítězství tím paralysována. Zraky triariů prosily o oddech. Odpovědí ukázal jsem jí na posledního nepřítele, neboť stmívalo se již. Vykročili potácivě. Ale přesto zakolísal se na chvíli nepřítel v kořenech svých, jen poslední a byl konečnčzase zcela volný. Ale prašivý osud opakoval tu přesně dřívější historii. Vešla paní hoteliérová a pozvala mě do kuchyně, že je tam teplo a světlo. Za chvilku přišel hospodský z polí, promluvil na mne několik slov, a koukaje na mě jako vůl, odešel. Za chvíli zazní za mými zády uprdnutí žblunkavé a tak mocné, že sloužilo by koruně tvorstva ke cti.

" Co je to tu za prase?" pomyslím si a kouknu. Velké kočce, jako obruč ohnuté, tekla z prdele do hromady žita světležlutá sračka.....

.....Očuchavši ji, jala se do žita ji zahrabávat, umně, vážně, zbožně, jako když křesťan pochovává mrtvolu své matky; a zdárné dítky její jí v tom nápomocny; much rození má smad symbolický ze všech tělesných úkonů největší podobnost se sraním; plození, ejakulace, se chcaním. A teď zase dlouho zaznívalo do třeskotu mečů žblunkavé uprdnutí....

.....Konečně vstoupil ke mně zas hostinský a zval mě do kuchyně. Odmítl jsem vztekle, že ubohý dobrák poważlivě bezeslova zavrtěl hlavou.

A od té chvíle nebylo s triarií už nic. Byli to už vlastně jen principes, téměř už ani nebojujíce, impotentně jen čekali kol nepřátelských pozic, třebas stále zběsileji štvala je vůle vpřed-.....

..... čtyři hlavní příčiny:

alkohol : následkem své vůbec potencující schopnosti činí dobré myšlení ještě horším,

zima, šero : čím hůř šlo myšlení, tím častěji házel jsem na papír darebné poznámky, v dobrém instinktu, že tím získám vždy aspoň chvíli potřebného odpočinku. Ale na psaní jsem už skoro neviděl, což mě silně rozdráždovalo,

konečně myšlenka, že páni manželé domnívají se, po

odmítnutí mých, že chci bez placení utéci z pustého lokálu do noci a že mne stále střeží. Mohl jsem sice zaplatiti, třeba měl jsem v úmyslu ještě aspoň hodinu tam zůstati, ale to bych musil přerušit boj a minutu jednat s lidmi : Kdo však není mnou, neví, jak je taková minuta nesnesitelná, absurdní a pro pozdějšek škodlivá. Byl bych mohl přestěhovat se do kuchyně. Neučinil jsem to ne proto snad, že bych tam byl v boji rušen - pah - i v největších hospodských rycích a rvačkách dobyl jsem četná skvělá vítězství a ostatně vše bylo by mně bývalo příznivější, než to sezení ve tmavém a studeném lokálu na trní. Ne, jen proto jsem zde zůstával, že jak v prvním aktu řečeno, neměním vnější svou situaci, dokud v bojích takovýchto nezvítězím. Jako Sokrates, jenž, mimochodem stává se mně, jako Montzingneovi, pomalu nejsympatičtějším z filosofů, jenž, když přišlo nan přemítání, po celé hodiny jako socha zůstal stát a kde stál? na agoře, dvoře, záchodě, tak já kupříkladu zůstal jsem jednou aspoň půl hodiny před výkladní skříní s dámskými rukavičkami; pozoroval-li mně nějaký sexuální patholog, nepochoboval, že jsem rukavičkářský fetišista, fascinovaný a torpeskovaný jako veverka a hroznýšem.

Kdo tě k myšlení tomu nutil? Nebránilo-li ti dříve sedm čertů na zádech zabývat se Nellou, řezáním kolínek pilou a " Lipinou", proč jsi k čertu budil ty čerty ze spaní? Zač stojí tvá vůle, s kterou toho k čertu tolik navyrábíš, když nedovede ti zakázat myšlení, o němž dobře víš, že je plané a nad míru ti škodlivé?

Messieurs, neškodí vám, mluví-li člověk o věcech, o nichž nemá zdání, neškodívá ani, k mluvíme-li slepému o barvách. Jen tolik; přerušit bez vítezstvi mnohý myšlenkový pochod je mé svědomitosti, mému instinktu po hotovosti, po absolutnosti, po vládě nemožno; pokusím-li se o to, třeba hodiny vrací se myšlenky a vůle ustavičně k nevyřízenému úkolu, zející ráně, a to tak mocně, že i zaměstnává mě cokoliv sebeintenzívněji, i kdyby o můj život běželo, nezčeří to nitro mé víc, než let vrabce kol. At se to lidičkám zdá sebe nemožnější nebo lživější; nic není schpno nikdy mě k ničemu donutit -

jsem jen rozum a vůle - žádné už pudy, žádný už cit. Nemohu na to téměř myslit : nemyslím pak ani na to ve stavu nejvýš trapném, takže ze dvou zel třeba menší volit. Vrátit se k zející ráně a dojít zde aspoň jistého / zde by bylo třeba mnoho vykládat / uspokojivého výsledku. Podmaní-li si člověk vášeň, vztek, strach, žárlivost.....
.....je to ještě dosti v pořádku, vidte messieurs? Ale chraň Pámbu, aby dovolila si to reflexe a vůle. Jejich vášní podmaněný člověk je už " patologickým fenoménem", vidte, moje dobytčátka?.....
....Neupírám, že je v mém případě prozatím jistá chorobnost, ale casus můj je v podstatě něco naprosto jiného, přes zdánlivě snad podobnosti, než například " násilné myšlenky " / např. vtíráli se někomu v mysl pořád : zdalipak důležité psaní, které jsem házel do schránky, nepadlo místo tam na zem? / - věc to jen afektu - a podobné profesorské přihrádky kam neuropathologická prasata a podobný dobytek by jej asi hned zařadovali. Víte-li pak, telátka drahá, co je to křeč nejdestilovanějšího liberi arbitrii? Nejvyšší svědomitosti? Co to třesk o sobe mečů základních fikcí? - Pravda a život? Ale přece jen u tebe duševní porucha. Pánové, kolik lidiček, vám podobných jsem poznal, všichni při vší - ihre Alltegeköpfigheit; Schopen, trpěli kapitálními poruchami všeho druhu. Ostatně je v tomto sebe sama ničícím světě všechno více méně poruchou a botanik například ví, že na nejkrásněji vyvinuté rostlině, jest empiricky nějaká porucha vždy dokazatelná.....
.....Ale tvá porucha je neobyčejně velká.
Nego. Ale kdyby - bylo by to jen přirozeno, ale ne hanba.
" Je hörer, desto zerbrechlicher ist das Bing. Das " Genie" ist die zublimste Maschine, die es gibt - folglich die zerbrechliechete."
Ale nemyslete, že považuju se za genia, uchovej Bůh. Raději chtěl bych být krysou ve klomce, než největší částí lidiček, jimž říká se " genie"; nevím, co toto slovo načesky znamená, ale soudě dle lidiček těchto, myslím, že " pes".

Stav můj stává se nesnesitelným. Totální bezmoc, chaos, noc, bezúcelný masakr zavládl v

bitvě, jako u Zorndorfu. PODOBNOST mezi oběma bitvami zvyšuje i okolnost, že tenkrát ustupující Rusové, roztřískali sudy s kořalkou a na břicho si lehavše, chlastali z louží jejich na zemi jako krávy, až zpiti doněmoty a nehybnosti, rozdupáni byli koni Seydlitzovým kyrysníků. I nejbližší těkesná garda J.I.V. strženа byla všeobecným zmatkem bezhlavostí, jedino Ono stálo tu vztyčené, stále víc se rozpalující, řvalo a štvalo k útoku..... .....marně. Marně otáčelo prchající, jako Ceasar nazpět křičíc :
" Tam je nepřítel,"
marně volalo jako Sula :
" Až se vás, triárii, budou v Římě ptát, kde jste nechali svého vůdce, nezapomeňte, že to bylo u Orchemena."
Marně házelo orli svých legionů do šiků nepřátelských, psi se už ani nehýbali, aby je nazpět vysekali, ó canaille, ó, canaille. Vztekem jsem snad ještě dnes bledý, když ne to vzpomínám. Co jsem už zkusil od té své žoldácké, příliš lidské holoty a nevěděl jsem to donedávna, má trpělivost byla bezmezná, jako Boha, jako mezka. Byl jsem dobrým otcem své armádě. Všechny její mičemnosti jsem kladl sám sobě za vinu. Nikdo nemohl si do mne stěžovat. A za to pěkná odměna. Dost. Teď zařídím jinak své jednání. Decimovat? To by příliš nepomohlo. Ale při nejbližší příležitosti zničím celou tu svou soldatesku do posledního chlapa, jako Barkas celé vojsko žoldáků, jehož byl dříve velitelem. Však možno zřídit si lepší armády na světě. Ve skulině pootevřených dveří objevovala se pořád prdelová tvář hospodské. Byl jsem připraven, že přijde starosta, aby podal diagnosu mého duševního stavu. Sirku za sirkou jsem škrtal a psal za jejich svitu blbé věty. Při jednom z těch vzplanutí zočil jsem v temném oknu svou bestiální tvář a hup nový rarášek seděl na mně vedle nedoražené staré mrchy. Chtěli byste vědět, proč se to stalo? Já taky.
Ale tu ani nevím, jak se to mohlo stát, zachoval jsem se nanejvýš rozumně. Zahlížeje, že za těchto okolností jen zázrakem bych obě potvory uškrtil, chytl jsem své pivo a odnesl je do kuchyně. Raději bych byl v tu chvíli celou tu chlastárnu

i s sebou do povětří vyhodil.Sedm bylo pryč.

/ 3.akt /

Sdělil jsem Vám,myslím,již své pozorování : že často v hostinci,když vyjdu do pissoiru,ihned a snadno tam najdu myšlenku,kterou jsem u stolu marně hledal. Zprvu vysvětloval jsem si to nexem mezi vypouštěním moče a vybavováním myšlenek a na základě toho vybudoval již fysiologickou teorii,sepsal ji a hotovil ji poslat profesorovi Mareši,cítě v pokoře,že génius jeho více dovede z ní vytěžit,než má omezenost,ale naštěstí ještě,než jsem to hodil do poštovní schránky,napadlo mě: Není nexus spíše mezi mým duchem a záchodem?Nenabude v něm mysl má proto náhlé síly,že octla se v atmosféře sobě odpovídající,jako Antaios a S.K.Slávia,která před několika lety na tourné po Anglii zvítězila průměrným skóre 1 : 7 nad druhotřídními amatéry,s jakými na svém svatém hřišti navykla si hrát 7 m : 1?Ale řekl jsem si.Ne.Jsi-li prase,jsi jím z přibližné čistoty.Bohové koupají se jen v hnojnici.Jen netrpěl dosud špínou světa,kdo se v ní nebrouzdá a naryje.Stejně,jsem-li blázen a fantasta,jsem jimi jen z příliš-ného zdravého rozumu a střízlivosti.Já,jenž musím, jít až k Napoleonovi,chci-li najít bratra,co se střízlivosti týče.Ale už Metternich žasně nad podivnou směsicí jeho nerozumnosti a bláznovství,síly a slabosti." Lidé " povídá mi Inečka," říkají,že jsem blázen a já mohla bych podělit rozumem celé naše zdravé město,a pořád zbylo by mi ho plná prdel." A potom : " Jsem příliš čistá,jemná,abych nemusela se brodit v kalu,příliš jemná,než aby sprostota mne neodolatelně nepřitahovala,příliš krásná,než aby co činím,nebylo okouzlující,příliš dokonalé,než abych nebyla dokonalá mizera....." .....Dokonale šťastný,dokonalý Bůh může být jen dokonalým prasetem.....

...Zprvu později pochopil jsem onu prostou věc, [illegible] je krátká [illegible]

dlouhém sezení; a na všech lidech v hostinci jsem pozoroval, že vracívají se ze záchodu rozjařeni, třeba - dříve byli zasmušilí a tupí; proto třeba v hospodách chodit na hajzl co nejčastěji a bez falešného studu.

I tenkrát, když jsem v kuchyni usedl, zády k pánům manželům obrácen, do kouta, pocítil jsem ihned zančné osvěžení a to zrodilo nové, volmí rozumné rozhodnutí : že budu teď kuchat rarachy ne tak zběsile, že nechám odpočinout tednepotřebné triarios, že budu myslet jen zdravě ležérně, jen tu a tam, když nebudu rušen.

Zprvu na mě páni manželé mluvili, ostatně tak, jak se mluví s člověkem, jenž má zdravý rozum. Odpovídal jsem tak úsečně, že brzo ustali. Dal jsem se v boj. Jen bastatos jsem do něho poslal. Ale někdy udělá myš více než lev. Dařilo se hezky, nic nebylo dosud ztraceno.

Ale osud i zde mi házel klacky pod nohy. Náhle zeptal se mne hospodský, zda nejsem obchodník z Jílové / tak trochu ostýchavě /.....

.....Dotknete se lehce říznutého kloubu prstu; víc to bude bolet, než tuknete-li se silně do zdravého. Má rozjitřená mysl byla slovy těmi neobyčejně hluboce urážena. Na triaros nebylo by to téměř působilo, na principes ne příliš, na bastatos však značně. Delší chvíli bili se jako mrchy. Konečně nelibost vyprchávala, tu vrhlo se do kuchně několik sedláků, sedli těsně vedle mne a dali se se mnou do řeči, jako by se to samo sebou rozumělo, zrovna tenkrát k jako naschvál. Ona léta mne totiž v hostincích skoro nikdo vyjma ožralé nikdy neoslovil. Jako by se mě každý štítil, jako kata. Měl jsem všude blahodárný, mně nutný klid. Proč právě onoho strašného večera? Větřili ve mně, chrapouni, hnůj, který ve mně právě byl? Vůbec jsem pozoroval, že čím zdravější, tvrdší, lepší jsem kdy byl, tím více se mne kdekdo stranil, třebas jsem byl při tom vlídný. A teď naopak. Například : oslovují mne všude lidi až hanba mluvit. Co nejrychleji přelétnu tento akt, třeba jest snad psychologicky nejzajímavější.

Zprvu jsem s nimi trochu po lidsku žvanil, pak stal se jednoslabičným, používaje chvilek, kdy da-

li pokoj,k boji.Vždy mne ihned vyrušili.Stokrát jsem měl na jazyku :
" I vyliž si už jednou prdel,chrapoune!"
Ale nebylo by to sloužilo k dosažení mých cílů.Po dobrém však,zdvořilou žádostí nebo lstí,nenechává se v podobných případech téměř nic docílit.Toto vyrušování,křik hospodských dětí, pracující čas.....
.....uvedly v zapomenutí ono " rozumné " a teď už nerozumné boje.A rozpoutala se nejpříšernější z bitev a trvala nepřetržitě do konce a téměř nepřetržitě byl jsem po celou dobu tu soustolovníky aj.rušem.
A ještě jen 2,3 vítězstvíčka dobyta : pak už ani stín úspěchů.
A jak taky?Už jen na oko útočila má soldateska a sotva v dáli nepřátelskou linii uzavřeli,zastavovali se,nazpět couvli jako crbissadeři proti Čechám útočící,sotva šik táborit se objevil,do zaječích brali,dvojnásob hanebné a směšné u egradujícího.A pohánění vpřed,začli místo s nepřítelem,bojovat mezi sebou v jeho dohledu.Spatřiv tento masakr,sestoupil jsem,stále zesílen novými a novými přeletujícími ďábly,ze svých posic,a teď jako Friedrich u Kunneredorfu,nejen,že všechna Rusům odnatá děla zase ztratil,ale i o vlastní přišel,tak nejen,že všechna má vítezství dnešní v niveč byla uvedena,i mé dřívější akvizice padaly,mizely jedna podruhé,nejen,že čerti nedávno mnou povraždění,vesměs povstávali z hrobů,šklebíc se, se zacelými ranami i všechny pernč získané resultáty posledních mých měsíců a let,na nichž 1.říjen basoval,řítily se v absurdnost a směšnost,vše se řítilo,všeobecná zkáza,ale neustával jsem jsem v boji promarněném,vždyť zas v hospodě nestačily síly ke zdolání jediného nepřítele,což teprve nových padesáti.Ale chtěl jsem i všechny tyto rozdrtit zde,šíleně.Ale tak tomu chce sudba má vezdejší.A jako u Zorndorfu poražení Rusové,bojoval jsem až do noci,udržel se v části bitevního pole,stejně jako oni.Ovšem Je pravda,přiznal se jejich vůdce,Fermor,že podrželi jsem bitevní pole,jenže mrtví,ranění a ožralí.....

Stav můj zprvu nesmesitelný, jako nakonec v lokále, stal se posléze strašlivým. Myšlení, černý mlhavý, vířivý chaos, prorývaný černými záblesky až do konce svěží vůle. Bezmezný vztek leoparda, holemi stále štouchaného a mřížemi marně lomcující ho, vysokostupňový pocit permanentní nepřítomnosti s bolestí hraničící, brály dech. V hlavě to šumělo, všechny věci kolem jako by se zběsile zmítaly, mdloba jakoby blíž a blíž kvačila. Jedna, dvě, tři myšlenky se vyhouply, o nichž možno říci :
" Na této cestě leží " Král Lear;
v celém životě měl jsem podobné sotva třikrát, na okamžik, k ničemu nemám tak daleko jako k zešílení :
- s hanbou se přiznávám, že nedovedl bych podat psychologii šílence.- A přiznám se i, že jednou měl jsem chut i brečet, ovšem jen vztekem. Ale příčina byla zcela čiře fysiologická; pivo napojilo slzní žlázy, stejně jako celé tělo, nadbytečnou vodou: ta chtěla v mozku - jako přeplněný semenný váček smilné představy - měkké myšlenky, citupln6, humánní, vysoce ethické. Na tento vzácně umravňující vliv alkoholu, neměli by moralisté zapomínat.
Marno ostatně líčit lidičkám tento inferuální stav pekelný. Konečně byl jsem jím podmaněn. - podmaněn vůlí jako jiní vášní, bezmocně unášen, neboť vůle nechtěla vůbec rozhodnout se k osvobozovacímu aktu, neboť změnila se v šílenou, slepou furii.....
.....Cítil jsem, že jsem se ocitl ve sféře Maelströmu, že blížím se k strašnému trychtýři - mrtvici, omdlení atd.....
.....a pomyslil jsem si, čert vezmi vše, ať už je konec té nejprašivější ze všech nádeničin, která trvá nepřetržitě bez minutové přestávky od 15-tého roku. Ó, který pes mezi Bohy chytl mne, blbého hejla, do klece nejpustšího otroctví pomocí vnadila, že jsem souvairainem, že jsem Bohem - já, otrapa, který vetřel jsem se na trůn Boží - a jak povídá Ziatinka bratru svému Diovi :
" Synáčku, který u uprdelil jsi se na trůn Boha, jako onen ožralý Peršan, který v nestřeženém chvíli sedl si na trůn, z něhož Alexandr právě sestoupil a rozchechtal se tam, buď pravděpodobně krásný dojem, jako Dostojenského ožralý kapitán Lebjadkin na podiu; - Alexandros dal mu useknout hlavu

tebe však potrestala Boží prozřetelnost už předem, nechala tě narodit se bezhlavým."
" Jak tu tak spokojeně, blaženě, flegmaticky sedíte!" řekli mně lidé, když právě celé peklo se mnou zmítalo. Tentokrát však sebeovládání jistě nestačilo k zatajování. Sedlačiska musila to vidět, musila vidět, jak příjemné jsou mně jejich řeči hned od začátku, ale přesto dobromyslně hovořila na mne dál.
" Já na nich vidím, že jsou cvičenej pán," přitlačil se ke mně jeden stařec,
" tak bych jim prosil o radu, co se týče toho invalidního fondu."
Nechtěl věřit, že nevím, co to ten invalidní fond je a dobrou čtvrthodinku vykládal mně, neposlouchajícímu, neodbytně své bolesti.
" Ale daj už tomu pánovi pokoj, ať může psát," řekl konečně jeden bonhomme.
" No, jo," svědčili jiní," copak nevidíš, že se na tebe vysere?"
" Já vím, že se na mně vysere," odvětil kmet," a z prdele," dodal vážně a hlubokomyslně, zasmušil se a už dal pokoj. V duchu jsem jim vzdával díky za jejich jemnocit - ale teď okupovali si mne místo něho a nepustili až do konce - a já mluvě jen : jo, hm a tu a tam věci se netýkající nesmysl, nakonec i postižen krutým škytáním po pivě, zapálil jsem bez sekundy oddechu.....
.....Jinak počínali se ke mně velice přátelsky, moji milí dobytečkové, hlavně mé malé fajfce osvědčovali stále pozornost; ještě dříve než já, zpozorovali, že zhasla, sami ji, tři současně zapalovali; musil jsem jim dát z ruky zakouřit; pak jako divoši lesklé tretky chtěli, můj skřipec, uchopili jej za skla a vrátili tlustě pohnojený; hladili mi, zuřícího nad tím, ruce, stehna a dokonce i jako bych byl žena, líce. Jindy ani ožrala si to neopovážil - ale oni byli dosud střízliví.....
.....Byly to projevy soustrasti? Ne : to bratříčkovali se velezrádně s mými posluhnost mi odepřevšími žoldnéři - s nimiž jednou pro vždy žádám, nechci být ztotožňován. Jsem jen má věčná, věčná neměnná vůle. Člověk není to co " jest ", ale to, co chc-

.....Ne,mně - mé vzbouřené soldatesce platilo mystický to hlazení.....
.....Rebelie kol mne všude,nejen mé vnitřní stíny - tyhle barevné stínečky " Praetor me " konspirovali proti J.I.V.,v tu chvíli zdánlivě bezmocnému, samojedinému v tom pustém,nepřátelském příboji,marně volajícímu svou jedinou sestru,černou ilusi....
.....Ale čerti vědí,na jakých ta černých vejcích seděla.....
.....Jak jsem se dostal odtud?.Má vůle na tom zůčastněna nebyla.....
.....Nejspíše,že ostatní síly mé duše,vidouce její bezmoc smilovaly se nade " mnou " a v okamžiku,kdy nabírala dech,ujaly se vlády samy a na nepatrný nějaký popud vystrčily mne ven.De facto byl jsem tedy vyhozen.Za mnou zněl chechtot a odbíjení hodin.Devět.
Takhle bit jsem dosud nebyl.

/ 4.akt /

Ponechal jsem teď myšlenkám volnost,neboť musil jsem téměř.První minutu samy se stále vracely pod bič vůle;ale chůze,čistý zdravý vzduch, čisté ticho,působily blahodárně,nejvíce však tenkrát alkohol - umch,vypil jsem dohromady 9 a 1/2 litru / 9 a půl litru / - kdo není mlékař a sodovkář,uzná,že to málo za pět hodin.Jednou z nejužitečnějších vlastností alkoholu je jeho schopnost rychle hojit,odplavovat,zapomnění přivozovat - podobně sen z dětství.Již za pět minut bylo myšlení mé v relativně zralém toku,na jaký byl bych musil,jsa střízliv,čekat nejméně hodinu a to ještě za okolností nejpříznivějších..Ale nálada byla při tom tak černá,jako bych byl k večeři snědl Neopardiho,Schopenhauera a Dostojevského.Vládla v ní rozmrzelost a vztek na sebe,opovržení sebou.I počal jsem si celé mé dnešní počínání škodolibě anatomovat,ukrutně,abych je ještě pohrdáníhodnějším učinil,na pranýřpostavil.Dařilo se to neočekávaně..
.....Hrome,to už nebyl čert.Zrovna jsem se lekl, jako bych pár facek dostal,jako bych z věže padal..

.....Ale pokračoval jsem.Leknutí a pobouření svědčili toku myšlení.Nové a nové ošklivé sebepoznatky se vynořovaly,stále častější a jasnější a strašidelnější.....

.....Byla to mela,bylo to bití,jiného druhu,než před chvílí,ale ještě horší.Něco podobného jsem dřív a potom nezažil.Zprvu vůlí vyrovnány apak bez ní,posléze proti ní,tryskaly stále respekt před ní ztrativší,mstící se myšlenky,kruté kopance,prudké,snižující.A netýkaly se už jen dnešního dne, celé minulosti - celé mé osoby a konečně i základů mé filosofie.Nerozum po nerozumu.Bláznovství po bláznovství,po slabosti slabost - převrácenosti,špatnosti mé zavalovaly mne,zastavovaly mne,braly dech,zastavovaly chůzi,zatínaly mé pěsti.Nakonec stál jsem tu,příšerně obnažený,jako nejposlednější tvor na světě - já,jenž ještě pčed chvílí - nemohl jsem,žel volat jako Shakespearův Richard III.,hledíc na svou minulost :
" Vražda,vražda,křivopřísežnictví v nejvyšším,nejstrašnějším stupni."
Ale pamatuje se,že jsem do noci vztekle zasyčel :
" Potrhlost,koniny v nejvyšším stupni."
Často dříve snažil jsem se vytáhnout na světlo své špatnosti,svou špatnost,ale co jsem vytáh,byly jen drobty,jen stíny,jimž jsem ani nevěřil,teď svalil se mi na hlavu příliš realní kámen....

.....a po celou hodinku,co návrat můj trval,neustávala tato průtrž sebepoznání,toto rojení duchů z podzemních mých jeskyň.....

.....Není-li nexus mezi chcaním a myšlením,mezi dostáním bití a vybavováním myšlenek,zajisté jest, každý červený pruh je jen semeno,z něhož vzejde myšlenka,neboť jediný význam utrpení je pohánět toto známé nám tvorstvo z jeho bahna ven.....

.....Jaké poznatky to byly?Třeba se jich většina hned v nebo v později ve stíny rozplynula,k vypsání zbylých nestačil by nový list.Prostinké to hlavně byly věci,tak : byl jsem dosud na celé čáře iracionální,byl jsem jen " verfluchene Tugend ", horentně,bláznivě umíněný,umírněný však pranic,netrkej hlavou zeď!Snaž se jen o to,co slibuje plody.Nebuď vzteklý,tím více v rozumném vytrvalý.
Jdeš-li z Kutné Hory do Čáslavi nemysli,že musíš

jít přes Varšavu. Nechoď s plácačkou na lvy, a s puškou na mouchy atd. Ale takovéhle prostinkosti a všednosti jsou něčím novým a nejsubtilnějším, jen vysocí duchové vědí, co to např. odhodlanost, stálost, síla vítězství, ostatní to jen čenichají. Nejvýznamnější ne všem však byly aplikace na můj specielní případ těchto pravd. tedy např.: tvá egosolistní praxe musí být vůbec bláznovstvím, nýbrž : takto a takto musel bys si ji při ní počínat, aby bláznovstvím být přestala.....

.....Šířit se zde o tétoobsáhlé věci, třeba zde hlavní, nemělo by smysl. Mezi zrním byly ovšem plevy - snad více než zrní - třebas jsem je v zaslepení prvního nového rozběhu za zrní považoval, suché ty nerozumnosti a střízlivosti " smrděly " jak přirozeno, stádností a nízkostí. Pak :

" Buď realistou. Dosud honil jsi se, bláznivá mátoho, jen po obloze za obláčky, chňapal po nich hrstí, cpal si mlhy jejich pak do kapes.....

.....K čemu jsou např. tvá Arga, Ziata, Percia, Phyonen, Orthia, Astrea, Eterna - Lady Mackbeth, Julia / jeptiška z Calderonova Vzívání kříže, která z kláštera prchnuvši, každého na potkání mordovala /, Charlotte Corday / ze sadismu šla zavraždit muže, aby z masochismu docílila gilotiny - velmi ji hnětlo, že nebyla v žaláři nahá mrskána - poznám já perversní oči /, Olga Molitor / kterážto nejspíš že velmi bonentní dáma koukala by asi v jaké společnosti se octla / - k čemu jsou? Leda k masturbaci. Poplácáš-li skutečnou nahou prdel, kterékoli Mandy o to víc máš, než kočuješ-li a mučíš-li se třeba v nejživější fantasii a vidinami těmi, oč jasnější je srpeček Luny, než zbytek jejího kola, měsícem - Zemí přízračně - průzračně osvětlený. Čeho se prasel! Najdi si počestné povolání a jelikož k povolání inteligenta inteligence tvá nestačí, vstup bez meškání do učení k mistru Kryšpínu. Jak idylické tu bude v dílně tvé, kdy večer / vyjma sobotu, neděli a pondělí / žena tvá a mladá její sestra vařit budou večeři, učednící vesele do cvočků bušit a ty, děti své na koleni houpat.....

.....Můžeš je bez rizika řezat potčhem i učedníky své i ženu svou i švagrovou svou, když, zbabělče, nedovedeš si najít lepší ukojení sadistních svých

sklonů. Pracuji to je lehčí a užitečnější než myslit, než bojovat. A musíš-li už jednou myslit, tož mysli o něčem objektivním, je to lehčí a užitečnější, než snaha cítiti se v každém okamžiku absolutním. Mysli v nejhorším případě třeba o problému času. nebo bolesti, mnohem lépe však učiníš, učiníš-li objektem důkladného studia např. dějiny sochařství nebo vpádu Čingischánova, ještě lépe nějaké lepideptorn nebo chorobného bacila nebo polární záře. Nejlépe staneš-li se nekužitečnějším členem společnosti, tj. vynálezcem."

A tak vážně jsem to vše bral, že ihned k činu přistoupiv, vymyslel jsem si u zmíněného lesíčku, jehož vlastníkem je Mr. Václav Bláha, muž nad jiné ctihodný, vynález, jejž jsem ihned pokřtil na Galvaturin. Předpokladem je faktum, co zkusí obyvatelé města s mashromážděnou močí - na ulicích, v kostelech, divadlech, schůzích a m. j., zvláště dámy mohly by o tom zpívat písničky, kdyby se ovšem všechny tělesně i duševně nepříjemné pocity, které v libovolném daném okamžiku mají obyvatelé velkoměsta z toho, že chce se jim chcát, slily v jedno, povstala by bolest, silná dosti, aby vorvaně na prach roztrhala lépe než tuna nitro glycerinu. Kdo by zde našel odpomoc, získal by si rozhodně, ať se tomu oslové smějí zásluha o " trpící lidstvo " nevšední. Galvaturin spočívá ve dvou, metr dlouhých, gumových rourách, trochu tlustších než jitrnice, jež pojmou dva popř. i více litrů vody. Obtočeny byvše kol mužských i ženských nohou, nepřekážení i naplněny jsouce, ani při chůzi, ani sezení, ani ležení a nejsou ani pod úzkými kalhotami nápadny, dodávajíce naopak pánům se slabšími nohama robustnějšího vzhledu. Horní konec připevní se pánům na mrdák, jehož hlavička je v něm úplně stopena, dámám pak pomocí kostěného kolečka obemkne těsně chcací otvůrek, nejhlavnější je zde způsob připevnění, jež chovám v tajnosti, ochoten však dámám, které by se x o to interessovaly, Galvaturin na chcandičky vlastnoručně aplikovat, bych je o výbornosti vynálezu svého přesvědčil. Nu teď může, jak dáma, tak pán kdekoli kdykoli chodě, stoje sedě, leže beze všeho chcát a nezpůsobí to ani při nejsilnějším toku, zdaleka takový šelest, jako když

mírná, vlahá jarní vláha snáší se na pokosenou louku. Čtyřikrát se možno do vyprázdnění tam vyurinovat. Doporučuje se zvláště dětkám školním, hlavně takovým, jež stydí se žádat o dovolenou na záchod. Atd. Cena v drobném prodeji od 2 K výše, dle quality gummy.

Byla ty to ošklivá sprcha na blázna, ten černý vodo - myšlenko - trysk zespodu.....

.....Nebylo přece jen sladké proMme Niobé, když viděla, jak dceruška po dceruške otvírá zobáček.....

.....Onomu návratu jsem snad zavázán, že také trochu znám " die herzerreisgeuden letsten Stunden" - Nietsche, dříve čerta mně stojícího nade vším, na všem záleželo, věděl jsem nadto, že nemohu nic na věčnosti ztratit, ale oné moci padala i má svrchovanost i panrealisace i skepse.....

.....Padaly povídám.....

.....ostatně lituju, že jsem ty černé příšery srazil dolů, když začly se smát základům mé filosofie: co počaly povídat, nebylo státné, bylo by to někde ještě radikálnější než můj radikalismus a při tom paradoxně, tak rozumné zjevení to mohlo být. Ale člověk má pud " sebezachování ", nenechá si přece uškubnout najednou celou zeměkouli pod nohama, aby padl do čert ví jakého prázdna.

Ale brzo vyléčí se a vylíže se divoký kocour a smrdutá kuna ze svých ran. Už když jsem domů docházel, stál jsem zas pevně na nové půdě a jásal :

" Nedosáhl jsem dnes bláznivého svého cíle, ale za to jsem našel poklad ze všech nejcennější, tj, rozum.".

Jak praví Don Quijote :

" Ó, velký den, den největší mé pořážky a největšího mého vítězství. Tato sekunda budiž mezníkem v mém životě."

A mávl jsem rukou na dotvrzení a zpečetění toho, jako ve 3 hodiny a na znamení, že nová perioda započíná, zapomínaje, že karakter její podobné bláznoznovství přísně vylučuje. Od této chvíle je mým heslem : Vitam Impendere Rationi, Stań se !

A k většímu zdůraznění ještě jednou prudce rukou hodiv - vešel jsem do domu svého, vlastně tekrát

akciového, cítě radost, že tentokrát není pochybnosti, že jsem do " periody rozumnosti " vskutku introitum slavil.

Rychle se navečeřev, odebral jsem se, štěstí v srdci, do hostince Mr. Jana Fišmistra.....

.....Tu a tam dal jsem si hrát z gramofonu, několikrát Asimonda a snil přitom blaženě, neotravován myšlenkou, že bude mi kuchat čerty, o Nelle v Engadinu, Arze v peci, o tom, jak kouzla svá zlepšit, aby se mi dryady zjevily. O tom, jak jsem v jeskyni Montesinově Merlina hledal. Bonaparta pod Lakabergem aj. Přitom však zároveň mluvil jsem s modřanskými sedlačisky nanejvýš affabilně a láskyplně, takže ilusi jsem stále měl, že jsem andílek z Madonny di San Sisto - ten levý, co má prstíčky na držtičce, pravý jest odporný a samojediný vyvrací dogma o Raffaelovi, jakožto veleknězi krásy.

A spal jsem oné noci krásným spánkem, jak spí zdatný chlap, jenž se toho dne dopustil vraždy - spánkem, který při procitnutí se zdá být zahradou hustých růžových snů, na něž přece nezbyla nejmenší upomínka.....

.....Vidíte, že morálkou všeho toho dosavadního povídání jsou otřepané pravdy : " léčivě učí bolest ". - Aischylos.

" Cum bene navigavi, cum neufragium feci " prý řekl otec Stoy, obchodník Zeno, ovšemže latinsky.

Ale i v těchto, jako vůbec ve všech pravdách, je pravdy jen část.....

/ 5. akt /

První dedukce a skončen bude za tisíciletí. Sebepoznatky oné noci, byly jen vizí daleké, daleké budoucnosti, snaha, tedbudu rozumným největším nerozumem - neomylnou cestou od neufragia k suifragiu - Konec Dona Quijota jest absurdní a nízký.

Ó, miserne hominum mentes .....

.....Jak lehkomyslně jsem se rozhodl, že budu teď jen rozumným, Jak snadno vypustí se všem lidem z hub výsměšná nebo vážná otázka / :

" Nu a zmoudřel jsi z toho ?"

Je to následkem stupidní morální, hlavně křesťanské víry v možnost náhlého napravení - ach i moji triarii náleží, přirozeně, ponejvíce k druhu vulga a meči jejich jsou většinou jen špinavé prádlo ohavné minulosti lidstva.....

.....Je to následek nevůle budovat pomalu na daných základech. Za každý krok vpřed smýkne surová ruka člověkem o deset kroků zpět - ovšem, per mundi ludibriositatum et absurditam má současně pravdu i Zlata :

" Vivant skoky, tito mladouncí, chodit se učící bratříčkové Letu, tato božskost u člověka. Jen jimi se někam dojde v myšlení i politice. Co jest odvaha, co heroismus, co sebepřemožení, co vítězství jiného než skok? Chůzí, prací nedojde se de facto nikam, jimi chodíme jen v kruhu, trotlové slepí. Chi va piano, v kalhotách má nasráno, dojde do San Redelimno a k tomu až ráno, jak už v písni svaté psáno. Původ všech neřestí a zla je s r a n í s e, jak s krásnou výstižností nazývá to lid.....

.....A nejdále do výší a krás netušených skočíme heroickým skokem " sebevražda " zvaných. Jej umět s veselým opovržením učinit, toť paradoxní cíl všeho žití zemského - i nebeského, jen proto se žije."

Spíše několik na horu se snešivších ptáčků vynese je rázem v drápečcích svých v azur, než aby sebepoznatky ony byly mohly přetvořit rychle psychickou protoplazma. Z nejlepší vůlí a energií nastoupil jsem příští dny dráhu " rozumnosti ", jediným výsledkem prvního pokusu byla desorganisace a chaos. Nebylo půdy, ne níž stoje bych byl mohl strašnou masou svých " nerozumných " instinktivně hnouti, neboť co snažilo se jí hýbat, byly téměř zas ony samy. Každé mé hnutí bylo s novou tendencí v odporu. Byl to absurdní boj A proti A, pozdvihování sebe sama. Bylo to modelování mlžných útvarů. " Počátek vždy těžký ", děl jsem si a pokračoval. POKRAČOVÁNÍ bylo ještě těžší a výsledek hrozil být úplný rozvrat. I zanechal jsem tohoto suicrucifragia a za týden plul jsem zas už vesele ve starých vodách, chodil ve starých svých botách, které třeba špatné pořád byly pro mne lepší, než sebekrásnější, ale nešité na mou nohu. S onou božskou jistotou instinktu jsem x to učinil, kteréž děkuju, že

má paradoxní existence zde už tak dlouho trvá, s kterou jsem " řekl ano " ke všem, co jsem já, nejen ke svým imoralitám, ale i slabostem " špatnostem", " perverzitám ", zlozvykům , směšnostem etc. s ktetou řekl jsem opovržlivé ne ke všem, co nejsem já - např. v celém lidstvu, která příčinou byla, že nechopil jsem se nikdy nijakého " povolání ", ani lupičství, ani spisovatelství, která všechno po lidstvu dobré, jako např. generozní jednání traktuje jako minima, de quibus non curat praetor atd. Ano, zůstanu ti věren, moje emabilis Insania, je mně to přirozeno, vždyt i pouhé slovo " rozum " bylo mi od dětství prudce protivno a jen ta okolnost, že tento pantáta je chotěm milenky mé vůle, starým a protivným, dávala mně k němu jistý respekt....
" Nečiníte dobře," pravil jeden hidalgo bakaláři Carascovi," že chcete Don Quijota obrátit k rozumu, tím svět nezíská. Rozumných lidí, z nichž jej chcete učinit, má Španělsko miliony, ale blázna, jako Dona Quijota jen jediného....."
Ale nesmysl, vždyt nejsi, Insania, tak špatná, za jakou tě blbci považují. Vše vysoké a božské na zemi, co jiného, než bláznovství? Tak sexuální láska, deifikace červa - a jelikož iluze je realní. tedy a ještě lépe, tato reálnost iluze, toto sedsexylon, tak poezie " emabalis isanin ", tak sen holder Wahnsinn, jak plaguje po zvyku svém Goethe, spojení, vášně, tanec, hraní si.....
.....A není blázen ženuška? A nejsou blázni její při každém kroku poskakující směšné kozičky a její manda, tenko fraškovitě směšný pinguin? A její ješitné pentličky a kraječky a šátečky a honzíky? Vešměs blázni. A pitvorná kotátka a všechna zvířátka a nestydaté genitálie - oči, kvítky? A děti a nevzdělaní národové a mezi " vzdělanými " všichni moudří a geniální mužové, hercové, světci....
.....Napoleonek, jenž ukazoval svým generálům hvězdu svou na zemi. Christus, jenž se nabízel, že vystaví za tři dny kostel a všichni zajímaví lidé.....
.....Khen, jen Mareš Masřík, Arne Novák / sid venie nomini et homini /, Kaizl, Palacký a podobné duchem opuštěné mumie nejsou blázni.....
.....Vgvolával-li jsem v lesích rusalky a v skalá-

ch Merlina - božínku nevěří všechny děti na pohádky?A dospělí?At dá si každý pozor na pocity, jež bude o půlnoci mít,bude-li v umrlčí komoře uzavčen a s mrtvolou.A polytheistní národové,například katoličtí - věřící v myriady se zjevujících se svatých,andělů,královny nebe,čertů a jiných subalterních pánů Bohů.....

.....Ale co u dětí,u abnormálních stavů,u divochů a nevzdělaných je odpustitelno,je chorobou u dospělého " vzdělaného " .Takto má se věc messieurs. Já beru všechno vážně,jsem důslednější,než vy moderní ploskohlavé,epidermatické havěti - pardon své panděro a cylindry,svou službu,své sviní ješitné osůbky apod.,hovno berete vskutku vážně.A jen takováto má opravdovost,ta v níž vidí Carlyle podstatu " heroa ",ta jež vše uvádí hned v čin,jenž ve svých myšlenkách a vírách vskutku žije - jako já ve své realisaci,jen to tvoří vskutku velké lidi a světodějné osoby,které přicházejí mající moc : Tolstoj,Hus,např. " intelektuálně " sotva na niveau průměrného středověkého literáta stojící. A není bláznovstvím - nu krátce : der Schöpfer sant der Schöpfung : deine?.....

.....Hanba pro filosofii,že dosud nevytvořila významný systém.Svět jako komedie,jako hříčka.Vesměs skopčí vážností,neodvažující se ani vyvodit důsledky ze základní absurdity,kontradikčnosti, antinomičnosti,cyrculosity psychy neboli světa,z nesporného Goethova : Die Welt ist selbst ein Widerspruch und sollte sich's nicht Widersprachen. tj. stvořit systém kontradickicnismu : statuovat sublimní spirituálnost fundamentálního odporování si jako " vše o sobě ".....

....." Ludibrium " značí výborně ,zároveň hříčku a šaškovství: proto zvolil jsem si slovo to k označení mého názoru na svět.

" Svět je absolutní hříčka své / rovná se mé / absolutní vůle".

Kol této mojí věty nutně se bude točit filosofie příštích věků.Zákaldní problém zní: " Co jest toto vše?"

Jediná poctivá odpověď zní :

" A B S O L U T N Í N E J I S T O T A - ale to

znamená absolutní Božskou Volnost a to značí:svět je to,co / kdykoli / chci z něho učinit; má absolutní hříčka:"Absolutní " jest i to např. co neexistuje - je naprostý Proteus,ergo není zároveň Proteus - ludibrionismus a kontradickionismus vyvráceny by byly kdyby se samy in infinitum nevyvracely - to náleží k jejich podstatě,v tomto čarovném labyrintu vidím nejzářnější božskost oslové,samozřejmě sofistiku,zde zkušební kámen,obdařen-li člověk jedním z nejvzácnějších fenoménů, filosofickým čmuchem.Svět je má hříčka - značí vlastně : jest Bůh,jest jen Bůh,neboť souverainita a pohrávání si jsou korelata,souverainita jest jedině pohrávaním si - pohrávánme si ludibriosně jen s sebou samou.....
.....- jest jen pravou explikací pojmu Boha.....
.....nejen někdy - vždy jest bufonství - hluboce vzato - projeven vážnosti,pravá nejvyšší vážnost jest vždy buffonstvím.....
.....Zlobívalo mne dříve,že jsem v šaškovství nemohl najít - zdánlivě - velebnost,nejvyšší poesii, svatost,že ve skurřilní visáži Voltairově i D.Sternově nemohu najít vznešenost - a v extázích Březinovy lásky šaškovství.....
.....ale to proto,že nedoměřil jsem tenkrát se dosud neomezeného božského proteismu ludibriosity světa,ludibrionismus nebyl by ludibrionismem,kdyby já,jsa nejvyšším,nebyl zároveň tím nejnižším - ale kam až by mě to vedlo.

Noční sebepoznatky,v nejlepší své části několik nedovoleně protrženou clonou budoucnosti vržených pohledů na dospělý věk mé absolutně komandující vůle,nyní ve mně prvním krůčku se učící,9-ti letým děckem přes noc chtěl jsem se stát 2o-ti letým mužem aneb naučit memluvně za několik dní mužné energiě,karakternosti,nejvyšší prozíravosti.Dojde, dojde jednou absolutně komandující vůle jasné jasnovidné síly,ale protápat musí se k ní,prokláboSit,prokloktat,probláznit.Síla je nejvyšší ctností,ale není silou a ctností být silný vždy,filistři síly,kteří jen sílu všude vidíce,navrhují hned pohrdavé každou slabost,zavrhují vývin a pokrok, vidíce jen výseček životního procesu,důslední mu-

selí by kázat : všechny děti buďte uškrceny.Lidé pořád a pořád nevědí,že i myšlenky mají svůj dětský věk a že mnoho lidí od kolébky až po kmetských tví,nejdou ničím stále jiným,než dětstvím jisté idei.Stav síly má smysl jen ve stavu zralosti,rozumnost,účelnost,přímé a pevné jití k cíli, síly možny jsou jen tam,kde dost k vysoko jsme vystoupili,abychom mohli přehlížet všechny své věci,kde dosi dlouho v domě svým bydlíte,abychom v něm vskutku doma byli,mistry byli,jsou strašně deplasovány ve stavech zrání a klíčení,zde hlavně jen tápání všelijaké,ne vždy krásné a čestné uhýbání se,proklouzávání,protloukání se,trpělivé svěřování se napospas instinktům a větrům udržuje na životě a pomalu vede vpřed.Stupeň iracionality u lidí - dětí,udává přesně stupeň jejich novosti a svéčestnosti,stupeň bláznovství u "génie ",stupeň jeho originality a profuturity,zvoláme-li " svérázný " ,echo řekne " jen blázní ".Goethe,tento pouhý mistr: doma jsoucí : dobrý,starý obyvatel, ale ne dobyvatel,bylx v hloubce málo originální a ne dost blázen,naproti tomu popatříme na Beethovena,Rousseaua,Schopenhauera,Poea,Baudelaira,Th. A.Hoffmana,Grabbeho,Dostojevského,Shakespeara,o kteréžto řekl Goethe :
" Kladou-li mne pánové K.T. na roveň pana Tiecka,je to totéž,jako bych kladl sebe na roveň Shakespaerovi - Shakespear je " vyšší nátura " než já."
Klasická vyrovnanost bývá jen chozením po vyrovnaných,vyšlapaných cestách - jak často jen stádem skotu,jak případ Goetha zhusta nasvědčuje.Nic není škodlivějšího,než aplikovat na své stavy počátku,slabosti,nemoci,hodnoty zralosti,síly,zdraví,nebot pro vyšší lidi - na nichž jedině záleží - svůjnějším,nic nezdá se jim bezectnějším,než pasívní vydávání se na pospas,bídné prozatímní protloukání se atd.Co uškodilo mi nejvíce v životě?Že odevždy aplikoval jsem v ohromných rozměrech na nutná svoje tápání v noci a v lese maxima síly,platné jen pro chůzi po vyšlapaných,denních a širokých cestách,ale i na " praktické ",materielní věci smí člověk jako já použít maximální en-

ergie jen nanejvýš opatrně.jen v systémech těchto jen svých satelitů vzbudily extraganthí skoky, bloudění,tančení,pertubace mého vnitřního slunce, kapitální perturbace.....

.....Po léta bylo k mým heslem ad ex :

" Slovo nemožnost mělo by být vyškrtnuto ze slovníku," Bonaparte.

Jaké nizkosti mu tanuly,praktickému dobytčátku, při tom asi na mysli?Pravda,umínim-li si,že musím vypatrat zevrubnou adresu nějaké paříżské firmy, zcela nutně cíle toho dosáhnu při patřičné energii v neabsurdní lhůtě,něco však jiného jest,řeknu-li si ve svém 11-tém roku,když poprvé četl jsem o Platónových ideách,bleskla mně hlavou idea pojmu toho tak jasná a krásná,jaká nikdy již od té chvíle,nuže a teď chci,teď musím během dvou minut vyvolat ji nebo quasi ji opět,neboť vůle všechno zmůže.....

.....Ale ovšem náleží to v podstatě absolutně komandující vůli,k mému věnu takováto věčná,absolutní snaha po neomezené síle.....

.....Není-li zbytí a nutno po této strašné cestě dojít až na konec.....

.....Nekonečná je fragilita mých dětství,paradoxnost jejich dospění - zář konečných plodů.Člověk - Bůh a posléze čirý Bůh.Lidstvo stvořilo si ideu"Boha".Já stvořím jej samotného.Jen hustý kouř nad zapálenou,mokrou hranicí bylo lidstvo dosavadní,já jsem první jeho rudé zabarvení od ztajeného dosud plamene,zmíněný bratr a manžel Zlatinky,Dios je vyšlehnutí - první stupeň člověka - Boha,ale zmizí posléze všechen kouř - lidskost a zbude jen čistý plamen -chystá-li se něco zcela nového,ohromného a ohromujícího v lidstvu,nemůže to mít počátky jiné,než jaké ve mně se odehrávají.....

.....Jako mnozí velcí lidé - co platívají za nejvyšší,jsou skrznaskrz minulostí a tak já / já jen vzhledem k tém lidem,"kteří v kultuře něco znamenají";jen kdyby ta kultura něco znamenala.Snad žije na zemi několik set lidí rovných mně,moudřejších mne - že mlčí o sobě lépe než já / jsem skrznaskrz budoucnost, profuturista,skrznaskrz dítě,ani na okamžik neo-

pouští mne od 2o-tého roku Vědomí, že nese celou budoucnost lidstva na sobě.....
.....Ale ještě tisíce Mých existencí se ztroskotají, než stane se ze mne Dios a kolik než čirý Deus.....
.....Člověk jako Dios nemůže obejmout jiný světový názor, než ten, který člověka nejvýše povznáší. Příchod e g o s o l i s m u je nutností psychologickou, afektovou, je kategorickým postulátem velmi vysoko vystoupivší Vůle. Je sice můj absolutní egosolismus, tj učení, že mimo mé vědomí n a p r o s t o nic neexistuje, nejpravděpodobnější, nejdokazatelnější, nejstřízlivější, nejfaktičtější - jen na daném a počívající, nejvědečtější ze všech posibilit - ale k čertu s tím vším. Co bude platit za pravdu lidstva po milionech let, jednotlivci hned post hoc exilium? Největší pravděpodobnost dneška jest asi " pravdy " právě nejvíce vzdálena. Ne, nejedná se o to, co je nejpravdivější, ale o to, co nejgrandióznější. Ne, ze spekulativních investigací, z potřeb vůle a srdce zrodily se všechny mocné duševní proudy v lidstvu. Již vystrkuje hrůzný mrak radikálního egosolismu koldokol nad obzor černé své rohy.....
.....Snad dočkáte se ještě prvních zahřmění.....
.....Slabých ovšem as, budou to nejprve nesmělé pokusy ukázat, že egosolismus není tak absurdní, jak se lůze zdá, spojené s bídáckým zřkáním se vší egosolistní praxe, po staletích snad teprve přijde blesk, někdo, kdo půjde až na konec této hrůzně čarovné cesty jako já, blesk z čistého nebe / vids předešlý dopis o 13. srpnu 1909 /, já, jenž jsem první záblesk vermírného dne, ale zároveň jeho poledne. Dost. Hleď tam na východ:
" Hrobové tiše, nehnutě ční tam, slabý, studený, zsinalý, strašidelný úsvit. Kdo by řekl, že z něho bude - slunce ? Jak malé a paradoxně počíná ohromné, neživotně život, příšerně Den? Dr. Volný.
Zarachotí ty hromečky, jen co zprašivělé lidstvo počne se splachováním ze sebe křesťanské špíny....
.....Resultantou mého vývoje je, že je křesťanství božím psem! Abys do smrti jen dikobrazi sral! Proč to medle myslíš, s kým sdílíš?.....

.....Že ohánim se často Brahmou? To je jako byste řekli :
" Jsi lupič, ergo náležíš k tlupě Wasiňského."
Mr. Bůh existuje mně prostě proto, že existuje v psyše idea " nejvyššího ", " zavržení ", aboutissmentu, " celku " atd. ničeho není mimo duševních stavů, ergo je už tato idea Bohem, vládne psychickou mašinérií, ergo vládne Bůh světem, všechny myšlenky jsou bastioly, svět zove psyché " individuální " bestia.....
.....Ostatně je můj Deusz zvláštní pán, jakého by se nerozpakoval ani Nietsche akceptovat, kdyby byl, otrok, v mládí svém místo omezené helénské veteše, moderním neřestem, Wágnerovi, Dru Réeovi věnoval se myšlení o základech filosofie, chci říci, kdyby dospěl k egosolismu. Podstatou křesťanství je mně nádherně vyvinutá otrockost a psovkost na celé linii, třeba maskovaná např. " láskou ", - touto kuriosní ludibriosní, efflorescencí egoismu -. Dokažte, monsieur, třeba na základě dopisu tohoto, že oproti mému publikovanému spisu má otrockost a psovskost stouply, je vous prie. Ale vy nejste spokojen s touto formulací, tedy: najděte mně v něm jediné křesťanské místo. Mohl byste leda uvésti pár veršů azurně fosforeskujících nymf nad Pietrem, ale, je vous prie de nouveau, copak jsem já fosforeskující nymfa?.....
.....Je sice pravda, že tomu, co se tam o lásce povídá, já sám v jistém smyslu věřím, ale když Vy jste nezapadl ještě do vnitřností lidubrionismu, v něm najdete vše, vše, všechny filosofie byly dosud jednostranné, jen můj ludibrionismus je všeobsahující. Aneb určitěji, najděte mně v listu tomto jedinou větu nasvěcující křesťanské pokoře. Co se této týče, vyznám se, že Březina - ce mauvais séducteur - dostal mne kdysi k tomu, že začínal jsem na ni pohlížet s větším respaktem, než jsem měl dříve ve zvyku. Zbabělost byla to a sebeodhození. Pokora před nesmírností Boha, učil přede mnou " latentní velikostí " a jak zní ostatní mé termíny, jimiž označuji mé Já na rozdíl od mého já - je nesmysl, pokora před sebou je směšnost jako " soucit k sobě ", mravnost vůči sobě "i " causa sui"

- je faktícky jen nejvyšší pýchou.....

.....A ostatně je Má velikost vec nequivační.....
.....Nebot celý tento vesmír redukovatelný je na mé psychické schema.Má doktrina totiž jest nejen prostor,i"smyslové vědy ",hmotu,tvořím si dle svých a p r i o r n í c h mentálních forem a norem, na základě určitého množství hmoty,kterou v daný m okamžik " percipuju ",sám si vykouzluju,vytvořuju per projectionem et coniecturas dle a priory ve mně jsoucích zákonů hmotu kol ní a za ní ležící,v prostoru i času,např. z celkového obrazu hvězdného nebe,pouhému oku viditelného,tvoří si mena přísně kausálně a priorně sama obraz určitých mlhovin v teleskopu a tvořila by si tak sama,kdyby se jí podaly možnosti,nová hvězdná nebe,in infinitum,lehounce,hravě,samozřejmě - vše jen jedna forma na dně.Vesmír jest jen dílo mých suchých psychických konjektur,šablon,schema a jeho ohromnost redukovatelná na ohromnost mystifikace - zcela ve smyslu ludibrionismu,česky Volnosti,Boha....
.....Doktrina,ta je zachována,též odbytím hlavní námitky proti egosolismu znějící :
" Můj malý subjekt je neschopen tento nekonečně, mimo něj,jeho vůli a jeho asociace samostatně se rozvíjející vesmír sám ze sebe produkovat."
Vděčí-li Březina za své nejlepší okamžiky " mystické poslušnosti ",já svému : Volo Quia Volo. Nedostoupil jsem tak vysoko jako on - ale to mne nevyvrací.On má pod sebou tři tisíciletí - všichni křesťanští světci slétali se jako můry k jeho oknům svítící do noci a nápomocni byli ohavnému tomu čaroděnníkovi v jeho kouzlech.Ale koho má pod sebou,koho za sebou absolutní egodeista?.....
.....Žádný přítelíček za mnou,věčně žádný přede mnou.Ani jediný okamžik můj to nikdy nezatížilo. Jsem tvrdý a chladný jako ocel.Vše se změní.Mé hvězdy stoupají,jako vaše klesají.Ukáže se,měla-li pravdu volnost,největší,jaká kdy v lidstvu dosažena,či vaše otrockost,vy pozemští krtkové a neští psi,až tento 5-tý akt jako končí na papíru, skončen bude ve skutečnosti.

Napsal jsem Vám toho dost. Též proto, že podobný list posílán Vám naposled. Co si as o mně myslíte, že i tento odhodlal jsem se napsat?.....
.....Mělo to své dobré důvody. Např. dost jsem Vám toho o sobě napovídal - a přece nebylo to vlastně nic - tento list je velmi málo - byl jsem vždy příliš všeobecný, nevysvětloval jsem blíže, utvořil jste si o mně znetvořený obraz - a to mne zlobilo, dnes bylo mým umyslem trochu jej korigovat a prohloubit atd.....
.....Různé nedbalosti dopisu tohoto omluvte bolestí zubu, která mne po značnou část doby, co jsem jej psal, okupovala neméně, než on sám - a jiným vyrušováním. Kdybste snad ten někam posílal, prosil bych - třeba sám tak neučiním - abyste jej rekomandoval, považte, že podepsán je plným jménem. A zavděčíte se mně, nebudete-li se příštím svém psaní o něm vůbec zmiňovat.
Děkuju za listy, které jsem dnes obdržel. Přijměte upřímnou soustrast k své robotě. Po s těmi právy nemyslíte jistě vážně. Pán Bůh sám musil by Vás potrestat za takové sviňské hospodářství. Jaké a kdy budou formality, co Vám na technice zbývají? A jaký je Váš duševní stav? Co dělá Váš literární métiér?.....
.....Navštívíte Březinu ?.....
.....Mohl by jste mně sdělit, kdo jsou ten Ota a Vilík aj z Cal." Vltavy " ?I popřípadě ještě jiné osobní zajímavosti o této knize?. Ale nespěchejte s odpovědí, mně se vede dobře, neboť jsem se vším hotov. Moji domácí Vám gratulují a těší se na Vás - Sal.

Horoušánky 2o.V.1914

Ladislav Klíma

++

Utrpení knížete Sternenhocha

I.

Když Sider poprvé projížděl alpským městečkem Cortonou, učinilo naň a velebný kraj koldokol dojem tak mocný a tak zvláštní, že na nejbližší stanici vystoupil z vlaku a vrátil se nazpět. A tři dny, které tam pak pobyl, byly nejkouzelnější z celého jeho života. Dosud nepoznaný, poetický lesk polacoval bez přetržení jeho duši, proti vůli tryskaly z ní stále mohutně, nejzáhadnější pocity, nejasné sice, ale právě tím nesmírně dráždivé. Často zdálo se mu, že již již musí se mu jádro těchto tušení vyloupnout - ale v tom okamžiku odlétly mu vždy bleskem do nedosažitelných dálek. Byl opojen celým světem, jsoucností byla mu milenkou, písně z nitra tryskaly, i v nocích objímaly jej magické sny..... A přece bylo ve všem tom cosi temně a mocně děsivého; v nejhlubší hloubi měl jistotu, že pode vší tou září že je nejstrašnější propast.

Bylo to zevní okolí, které z něho vše to vyluzovalo? Nemohl si dát odpověď Pohledy na ohromné, ledovcí zjasněné hory koldokol, na stezky a po nich se plazící, na jednotlivé domy městečka rozžehovaly sice v něm zázračné blesky nestvůrných pocitů ale tázat musil se vždy: Není to nakonec v první řadě jen mé světlem přetékající nitro, které vrhá své paprsky na předměty tyto, aby pak reflexy jejich jako zdánlivé cizí dary opět do svého mateřského věčna vsálo? Vše zevní připadalo mu tak mysticky známým - ale musil si říci : Což není hlubině duše známo vše, vše? Jest něco, co by vůbec jejím majetkem od věčnosti? Jak jinak mohla by vůbec vidět a slyšet? Není všechno vidění jen sletáním se do duše nazpět všech tajemných ptáků, kteří věčné její hnízdo kdysi opustili?

Jen proto, že nutno to bylo, opouštěl čarodějné místo..... a jakmile mu z očí zmizelo, zmizel i záhodný lesk z duše, zcela zázem, a ustoupil neobyčejné skleslosti a zhnusenosti. Ale i zde byl nucen položit si otázku : Není to pouhou náhodou, že právě ve chvíli této autosugesce je v tom, ale nic nadpřirozeného, zázračného, co mne tak láká.-

Umínil si, že se v Cortoně trvale usídlí, jakmile bude mu možno.-

Po roce, ovládaném matnými, a přece tak slastnými vzpomínkami na tři dny, mohl rozhodnutí své uskutečnit.-

Byl květen a Sider osmadvacetiletý; jemné, tajemné, krásné, mužné tváře; ale pod silou její svíjelo se cosi nalomeného, hluboce neblahého, co vídoucí duši mluvilo o předurčení k strašnému osudu. Byl zámožný a zcela x neodvislý.-

II.

Nebe bylo zachmuřené, hory téměř neviditelné, když do Cortony přijel, otupělý dlouhou jízdou i rozčilený očekáváním.

Těmto okolnostem připisoval dlouho později, že nejen loňská nálada ani u něho nezatukala, ale že i následující dny byl v rozpoložení, nad něž horší nebylo si možno představit. Zklamání, nejšedivější hnus. Bývá to vždy tak, jdeme-li vstříc čemukoli s přílišným očekáváním; ale Siderovi se zdálo, že velikost jeho rozčarování není v naprosto žádném poměru k nadějím jeho, třeba byly velké dost.....

Celý květen byl ohavný, skoro stále jen mraky, deště, sněhy, vichry, bláto, zima. A když slunce, jako by přálo osvětlením jen zvýšit ošklivost kraje. Jak mrtvé bylo vše, hory jak bezduché! Jen jako mrtvé upomínky na mrtvý život šklebily se tu, jako výčitky pro něco navždy promeškaného : nevolno bylo tu Siderovi stále víc, strach jakýsi vkrádal se mu v duši, a zdálo se, že kvapem zapouští v ní nevyrotitelné kořeny.

A i jinak plynul život jeho nudně. Nestýkal se s nikým, jazyku obyvatelstva téměř nerozuměl. Bylo tam dosud pusto, letní návštěvníci ještě nepřijeli. Něco však přece zabarvovalo živě šeď jeho dnů.

Odevždy choval ve své fantasii zvláštní obraz ženy. Neurčitý, kmitavý, a přece silný, divné mu rozjasnění slibující a tajnými slastmi duši prohřívající. Často vídal Ji i ve snu, ale obrazy ty si odporovaly, ač procitnuv, nepochyboval nikdy, že to byla - Ona. A teď snil jednou, že spatřil Ji náhle na výšinách Jelení hlavy, tak jasně, že i ráno, pro-

budiv se, měl na okamžik dojem, jako by stála před ním, že duše se mu do nejvnitřnější hloubi zachvěla intensitou tohoto fantasmatu i přívalem mystických tušení. Ale okamžik poté byl už zase neschopen vidinu opět v duši své vykouzlit.

+

První den června byl deštivější než všechny předchozí. Sider rozhodl se, že následujícího dne Cortonu navždy opustí. Ukončiv přípravy, vyšel vpodvečer na procházku do lesů hned za městečkem, úpatí Jelení hlavy pokrývajících.

Za půl hodiny vracel se mrzut v promočeným oděvem a obuví. Avšak nebe počínalo se po dlouhé době konečně modrat. Východní hory ozářeny byly žlutým zapadajícím sluncem. Kráčel úžlabinou, skalnatou, jen tu a tam stromy a keři porostlou. Místo bylo divoké a romantické a budilo ilusi, že je daleko, daleko od míst lidmi obývaných : paradoxně zaznívaly sem štěkot, kokrhání a křik dětí.

Blížil se k ohybu cesty - tu vynořily se tam dvě dámy, ubírajíce se mu vstříc. Zadumán, pozdvihl hlavu teprve, když byly již tři kroky před ním. Popatřil nejdříve na tu, která - červeně oděná - byla od něho vzdálenější, a trhl sebou.

Byla asi pětadvacetiletá, krásná, bledá, s něčím nápadně neklidným v interesantní tváři, - a připomněla mu vzdáleně jeho vidinu. Nebyla Jí sice, zhruba vzato, téměř ani podobna, a přece vyvolala v něm záhadně obraz snů tak silně, že se bezděky zastavil.

A tu svezl se zrak jeho na dámu druhou, blankytně odénou, právě když když dotkl se skoro na úzké stezce loktem svým jejího. A zapotácel se, v očích se mu zatmělo, bylo mu jako by byl dostal ránu kladivem do hlavy. Jen stud před ženami způsobil, že neklesl. Zdálo se mu, že dáma červená učinila pohyb, aby ho podepřela; zamračil se potácivě spěchal dále. Neohlížel se, ale cítil s jistotou, že ony stojí a hledí za ním.

Docházel k zahradě restaurace, když teprve se vzpamatoval.
" Za nimi!" byla jeho myšlenka. Ohlédl se, neviděl jich. Zůstal delší dobu nerozhodně stát. Pak usedl v zahradě a čekal až do noci, doufaje, že vrátí se tudy nazpět. Nepřišly.
V celém životě nebylo mu tak podivně, tak slastně, tak děsivě v duši, Dáma modře oděná byla úplně vidinou jeho snu, jako by fantasma jeho bylo se přeměnilo v halucinaci.-

/
+

Z odjezdu nebylo nic. Nadto se nebe trvale rozjasnilo a krása jara teprve teď vybuchla plnou silou. A rozjasnila se i duše Siderova - a zase zavítala do ní aspoň zčásti loňská kouzelná zář. Zase mluvily k ní tajemnou temnou řečí strašné hory a vlídné lesy. Neboť Sider byl už - zamilován. - Ale jaký to divný děs doprovázel jako základní bas stále zpěv duše?.....Ale nic nepůsobí v hudbě mohutněji než mocné, černé basové tóny, než temné údery na buben, nic není ve světě krásnějšího nad hrůzu.
Prochodil teď celé dny městečkem a okolím, patraje po svých dámách; nehacházel je. Nepodařilo se mu též něco o nich zvědět. Týden minul od onoho mokrého, žlutého podvečera a bolestně děl si Sider : Cizinky patrně, které Cortonoujen se kmitly - neuzřím jich nikdy již!
Jako by vše, co člověk uzří, vše po čem touží, vše nač myslí, nemusilo se nutně zas a zase mu zjevovat a představovat a splňovat, jako by jedinou hybnou silou všeho nebylo právě přání a touha a Vůle.....

+

Bylo krásné nedělní odpoledne 8. června. Sider seděl v zahradě oné, o les se opírající restaurace, hudba hrála četným hostům - bylit během tohoto dne sjeli sem mnozí letní návštevníci. V hluboké n

snění ukolébala Sidera hudba.....

Tu uzřel náhle obě své známé z lesa do zahrady vcházející. Ulekl se strašně, tak propastně, tak ohromivě. A bylo mu, jak by i hudba zasažena polo-ztichla, jak by ledový dech jakýs přelétl všechny věci a lidi kol.

Braly se blíž. Nenacházel sílu, aby na ně hleděl. Usedly u stolu, asi dvanáct kroků od něho vzdálenému.

Přicházel k sobě. Zase zářně vytryskla hudba do výše. A zahleděl se do tváří jejich.

Byly si vzdáleně záhadně podobny. Něco chvějně jemného, démonicky éterického obestíralo obě bledé tváře, něco, co na jiné ženské tváři dosud neviděl. Ale z obličeje dámy mladší v modrém šatě zíralo to nepřirovnatelně silněji..... Byla asi dvacetiletá, vysoká, štíhlá. Krásná? Příliš mrazivě čišelo něco z příliš bledých, hubených, ale nejklasičtěji zformovaných rysů, dravčích, a přece láskyplných; hrůzných duchovou strašidelností stejně jako divokostí a jako i - nelidskou, nadlidskou něhou. Snad byla více než krásná - tedy obyčejnému oku nekrásná, každá převelká krása, je setmělá svým přílišným leskem.

Ale všechna zázračná zvláštnost obličeje toho nestačila k vysvětlení ohromujícího strašidelného dojmu.---

Nehleděly naň, a zdálo se, že nevěnují pozornosti ani ostatnímu okolí. A bylo patrno, že dáma v červeném jeví na své tváři stálý zmatek, ba strach. Mluvily mezi sebou velmi málo a tiše; i když hudba dozněla, neslyšel Sider hlasu jejich.

Konečně utkvěla na něm dáma starší pohledem. Řekla něco k své společnici. A teď mluvily spolu živěji... A. Náhle ona mladší zahleděla se na Sidera dlouze, až neslušně dlouze. Zprvu byl to on, který odvrátil oči; neboť zatmívalo se mu v nich a točila se mu hlava. Za chvíli pozdvihl je zas - stále patřily naň zraky Její tak strašidelně, jako by ze skla byly. Opanoval se. "Nutný oční soubojž!" děl si a oči neodvracel. Konečně, po dobrých dvou minutách, zraky sklopila a pomalu zastřela si dlaní tvář----

Zhluboka si oddechl

" Něco ke mně jistě cítí!.....Ale patrně je velmi excentrická;jistě v nejvyšším stupni.Snad dokonce šílená?Ale fuj!Z čeho jiného tak soudím,než že nezvykle dlouho mne fixovala?Nejsou snad oči Její skutečně ze skla?Ale fuj,celé Její počínání nenasvědčuje slepotě.Ale jisto je,že ta tajemná bytost sledovala svým pohledem určitý cíl.Chtěla-li mne jím omámit,podařilo se Jí to, - ale nezapomínej panenko,že mimo city, které jsi hypnotisovala,mám i vůli a ta zůstane vždy bdělá."

Docela ušlo mu,že kolem se něco děje.Že všechno obecenstvo je jakoby zarażené,poplašené,že všichni mezi sebou o čemsi horlivé,ale ztlumeně mluví,že tvoří se hloučky u jednotlivých stolů,a x že i u vchodu do zahrady kupí se zástupy.A že zraky všech obracejí se ke stolu,kde divné dívky sedí.

Znovu zazněla hudba,ale tak zajíkavě a falešně, jak by byla duchem nepřítomna.Dáma teď už spolu nemluvily.Na tváři starší jevil se zmatek a strach stále větší.Teď teprve stalo se i Siderovi počínání obecenstva nápadným.....

Tu povstala dáma v modrém,promlubila s úsměvem ke družce své několik slov,zdvořile hrdě se uklonila a odcházela velmi rychle směrem k lesu.Ve vratech se ohlédla a znovu stihl Sidera pohled Její,teď jen okamžitý,ale jak výmluvný!Jako by kynul,jako by poroučel,jako by lákal a sliboval,jako by laskal,jako by hrozil.-

" Co činit?" řekl si Sider," běžet za Ní,představit se Jí?A tomu schází mně teď naprosto odvaha. Ale což neuzřím-li Jí už?Ale nesmysl!neodcestuje, znamenám něco pro Ni...Či snad přece - ?"

Viděl jak vyšla ze zahrady - a jak zástup u vrat až překotně rychle rozestupoval se před Ní.. " Ah,teď vím!Je to nějaká velmi vysoká dáma,vévodkyně?princezna?či dokonce panovnice?Ne,nemožno, abych za Ní běžel jako za pouliční holkou.....Ostatně vždy je chytřejší,ukazuje-li muž vůči ženám lhostejnost.Ona přijde,přijde,zas,tam,kde já budu - cítím to jasně."

Zíral dlouho a strnule do lesních houštin,kde

" Vždyť mohu promluvit na dámu druhou, ta, cítím není nic tak příliš vznešeného. Od ní se dozvím, co potřebuju."

Vzchopil se rázem, ale když popatřil, neviděl už ani dámy druhé.

A náhle zachvátil jej strašný, zpola radostný, zpola děsivý neklid. Vyběhl ze zahrady. Všiml si, že teď že vášnivěji a hlučněji se všudem o něčem debatuje, ale nerozuměl ničemu.

+

Minula řada dní. Pozvolnu jal se pátrat a zvěděl, že dáma starší obývá ode tří týdnů v Cortoně hotelový pokoj, že zapsala se jako paní Errata S. soukromnice - že je dle všeho bohatou vdovou, a že v pondělí náhle kamsi odjela, zanechvši však věci své v hotelu. O její družce nezvěděl nic. Mnozí lidé viděli Ji sice v neděli ve společnosti paní S., ale co dále o Ni mluvili, bylo tak divně vyhýbavé a nejasné, že Sider nevěděl, co si z toho vzít.

Trávil čas sžírán démonickou touhou, pobíhaje celé dny po okolních horách. A tu obdržel 16. června telefram, který jej kategoricky nutil, aby Cortonu ihned opustil; šlo o celé jeho jmění.

Zuřil, ač něco mu říkalo, že je pro ň dobře, skončí-li toto své dobrodružství. Předsevzal si, že okamžitě, jak mu bude možno, vrátí se do Cortony. Uchystal všechno k odjezdu, který stanovil na zítřejší den, devátou hodinu dopolední.

O osmé vstal, otevřel okenice. Nádherný, skvoucí, již teď horký den! Mocněji než kdy dříve trčely hory, jakby spánkem osvěženy, do temného azuru. Nejbližší, nejvyšší, nejkrásnější z nich Jelení hlava. Na ni předevčírem vystoupil, až k ledovci pod nejvyššími jejími skalními rohy, doufaje bláznivě, že uzří tam Ji ve skutečnosti, jako Ji tam uzřel ve snu; marně.

Dlouho na horu hleděl, louče se s ní. Již odtrhával od ní zrak - tu zachvěl se.

Ve výšce asi 900 m tam, kde dolejší les ustoupi-

l právě holým skálám, uzřel dvě tečky, modrou a rudou.....Zimničně rychle uchopil kukátko. Byly to dámy. Pohybovaly se pomalu vzhůru.

Nerozmýšleje se, hodil na sebe nejnutnější oděv, uchopil hůl, vyřítil se ze dveří.

" Z odjezdu dnes nebude nic!" děl si odhodlaně, letě téměř k oné restauraci," Ať vzejdou mně snad z toho ohromné škody, ale ani o život při tom neběží. To, co mne čeká tam nahoře, je důležitější o to, oč důležitější je duše než kapsa. Musím, musím přes všechen ostych dát se s nimi do řeči! Ale najdu je tam? Jistě; očividně chtějí vystoupit až na vrchol Jelení hlavy, jinak nebyly by tak časně již tak vysoko. Nemohu je minout - jen jedna stezka vede nahoru; pod vrcholem se ovšem rozštěpuje ve dvě, ale z jedné na druhou možno dobře vidět. Dohoním je asi právě na temeni, mají sice přede mnou ohromný náskok, ale jsou to ženy. Normální vzestup trvá osm hodin, ale chci-li, budu tam za pět."

Byl zcela vášní unášen a vesel. Octnuv se v lese, dal se po mírně stoupající stezce do běhu a pokračoval v něm s malými pausami skoro hodinu, až byl z lesa venku, 800 m nad údolím. Stezka vinula se teď příkře po skalnatém stráni, jen tu a tam klečí porostlé. Rozčileně pohlédl vzhůru, neuvidí-li barevné skvrny. Neviděl. Stoupal výš a výš; minul místo, kde je před půl druhou hodinou z pokoje svého spatřil...

" Ještě 100 m výš na onen výčnělek! Zde stráň příliš nahrblá brání rozhledu. Tam je jistě uvidím - myslím, že ne výš než 600 m nad sebou. Jaké horko, jsem více mokrý, než kdybych byl promokl a opravdu také už hanebně unaven. Tam si odpočinu, nemohou mně ujít ačli to jsou vůbec ony."

Došel kam chtěl - a spatřil je vskutku nad sebou ani ne 600 m. Šťasten ulehl, zapálil si doutník a snil blaženě, co se as nahoře přihodí. Za dvacet minut stoupal rychle dál.

Zmizely mu z očí. A když je opět spatřil, překvapilo jej, jak vysoko; zdálo se mu, že jsou téměř už u ledovce.

" Ne, tot nemožno, aby byly za půl hodiny vystoupily skoro 1.000m. Na Alpách výšky i vzdálenosti

často tak klamou!"

A zase zmizely. Co nejrychleji stoupal po srázné ale ne nebezpečné cestě skoro hodinu. Neviděl jich teď; ač na tom nebylo nic nepřirozeného, rozčilovalo jej to strašně. Došel k místu, kde se stezka rozštěpovala, odpočinul a dal se spěšně nalevo.

Byl asi 800 m pod vrcholem. Spěchal velice, napadlo jej, že by mohly sestoupit opačným směrem do osady na druhé straně hory.

" Stůj, co stůj musím je zastihnout na vrcholu, nebo ji je s něho spatřím, nehluboko ještě sestoupivší."

Jak se proto zaradoval, když je za chvíli uviděl! Kukátkem rozeznal dobře, že leží ještě asi 200 m pod hřebenem. Bylo vyhráno! Neboť rozeznal už nejen karakteristickou bělost jejich tváří, ale poněkud i rysy jejich.

Zmírnil chůzi. Zmizely zase. A zmizelo, dnes poprvé i slunce za obláčkem. Zavál prudce studený vírt od ledovce a hrozivě zaskučel.....A tu náhle zaslechl Sider shůry výkřik; slabounký, ale zřetelný...

" Nějaké neštěstí?" stanul ohromen, ale hned poté dal se do běhu, " Snad zřítila se některá z nich? Či byly přepadeny? Eh, z jedné strany dobře tak! Aspoň ukážu se jim nutným!"

Ač měl nohy jako olověné, běžel stále vzhůru. Ale zakrátko, zastavil se, znovu ohromen.

Spatřil několik set kroků napravo, na druhé stezce, běžet dolů dámu v červeném oděvu, tak rychle, že div se nezřítila.....

" Co se stalo? mám pomoci?" vykřikl.

Pádící se zastavila - vykřikla opětně a pokračovala v běhu. Marně za ní ještě několikráte zařval, nestanula, neohlédla se.

" Že zřítila se - Ona!.....a její společnice běží dolů, aby přivolala pomoc.....Ale proč aspoň na mne neobrátila se? Patrně hrůzou zcela zmatená. Ať tomu jakkoli, pouhá možnost, že přihodilo se Jí neštěstí - není pro mne volby - nahoru !"

A šlo to výš a výš. Obláčky na nebi četněly a rostly a houstly, šedivěly a hnědly; stále ledověji a sténavěji fičel vítr. Sider doběhl k místu, kde ned-

dávno odpočívaly,a klesl tam,cítě,že by se skácel, kdyby si nelehl.Ale již za minutu povstal.Vykřikl nekolikrát.Žádná odpověď.Či snad přece ?.... Ano - Ale neznělo neznělo to zdola?Rozhlédl se. Nový,sotva slyšitelný výkřik.A teď uzřel hluboko, hluboko opět dámu v červeném,kukátkem spatřil,že stojí,že mává rukou,šátkem.Zřejmě jej k sobě zvala.Stanul,nerozhodnut,zmaten.

" Co to všechno znamená?Chce,abych jí šel pomoci hledat někoho či něco?Č i varuje mne?Před lupiči snad? Není-li i pak dokonce její průvodkyně za ženu přestrojeným banditou?.....Hloupé otázky?Mám ji poslechnout? Ale - Ona musí být nablízku,něco nejistého místo jistého.....snad to od té dolejší jen pošetilý,ženským strachem vnuknutý nápad.....Ale přece, - ona ví aspoň něco a já nic - "

Znovu zalehly sem z hlubiny výkřiky - a daly mu rozhodnutí.Zamíří zas dolů.Náhle zazněly výkřiky silnější,ale shora:

" Sem,sem! "

Pohlédl vzhůru.Právě tam,kde začínal ledovec, asi 50 m pod vrcholem,spatřil - Ji.Nehýbala se, modrá skvrna,ni kukátkem nerozeznal,sedí-li či leží či stojí.Ale co viděl stačilo.Dal se v běh nahoru,nedbaje na nové výkřiky zdola.

Sto metrů výš - modrá postava se stále nehýbala.Padesát - teď za skaliskem zmizela - za minutu vynořila se opět a sunula se rychle vzhůru.

" Co to zas asi?Zraněna asi není,alespoň nebezpečně;jinak by šla dolů.Snad umínila si,že i přes lehké zranění dostoupí na vrchol.Jistě je příšerně umíněná tato démonická žena.Lhostejno,tím víc mohu Jí být prospěšný - teď po všem tom nebude nejmenší dotěrností přidružit se k Ní! "

Octla se na temeni a zmizela mu,když byl ještě 50 m pod ním.Musil odpočívat.Nikdy dosud se necítil se tak zemdleným.Ale docílil rekordu stoupání.Hodinky ukazovaly právě poledne.Slunce skrylo se úplně za hustou širou vrstvu mrakovou.

Konečně stál na vrcholu.Neviděl divukrásné panorama,viděl jen tenkou postavu asi 400 kroků dále na modrém kusu nebe jako zdánlivě průhl-

edný stím, sotva znatelně, přízračně se rýsující a pohybující se k nejvyššímu ze skalních kuželů, nad tímto vysokým plato ještě asi 150 m strmícímu. Zřejmě zamýšlela vystoupit i na něj. Až pod něj vystoupil před třemi dny Sider. aby šel ještě výše, k tomu neměl čas, nechtěl-li přijít domů pozdě v noci. Nerad vzdal se tenkrát výstupu nan, ačkoliv věděl z průvodců po Alpách, že to velmi nebezpečné. Vedla tam sice uzounká stezka kolem boku kužele, jako bič kolem nohy několikráte se otáčející, ale místy ztrácela se téměř v kolmých skoro skalních stěnách.

" Aspoň teď se tam dostanu, a s Ní," děl si a nejrychlejším krokem dal se za Ní. Ale Ona, neohlížejíc se, šla kupodivu ještě asi rychleji než on. Dal se i v běh přes sníh a lední balvany a močály. Avšak Ona již mu zmizela za prvním útesem kužele.

Doběhl tam též. Než sotva položil nohu na stezku, příkře stoupající, zachvátilo jej cosi nepopsatelného. Nějaká vzpomínka - obluda vynořila se z hloubi jako strašlivý Leviathan ze strašných propastí oceánu.....ponořila se ihned zas, ale duše resonovala ještě dlouho.

" Jak děsně známé připadá mně toto místo....Kdysi jsem je viděl, kdysi jsem tu byl - a něco ohromného se tu stalo.....Kdy, ach. kdy? Oh, ve snu to jistě bylo, ve snech vídal jsem tu jistě i Jí - ale co jiného je sen než pokračování skutečnosti nebo skutečnost pokračování snu? Sen jest hloubka bdění, pro níž, bdíce, jsme slepí a lživost a klamnost a nelogičnost snu - jen soustředění všech paprsků tohoto Světa + Přeludu."

Děs jeho byl tak silný, že přehlušil téměř touhu. Měl chuť vrátit se. Z nebe stále temnějšího stále kvílivěji hučel vítr, stále ledověji, jak by duchové jej varovali a proň naříkali. Počal se snášet sníh, stále hustější, jak by mu chtěl připravit zde mohylu. Jen setrvačností puzen, vlekl se dále a nemenší tělesná než duševní mdloba táhla jej k zemi.

Stále hrozilo sesutí se do propasti, stále rostoucí. Šlo to velmi pomalu. ale polovici cesty měl už za sebou.

Tu, když stížil podařilo se mu vyhnout se smrtel-

nému pádu, ovládla jej taková malomyslnost, že stanul a náhle se rozhodl k návratu.

A tu uzřel Ji zas. Jen as šedesátkroků před sebou. Jak náhle..... Pokynula mu rukou, kynula mu k sobě a zmizela za ohybem skály.

A Sider pozbyv vůle, potácel se za Ní, za Ní. Nevěděl spí-li či bdí, či je-li někde v podsvětí. " At už je to třeba ábel," šeptal si tupě ," a to mohlo dobře být - musím, musím."

Došel o onomu ohybu - a uleknutím stanul. Stezka před ním zmizela : patrně nějaká malá lavina urvala kus půdy, která ji dříve tvořila. Něco stezce podobného začínalo asi půldruhého mètru dále. Byl nutný skok! Obejíti bylo nemožno, nahoře i dole hladká, svislá skála. Skok mohl se snad podařit, ale mnohem pravděpodobnější bylo, že skončí pádem do propasti asi třicet metrů hluboké. Nebot stezka, kde noha skočivšího měla zase stanout, byla tak úzká, že ani pro druhé chodidlo nebylo tam místo; a rukama za něco se chytit bylo zhola nemožno. Salto mortale. A k tomu teď právě vysílen, s nohama se chvějícíma, teď, když právě silnější závan větru bezmála byl by jej dolů srazil - mohl se ho odvážit?

Stál nerozhodně; srdce se mu děsně rozbušilo. Strach zápolil krutě se studem, hrdostí. Ona to dokázala! Nebot nebylo Ji vidět a do propasti jistě nespadla - byl by jinak slyšel výkřik, nebo aspoň třeskot těla na dno. Žena to dokázala a on, muž, měl by ? Myšlenka byla mu nesnesitelná!

Rozběhl se, pokud místo dovolovalo, ale nad prohlubní se zastavil.. Zalomcoval se a pocítil jasně, že se neodváží..... a to proto, že ví, smrtí, že skončil by skok. Pohlédl dolů, údy mu zledovatěly. Co to zas bylo, co tak transcendentně, strašidelně z propasti naň zařvalo?

Bylo po boji. Vracel se nazpět zahanben jako zbitý pes. Aby se poněkud potěšil, umínil si, že při jiné příležitosti, až bude tělo lépe mu složit, skok ten stůj co stůj provede. Ale sotva učel dvacet kroků, zaznělo náhle strašidelně, strašidelně shůry :

" Zbabělče! Babo!"

A spatřil Ji až na temeni kužele. Zdálo se mu, že rozeznává Její vztekem a nenávistí hořící infernální tvář - -

" Padouchu, ohavo ze všech největší, zbabělost tvá není menší než tvá bídáckost, pse, pse! " zahučelo to ještě jednou valkýřím hlasem a modrý zjev zmizel.

Za jiných okolností byly by snad tyto urážky od zbožňované ženy dohnaly Sidera k tomu, aby pokusil se o nemožné, aby šel dobrovolně i na smrt. Ale naprostá vyčerpanost, nepřirozený děs a počasí vzaly mu každou aktivitu. Kupě slezl až k ledovci a ulehl naň.....Sníh padal stále hustě, snížívší se mračné příšery valily se strašně rychle ze všech stran na Sidera jako saně. Rázem zahalila jej nejhustší mlha.

" Co teď? " děl si líně po chvíli," Snad je mnou povinností čekat zde na Ni, až půjde zpět. Ale smím se odvážit předstoupit před NI?.....Snad půjde cestou po opačném svahu Jelení hlavy. Ale kdo tu může něco vědět? Je to ďábel, vládne jistě kouzly, mne, chudáka, nepotřebuje.....Hu, jaká je tu zima, a nevidět ani dva kroky před sebe! Nemožno teď sestupovat dolů, třebaže cesta jest už jen málo nebezpečná. Nic naplat, tak jako tak musím tu čekat, než se rozjasní. Jak nesnesitelné je to vše! "

Čekal, často volaje, aby snad vracející se podivnou turistku na sebe upozornil. Bez výsledku. Dvě hodiny trvalo než mlhy odpluly. Zasvitlo slunce, ani vidu kol po živé bytosti; nejhlubší ticho. Pomalu na nic nemysle, vlekl se Sider dolů. Hvězdy již vyskakovaly, když náměsíčník vcházel do restaurační zahrady.

+

Následující den časně z rána šel se poptat do hotelu po paní Erratě S.A zvěděl, že předevčírem vrátila se do Cortony, že včera časně ráno odešla po zvyku svém s knihou do lesa za restaurací, že objevila se opět teprve pozdě odpoledne ve stavu nanejvýš podivném; a že bez meškání vyrovnala celý svůj účet a ještě večer Cortonu nadobro opusti-

la.-

Dopoledne strávil Sider ještě na svazích Jelení hlavy, doufaje se strachem, že Ji uzří.....Odpoledne odjel.

III.

Jednodenní odklad odjezdu stačil, aby Sider přišel téměř o celé jmění své. Byl nucen vzdáti se své neodvislosti, pracovati, zápasiti s bídou. A trvalo to dlouho, dlouho.....

Přesto plnila duši jeho po několik let zcela Ona. Miloval Ji, nepřítomnou, neznámou, fantomatickou, divoce. Děs a pověrečné záchvaty opustily brzo statečné jeho srdce, proměnily se jen v prostoru lásku a touhu. Mysteriosnost celé věci sloužila jen k tomu, aby city jeho více podpalovala. Ustálil se v přesvědčení, že milenka jeho je ženou neuvěřitelně jedinečnou, geniální, výstřední až k pološílení a že celé Její jednání bylo diktováno jen záhadně vzniklou láskou k němu; že motivy celé Její procedury jsou prozatím obestřeny neproniknutelným tajemstvím, ale že netřeba hledět na ně jinak, než se dívá detektiv na zdánlivě nevysvětlitelný kriminální případ.

Byl by se zprvu mnohokráte rozjel do Cortony, zevní však okolnosto znemožnily mu to vždy a během let ztěžovaly mu to stále více ---

Ale postupem času láska jeho, jako vše, pohasínala, bledly upomínky, krušná skutečnost absorbovala je. Posléze na celou příhodu skoro už ani nevzpomínal.....Jen ve snech vídal tajemnou kupodivu stále a stále častěji. Ale po deseti letech ustaly i sny -

A tu změnila se jeho hmotná situace. Obdržel malé jmění a řekl si :

" Pokusím se o štěstí ve hře; polovici dědictví na to obětuju, ale ani o haléř víc! "

A za tři dny vydělal v hernách více, než obnášelo dříve celé jeho jmění, více než vydělá si člověk normální prací za celý život.

Mohl tedy, kdy chtěl, odjeti do Alp - ale celá věc ležela už tak daleko za ním, že se k tomu nezo-

zhoupal. - Umínil si,že bude svůj život věnovat myšlení a tvoření a přitom tak trochu s mírou užívat života.Ale dvojice tato nesnáší se nikdy spolu nebot každé vyšší snažení je asketismem.A k něčemu jinému určil Sidera osud,než aby,nebohý.stal se dobyvatelem říší Ducha.Brzo zvítězilo rozkošnictví nade vznešenými snahami,pomalu stlačovalo jej víc a víc,až k zemi.Ale požívačství nemůže nikdy ukojit ani člověka nízce založeného,tím méně ducha pnoucího se k výši.Přesycenost a zároveň předrážděnost zmocňovaly se Sidera;prohlubovala se prázdnota duše,přivolávajíc něco,co by ji vyplnilo.

+

Pak minuly od doby,kdy pomohl si k novému jmění,dva roky.Byl čtyřicetiletý.

Ubíral se nejživější ulicí velkého města,daleko severně od Alp.Byl srpen a pozdní,dosud parný večer.Poslední červánky nebyly pro lesk elektrických lamp téměř k rozeznání.V hluboké snění byla duše jeho ponořena,zase jednou dlela tam v Alpách.

" Co je asi s Ní? Co to jen asi s Ní bylo?Uzřím Jí ještě někdy?.....Bylo to tak nádherné a slavné.".

Slzy vznešenosti vypadly mu z očí....

" Možno že bych Ji už neuzřel?...."

A tu náhle vybleskl z duše jeho Její obraz tak strašně živý,že zapochyboval,fantasma-li to,či skutečnost.....Zalomcoval se prudce,stanul a - -

- náhle uzřel Ji skutečnou! Pak jako tenkrát poprvé v úžlabině,však ještě blíže sunula se kol Její magická tvář,tváře jeho se téměř dotýkající. Ale nepohlédle nan.

Divil se později,že neklesl,že udržely se ruce jeho na kandelábru,jeho se zachytil.....Jak dlouho tam stál?.....Tři vteřiny nebo tři minuty?Ale pak spěchal,slepým pudem hnán,za Ní.Nenašel Jí už v davu.

" Co to bylo?" děl si pak,kráčeje,nevěda kam."Halucinace či skutečnost?Právě v tu chvíli,kdy Ji

celou uchvátila celá má duše, spatřilo Ji i oko mé. Zhustila se jen má příliš živá představa ve hmotu? Či naopak : nemusil jsem dříve na Ni prcto tak intensivně myslit, že byla blízka, že sunula se ke mně blíž a blíž, zase jednou po mnohých letech?.....Ale das vezmi všechny ty teorie! Nebyla-li halucinací, byla to vskutku Ona? Jsou přece tváře úžasně si podobné.....Ale ne, Jí nepodobá se žádná jiná, to vím zcela jistě! Ale - vždyt nevypadala o nic starší než tenkráte před dvanácti lety.....Ale - což není dosti případů zdánlivého nestárnutí? Eh, k ničemu to nevede! Jednat!"

Navštěvoval teď denně v tutéž dobu i jindy ulici, která se mu stala svatou, probíhal celým městem, pátrál i jinak. Bez nejmenšího výsledku. Ale pohaslá se jeho duše, dychtivě vyplnila se její prázdnota mystickým světlem, z hrobu vstala minulost. Zamiloval se podruhé. Do čeho vlastně?

.....Čas neboli rozvíjení se myšlenky teče pomalu, pomalinku. Věčnost má pokdy. A ke každému člověku, ke každému zvířeti plíží se Vznešeno, které je mu někdy příjemným lochtáním, nejvyšší slastí jindy, obyčejně nejvyšší hrůzou, tichým rygřím krokem plíží se blíž a blíž.....aby z dnešního člověka, který je veskrze zvířetem, stal se jednou i Bůh.

Nenašel Ji. Ke konci října odjel do Cortony. Zůstal tam týden, Nespatřil Jí, ač vystoupil až k onomu místu, kde stezka byla přervána. Nebyl by měl chuť přeskočit, i kdyby před ním rozpínala svou náruč. Duše jeho byla mrtva stejně jako odumírající duši čková příroda; nejmenší světlé zachvění nerozvlnilo ji po dobu tu....I pátrání po Neznámé a Její družce zůstalo bez výsledku.

" Domů, domů! tam jsem Ji viděl, tam Ji přece jen snad naleznu! "

Nenalezl. Po celou zimu nepřihodilo se pranic. Pracoval a opíjel se, opíjel se a pracoval, a nakonec se jen opíjel. Minula zima, nesměle přibližovalo se jaro, a Sider už podruhé zapomínal na divnou svou lásku.

+

Jednoho dubnového podvečera stanul před výklad-

ní skříní. Její zadní stěnu tvořilo zrcadlo; před ním byly obrazy horských krajin; mezi nimi Cortona. Celou duší pohroužil se v pozorování Jelení hlavy. A bylo mu jako by po ní zase stoupal jako onoho krásného, strašného dne - viděl modré a červené skvrny, - a pak Ji na příšerné přervané stezce... .. - a náhle uzřel vzadu v zrcadle strašlivě určitě tvář Její! Její! Strašidelně hleděly tam oči Její v oči jeho.

Bleskurychle se otočil. Dva muži a dvě děvčata stáli za ním; a mezi jejich kulatými červenými veselými tvářemi a tváří Její byla podobnost tak malá, jak mezi lidskými tvářemi může jen být. A poblíže nebylo lidského tvora.

" Halucinace? Poprvé v mém životě. Ale ne; vždyť jsem Ji tehdy v srpnu večer viděl jistě jen halucinačně, i v Cor---, ale jak nesmyslně přehání hned nelogický náš duch! V srpnu bylo to něco jiného ; mohlo to být skutečností jako ovšem přeludem, -- a v Cortoně, aspoň v zahradě, vidělo Ji na sta lidí. Z toho, že vídal jsem Ji skutečnou, nenásleduje, že nemohl bych Ji jindy vidět jako halucinaci; kdybych například právě tohle poprsí Danteovo ve výkladní skříni spatřil v horečce na své podušce, neznamenalo by to, že tohle zde neexistuje ve skutečnosti. ..... Jedy mě navštěvuje Její fantom. Snad proto, že -- zemřela? A nezemřela snad právě ~~mě~~ onoho srpnového večera? Nemusil jsem tenkrát na Ni znenadání proto tak intensivně myslet, proto Ji i uzřít, že, jak se stává, právě v tu minutu opouštěla duše Její tělo? Než pouhé domněnky to vše, nevědecké. Ale ta nejistota, ta je to nejhorší. Mohla by, cítím, přejít i v šílenství..... Ha! Jak děsně zazely na mne teď zas ty propastné oči v zrcadle! Jako bych je byl vskutku opět uzřel..."

Cítil správně; začínalo to být krajně nebezpečné. Potřetí vzplanuly jeho city, - bez vyhlídky, že by došel cíle, - byl Tantalos - odsouzen ztratit svou milenku vždy ihned, jakmile se mu objevila,... Ale halucinace učinila věc komplikovanější a dala jí něco nového, hrůzného. Ať byl kde byl, viděl jen Ji, Ji, Ji a Její zrcadlové strašlivé zraky, probodávající hrobovým mrazem jeho oči a duši. Již po-

uhé stálé a stálé opakování toho bylo hrozně:může člověka připravit o rozum již pouhé nepřetržité vtírání se na mysl jednoho zcela lhostejného slova.Ale to zde nebylo lhostejno.Nebyla to sladká tvář milenky,ale transcendentálně strašlivý obličej draka.A téměř každou noc navštěvovala jeho sny,ohyzdné,dusné,chaoticky šílené;to pekelná obluda sdílela jeho lože.Podléhal skoro děsu toho všeho,stával se " pověrčivým ";ale jeho světlý logický duch bránil se mocně pokušení vidět v tom něco " nepřirozeného".Skoro všichni dnešní vzdělanci jsou rozumem " nepověrčivý ",srdcem však pověreční jako staré báby;u Sidera však bylo tomu naopak : svým skeptickým rozumem připouštěl možnost všeho na světě,nitro jeho však,zintelektualisované,vzpíralo se neodolatelně proti možnosti jakékoli strašidelnosti.Stále věřil,že tajemná byla bytostí skutečnou jako on sám.Otázkou pro něj bylo teď : žije dosud,či jest již mrtva?A tato nejistota dohánělа rozum jeho k šílení neméně než příšerný rej temných citů celé jeho nitro.

+

Tu stalo se něco,co tento příšerný stav změnilo.22,května kráčel živou ulicí,v jiné části města než tehdy v srpnu.Zase byl večer,ale červánky hořely dosud plnou září.Byl právě v náladě vyjímečné dosti veselé.A tu spatřil znenadání Ji. Procházela právě ve vzdálenosti několika kroků napříč ulicí,nehledíc nań.Byla to Ona!Dobře osvětloval Ji svěží červánek!Nescházely ani dvě malé bradavky na levé tváři.Pentokrát uletěl se jen málo - a okamžitě zamířil za Ní.Vtom však stanula již před strážníkem na křižovatce a dala se s ním do řeči.

Sider poodstoupiv,čekal.Dosti dlouho trvalo,než strážník zasalutoval.Kvapně dal se Sider za Ní,kvapně odcházející.Tu zmizela mu za vozem elektrické dráhy.Dal se do běhu,málem by jej byl přejel automobil,vozem tím cloněný.Když se za okamžik z leknutí svého probral,neviděl Ji.Vřítil se mezi spoustu vozidel a lidí,kam zmizela.Celá

jeho duše proměnila se v oči. Marně. Byl by se rozplakal zoufalým vztekem. Tu vzpomněl si na strážníka.

Přiběhl k němu divoce.

" Nyní právě mluvila s vámi dáma modře oděná, velmi bledá, s bradavičkami zde, že ano?"

" Nu jo; a co má bejt?"

" Opravdu!" zvolal radostně," tedy byla skutečná."

" Mmm - mmm," a strážce vypoulil oči přísně a hloupě.

" A co vám chtěla?"

" A je jím něco do toho?"

" Ó je, drahý pane!" a dal policistovi tři dukáty. Ty byly ovšem dostatečným důkazem, že mu do věci něco je. A dozvěděl se, že dáma se tázala, kudy se přijde do Skalní ulice, že sdílně řekla, že je v městě cizinkou, že v ulici té několik dnů bydlí, ale nemůže ji teď nalézti. - Na otázku Siderovu, nebylo-li strážníkovi při pohledu na Ni divně u srdce, zavrtěl tento s otevřenými ústy hlavou a povážlivě a soucitně jí pokyvoval, když štědrý pán odcházel.---

Ale Sider věděl zcela určitě : v okamžiku, když řítil se naň automobil, spočinuly ještě nadhvězdné zraky její ve zracích jeho, ne strašidelně už : vlídně, úsměvné, lákající, líbající, zvonivě zvoucí. Rozjasnila jej jistota, že Záře jeho dlí dosud na zemi. Viděl teď vše v nejkrásnějším pozemském světle.

" Žije má dívenka! Je nanejvýš podivná, vládne, spolčená s mou láskou k Ní, mystickými schopnostmi! A miluje mne, miluje!"

V tom trojím byla teď jeho víra.

" Ona dá mně teď konečně ztracený cíl, vyplní mou prázdnotu. Život mně dá!"

Nikdy dříve nebyl tak šťasten, nebyl tak čilý, tak lehký, tak božský.

Příští dny vynaložil na to, aby Ji ve Skalní ulici našel, více energie než na cokoli dříve v životě svém. Zapomínal na hrdost a stud při svém pátrání. Od sklepů až k půdám, ano ze sklepů až k holubníkům prošel systematicky každý dům ulice,

vnikl i do mnohých bytů, kdekoho i na ulici se ptál, ví-li něco o bledé dámě s bradavkama. Konečně pokřikovali za ním kluci : blázen! blázen! - Skalní ulice byla dlouhá, byla - mimochodem - nazvána tak proto, že podél ní tyčily se vápencové skály. Tři dny trvalo, než ji celou propátral! A nic a nic.....

Večer třetího dny byl s ní hotov. Jen ještě asi dvěstě kroků dál stálo nízké stavení zcela o samotě. Viděl, že je chudobné, skoro černé, zpuchřelé.

" Tam přece nemůže bydlet Ona; ale pro všechno, když už jsem všechno prohledal, podívám se i tam."

Stavení čko přímo se opíralo zadkem svým o vysoké sklisko, rozervané, jako by se byly části jeho dříve od sebe odtrhly. Bylo jednopatrové, děsně zpustlé. A když teď Sider stanuv před ním, ve večerním soumraku na ně popatřil, ustrnul. Bylo úplně podobno, ba totožno s tajemným domkem v Cortoně při ústí rokle pod skálou, visící nad ním jako Damoklův meč; jako by bylo jeho dvojníkem.

Půl hodiny seděl na mezi proti domku.

" Zde, zde jen může bydlet.....Ale fuj! Pouhá náhoda to! Pomalu viděl bych ve všem jen přízraky! Je třeba už jednou se z toho vymanit! Nebot - přízraky a víra v ně odporují Vůli! Ne " zevní svět " - ten je vždy ochočený a vůli služebný - přízraky zabíjejí Vůli! Pojďme se tam podívat?"

Byla už moc. Sider pokročil k domu, pohlédl naň poznovu - zachvěl se celým tělem.....

" Ne, - dnes už ne! Nesnesl bych to. Nohy se mně třesou, že sotva stojím. Prokleté fysiologické věci! Zítra, za vlídného jitra! "

Vrátil se domů, ulehl. - Ani nevěděl, jak se to stalo, že octl se náhle před tajuplným domkem. Automaticky vešel do něho. Prošel rychle zcela tmavou přízemní chodbu, zcela jistým krokem, ani sirku nerozžehnuv; jako by byl kráčel svým vlastním domem. Vystoupil do prvního poschodí, rovněž úplně tmavého. Sáhl - a držel kliku. Octl se v pokoji, v opaku k rozedranému zevnějšku baráku napadně elegantně za
zařízeném, dle všeho v ložnici. Úplněk hleděl naň oknem skoro oslnivě; ale bylo to jeho světlo, co líinulo se z něho v duši jeho, slova to byla :

" Znáš mne?Vždyť mne znáš přece dobře!Jen se rozpomeň!"

Rozhlédl se lépe.Hle - po kobercích roztroušeny byly kameny,cihly,kusy dřeva - a manželská postel v rohu úplně rozbita;velký bylvan trčel mezi jejími troskami zabodnut v podlaze.Přistoupil blíže,zvědavě a naprosto klidně,a spatřil mezi troskami mladou ženu v košili.Tvář - samá krev,nos rozmáčknut,úplně krví oděny obě nohy.

" Co se to asi stalo?" řekl si," zdá se mně,že bych to měl vědět.....jak jsem to dnes hloupý!" Luštil si záhadu tak chladně jako obyčejný rébus. A dívka se zatím slabě hýbala,stenala,ale oči neotvírala.Náhle si uvědomil,že mu shora studěně číší na hlavu.Popatřil vzhůru : strop byl prorážen; několik hvězd a silueta skály hleděly otvorem.

" Aj,aj,i podívejme se.....ale pořád nic nevím; především však je nutno odnésti zraněnou k lékaři."

Chopil se jí,tu cítil,že se mu boří ruce nějak hnusně do jejího masa.Pohlédl na své prsty,byly obaleny hnědě červeným prachem,silně páchnoucím.

" Aj,aj," řekl si pokojně a bujně stiskl jí stehno.Rozdrolilo se v hrudky odporné masy.A tu temná hrůza náhle v něm vzplápolala - měsíční záře změnila se rázem ve světlý vichr naň se řítící, ten přešel v jakýsi černý nejstrašnější uragán - tiše nehnutý uragán Věčnosti,a a v tu chvíli žena oči otevřela. - Ona!....A myšlenka vyhřměla v něm,tak nestvůrná,tak strašlivá,myšlenka ze samého srdce šíleného Všatajemství. - myšlenka,jejíž jen slabý vánek dovede roztrhnout bídnou dušičku člověka lépe než dělová koule pavučinu....

Ale nebylo dosud Siderovi souzeno opustit sekundu věčného Svého Života,které mikrob,říkající si " člověk ",říká život.Cizí,providenční síla vyhodila duši jeho v posledním okamžiku z dosahu Nejděsnějšího do sféry povrchnosti a zaslepení, které říká se bdění.A spatřil světélko lampičky vedle lože svého,spatřil v nástěnném zrcadle sebe, z podušek vztyčeného,se vztyčenými vlasy,bílého jako ty podušky.

Následujícího dopoledne vešel tam. Když za sebou zavřel domovní vrata, stál v úplné tmě. Rozžehl zápalku; opodál byly dveře, stanul před nimi, naslouchal.

Hluboké ticho. A náhle cítil, jako by se něco v něm bylo otočilo..... Stál dále v letargii, dlouho-li, krátko-li, nevěděl. Tu slyšel z vnitřku slabý slaboučký šelest, jako vy velmi vzdálených šoupavých kroků. Šelest rostl, kroky se blížily, dlouho, jak yb za dveřmi tajila se ohromná řada pokojů. Zděsil se, chtěl prchnout, tu zazněl z vnitřku děsný, chrastivý smích, který jej přimrazil k zemi. A pomalinku, jako ručiče na hodinkách, otevíraly se dveře a stejně pomalu sunula se z nich žena s hořící svíčkou v ruce. Byl ohromen, spatřiv její tvář. Zdálase být dvěstěletá, mrtvole zdála se náležet, ale nebylo to jen to, co jej ohromilo.--

Posvítila si naň, a znovu zachrastil nelidský smích:

" Hoj, panáčku hezký, neboj se, neboj! Znám tě, proč jsi přišel, vím, čekala jsem tě. Přišel jsi za modrou dámou, viď, viď?"

" Ano, s dvěma bradavičkami zde - je tady?"

"Byla tady, celý týden tu bydlila, hezké od takové dámy, že vzpomněla si přece zas na starou Barboru. Včera odjela, ale chacha, nechala tu pro tebe fotografii a na ní několik slov; sama je napsala, panáčku hezký, sama, chacha!"

" Pro mne? Jak víte, že já to jsem.....-"

" Chacha, popsala mně tě, ale to bylo zbytečné, zbytečné! I kdyby to nebyla učinila, věděla bych to! Stará Barbora ví všechno."

" Ona je tedy ... - živá?"

" Chacha, všecko je živé, hlupáčku! Jak tady to máš, tady."

Vyňala z kapsáře obálku, dala mu ji. Četl na ní své jméno, otevřel ji. Podobizna byla originálu úžasně, neuvěřitelně podobná; a na rubu jejím četl:

" Na shledanou v červnu na Jelení hlavě! Orea."

Orea!....Kde už to sladké x jméno slyšel?..... A náhle zazdálo se mu, že je kdysi šeptal sám a - zde, v tomto strašném domě....

" Má tě ráda,panáčku," chrochtala bába a chechtala se," ale měj pozor,aby tě tygřice láskou nerozsápala.Železným bičem strašně jsi Jí tnul,a Ona nezapomněla,nezapomněla."
" Co to mluvíš?Kdy,že jsem - ? Já že Jí - ? Snad ve snu - ?"
" Ovšemže ve snu.Všecko je sen,chacha."
" Ona se mně chce mstít?"
" Chce tě milovat,ale ví,že jen pak bude moci,až bůdeš potrestán,až účty vaše budou vyrovnány.Jdi už,panáčku,dost jsi se dověděl,jdi se svým osudem,osudem,chacha."
" Počkej!Mohla bys mi ještě ukázat první poschodí?"
" Ale co bys tam viděl?Ty balvany jsou už dávno odklizeny,dávno."
" Balvany?Jak to víš?Sním nebo šílím?"
" Sníš i šílíš,panáčku,a taky bdíš a dobrý rozum máš!Všechno má každý člověk.A jdi už!" - A pomalounku otáčela se k odchodu.
" Prosím tě,řekni ještě,kdo je to vlastně ta Orea!" vzkřikl,jednou rukou ji uchopiv za rameno a druhou strkaje jí spoustu dukátů do ruky.
" Moc,můj panáčku,moc se ptáš!Tři roky počkej,ulídáš!Schovej zas plíšky ze zlata!K čemu jich mně? chacha!"
S děsivou pomalostí odploužila se zpět do jizby.A Sider duši maje v chaosu proměněnou,a přece tak šťastnou,vyběhl z nejčernější noci,oslněn,do plné záře dopoledního slunce.
Zůstal před domkem stát.Neviděl,neslyšel,nemyslil Jak dlouho?.....Konečně jej vyburcovala rána do tváře.
" Blázen!blbec!blboun!" zaslechl teprve teď řev kluků zpovzdálí jej obstupujících;jeden z nich byl jej právě treﬁl do hlavy koulí koňského trusu.-
" Nebylo tohle vše teď zas jen sen jakou v noci?" děl si,sedě v ujíždějící drožce,kam se zachránil před pronásledujícím ho řvavým houfem trpaslíků.
" Oh,zda se to dozvím kdy?Ale - vždyť přece - proboha?...."
Nikdy nebyl tak rozčilen jako teď,když si sahal do náprsní kapsy.
" Nebuďte zas dlouhý,že ne!" Apatol si [illegible]

cími zuby.....Nic tak pomalu v životě nedělal jako teď,když otevíral tašku - -

Zavýskl,až se kočí na kozlíku otočil....Ohromující krása dokonalého portrétu zahrměla mu vstříc;měl příšerně určitý dojem,že Orea skutečná sedí proti němu.A líbal,líbal Její ostré,tak podivné písmo.....

" Žije!Byla to skutečnost!" jásal si,ujížděje ulicemi stále živějšími.

" Konečně mám důkaz!Něco reálního od Ní!,....Ale nesním snad i teď ještě?Však - nesmysl,můj nynější stav nerozeznat ode snu?Lehčí by bylo nerozeznat tamhletu kočku od citery!"

Znovu vyňal podobiznu.

" Mám ji stále! - A maje ji,jsem bohatší nad všechny krále světa!Oh,s tímto obrázkem a s tímto písmem budu provždy šťasten!.....Ona žije!a mne miluje.....A všechny děsně podivnosti celého mého románu činí jej pouze krásnějším a svůdnějším.Kdo může se pochlubit podobně fantastickým poetickým románem lásky jako já?.....Vše nejasné se rozjasní v červnu.....Dnes máme teprve 23,května - nedočkám se.....Nesnesu toho štěstí.....Vše je dobré a krásné.Do Cortony,Oreo má,Oreo!.....-- "

IV.

Už prvního června vystoupil na nádraží cortonském,ve dvě hodiny odpoledne.Byl jeden z těch vzácných příšerných dnů zestárlého jara,kdy celé nebe zakryto je jednotlivým mrakem,ne dost hustým,aby slunce úplně zastřel,ne řídkým dost,aby mu ponechal matnou aspoň zářivost;jest jen trochu světlejším mráčkem.Nebe,poušť,země,nepopsatelně příšerně zabarvená,poušť,vše slavnostně,dusně,dusivě,děsivě mrtvé.Příšerný na rovině,příšernější je den takový v horách.

" Hu,pěkně mne vítá Jelení hlava," zachvěl se;" "jako pohled hrůzou zabité mrtvoly.Co to z ní dnes ke mně jen mluví?.....co obludného vlétlo mně z ní studěmě do duše?"

A cítil tajemně,tatam,že je radost posledních dnů,že vtrhne na místo její trvalá hrůza a neště-

stí,že stojí na prahu nového období.
Ubytoval se v hotelu.Unaven cestou ulehl a usnul.Probudil se teprve za soumraku,v náladě tupě chaotické.
" Dnes už půjdu již jen do oné restaurační zahrady," rozhodl se," Zítra - podívám se do černého domu v rokli.A pozítří - na Jelení hlavu.Ano,tak."
V zahradě potkal cortonského lékaře,s nímž za loňského svého pobytu zde několikrát konversoval, - muže inteligentního,s onou specifickou inteligencí lékařů,která má,v nejdůležitějších ohledech, blíže k idiotství než největší omezenost - a poněkud zhovadilého.Přisedl k němu,silně a pilně pijícímu a své tloušťky užívajícímu.A hned zavedl řeč na téma,které jedině jej zajímalo.
" Dnes mohu vám něco raportovat," řekl doktor,"paní Errta S. sedí už přes rok v blázinci." A jmenoval město.
Siderem něco zachvělo.Tušení,že i jej něco takového čeká?Pocit,že osudy jeho a její jsou mystický spjatý?Či soucit a láska?Nikdy mu Errata nebyla lhostejna,třebaže city k ní nenechaly se přirovnat k lásce k Orei;ač měl dříve k ní chvíle,kdy se mu zdálo,že miluje ji i více než tu,jejíž obraz teď nosil v náprsní kapse.
" Vskutku?.....A co mně můžete blíže sdělit?Prosím!
" Před několika měsíci dostal jsem přípis od tamního psychiatra," doktor si odplivl," jenž ji léčí.Žádal mne o dobrozdání ohledně jejího duševního stavu;slyšel z úst bláznivě,že byla u mne před dvanácti roky párkrát na poradu stran svého " "nervového rozrušení",a právě tenkrát prý choroba její započala.Odepsal jsem,že paní S.trpí dementia praecox;ten člověk s tím však nesouhlasil a dal mně,idiot,mezi řádky vědět,že na dementia praecox trpím daleko spíše já.Takovéhle subjekty má naše věda ve svých řadách,fuj!" a vylil do sebe rázem velkou sklenici.
" Tenkrát že choroba její vznikla?A můžete mně říci něco bližšího o tom?"
" Podle toho mého pana kolegy,kretena,je příčinou,že se ta ženská direktně zamilovala do jakéhos-

i jiného ženského individua, ale láska byla, chechе, velmi neštastná, neboť paní Errata měla před svým ideálem větší hrůzu než erotické požitky s ním. Ale to všechno jsou nej symptony dementia praecox, to nahlédne i ten kretén."

" Vídala Errata svou milovanou i od té doby, co byla s ní zde viděna?"

" Copak já vím, človíčku? Vlastně - ten idiot - mm že ji často vídala ha - halucinačně. A to zas jen je dementia praecox. Ano - a pak - ano pak i o vás často mluvila. Snad se do vás zamilovala, che che, můžete se jít tam oženit."

" A víte něco bližšího o té druhé?"

" Copak bych věděl, človíčku? Ale já vím všechno. Mmm, co jsem to vlastně chtěl.....o ní se tu mnoho mluví, ovšem samé babské tlachy. Povídá se o ní, že je to - "

" Pane doktore, pane doktore," zaječel tu hlas ženy pádící sem, " prosím vás, pojďte k nám, rychle, můj muž umírá, spadl se skály, má hlavu celou rozbitou!"

" Aby do toho všichni čerti!" zabláboli doktor, sahaje pomalu po sklenici, " Ani okamžik nemá člověk oddechu! Vzpomene si a spadne. Jak pozdě večer, kdyby si tu legraci udělal aspoň ráno!" Vyprázdnil pomalu svou sklenici, " co se jistě ožral, že jo?"

" Ba ne, ale jen proboha pospěšte, pane doktore, snad přece jen neumře - "

" Vo-vosobo - netahejte mne za rukáv - já - co jsem to chtěl? Hej sklepníku, zaplatím - vyúčtujte dnes - za celý týden!" Vstávaje silně se motal. " Já už - herdek - "

Sider hodil na stůl několik zlaťáků.

" Zaplaceno - stačí to?"

Uchopil doktora pod pažím.

" Pojďme rychle, já půjdu s vámi. Snad mohu být trochu s nápomocen - studoval jsem nějakou dobu medicínu."

" Vy - medicínu, vy kreténe? Chechе!"

Zavrávoral, že jen stěží těžké těleso Sider udržel a vlekl jej k východu.

" Můžete mně," použil ještě příležitosti," jedním

slovem říci, čím je dle povídání obyvatelstva zdejšího ta tajemná dáma?"

" Coura je! A vedle toho je to halucinace, to jest nexus - vlastně nexus polaris, vlastně solaris - všecko jsem herdek zapomněl, dementia praecox. Gaudeamus igitur - " dal se do řevu, vymanil ruku svou ze svírajícího ramene Siderova, zapotácel se a praštil sebou jak dlouhý, tak široký.

Sider odběhl sám s naříkající ženou ke zraněnému mu. Jen byl již mrtev.

+

Noc byla plná strašných pekelných snů. Ráno prošlo z temné oblohy. O desáté odebral se Sider do rokle. Byl v náladě chorobné ponuré i rozčilené až k lekavosti. Včerejší rozhovor zanechal v něm neurčitý děs, který nedovedl si dostatečně odůvodnit.

" Vždyt přece nic určitého ten opilec mně nesdělil, vyjma cennou ovšem zprávu, kde mohu Erratu nalézti. O Orei vím stejně málo jako kdy dříve. Ale dopoví mně to dnes večer. - jistě nemůže být lékař den co den tak opilý."

Při pohledu na černý domek zalomcoval se zas nad jeho podobností, podobností ne dvojčete, ale dvojníka, s budovou ve Skalní ulici. Ale zde visela skála přímo nad domkem, - několikatunový balvan hrozil, že co chvíli spadne svile nań.

" Nechtěl bych tu bydlet," otřásl se co chvíli. A bylo potřeba velké síly vůle, aby vstoupil.

Tentokrát nechal dveře za sebou otevřeny. A spatřil tutéž chodbu, kterou tehdy viděl ve světle Barbořiny svíčky. I dveře napravo na témže místě.

Stanul. Neodvažoval se zaklepat na ně. Ticho; jen jemný šelest deště a stále sílící bušení srdce...

" Uslyším zase kroky jako z nekonečně vzdálených pokojů blíž a blíž a blíže šíleně šustící?...."

Ne. Náhle se pootevřely dveře - stařena..... Něčím připomínala Barboru, ale nebyla to ona, ani tahy svými, ani svým věkem. Byla sice velmi stará, devadesátiletá na pohled - ale ničeho neměla z paradoxně transcendentálního živé mrtvolnosti báby ze Skalní ulice.

" Co si přejete?" ptala se hlasem dosti ještě zvučným.
" Co, cože? Ach, - ano, nebyl by tu pokoj k pronajmutí?"
" Je, je, a ne jeden, ale dva. Ale nikdo sem nechce, měl byste kuráž?"
" Proč kuráž?"
" Protože se říká, že tu straší. A protože skála visí zrovna nad domem. Ale my se nebojíme, čeho by se tak staří lidé ještě báli?"
" Kdo tu bydlí ještě mimo vás?"
" Má matka."
" Vy máte ještě matku?"
" Mám, zázrak boží to. Nevím, čím se provinila, že ji Bůh tak dlouho k sobě nepovolává. Její sto třicet sedm let a mně - "
" Mohl bych ji vidět?"
" I můžete. Ale neradím vám to, budete ji vidět pak po léta i ve snech. Už dvacet let leží, nemůže se pohnout, je slepá, hluchá a nemluví, jen stále chroptí. A ne a ne umřít."
" Vedte mě k ní!"
" Odvedla jej kuchyní do vedlejší světnice, temné jako za soumraku. A Sider spatřil --- známou ze Skalní ulice. Ale zdále se mu teď ještě strašnější než tehdy; skoro šly naň mdloby.
Její slepé oči upřeny byly skleněně do stropu, tichý a děsný chropot vycházel stále ze široce otevřených úst..... A ten sílil pomalu a sílil, stával se podobným slovům, - a náhle zaznělo zřetelně:
" Jsi zde konečně, ďáblův synu? Tedy přece jsem se tě ještě dočkala, chacha, chacha! Buď prokletý, prokletý, krvavý pse!"
" Ježíši Kriste, po dvaceti letech zase mluví," sepjala dcera ruce.
" Proč mně proklínáš?" tázal se křečovitě pevně.
" Ona neslyší."
" Protože jsi zabil mnou dcerušku, lotře všech lotrů, mé sladké dítě, které jsem odkojila. Čekala jsem tě, čekala dlouho, konečně tě zas vidím. Prokletý buď navěky, zmetku Satanův! Ha, smrt kvačí už k tobě, černý je soud boží! Rozdrcen budeš, rozdrcen ja-

ko ona, má dceruška - "
Při těch slovech, nadpřirozeně silným hlasem vzknutých, škubla sebou prudce, její - ne tělo, kostra jen, povztyčilo se - a se strašným zachroptěním padlo nazpět.....
" Zázrak! " klesla dcera na kolena, "Dvacet let rukou nepohnula, nepromluvila, slepá je - a teď před vámi - Člověče, ty jsi vrah, odejdi! "
" O jaké dcerušce mluvila? Nevím nic! Mluv! " řekl velitelsky, ač se mu v očích tmělo.
Ticho.
" Bylas to ty, kterás mně dala ve Skalní ulici podobiznu Orey? "
Ticho.
" Proboha, ona už nechroptí - ona snad umřela? " vzkřikla dcera - sklonila se nad lože, " Nedýchá již ! " zaječela divným hlasem, " Tys ji zavraždil, jako tamtu, mordýři! " - " Ó má drahá maminka! " zavyla nepřirozeně po chvilce.
" Kterou " tamtu "? Nevím nic....."
" Já také nevím, ale maminka to věděla! Bůh z ní mluvil! Pryč odtud, Beliele! Pomoc, vrah! "
Sider vyběhl potácivě ven.
" Vrah! Vrah! " ječelo to za ním. " Zabil mou matku! Chyťte vraha! "
Ale černý domek stál o samotě, blízká ulička byla liduprázdná.....Konečně přestaly výkřiky stařeny Sidera pronásledovat.
Delší dobu pobíhal Cortonou nazdařbůh, než byl schopen jasnější myšlenky.
" Příšerné! neuvěřitelné! Cítím, že stále více propadám babské víře, že pekelná moc jakási drží mne ve svých osidlech. Začínám míti nefalšovaný strach - a - vskutku mám teď chuť - nechati toho všeho a opustit ihned prokleté toto hnízdo. Ale - ne! jaká by to byla zbabělá ukvapenost - "
Ale přesto silně kolísal. A nebylo to jeho rozhodnutí, co přivodilo rozhodnutí.
Brzo si uvědomil, že tvoří se všude hloučky lidí, vzrušeně debatujících. A zaslechl slova :
" Vražda - stará Barbora - uškrcena - vrah - neznámý cizinec - policie a četnictvo už pátrá - "
Zpočátku bylo to Siderovi k smíchu. Ale ten brzy jej přešel.

" Hrome, je jisto, dopadnou-li mne teď, že budu zatčen, Pustí mě sice brzo - ale je to tak jisto? Víme přece, jak to u soudu chodí. Snad si ve vyšetřovací vazbě kdoví jak dlouho posedím. A dokonce - nedošlo již často k justičním vraždám?.....Nejrozumnější bude co nejrychleji prchnout. Ale Orea?... Ale - vždyt se sem mohu zase vrátit, červen je dlouhý. A kdybych byl vězněn na delší dobu, neznemožnilo by mně to sejíti se s Ní? Ano! Odjedu za hranice, vyčkám, až se v novinách dočtu, že stařena skonala přirozenousmrtí, a pak se sem vrátím. Čirý bláznen bych byl, kdybych v tom viděl zbabělost,"

Podíval se na hodinky.

" Za deset minut odjíždí vlak, toť výborné. Nejrychleji."

Spěchal do hotelu. Jelikož zavazadla jeho nebyla dosud rozbalena, mohl jej okamžitě opustit. Hloučky lidí, jež cestou k nádraží potkával, byly stále četnější a rozčilenější. I on byl silně rozčilen, ale teď naprosto ne metafyzicky; to však působilo nan blahodárně. Včas dostihl vlak, šťastně vyjel, šťastně překročil hranice. Byl teď zatím v bezpečí.

+

Blázinec, v němž Errta dlela, nebyl od místa, kde hranice přestoupil, příliš vzdálen.

" Nejdříve odjedu tam," rozhodl se," Navštívím ji a zároveň vyčkám tam zpráv z Cortony; dvě mouchy jednou ranou."

Čtvrtého června dozvěděl se od správy blázince, že Errta je nezhojitelně duševně chorá, že šílenství její vykazuje sice tu a tam lucida intervalla, ale že často naopak propuká v záchvaty zuřivosti; příčinou je především " pochybená výchova " výstředními rodiči a časně vštípená pověrčivost. A že je absolutně nemožno, aby s ní mluvil.

Několik zlaťáků na dlani dozorcově učinilo, samozřejmě absolutní nemožnost možností. A téhož dne vešel Sider do cely Erraty.

Seděla v křesle přibitém k podlaze, přivázaná k němu, ruce spoutány. Hleděla strnule do stropu; na Sidera nepopatřila. První jeho myšlenkou bylo, že

byl uveden k pacientce jiné. Tehdejší krásná dívka vypadala na první pohled skoro jako stařena. Tváře děsně zhubenělé, prorytá ne tak vráskami jako utrpením; zežloutlá jejich bělost - jako pozdní jarní sníh; oči zároveň povyhaslé a zároveň děsivým stálým kmitem se svíjející, vlasy většinou bílé. Ale při bližším pohledu poznal ji, něha zaplavila mu teple duši; přese všechno byla ještě dráždivě svůdná, ba snad více než dříve, zidealisované velkým utpením.

" Milostivá paní," započal. Dozorce stál dosud za ním.

Pohlédla naň, tahy jejího obličeje počaly se zmítat, provazy na zápěstích napínat. A vybuchla v něco, co zprvu zdálo se chechotem, pak - byl to zděšený řev.

" Pane - nejde to, pojďme," uchopil jej dozorce za rukáv," Já mám - tentonoc - odpovědnost - "

" Co jsi zač," vykřikla spoutaná," jsi můj miláček, nebo strašidlo ? Ne, tys můj miláček, ty mne vysvobodíš z drápů těchto halamů," zavzlykala a povznesla loket k očím....-"Ale ne, ty jsi strašidlo, ježšmajrá! Ty halamo, vyhoď toho pána, protože je to pouhý přízrak!"

" Opustte nás," řekl Sider velitelsky a zlato zaleskło se na dlani dozorcově. Ten odešel.

Sider přeřízl pouta Erratina. Přesto zůstala dlouho nehybně sedět, pak vyskočila a s jásotem zavěsila se Siderovi na šíji.. A

" Ty můj spasiteli, ty mne zachráníš před nimi i před - Ní!..... Ty neviš, co jsem vytrpěla! Nebojím se pekla, byla jsem v něm! Miláčku, já nejsem blázen, já jenom trochu bláznim. Ti halamové tady připravili mne teprve o rozum. Než jsem sem přišla, byla jsem sice taky už blázen, ale jen citem, ne rozumem. Byla jsem zoufalá k šílení, má duše svíjela se celá jako plamen ve vichru, ale přísahám ti, že myšlenky mé nikdy se nepomátly; nikdy jsem ne nepovažovala a ani teď nepovažuju sebe za zrníčko pšenice jako jeden učenec, který nevycházel nikdy na ulici ze strachu, že ho holubi sezobnou; a teprve to je pravé šílenství. Též se mně ovšem pojmy začínají někdy plést, ale obyčejně jsem doc-

ela při rozumu, že se tomu až divím, po tom všem, c co se mnou dělali. Věžnili mne, poutali, mrskali do krve, ledové sprchy - hlad, nečinnost, a co je nejhorší, jejich blbé řeči, teorie, experimenty. Ale teď cítím, nadešla hodina spásy. Ó miláčku můj, jsi to ty, ty tenkrát v neděli v zahradě? Tenkrát jsem se do tebe trochu zabouchla, hihihi."

" A odtáhla jej k loži, strhla ho na ně a líbala jej divě. A on ji též. Zdálo se mu klamavě, že líbá Oreu - a nikdy nebylo mu tak bolestně, slastně, slavnostně. Jako by zapomenutó Všetajemství s rachtem přátelsky před ním se otvíralo. A bylo zapotřebí silné vůle, aby se vzchopil. Ale v témže okamžiku vzchopila se i Errata. Vlasy jí vstávaly, tvář její stávala se inkarnovanou hrůzou.

" Ona, hle tam! Orea! Zas už, pro Boha živého!"

Popatřil, kam ruka její ukazovala. A uzřel, jak v koutě cely vlní se něco jako bělošedý sloup páry, jak bere to na sebe pomalu podobu lidského těla - jižjiž zdálo se mu, že rozeznává tvář Její. N Nenadálá hrůza zachvátila jej a nevěda proč, máchl rukou v divném rozkazu. Vidění zmizelo.

" Už je pryč," šeptala Errata, klesnuvši na podlahu.....

" Ona x tě mně nepřeje. Ona je - žárlivá - chichichi - potvora z moře! Ale, panáčku, já Ji mám vlastně radši než tebe. Hernajs, ta ti umí líbat, líp než ty, Honzíku! Proto jsem přišla do blázince. Proto, že jsem říkala, že Ji vidím, a oni Jí neviděli. Proto přijde každý slušný člověk do blázince, že vidí něco, co ti druzí slepci a blázni nevidí. Kdybych byla aspoň řekla, že mám " halucinace", hihihi, nebyla bych přišla do blázince, ale byli by mne možná udělali doktorkou. Ale já byla tak hloupá, že jsem jim říkala, že to, co vidím je pravda a to ti blbci neodpouštějí. A od té doby je má kůže víc modrá než bílá; podívejx se!"

Vyhrnula sukni. Byla to pravda.

Položil ji na lože.

" Chci jít s tebou životem," řekl upřímně. "Budu tě chránit před lidmi i před fantomy, anebo padnu s tebou."

" Ty by sis mne vzal? Ale koukej, jak vypadám! Já

to: ani nevím, to halamové nedají mně sem ani zrcátko! Prý bych z toho bláznila ještě víc - ale řekni, co je žena bez zrcadla? Já vím, že vyhlížím stáře, ale jsem jistě mladší než ty, je mně teprve šestatřicet."

" Errato má, vypravuj, co bylo tenkráte před dvanácti roky v Cortoně! Všecko, i svůj další život! Ale stručně a věcně, že ano, drahoušku?"

" Ano! Ted se cítím docela rozumnou, a vůbec byla bych vždycky vzorem rozumu, kdybys byl stále u mne. Ale jakmile některý z těch ničemů sem jen vkročí - já nevím proč to : něco ve mně příšerně zavíří a já žvaním nesmysly. Když mne nevidí, nemohu vědět, jak jsem moudrá, když mně vidí, nemohu za to, že jsem nemoudrá. Spravedlivě vzato, nemohu jim to ani zazlívat, že?"

" Naopak, to jediné, co nutno lidem zazlívat, jest - jejich pitomost. Vypravuj, drahá!"

A Errata vyprávěla, ted zcela jako normální člověk, místy vesele i úsměvně. Ted mu i vykala. Ale on rozechvěn ještě nedávným pozjevem Orey, naslouchal a rozčilením, jakoho dosud v životě nepoznal.

" Ted," cítil - " ted rozřešuje se děsná hádanka mého života. Vše dosud bylo jen přípravou k této chvíli."

" Dříve jsem Ji nikdy neviděla než onoho mokrého, rudého večera v úžlabině. Toulala jsem se poblíže městečka, zcela ve sny pohroužena. Naprosto, zázračně náhle stále přede mnou. Nikdy jsem se tak neulekla. Ozvala se mne hlasem, tak hedvábně dunícím jako vzálená řeč modré večerní bouře, na něco zcela obyčejného. Odpovídala jsem jako idiot. Ale byla tak roztomilá, že jsem se brzo dosti vzpamatovala a dokonce nalezla i odvahu nabídnout Jí - nevím proč - že Jí kousek cesty doprovodím. Přijala s čarovným úsměvem a náhle mne poloojala, a ač to mnou prochvělo jako políbení tygra, od té chvíle byla jsem do Ní zamilovaná. Ale už za minutu potkaly jsme vás.... Myslím, že byla bych se při prvním pohledu na vaší tvář vrhla vám v náruč, kdyby Ona nebyla se mne dotýkala lokty svými..... Zapotácel se, když na vás pohlédl, řekla jsem Jí, sotva jsme vás minuly. Zná mne, odvětila lhostejně, má šp-

atné svědomí, je to největší ničema na světě. Ale vím určitě, že Její bledá tvář zbělela jako křída, myslím dokonce, že jsem slyšela strašidelné bušení Jejího srdce - ale snad vycházelo to jen ze sluchu mého - či snad ze srdce pralesa - nevím. Neměla jsem odvahu dále se tázet. Bylo mně, kvapem, stále nevolněji. A jako by to byla vycítila, rozloučila se za chvilku se mnou. Ó jak jsem si oddychla, když jsem se octla v restaurační zahradě, mezi přívětivými lidmi! A celou noc příšerně nepřetržitě jsme se spolu líbaly, plakaly a proměněny ve dvě nestvůry, se požíraly.

Podruhé střetly jsme se onoho nedělního odpoledne; zvláštní, že pokaždé spatřila jsem Jí tenkrát, když vy měl jste se s námi zakrátko sejít. Seděla jsem na kraji lesa, poblíže onoho restuaranu, čtouc a poslouchjíc hudbu. Náhle padne mně na slunce ozářenou stránku knihy stín, tak bezedně černý, jak žádný stín jsem dosud černý neviděla - Ona! Ale neulekla jsem se už tak silně jako poprvé; poblíže chodilo dosti lidí a den byl stejně zářný jako ta hudba. Přisedla ke mně rozkošně a jala se mluvit o mé knize a literatuře tak duchaplně, jak jsem nikdy žádnou ženu mluvit neslyšela. Dlouho jsme tak seděly, já byla úplně narkotisována - a Ona dala mně nakonec políbení,.....Od té chvíle - zpečetěn byl můj osud!.....Vynala jsem také svými rty ze rtů Jejích bonbón....Oh, ale jako bych smrt políbila - a láska má ustoupila hrůze, hrůza - láska; jedno horší než druhé -. Byla jsem Jí tenkrát vděčná, když mi navrhla, abychom šly spolu do zahrady. Ale i tam se děsně má stísněnost nevytratila - až když jsem spatřila vás....Ale brzo zvítězila přece jen Ona nad vámi....Zase zavedla na vás řeč. Pravila, že jste hrozný sadista, který se neleká ani erotické vraždy - Je to pravda?"

" Kdo miluje je už sadista a masochista též; tři slova pro tutéž věc. Ale neprojevoval jsem to nikdy jinak než neškodnostmi. Žil jsem vždy více ve snu než ve skutečnosti. Snad měl bych zárodek talentu k velkorysému sadismu, ale ten se nerozvinul."

" Něco podobného, řekla mně pak i Ona, že prý jste

dnes na cestě nápravy,dříve však že jste byl - úplná bestie.Že to prý kdysi zakusila sama na sobě."

" Kdysi ?.....Snad - ve snech?" pravil a srdce se mu rozbušovalo.

" Ano - děla,že vše k je snem - že snem je věčnost. A že jediným hříchem je to,že se ve snu šílí to prý musí být vyhojeno,kvůli tomu prý žijí všichni lidé a zvířata a rostliny a hvězdy.A plakala při tom,určitě jsem Jí viděla slzy na tváři. Miluje ho,řekla jsem si a byla žárlivá.A pohlédla jsem na vás - a žárlila jsem na obě strany.... Ale ráda teď vzpomínám na to tehdejší jaro svých přepodivných lásek.....Ale bylo mně stále příšerněji;ani jsem nepozorovala rozruch ve společnosti,všechny ty zraky upřené s hrůzou na Ni....A tu se ode mne odloučila,co nejlíbezněji zase a já odběhla,do smavých lučin.....A teprve večer,když jsem seděla v jídelně hotelu,řekli mně lidé:Oh, s kým jste to vlastně seděla?r--"

" S kým?Ským?S kým?"

" S duchem Jelení hlavy!Ale vy jste bílý jako sníh -"

" S duchem - Jelení - hlavy?"

" Ano.Už asi sto roků tam straší!Zjevuje se tam vždy jen v červnu,zpravidla pouze na vrcholu, někdy však i na úbočích;dole v obci x byl viděn tenkráte v neděli poprvé,v mé společnosti.Četní lidé po dobu těch sto let spatřivše Ji zešíleli nebo spadli do propasti,jelikož jim údy náhle vypověděly službu.....Jak to je tedy ten miláček, chichichi!.....Neomdlete - "

" Už to pominulo!" vydechl a sklesl na loze,"Nejstrašnější ze všeho je milovat strašidlo.Strašné je milovat skutečnou ženu a vědět,že je nedosažitelná,což teprve fantóm - což teprve nějakou příšeru pekelnou,která člověka kamsi do černa táhne. Přirozeno by bylo utíkat jen před ní - a zatím musí člověk lézti k ní jako veverka do otevřeného jícnu krajty tygrovité.Nedivím se,že jste napolo zešílela,já snad zešílím docela.Fuj!Pryč s tím! Ale ta propast budoucnosti přede mnou.....Víš-li pak Errate,že - tě teď - skoro ani - nevidím?"

" Miláčku můj,kdo může všechno to znát lépe než já?Snad bude nutno,abych já podpírala tebe...."
" Pokračuj!" lomcoval se jako umírající," oh,jaký idiot jsem dosud byl,tak dlouho zaslepen největším ze všech blbství,kterému se říká nepověrčivost.Ale není divu,že se duše proti strašidlům ohrazuje všemi prostředky;dechnutí strašidla usmrcuje jistěji než všechny metrailleusy.....Ne každého... ne nezamilovaného,ne rozum neztrativšího.Blaze tomu,zde i v zásvětí,komu dosud rozum a vůle vládne. Mné právě uletlyr- ale přiletí zas!Pokračuj!"
" Já tomu tenkrát zprvu nevěřila,jako tomu nevěří dodnes všichni ti ničemové tady.Ale hlava nevěří,srdce věří.A nakonec uvěří i hlava;co jiného jí zbývá?"
" Jády;oné neděle,proč jsem hned nadobro neodjela,jak si má hrůza umínila?Ale lákala mne Ona,lákal jste mne i vy - ty....."
" A zasvítil strašný den.Časně ráno,po svém zvyku,vyšla jsem do lesa na úpatí Jelení hlavy.Přála jsem si Jí spatřit,ale desetkrát více jsem se toho bála.A čím hloub do lesa jsem vnikala,tím více rostl můj strach,až konečně obrátila jsem se náhle,abych nazpět utekla - a spatřila jsem Ji krok před sebou.....Klesla jsem na kolena.Zdvihla mne a pravila s čarovným úsměvem:Patrně vám ti hlupci zde všelicos o mně napovídali!Mám vždy radost mohu-li lidi tahat pořádně za nos.Pojďte se mnou vzhůru,vysvětlím vám vše.To řekla tenkrát tak velitelsky,že jsem jako loutka uposlechla;a ona vyprávěla,že bydlívá vždy v létě v osadě ležící na druhé straně Jelení hlavy,že uslyšivši o pověsti,že straší na hoře mladá dáma,usmyslila si obyvatelstva v tom utvrdit a objevovala se tam čas od času za různých divných příležitostí v divokých úborech a počínala si tak podivně,že kdekdo s hrůzou dával se před Ní na útěk.Snad,pravila,má moje tvář něco přísného,snad vládnu jistými magnetisérskými schopnostmi,jak soudím dle pocitů,které jsem tuším ve vás vyvolala.Ale dáma tak inteligentní jako vy nebude věřit takovým povídačkám;dnes předvedu vám komedii,na kterou nezapomenete,ale k tomu cíli nutno vystoupit hod-

ně,hodně vysoko - je libo?. ázala se,ale jaký rozkaz v tom byl! Chtěla jsem odpovědět: odpusťte ale dnes nemohu,už jsem to měla na jazyku,ale satanská moc jakási vložila mně místo toho do úst slova : S největší radostí. Vidouc,že je vše vše má ochromena,nenamáhala se již,aby mne více přesvědčovala;a skoro nemluvíc stoupaly jsme vzhůru. Ó těch strašných několik hodin! Jako pes oupala jsem za Ní,kdyby byla skočila do propasti,byla bych se tam vrhla za Ní. Šlo to výš a výš, byly jsme skoro už pod vrcholem. Ona byla stále mračnější a strašnější - konečně vzmužila jsem se do té míry,že byla bych již řekla : ted se musím vrátit - v tu chvíli předešlo mne : Odpočiňme si! a já jako jehně ulehla vedle Ní. Měla ted stále zataté zuby do rtů a tělo Její jako by se bolestí svíjelo. Po chvíli odešla za vedlejší skálu. Cítila jsem se k smrti mdlou jako nikdy dříve, více,než bylo možno vysvětlit únavou a rozrušením;a přece mne údy tížily méně než kdy dříve,jako by byly pozbyly skoro všechnu svou váhu. Ba mohu říci,že některou chvíli ani jsem sebe neviděla. Konečně se objevila,veselá a jará. Vzhůru! Hned to bude! - a vtiskla mně políbení. A šly jsme k ledovci,zázračně rychle. Údy mě byly stále lehčí a Ona mne podpírala. Ale zanedlouho jako by mně olovo lil do žil.....a i Ona stávala se slabší,zamrzačenější,a konečně řekla,že půjde za mnou. Divně zněly kroky Její, slabě šeptaly,chvílemi téměř zmlkly;ale dlouho neměla jsem odvahu ohlédnout se. Konečně přece -- a hrůza! Její postava divně se mihotala,byla průsvitná jako volní sloup,vím určitě,že jsem skrz hlavu Její viděla skály. Klesla jsem k zemi,vše temnělo kol. A když se zase rozjasnovalo,stále přede mnou jako dříve a smála se. Čehopak as lekla se madame? Řekla jsem Jí to. Přirozeno : omdlévajícímu míhá,rozplývá se před očima vše;únava,řídký,nezvyklý vzduch výšin - odpuste laskavě,že jsem vám způsobila nepříjemnosti,ale budete hojně odškodněna. Smála se stále,avšak utírala si krev,řinoucí se z rozhlodaných prstů a rtů. Jsem ostatně též strašně nervosní,měla jsem také svůj raptus;ale ted je

dobře. Vzhůru! A napínaje posledních síly, šla jsem a Ona za mnou. Bylo mně, jako by upír nějaký sál ze mne život. A pak ty kroky za mnou zase zhasínaly..... Náhlým děsem zachvácena ohlédla jsem se - - - a neviděla jsem Ji vůbec, ač několik vteřin předtím jsem Jí ještě slyšela, ač místo bylo právě zcela ploché, bez skalních výstupků, bez prohlubní. A tu, šílená strachem, dala jsem se střemhlav dolů na útěk. Jen běž, běž do své propasti, zahalasilo to za mnou, kolem mne, ale ohlédnuvše, zase jsem Ji neviděla. Dolů, dolů! Tu slyšela jsem stranou váš hlas, poznala vás. Přirozeno, že ve své hrůze považovala jsem vás za jiné strašidlo, které je s Ní proti mně ve spojení. Teprve daleko dole, když jsem viděla, že mne nepronásledujete ani vy, ani Ona, když jsem trochu rozumu nabyla, řekla jsem si: On je snad jen obětí Její; jeho smrt chtěla mi sand ukázat. A křičela jsem za vámi, abyste se vrátil, nahoře, že čeká vás záhuba. Ale vy neslyšel jste nebo nechtěl slyšet. Jsem ráda, že tě tam nezadávila - a teď pověz mně, co se tam nahoře stalo!"

" Povím ti to později. Teď ty mně, co se dělo, s tebou od té doby; rychle, čas kvapí. Spatřilas Ji pak ještě někdy?"

" Stokrát! Pořád. Říkají tomu halucinace, ale je to teprve pravé vidění toho pravého. Nedovedu Jí už rozeznávat od tohoto stolu nebo třeba od tebe, viděl jsi před chvílí, že považovala jsem tě za ní přízrak. Jen ten činí rozdíl mezi bděním a snem a sen je totéž co vidění a co smrt - kdo nepoznal ani sen, ani bdění. Ji zde to nepoznali, proto sedím ve blázinci - Obědvala se mnou, myla se se mnou současně z jednoho umyvadla, zkoušela na mně šaty, jednou ti mně vyleštila botky - a kolikrát vedle mne spala! Ale nikdo mimo mne Ji nikdy neviděl; tak buď jsem blázen já, anebo - všichni ti druzí. Myslím, že oni; třeba tu bylo tisíce oslů, nebude z toho vězší rozum než z jednoho. Jen ty, ty mně rozumíš! S tebou budu zdráva! My dva spolu to i s tou Oreou nějak moudře uděláme, vid? Vždyt můžeme mít spolu i dítě. Budeme šťastní tím více, čím neštastnějšími byli jsme dosud; vždy př-

ichází konečně po špatném počasí krásné."
" Miláčku, fakta, rychle!"
" No tak tedy, nezlob se. Na Jelení hlavu jsem se od té doby nedostala. Pořád jsem tam chtěla jít. Bude to konec utrpení, říkala jsem si, ale neměla odvahu. A co bych tam byla za Ní chodila, vždyt jsem Ji měla stále u sebe. Tak děsně u sebě. Dovedeš si to představit?; cítíš nekonečnou hrůzu z Ní, řekneš si : Ne, nebudu už na Ní myslit!, hrůza pomalu mizí - ale tu přichází touha po Ní - zas Ji uzřít a umřít - řekneš si - a uzříš Ji zas a div se z toho neumřeš - a tak to jde v jednom kruhu stále a stále. Tajila jsem to v sobě dlouho. Ale pak jsem štěbetala. Moji příbuzní - jsem bohatá - přáli si mou smrt. Zavolali ke mně psychiatra; vydával se, zaplacený padouch, přede mnou za mého vzdáleného příbuzného. Kdybych mu byla řekla, že mám halucinace, byli by mne dali jen do nějakého sanatoria pro nervově choré; protože jsem před ním vášnivě zastávala své přesvědčení, že jest Orea vyšší skutečnější skutečností, proto jsem zde. Oh, tohle šílené lidstvo! Ale neodsuzuji je, každá žížalka ví proč se zarývá do země - "
" V tu chvíli se prudce otevřely dveře, vrazil k nim obrejlenej člověk, s očima blbě rozlícenýma.
" To je on, ten psychiatr, ten zaplacený padouch!" vzkřikla Errata." Miláčku Sidere, chraň mne před ním! Hned se zase valí na mne šílení - ta - ta - houska s máslem - "
" Vy ničemo, co tu děláte?" zařval profesor na Sidera. "Který z těch darebů dal vám právo - a ty zblbělá," obrátil se prudce k Erratě, uchopil ji za vlasy a s políčkem strhl ji na křeslo," Tady je tvé místo, ty zvíře!"
Sider byl atletem, třeba ne těžké váhy. Profesor dostal takové dva pohlavky, že svalil se na zem a jen slabě se škubal.
" Nutno prchnout," mihlo se Siderovi rychle hlavou. " Teď nesmím být zatčen. Třeba učinit jej úplně neškodným, aby nezpůsobil povyk."
Bleskurychle rána pěstí do skráně - a psychiatr ležel tu jako mrtvola.
" Hurá, hurá!" zařvala jásavě Errata a jala se bušit pěstmi do jeho tváře.
"

" Milenko," odtáhle ji Sider," musím okamžitě odtud,Jsi provždy má!Naše osudy jsou nerozlučně spjaty!Společně zvítězíme!Brzo tě odtud vysvobodím! Nechat sílí tě zatím naděje!Jsem stále u tebe,slyšíš?A Ona - ten bouřný mrak,změní se nám v milostný,zlatý obláček!Pa!"

Vtiskl ji poslední políbení a vyřítil se ven.

" Jsem šťastná,Sidere,můj,ty přijdeš,přijdeš jistě,přijdeš brzo,věřím to!" znělo za ním.....

+

Ale Sider nevěděl dobře,co ve svém unesení slibuje.

Prchaje z blázince,věděl určitě jen jedno : že musí okamžitě odjeti.Kam,nevěděl.Vsedl nazdařbůh do vlaku,který právě odjížděl,koupiv si dříve více nejnovějších žurnálů.

" Jistě dočtu se teď,že Barbora nezemřela vraždou," děl si ponckud uklidněn,když vlak se dal do pohybu." V tom případě - nazpět do Cortony!"Ale v tu chvíli vyvstala v něm ohromivě celá hrůznost Erratinných sdělení.....

" Nebudu k tomu mít síly," cítil ," dříve byla by mne strašnost celé věci snad lákala,teď mne jen drtí.Jsem vyčerpán,jsem ztracen," sáhl tupě po novinách a četl :

" Ke vraždě nejstarší ženy naší vlasti,stosedmatřicetileté Barbory.Lékařsky bylo nade vší pochybnost zjištěno,že stařena byla zardoušena;mimo jiné byly na hrdle jejím nalezeny strangulační pruhy.Zlotřilý,jistě perversní pachatel tohoto neuvěřitelně hnusného činu není dosud dopaden.Jsou však známy podrobnosti jeho zevnějšku / následoval dosti správný popis jeho osoby /,jakož i směr kterým prchal.Pravděpodobným cílem jeho cesty bylo městečko N.N.,známé svým ústavem pro chromyslné.Pohnutkou zhovadilcova činu byly peníze,neboť dle výpovědi Háty,pětadevadesátileté dcery staré Barbory,zdrcené smrtí vroucně milované matky,zmizel ze zásuvky stolu jistý obnos,jakož i některé šperky.Není nikoho,kdo by si z té duše nepřál,aby bezpřík-

ladný padouch dostal se co nejdříve do rukou trestající spravedlnosti.

Sider zároveň se musel zachechtati, zároveň prochvěl jim mráz, zároveň pocítil úlevu. Byl zbaven těžkého břemene samovolného prozhodnutí.

" Kam teď? - pravil si," eh, pojedu domů. Ve velkém městě se nejsnáze ztratím - A tčikráte viděl jsem tam - Ji. A pak navštívím Skalní ulici : Dvojnice staré Barbory, moudrá žena, dá mně, cítím vysvětlení toho všeho. Ano, v ní teď všechny naděje..... Vždyt k čertu není pořád ještě zcela jsito, že Orea je - duchem hory. Ač Errata není šílená, ke střízlivému posouzení věci má stejně daleko jako já k tomu, abych byl zlodějem u staré Barbory. Ano, tak!"

Uklidnil se značně.- Na nejbližší stanici vystoupil, a používaje tu vlaku, tu automobilu, tu koní, tu vlastních nohou, cestuje co nejklikatěji, aby stihatele zmátl, dospěl desátého června ráno do svého města.

Dopoledne prospal, odpoledne věnoval přeměnění svého zevnějšku. Než z domu vyšel, vzal k sobě instinktivně všechny peníze, které měl na hotovosti a vynal z brašničky na dopisy, kterou choval v náprsní kapse podobiznu Orey. Zahleděl se dlouhom na ni a pak vnořil ji opět do brašničky.....Pak zašel do zapadlé kavárničky; a tam četl. :

" Nový zlotřilý čin vraha staré Barbory. Tento zvrhlík umínil si patrně, že bude celou cestu svou dláždit samými nejohavnějšími zločiny. Čtvrtého t.m. vloupal se do ústavu pro choromyslné v N.N. Přeřízl tam pouta, která musela být dána šílené paní E.S., aby nespáchala sebevraždu. Nepochybně učinil tak proto, aby mohl na ní ukojit zvrhlý svůj chtíč. Byv překvapen velezaslouženým učencem, panem profesorem N.N., udeřil jej několikrát kladivem do hlavy a prchl. Nebohá oběť svého povolání, pan profesor N.N., byl jistým z dozorců nalezen v bezvědomí. Muž tento prohlásil, že byl neznámým lotrem h chloroformován. Vzhledem k tomu, že jde o zloděje u staré Barbory, je nepochybno, že netvor omráčeného učence okradl, ač tento, utrpěv silný nervový šok a jsa schopen reagovat na vše pouze pláčem, nemůže se rozpomenout, mnoho-li měl při so-

bě peněz. Ale bohdá se přece upamatuje. Šílená E.S. bere všechnu vinu na sebe, tvrdíc, že ona to byla jež svého laskavého ošetřovatele pěstí omráčila, absudrhost toho je nabíledni. Je již známo, kudy ona hyena v lidské podobě z ústavu dále prchala; pravděpodobně zdržuje se již v metropoli N., a jest jen otázkou několika hodin, kdy bude zatčena."

Sider vyběhl z kavárny. Byl v první chvíli zcela bez sebe.

" Pryč, pryč, co nejdále, na kraj světa!" byla jeho jediná myšlenky." Někam do vnitřních provincií Číny nebo do pralesů Ecuadoru.....jen co nejdále ode vší té hrůzy, at skončí to konečně."

Vskočil do drožky. Ale za chvíli si připomněl, ze je zcela nablízku Skalní ulice. Krátké kolísání - " eh, zajdu tam ještě!" rozhodl se. " Těch pár minut mne nezahubí, měl bych nadobro Evropu opustit, jsa ve strašné nejistotě? Ne, cítím, nesnesl bych ji, zešílel bych v cizině. Tuším, že teď vše se rozuzlí."

+

Slunce právě zapadalo, když ocitl se před černým domkem. Od jihu valila se temná mračna, stále se blesky nítící a zlověstně rachotící. Kvapně vešel Sider do chodby.

A zase stanul před známými dveřmi. Uslyší opět z dálek strašidelné kroky, jako čas příšerné, šíleně se plížící? Ne - místo toho křiky dětí a hubování nějakého basu. Rozžehl zápalku." Daniel Škopek, mistr obuvnický " - četl na dveřích, Zaklepal- " Nu, jen jdou!" zabručel hlas.

Vstoupil. Kuchyně, upravená na ševcovskou dílnu. Čtyři malé děti válely se po podlaze, mistr seděl na verpánku, s tváří, jako by byl právě vypil čtvrt litru denaturovaného lihu. Z vedlejší místnosti vřeštěl vadivý ženský hlas.

" A stejně jsou ty místnosti stejné jako onehdy v Cortoně," pomyslil si a řekl zmateně.

" Dovolíte, je zde přítomna nesmírně stará žena, jménem Barbora?"

" Cože?" řekl švec a povstal," tady je dycky jenom jedna žena a je to má žena,jmenuje se Alžběta a třeba má,bába,už pětatřicet roků,nesmírně stará a proto ještě není."

" Ale asi přede třemi týdny bydlila,tu stoletá stařena a u ní,po několik dnů,mladá krásná dáma -.

" Ježíšmarjá,zas už!" vzkřikl ženský hlas a do kuchyně vběhla paní mistrová,křižujíc se.Děti daly se do pláče / hrom zařval,že se domek zachvěl.

" A já ti to pořád říkám,Škopku,že tady straší."

" Tiše,bábo.Já už mám těch pověr až tak!Budete držet hubu,fakani!" a zdvihl pořeh." Voní pane,kterej se zdaj bejt entelikent,řeknou mně,mužou-li to myslet vážně nebo esli přišli,aby si ze mne dělali bázny?"

" Cožpak stará Barbora nikdy zde nebydlila?" tak se mu nohy chvěly,že nepobídnut usedl na lavici.

" Viděl jsem ji zde na chodbě zcela určitě."

" Pánbůh s námi,já ji také viděla!Jednou večer,když jsem byly sama doma,ploužila se najednou tady tou kuchyní,tak strašně pomalu,a zašla tam do ložnice!Když jsem se zas mohla postavit na nohy, běžela jsem tam za ní,a vona tam nebyla; a nemohla votamtud vodejít,protože tam nejsou žádný už dvaře a vokna byla z vnitřku zavřena.A jiný lidi ji taky viděli a taky někdy takovýho mladýho krásnýho pána a dvě krásné dámy;a ti všichni tři byli prej dycky voblíknutý jako náký hastroši,jako prej se lidi voblíkali za časů císaře Bonaparta.Muži,Škopku,já už tu nebydlím,já tu nechci přijít vo rozum,a žádněj kunčoft nám sem nechce jít."

" Bábo,já ti povídám,di a loupej brambory,nebo ti jináč spravím rozum.Takový blbosti!Jábych myslil,že ve vosvíceným století,já nejsem žádnej entelikent,já jsem jenom dělník,ale dycky sociální demokrat,já nevěřím nic - tak už,voni pane, se seberou a zavřou ty dvéře dobře za sebou,at nám sem neuhodí posel boží - "

Sider stanul před domem.Ze zčernalého nebe řítily se širošíře vodopády,svítící sirně v nepřetržitém pekelném světle nebeských plamenů; jako stá lvů řvaly hlasy nebe.Ale on neslyšel je,blesků

neviděl, k necítil bičování vod a krup.....
" Vše mizí," hučelo mu myslí," vše fantóm.....ale vždyt mám tu ještě viditelný důkaz!" rychle sáhl do kapsy, vanal brašnu, listoval
Podobizna tu nebyla. Znovu prohledával, důkladně, - marně!
" A vím přece, aspoň tak jistě, jako že teď hrom třeskl, že jsem ji, odcházeje z domova, mezi listy vložil! Zmizela i ona, zmizela, všechna skutečnost, všechen rozum, vše.....-Pryč odtud, od toho všeho - - - ale kam., ale kam?"
A šíleně ubíhal do šílené svítící, šíleně řvoucí, šílené noci - kam? kam?.....

V.

A pobíhal zeměkoulí. Bydlel ve výšinách Altaje a Kordiler, zapad v pustiny vnitřní Austrálie, prošel napříč Afrikou. Ne tak proto, aby ušel pochopům daleko více, aby utekl děsné své lásce. Prvé dařilo se mu zcela; naprosto ne to druhé.....Jako Errata miloval Oreu stále s hrůzou a miloval svou hrůzu a hrozil se svého milování; a šílel z toho všeho stále více. Ale teď nikdy už nespatřil milenku svou očima, nebyl přístupen tak jako Errata " halucinacím "; tím hloub rozrývala mu jeho nejvnitřnější myšlenky.
Ovládla je úplně; a marné všecko úsilí zhostit se strašné Paní. Marno zevní rozptylování se, marná dobrodružství, marné hony na tygry, marné opíjení alkoholem a opiem a jinými ženami. Marno studium, marno divé úsilí stoicismem, božským hleděním na vše, zaplašit Strašidlo, tuto Sudbu, Jeho vyvolencem nebyl. I kde vítězil, tajemná ochablost dostavila se vždy brzo; usínal vždy hned na každém vyvýšinu. Je nejstrašnějším osudem neumět využitkovat svých vítězství. Vše má svou dobu; ta-li propasena marno volat mrtvolu z hrobu. Skutečná, vítězící síla pokračuje po léta - po celý život na své vítězné dráze - jen tak vybojován může být - Boj Života. K něčemu jinému předurčen byl den Života Věčného, jímž byl vezdejší život Siderův.
Bojoval především s Oreou samou. Smiřoval se s

s myšlenkou, že jest jen strašidlem, dovedl i zamilovat se do Ní jakožto do strašidla - a našel právě v tom ohromnou dráždivost.
" Bát se přízraku? Co je nesmyslnějšího? - co lákavějšího, co svůdnějšího než milovat jej, líbat, sdílet s ním své noci?"

Její návštěvy ve snech jeho byly někdy to nejrozkošnějšího, co v životě poznal; třeštil rozkoší sto dnů někdy po jedné takové noci. Zvláštní sublimní pýchou plnilo jej že miluje, že milován je transcendentální bytostí; cítil, v tom jen že je smysl tohoto života. Ale všechna radost neblažuje trvale člověka, obluzuje jen; proto žije červ, aby trpěl - : pro nekonečnou Radost Příští; pro Ztečení nebeských hradeb.

A všechna Siderova vítězství vyúsťovala posléze v šílení pomalu stále postupující.....Podobně jako u Erraty, které byl slíbil pomoc a které sám jí potřebuje, pomoci nedovedl; přes některé, ne dost energické pokusy....-
" Domů! Tam, kde jsem Ji vídal!" volalo konečně vše v jeho duši." At se stane cokoli! Ať jsem třeba popraven, beztoho rozevírá po mně smrt svůj jícen. Ať zešílím rázem, ať v šílení shořím lépe, než pomalu v něm hnít! Ať zahřmí Konec, ať stane se ihned, co stát se má! Já jsem - Ona! Vzhůru tam, kde se mně zjevovala, za svatým, slavným osudem!"

Tak si řekl a uposlechl. Ale jen svého neodolatelného nutkání, strachu před úplným rozvratem, své bezradnosti, bezvolnosti; ne vůle, které rodí činy. A stav jeho duše, hrůza minulých let obrazily se tak na jeho změněné tváři, že nebylo téměř zapotřebí, aby ji přijížděje do svého města, uměle měnil.....

Přibyl tam 31. května večer, skoro tři léta poté, co odtamtud uprchl.

+

Hned následujícího rána, ještě za soumraku, probuzen byl divým zabušením na dveře hotelového pokoje, kde se zatím ubytoval, nemaje předchozího večera odvahu navštívit svůj vlastní byt.

Otevřel. Vřítila se Errata. Oděv zablácený a roztrhaný, strhaná tvář divě se šklebící, z očí jako okny hleděla Věčné Šílenství.
" Má úcta!" zařvala chechtavě a plivla mu do očí.
" Jak to jen jsem chtěla, bídáku, a teď ať mne čert vezme! Utekla jsem těm pšům z blázince, oni jsou o mně v patách! ale ať přijdou a štěkají, teď je mně už všecko jedno! Padouchu, horší než ti psi! Všechnu naději skládala jsem v tebe, ale tys nepřišel a nespasil, lhal jsi jako pes, hned tenkrát jsem věděla, že jsi de facto jenom harfenice anebo debrecínský párek, nevím ještě dobře, co z toho dvojího. Ty's přišel jen proto, jen proto jsi zfackoval toho psa, abys mne přivedl do ještě větší bídy. Oh, jak jsem od té doby byla teprve bita.....A teprve potom ztratila jsem doopravdy rozum; jen v tom jej ještě mám, že vím, že žádný nemám. Ty's mně zbabělec utek, jako utíkáš přede vším, tak mně řekla - Ona! Ale já tě našla! Přeba jsem nevěděla, kde bydlíš, šla jsem, vedena pudem, najisto, jako vylíhnutá želva jde neomylně k moři, které nevidí, jako stěhovavý pták najde svou budku z minulého roku, jako kočka, odnesena na míle daleko v pytli - našla jsem tě, košiláči, jak hubená máš lýtka, fuj! chichichi!"
" Usedni Errato! zaopatřím ti slušný oděv," zmohl se stěží na slova a položil jí ruku na šíji.
" Nedotýkej se mne, harfenice!," zavyla a udeřila jej pěstí do tváře," Ty, ty jen jsi příčinou mé zkázy a - Její! A abys věděl : tenkrát v blázinci obelhala jsem tě překrásně, ani slovo nebylo pravdou ze všeho, chichi! Hned tenkráte řekla jsem si: nejlépe bude, ničema, potrestán tím, když mu pověsím na nos, že Crea je strašidlo. A on, blázen, opravdu uvěřil! A teď zase pomstím se ti nejlépe, když ti řeknu pravdu : Ona je skutečné ženské stvoření zrovna jako já! Znala jsem ji už léta předtím, než jsem tě, mezku, v Cortoně poznala. Byla to bohatá dáma, která byla každý rok letním bytem na druhé straně Jelení hlavy. Obě byly jsme výstřední, tak jsme se spřátelily a smluvily, že budeme spolu pro ukrácení dlouhé chvíle strašit pověrčivé pitomce. Měly jsme se rády. Ale když takový parchant do to vleze, je po ženském přátelství. Už tenkr-

áte večer v úžlabině jsme se umlubily, že tě připravíme o rozum, vidouce, že žádný nemáš. Ale pak v neděli zabouchly jsme se husy, obě do tebe a žárlily teď na sebe jako kočky. Ty pitomče, nezmizela mně tam nahoře, my jsme se tam prostě kvůli tobě mizerovi, servaly. Krvácela-li na rtech, bylo to od rány mé pěsti. Sežer si ho, přeju ti dobré chutnání! řekla jsem Jí, když jsem Jí pocuchala frizuru, a běžela jsem dolů. At si Jí tam nahoře má, slotu, řekla jsem si, at vidí, jaká má scvrklá prsa. Schválně jsem kolem tebe běžela, jako bych tě neviděla - a zdola jsen jenom pokřikovala : Ležeš to za pěknou nevěstkou! A že jsem pak později bláznila, to bylo jen proto, že jsem tě drobet milovala a nemohla tě najít - všecko se mně mate - Ona pořád za mnou lezla, ale nebylo to halucinace, jenom homosexuálnost.-"

Vyčerpána klesla na židli.

" Erratičko, víš co? Vezměš si jedny z mých mužských šatů, to bude to nejrozumnější, aby tě nepoznali, a pak okamžitě pryč z tohoto města! Tentokráte tě zachráním - "

Neodpovídala delší dobu, oči zavřeny. Pak sáhla za ňadra a vyňala kousek křídy.

" Hleď ," zasmála se triumfálně," to jsem ti našla! na ulici, prosím! Takové věci se povalují venku! " a jala se kreslit na dveře cosi zvířeti podobného. Náhle sebou prudce trhla.

" Ha, slyšíš? Už sem jdou za mnou, ti psi! Slyšíš je štěkat? Už jdou, už jdou, je konec, konec všemu! "

" Erratičko, to štěká z ulice jen mlékařský pes. "

" Ne, to jsou oni! Vím to, že dnes je den vykoupení! Když jsem dnes v noci v lese ležela, zjevila se mně a řekla : Ještě zítra budeš u mne, vysvobozena navždy z lidského blázince. Oreo, miláčku můj, jdu k tobě, k tobě! " a střelhbitě uchopila obnaženou dýku, kterou měl Sider na nočním stolku pro případ, že by přišla policie.

" Nesmím už jim padnout do rukou, to jsem si přísahala! Pryč, padouchu! "

A odskočivši prudce ke stěně, vnořila si blesku-rychle ocel dvakrát do srdce....

" Oreo, milenko, sestro má, vidím tě, usmíváš se na

mne, jsem tvá, rozpínáš po mně náruč, jsem ve Věčné Září tvá, i tvá, Sidere můj."

To byla poslední slova sladká, svatá Erraty. Poslední v tomto nejšalebnějším světě, jemuž se říká "bdění;" skutečnost," po němž zahřmí světlo světel - pro toho ovšem jen, kdo zde aspoň pablesky jeho zřel ---

Sider uznal za nejrozumnější, prokáže-li milence poslední službu sám. Prodlev, slze chvíli nad chladnoucím tělem, odešel odhodlaně do svého domu. Čas byl příhodný, ulice dosud skoro lidiprázdné. Maje klíč i od domu svého i bytu, snadno dostal se domů. Ač četné přeházené předměty svědčily o úředních návštěvách, našel pokoje své zhruba v témže stavu, v jakém je byl opustil. Vzav s sebou některé věci, mimo jiné velký kufr a několik knih, spěšně vrátil se do hotelu. Nic nenasvědčovalo tomu, že tam byly příchod a smrt Erratina [illegible] zpozorovány. Byla v těle strašně seschlá a lehká jako pírko. Vtěsnav jí do přineseného kufru. A ještě do téhož rána dopravil ji na místo poblíže města, vyhlédnuté jím již před léty, pro případ všelijakých choulostivých eventualit..... Část skalnatého údolí, kterou bylo možno snadno přehlédnout; z nevysokých strání nad ním bylo vidět kilometr v okruhu neblíží-li se někdo. Nade dnem údolíčka čněla na jednom místě kolmá stěna ze zvětralé břidlice, silně podemletá. Sider složil pod ni drahé své břemeno - několik rýpnutí holí - a dva tři krychlové metry horniny s rachotem sesuly se na kufr. Vše bylo dílem ani ne jedné minuty. Hlouběji byla pohřbena sladká Errata než v obvyklém hrobu.

Neleží ve společném, hnusném pohřebišti podlého, šíleného lidstva umučená jím Errata : daleko od něho, v tichém, čistém koutku, nikdy skoro nohou člověka neprzněném, roztéká se v atomy bývalý oděv Její věčné Duše - ale rovněž jako duše nesmrtelný; v mateřském náručí ohromné mohyly-pomníku, odvěvěčné temně sníci skály, sní tu též, temně a tiše a monotónně a sladce po věky.....Ale nad slunce, které shůry skálu a prach Erratin laskavě prohřívá, zářněji - nad éter rychleji létá a září a hřmí Její vykoupený, osvobozený Duch -.

Zdržoval se příští dny ve městě svůj byt nenav-

štěvuje, trávě každou noc v jiném hotelu nebo i v přírodě. Nebyl prozatím policií obtěžován. Co večer toulal se ulicemi, doufaje, že Oreu uzří opět.

Jeho stav, vzdor strašné příhodě s Erratou, zlepšil se poněkud. Nebot poprvé po třech letech vynořila se v Siderovi naděje, že je snad Orea přese všechno bytostí lidskou. Plachá, sice slabounká, více přáním než pravděpodobností živená. - Ale zesílila velice, když 6. června četl v jednom alpském časopisu následující :

" Konečně! Osoba, které využívajíc pověry v okolí Jelní hlavy rozšířené, strašila lehkověrné strašpatle vydáváním se za ducha této hory, byla 2o. května t.r. zatčena. Je to dáma dosud mladá, krásná a nevšedně vzdělaná. Po řadu let dlela vždy letním bytem v osadě N. na úpatí Jelení hlavy. Motivy, které ji přimely k pěstování tohoto, u distingované dámy zajisté zvláštního sportu, dosud neudala. Dle úsudku znalců má asi nevšední magnetisérské, hypnotisérské, telepatické schopnosti. Vyšetřování přinesesvětlo do tohoto případu."

Prvním nápadem rozjařeného Sidera bylo rozjeti se do hor a svou milou vx z vězení unésti. Ale jelikož zatčení událo se již před sedmnácti dny, soudil, že nebude škodit, dozví-li se dříve, co se zatčenou od té doby se přihodilo. Ještě více ovšem ochlazovalo jeho horlivost pomyšlení na strangulaci staré Barbory..... Zaopatřoval se co nejvíce novin z alpských zemí, psal i redakcím a dokonce i soudu, kde byla dáma držena. Pookřál značně.

Ale jeho naděje vzrostla enormně novou, důležitou událostí. 9. června otevřel teprve jednu z knih, které si onoho strašného jitra z bytu svého s sebou vzal, a uzřel v ní zastrčenou - podobiznu Orey i s Jejím přípisem.....! Byl tak ohromen, že vypadla mu z ruky.

" Zázrak, či jsem ji v nepochopitelné roztržitosti přece jen sám do knihy vložil? Stále jako tenkrát přísahal bych, že dal jsem ji do brašničky.... Ale co vím? Co ví člověk zcela určitého? Nikdy neví zcela jistě, vesluje-li v lodce či bruslí-li, není-li právě obětí tajemného obestření smyslů a duše? obětí přeludu, vidění, somnabulismu? bdí-li či

sní?Nic,nic nemůže s jistotou odpřisáhnout;nezví nikdy nic bezpečného,dokud duch bude duchem,tj. Ilusí....."

Měl Orcu zase!....Co ohromného v tomi písíckrát za den vytahoval ji z pouzdra,nezmizela-li;a opička nedívá se tak často na střep zrcadla jako on na duchovou,omamující tvář a magický rukopis. Jeho naděje v reálnost Orcy změnila se v úplnou,skoro blahou víru;neboť nechtěl pochybovat - protože nesměl....Zde viděl spásu svou jedinou.Skepsí svou nemohl ovšem zničit;ale narkotisoval ji a dostal v područí víry.Zbujařiv a ozdravěv do značné míry,byl opět,jako kdysi,schopen cítit :

" A kdyby i v krajním případě přece jen byla strašidlem,také krásné by to bylo."

Úplně však nevztyčila se ještě duše jeho,těžce raněná,ochromená a bojácně váhavá.Jinak byl by se teď beze všeho ihned rozjel do Cortony.Ale dlužno říci,že více snad ještě než hrůza před konečným rozhodnutím byl to strach před mřížemi,který mu v tom bránil.Kolísaje chorobně omlouval se,že vyčká.

+

Zprávy o osudu zatčené ho nedocházely.Zato četl v jistém časopise ze dne 14.června tuto notičku:

" Tragédie matky a dcery.Dne 9.t.m.o půlnici zřítila se v Cortoně na starý,sešlý domek ohromná skála,již od nepaměti lidské přímo nad ním jako zázrakem visící,a rozdrtila jej úplně.V troskách nalezena byla jediná obyvatelka jeho,osmadevadesátiletá žena,známá obecně pode jménem Barbořina Háta, ve stavu beznadějném.Vydechla duši o několik hodin později,když dostalo se jí ještě dobrodiní svaté zpovědi a svatého posledního pomazání.Poznamenáváme,že matka zesnulé,stosedmatřicetiletá Barbory,nalezena v témže stavení před třemi lety stejně tragickou smrt,byvší uškrcena zlotřilým lupičem,který bohužel dosud nebyl dopaden -"

Následujícího dne 15.června,šel dopoledne směle do Skalní ulice.Svítilo slunce z neposkvrněné oblohy. -

Černý domek domek byl v sutinách.Dělníci odkopá-

vali zbytky zdi;a mezi nimi s dvěma dětmi lezla po kolenou mezi rumovištěm žena mistra Daniela Škopka.

Sider usedl na chvíli opodál na trávník.Poté přistoupil k ženě :

" Co se stalo,paní?"

Zdvihla se,zastřela dlaní oči a poklesla na rozvaliny,poloobjala kolena Siderova.

" Vzácnej pane,krásněj mladej pane,vy jste nás přišel tenkrát varovat,naposled,ale my neuposlechli!Vlastně já ne,jenom Škopek - Bůh buď milostiv jeho duši," rozplakala se," už je na pravdě boží."

" Co se stalo?" opakoval ledově.

" Dům se přece zbořil,vzácnej pane!"

" Kolikátého ?"

" Počkají.....Bylo to - na poslední neděli - "

" Tedy devátého.Jak se to stalo?"

" Vzácnej pane,já jim to ráda všechno povím - haranti,nečumte,hledejte! - tady,vzácnej pane,musí ještě ležet pět paklíků se ovočky,my potřebujeme každej krejcar."

Dal jí velkou bankovku.

" Nechte toho," odstrkoval její ústa od své ruky.

" Vypravujte!"

" Tak teda jsem tu noc nemohla živou mocí usnout. A tu jsem si vzpomněla,že mám na půdě prádlo,a protože pršelo a střecha byla děravá,tak jsem tam pro ně šla.Bylo tak půl dvanáctý.A jak jdu po chodbě v prvním patře,vidím,že pod dveřma do pokoje je proužek světla - pro rány boží!Já ty dveře votěvřela - a vzácnej pane,ještě těd nohy pode mnou padají - u stolu jim tam seděly dvě krásný dámy a krásnej mladej pán,všickni voblíknutý jako hastroši,jako císař Bonaparte.A tu ta jedna dáma, měla modrý šaty,zdvihla sklenici,a v tý byla hustá zpěněná krev.Přitukla si s těma druhejma,který měli ve sklenici taky krev,a povídala - ježíšmarjá,že jsem nepadla,když jsem slyšela ten její hlas :

' Velká noc dnes,větší blízek je Den,na zdraví všesmiřující Smrti!Na zdraví Věčného Vykoupení!Na zdraví slavné Nemesis!'

Ta druhá dáma zavejskla a přitukla,a ten pán ňák

votálel,ale potom taky přiťuk.A všichni pili hustou krev.

Já nevím,jak jsem to přežila.A najednou vzala jsem nohy na ramena a utíkám dolů.Škopku!křičím, tam nahoře straší!Vem sí zčerstva kalhoty,povídám a běž tam!"

Von bručel,ale šel přeci.Já se zatím modlila a zuby mi drkotaly.A von přišel a povídá:Bláznivá ženko,dyť tam nic není,tak co jsi mne budila,svině! a nařezal mi potěhem,ale já to ani necítila, taková hrůza se mnou pořád pajtlovala.A jak mne zeřezal,lehl si zas a hned chrápal.A já si zas klekla a modlila se.A tu tloukla z věže půlnoc a naráz - jako kdyby ohromná kamenná pěst zamlátila na střechu.....- a náš strop se sesypal a jeden trám padl tomu pohanu - Pánbůh mně odpusť - zrovna na hlavu.Vystřík mu mozek," rozplakala se.

" Byl sociální demokrat a blbec,ale dej mu Pánbůh věčnou slávu!"

" Jak se mohla střecha zbořit?"

" To já nevím,milostpane,Pan stavitel,tamhle,můžou se jít zeptat,povídal,že tomu nerozumí,že prej trámy byly dobrý,že to prej vypadá nejináč,než jako by náká skála byla padla na střechu.Jdou se zeptat...!"

" Není už třeba....A ještě něco můžete mně říci?"

" Nu,jenom to,že já jsem zůstala chválapánubohu zdravá a mý dětičky taky.Ale vzácnej,šlechetnej pane,jak já teď vdova,uživím čtyři hladový krky? Pane bože -"

Sider dal jí hrst bankovak,stačících,aby žila se svými dětmi několik let bez starosti a rychle odešl.

Doběhla jej,a padnuvši na kolena,objala ho v pasu :

" Vzácnej pane,co mně to ježíšmarjá,dali.Dyť je to celý jmění."

" Odpusťte,že tak málo.Já jsem ten dům zbořil."

" Vzácnej pane - co - aaa! - Voni jsou podobnej tomu pánu,co pil krev, - jako by mu z voka vypadli - aaa.....,vezmou si jejich peníze - "

" K čemu jich mně,chachachacha!" zachechtal se a odkvapil.

" Blázen,blbec!" pronásledovaly ho řevy kluků....

"Je člověkem?.....Ale co je člověk?chachacha!Je strašidlem?.....Ale nejsem strašidlem já?chachacha!Nevím o všem nic.Všechno lidské padá;padám já;blaze mně,že padám;pád člověka je osvobození Boha.....Do Apl!.....Ale jsem tak slabý teď,tak zuřivě,tak bezmocně slabý - třikrát slabý!..... Skončím co neviděť,to je jisto....O nebe nebo Vůle má,dejte mně sílu,abych neskončil ve hnoji, ale v Záři!,,,,,Spát.....;nebo hned kouli do hlavy?Jak hnusná je vůle!...."

Kol půlnoci toulal se ulicemi.Nevěda vůbec jak, stál ve Skalní ulici.

" Je to k něčemu!" zasmál se letargicky," Aj,aj, slunovratní úplněk žlutě,choře svítí a něco mně šeptá --- Pojdmě tam,tam - tam se vyspíme,tam koule z pistole...."

Vedl do rumoviště,proplétal se spoustami kamení a cihel.A tu spatřil mezi nimi něco modrého.Chvělo se to; a mělo to podobu lidského těla.Přistoupil blíže,chladný jako smrt.Žena to byla;ležela na boku;tvář zastírala dlaněmi a šátkem.

" To jest Ona," děl si;" samozřejmě,kdo jiný?Skutečná nebo fantóm?Mám podobiznu?" sáhl do kapsy, ale hned zas ruku vytáhl."Směšné otázky,k čertu s tím už jednou!Je,tedy není,není,tedy je.Eh!"

A ulehl vedle Ní a hleděl.Byl v podivném stavu, nebál se,ale odvahu oslovit Ji přece neměl.....

" Co mně to jen pořád šeptá měsíc?Je to něco důležitého,ale stále nerozumím.....Aaaah - co to bylo?Jak jako by se byla má duše otočila o 360 stupňů.....Ale jak je mně lehce,volně,statečně - "

A sáhl prudce,aby strhl kapesník s tváře ženy. Udeřila jej tak silná elektrická rána,že zůstal chvíli strnulý.

" Oreo," děl po chvíli tlumeně.

Ticho.

" Řekni mně konečně něco!"

Ticho.

" Milujix tě,jsem nešťastěn,pomoz!"

Ticho.Ale ramena Její škubla se stále silněji.

" Což neslyšíš,nejmilovanější?"

--- " Nesmím mluvit," zaševelilo to po chvíli dutě jako zadutím větru.

" A přece jsi promluvila."
" Nemela jsem .... "
" Co mám činit? Ustrň se!"
chvíli ticho.
" Vysvobodit mne..." zadulo to po delší době.
" Dříve musíš ty vysvobodit mne.....Jsem sláb a nemocen. Nemám odvanu - ke Cortoně."
" Musíš !"
" Nemohu."
Zimničně se lomcovala a náhle -
" Nuže, dám ti ji! Budu za to těžce potrestána a ty též : nic nemstí se ve věčnosti tak jako usnadnovat si cokoli; kdo polehčuje, zatěžuje, kdo pomáhá poškozuje. Ale sneseme to. Nuže - měj moje políbení!"
Odhodila šátek. A spatřil Její strašlivě krásnou, krásně strašlivou tvář, bělejší a lesklejší nad lunu nahoře. Objaly jej paže Její -
" Sidere můj věčný " - a ústa Její dotkla se rtů jeho. Strašný okamžik, cítil, jak by mu někdo duši z těla trhal jako zub. Ale pak vzplála čerň hrůzy v zář bezmezné slasti.....A viděl ještě, že uhouvla, že chránila si sněhovýma rukama tvář před tváří jeho - ale že poznovu a prudčeji vrhla se mu v objetí. A další pohřížilo se v tmu.
Východ se tiše, duchově bělal, zeskelnatěj měsíc, když se Siderovi vědomí vrátilo. Cítil se být ihned úplně jiným než kdy dříve; neměnně silným, heroickým, vznešeným. Povstal. Nu teprve spatřil ženu o krok dále ležící.
Měla modrý oděv; poukazoval na sprostou nevěstku; prsa rozhalená, kolena nahá. Tvář ordinórní. Chrápala děsně, ze široce otevřených úst vycházel zápach koralky až do jeho nozder.....
" Haha! Jak to dělá důsledně tento opičí svět, v němž žijeme! Lhostejno to, zcela bez významu. S hlubokou Prajsouenosti x nemá to, nemá nic, co člověk zná, co činit. Jen na povrchu bahna pluje člověk; neboť sám jest jen bahno. Z bahna ven!....Ó jak mně teď vše, vše, co mne před chvílí drtilo, připadá směšné lehkým! Díky tobě Oreo! Za chvíli jsem tvůj, bohyně svatá, za chvíli jsem - Bůh! -.... Oreo Má, jak nicotná je otázka, jsi-li člověk nebo přízrak! Ať to či ono, obé jsi mně nyní jedno a totéž!

- Za Tebou do - Věčnosti -!"
A jasný, mocný jako vycházející slunce odcházel přímo na nádraží.

VI.

Přijel do Cortony 17. června odpoledne.
Zářivé visela nad ním neposkvrněně čistá obloha a jako nesmírné modré slunce, v němž se toto naše zdánlivé slunce utápí jako človíček v Bohu. Strašlivé šiky cortonských hor - zkameněliny to byly pravěčné Melodie, které hřměly :
" Čiň, červe, čiň, co dovedeš, a o další se nestarej; zašlápnut budeš tak jako tak, trochu větší bacile! Ale ty tomu nerozumíš."
Tak mluvily k němu, a on jim, ubohý člověk, přece zčásti rozuměl : rozuměl aspoň, že jim nerozumí - ale to je zde dole za všech okolností to nejdůležitější. Ale je dobře něčemu vůbec rozumět? A je to možno?.... Rozumění znamená pro člověka šílenství a smrt. A Sider nechtěl dále rozumět a s hořící duší kráčel do drahého strašného městečka.
Nebyla obyčejná lidská radost, tím méně vesclost v nitru jeho. Byla to Bolest a Hrůza, které jí vládly. ale takové, které ve slavném, těžkém smíření objímají všechno veselí a světla světa. Velebně táhly duší jako kolony dávno mrtvých duchových vojsk velebné melodie - pohřební pochody, které jsou Dithyrambem Znovuzrození. -
Odpoledne strávil v hotelu, píše blaze několik stránek, v něž snažil se vtěstnat celý svůj život a svou duši - svůj testament. Večer šel do restaurační zahrady; a tam, v šedém koutě, seděl spokojeně, blaženě nad svým vínem. Teplý vonný večer tulil se k němu jak by prosil :
" Neopouštěj pozemskou svůdnost!"
Ale on smál se mu, věda, že Zítra bude zase Den, že věčně budou Zítra a Jitra.
Přejinačil svůj zevnějšek, jak to dovedl, ale ne ze strachu.
" Zatknou-li mne, nevysvobodím Ji....."
Tu kolébala se se proti němu kolosální postava.

" Ach.zdejší doktůrek!" děl si a poodvrátil tvář. Ale přesto postava před ním zastavila.Bylo patrno že je milý lékař opět rozveselen,třeba ne dosud opilém stavu.
" Hej,neznáme se?"
" Známe," děl Sider a zasmál se.
" Hernajs,vy jste se přejinačil!Ale na mne si nepřijdete.Vaše oči poznal bych pod deseti zelenými brejlemi." - " Ha,vrahu staré Barbory!" zařval, že kolemsedící povstávali," Já tě konečně dopadl! Hej,policie sem!"
Sider odložil klidně brejle.
"Odpusť,Oreo,že se zítra na hoře neuvidíme.Odpusť mně celou tu sociální špínu.Já jsem jí vinen; odpusť,že jsem člověk...." a s úsměvem hleděl na doktora.
" I koukejme se ,on nemá strach!" řekl tento zklamán,když chvíli zkoumal Siderovu tvář."Aha,vy už víte,z čeho se stará Háta vyzpovídala!"
" Nevím."
" Hej," houkl doktor,usedaje pomalu vedle Sidera, " jak to bude ještě dlouho trvat,vrchníčku,spodníčku?"
" Už je to tady,jemnostpane!" pravil číšník,přinášeje současně už obvyklou láhev koňaku.
Doktor vypil rázem čtvrt litru.
" Ach,ach," ulevil si,hladě si břicho," člověk si při té celodenní dřině nemůže ani zavlažit ústa." Obrátil se k Siderovi : " Musím se přiznat,že jsem vůči vám jednal - trošku nehumánně - ano, jako dobytek....Ale já věděl,že už víte,co se Háta zpovídala."
" Že stará Barbora nebyla uškrcena - "
" Ale nesmysl,člověče? Přece,že ona sama,Háta,ji uškrtila.Ano,ano,nekoukejte tak! Pan pán,povídala, je nevinný jako lilium.Když utíkal pryč,matka přicházela zas k sobě a já,která jsem už měla radost,že si ji Pánbůh konečné k sobě povolal,nemohla jsem to už vydržet a spáchala jsem hříbh."
" A proč ji vlastně uškrtila?" ptal se Sider lhostejně.
" Je to vlastně,kamarádíčku,pro tebe,který děláš ze sebe psychologa,dosti zajímavé.Přiznala se,že mámu neuškrtila proto,že byla jí,Hátě,už tak nes-

nesitelně dlouho na obtíž;ani ze soucitu,který nemohl už snésti pohled na věčně polomrtvou;ani proto,že se domnívala,že učiní tím vlastně dobrý skutek;dokonce ani proto ne,aby dědila : vždyť byla pětatřicet let faktickou majitelkou stavení a příslušenství.Ne : jí šlo především o formální držení,o právní titul.Po léta snila prý ve dne v noci jen o tom,že uvidí na úřední listině černé na bílém : Háta,majitelka chalupy číslo to a to." " Velice dobrá ukázka," podotknul Sider," nepředstavitelné zvrhlosti lidské povahy.Kvůli něčemu tak nicotnému neštítit se vraždy matky a naříknutí nevinného člověka z největšího zločinu.Zajímavé řízení Osudu,že zemřela pod troskami své boudy."

" Chichi,vy jste,človíčku,pověrčivý jako ten nábožný lid zdejší! - Jak se už ničeho nebojte,vy dobrodruhu,a přátukneme si!" Vlil do sebe svou sklenici," Ach,ach, - "

" Jsem stíhán i pro skutečný delikt,násilí na vašem drahém příteli psychiatrovi."

" Nesmysl!Náš stát nevydává cizí příslušníky pro takovou lapálii jako je nějaké všivé omráčení.A i nebýt toho,spraví to náká stovka pokuty,když je teď známo,že nejste vrah,ani lupič - a on že je ten kretén a mizera!A neovažujte se o tom pochybovat,nebo budete mít se mnou co dělat!Ale vždyť vy jste to byl,co jste mu tak pěkně zfackoval mordu!Nikdy jste nic pořádného v životě neučil,ale za to,že jste ho tak zrychtoval,odpustí vám Pánbůh všechny vaše darebnosti.Vy jste můj přítel,hernajs,vy jste tam jel jen proto,abyste mne pomstil!Já prý mám dementia praecox - lotře!" Vstal a šermoval rukama proti neviditelnému nepříteli." A víš-li pak,človíčku,že ta výplata udělala z něho,dříve pitomce,úplného blbce? Od té doby trpí měknutím mozku;má dementia praecox.Nezná už vůbec rozdíl mezi venou a arterií,plete si konvexní skla s konkávními,poručil nedávno,aby dali jednomu dalekozrakému bláznu konvexky,chichi!A dal se, dobytče,k tomu ještě na chlast a zostouzí svou ustavičnou opilostí c-

elý lékařský stav. Divím se, že ho, lumpa, dosud nevyhodili."
" Vám ale, doktore, dostalo se jistě za poslední tři léta uznání a poct, jakých zasluhujete?"
" Ovšem, človíčku; byl jsem jmenován zdravotním radou a dostal i řád sv. Jiří první třídy."
" Víte něco o tom, že paní Errata S. uprchla z blázince?"
" Ty kluku jeden, copak já bych nevěděl, já?"
" Nejsem v podezření, že jsem ji zavraždil?"
" Poslouchej, netrpíš ty stihomanem? Oni se na tebe všichni vykašlou. Našli ji v rybníku, hned za blázincem - oběšenou, lépe řečeno, utopenou."
" Byla totožnost její zcela prokázána?"
" Docela; ty jsi trouba."
" A co je to za dámu, která byla před měsícem zatčena, protože prý strašila lidi na Jelení hlavě?"
" Jaky ti to povím. Je to chot průmyslníka, která přivandrovala tam na druhou stranu hory letos poprvé na letní byt. Mladá, fešná, tři děti má a v hlavě řezanka; nic výstředního na ní. Čert ví, co v tom bylo, že pokusila se dvakrát na hoře lidi vystrašit; velmi pitomně; ověsila se od hlavy až k patám chvojí a bučela tam na lidi. Byla brzo lapena. Zpočátku tvrdila, že ona to byla, která po mnohá léta lidi děsila, pak, když jí byla nemožnost toho dokázána, s pláčem doznala, že se jí skutečný duch Jelení hlavy jednou v lese zjevil a jí rozkázal, aby na místě jeho během května, sama strašila; aby prý mu složila za udici, na kterou by kdosi neznámý nabehl. A ona sugesci zcela podlehla, a i ve vazbě, mluvila ještě podléhajíc jí. Byla ovšem zase propuštěna."

Jen slabounké zachvění projelo Siderem při této zprávě, která byla by ještě před několika dny jej úplně zdrtila, znamenajíc pron ortel smrti.

" Co soudíte o celé věci!" tázal se chladně.

" Že samozřejmě někdo ty darebačiny prováděl. Rozumí se, že žádné strašidlo. Nebo jsi ty, přítelíčku, takový trulant, že bys v to věřil? Víš, co v tom bylo? Byl to chlap za ženu přestrojený! Silný, mrštný a prohnaný dareba, zrovna jako x jsi ty.

taky měl magnetické,hypnotické schopnosti - tele-
telepatické,ty tele jedno.A taky rozuměl vědě,ví-
š,co je to věda,ty kořalo?" Slovo toto připomně-
lo mu jeho povinnosti hosta a vlil do sebe novou
sklenici." Ach,ach!.....hokus pokus to byl,es-ko-
mo-táž,elektřina a fototechnika,"škytl mocně jako
pes,když zaštěkne," a vůbec humbuk,jako jeden pi-
tomej román ' Tajemný hrad v Karpatech' v tom ro-
mánu chodí po cim - bu-ří taková zpěvačka - a on-
a zpívá - ale je už dávno mrtvá,je zrovna tak úp-
lně mrtvá,jako ty jsi úplný prase - a vidíš? a to
všecko byla věda!Víš,co je to věda?Věda je - věd-
a," zařval jako tur," a kdo nevěří na vous ve vě-
du,ten má se mnou co dělat - ty pomatenče,ty ba-
bo - pověrčivá - "
Sáhl znova po sklenici,kterou mu byl zatím číš-
ník opět nalil,ale převrhl ji.Avšak nevšimnuv si
toho ani,pil z prázdné sklenice.
" Ach,ach!..." a v náhlém rozněžnění : " Já jsem
ti vynadal,ale já tě ctím,já tě zbožňuju,ty svin-
ě, - ale dej na slova moudrého,šedesátiletého mu-
že - nedej nic na po - popo - pověry - buď popo
- positivní - já jsem někdy dobytek,ale vždycky
vím,co popo - povídám.Já - jsem dodobrý člověk,
- a ten kretém psychiatr,že prý mám dementia pr -
-pr.Psyhciatr - nesmysl - to není žádná věda!
Žádná duše není,to je jenom hmota - mozek - není
žádná psýchéé,tak tedy není taky žádný psychi-
atr,a k tomu takový lotr,který se den co den och-
lastává,k pacientům přijde ožralý,nebo se svalí
ještě dřív,než tam přijde - a takový mně řekne,že
mám dem - pane drahý,něco takového bolí,do nejdel-
ší smrti bude mně to hrýzti srdce," klesl
hlavou na lokty a rozplakal se hlasitě.
" Bylo mně potěšením,pane doktore," stiskl mu Sider
rameno a odcházel.
" Stůj,stůj,zrádče!" zařval doktor a vztyčil se.
Sider šel dále."Stůj!miloval jsem tě něžně,stůj!"
Sider se obrátil.Doktor řítil se nań jako noso-
rožec v rozběhu.Sider se uhnul,doktor byl by se sva-
lil,kdyby ho nebyl Sider zachytil a jedním trhnutím
posadil na nejbližší lavici.Ale lékař neměl smys-
lu pro tento dobrý skutek,vzchopil se a řičel :

"Haha! Teď jsem tě poznal, ty's ten psychiatr! Ty a nikdo jiný! Ten šlechetný pán, co tě zfackoval, ten je můj největší přítel! Nezapírej, lotře! Ty's všechny své pacienty usmrtil - haha a teď teprve vím - ty, tys ten dech Jelení hlavy - nezapírej, lumpe, tys ten vědecký šarlatán, tys ten - tajemný hrad v Kapatech," - klesl zpět na lavici a zablekotal - " já - já - popo positivismu - "

Než Sider odešel, slyšel ještě těžké chrápání.

+

Zazářily zlatě vrcholy západních hor pod pohledem vycházejícího slunce, když Sider povstal z lože po nejkrásnějším ze všech spánků : tom, jenž procitnuvšímu zdá se vteřinou a věčností zároveň, jsa jediným triumfálním tokem nekonečných, diamantových mimozemských - a přece zcela zapomenutých snů. - Přistoupil k oknu, otevřel.

Nikdy neviděl nebe tak omamně, závratně modré a hluboké; tak polyfonní a bleskotavou hudbu hrdel ptačích neslyšel dosud; neřinuly se na něj nikdy dříve tak mocné proudy vůní tak mystických. Dlouho, dlouho, dlouho stál zde, nebesky omámen. A jak výše a výše vznášelo se neviditelné slunce, toto zlato ve plyn rozežhavené, tím níže a níže sestupoval po bocích západních kolosů mocný zlatý pohled jeho; tak myšlenka, čím více vzlétá k Bohu, tím níže stejnou merou klesá do nížin a bažin lidstva.....A již svezl se zlatý háv s temen Jelení hlavy skoro až k pazám jejím, když podruhé - stoje - probudil se Sider ze snu.

" Jak krásně je zde; jako by země všechny skvosty v své dnes byla na jednu hromadu shrnula a přede mne hodila žadonic : Neopouštěj mne! A vskutku - skoro jsem v pokušení - - pryč, myšlenko, ani zaťukat mne dnes nesmíš! Hle, dveře mé jsi prstem jen pohladila - a již se trochu nějak chvěju .... Pryč, ohavo, vždyť jdu na popravu - fuj, fuj, jak by to hrozivě pokračovalo, kdybych to neudusil v zárodku!.... Láska k zemi je matkou veškeré zbabělosti, jedinou její matkou; statečná je každá myšlenka na Věčnost

vidět sub specie aeternitatis - a Statečnost vůbec - jsou zcela totožné pojmy!....."

Připsal rychle několik řádků ke včerejším stránkám, popatřil ještě fotografie rodičů a několik jiných nejdražších předmětů - ale náhle vše to zlostně odhodil a rychle se oblékl. A vznešená nálada zcela se mu vrátila.

Byl hotov, ještě jednou přistoupil k oknu.

" Právě v tomto pokoji jsem byl onoho divě krásného rána, když chtěje odejeti, spatřil jsem tam nahoře barevné tečky....A byl tenkráte stejně modrý a stejně čarovný.....A odjíždím dnes také - ale trochu dále.....Avšak - nemýlím se? Snad nestane se tam nahoře - nic. Možno, že v šedou frašku změní se vše nakonec. - Jak už to bývá zvykem v tomto našem světě. Uvidím - Ji, právě dnes?...Je to paradoxní - ale ne, cítím, že Ji duše má přivolá, přivolat musí! V čárný změnila se sad, který neodolatelnou přitažlivostí vábí k sobě všechny magické ptáky kosmu. Není nejmenšího atomového zachvění, které nebyla by způsobila jen a jen - Vůle; jen kdo Ji nemá, hledá příčiny v něčem jiném, v něčem mimo sebe, v " přírodě ", v " bohu " ....Sbohem, pokojíčku, na brzké Znovuuviděnì!"

Odvraceje se od okna, trhl sebou náhle. Hledal - a pomalu bledl.....

Na boku Jelení skály, asi loom nad Cortonou, spatřil dvě tečky : modrou a --- červenou....Uchopil kukátko. Ano, pohybovaly se vzhůru, velmi pomalu.. ...; nesporně byly to ženy.....

" Jako tenkrát....! Vznešená hrůzo Všeho - jak smrtivě řítí se mně na duši - nadpozemská Niagara... Orea! A i --- Errata!....Hroby se otvírají. Věčnost sama vrhá se mně v náruč - neklesnout - "

" Ale snad není to Errata.....Vždyť je to doposud jen rudá tečka. Jak směšně se snad ukvapuju ... Snad i Orea - ..... Snad měl dokonce včera pravdu celý ten doktůrek. Není vyloučeno, že jde při všem jen o nějaký dábelský, darebácký hokus pokus. Přísně vzato, všechno, všechno, i to ve Skalní ulici nechá se vždycky ještě vysvětlit " cestou zcela přirozenou ", ač-li přibereme na pomoc vědou legitimované nadpřirozenosti, jako je

" sugesce ","telepatie","halucinace", - a ovšem také odvěčnostní plánovitost,finalita ve Všedění - které se s tím ovšem stává Bohem.....Fuj na všechny ty lidský hovadské pojmy! Beze smyslu je pojem skutečnost - stvořený pouze žebráckou animální nafoukaností - tedy i jeho komplement :. ilusel - ne : féerické Nadnádherno je Vše! : a v tom je poslední a první moudrost! -Dosti! Oreo - Errato - jdu,jdu za vámi! A uzřím Slunce samo,kde viděl jsem dosud jen reflexy jeho reflexů....."

První sluneční jiskra roztřískla se nad horou, když vyšel na ulici.

" Chtěl jsem se ještě podívat na to,co zbylo z baráku Barbory....Mám - nemám?Eh,ty tečky mně neetekou,chtějí,utíkající,abych je dohonil,jako všechny ženy.Snad očekává mne tam ještě něco důležitého."

Stanul před hramadou sutin a rozdroených balvanů.Nikdo se patrně zbořeniště dosud nedotkl,jako by se bál....

Brodil se chvíli spoustami těmi,šplhal po nich...

...

" Zvláštního nic," řekl si," leda támhle - patrně krev rozmilé Háty....."

Sestupoval zpět.A tu spatřil ze zbytku jedné zdi vyčnívat zcela rezavou krabici.Snadno ji vytáhnul,bylat patrně v tajné skrýši v bývalé stěny.Snadno ji i kamenem rozdrtil;objevil objemný sešit.

Písmo bylo vybledlé a většinou nečitelné;pravděpodobně ženské.Řeč,rozhodně románská,byla Siderovi téměř nesrozumitelná.Soudě dle častých dat na počátcích odstavců,byl to deník.

Ale co to Siderem prochvělo při pohledu na rukopis?Ano,zcela tentýž to byl jako na zadní straně-Podobizny.....Listoval a spatřil perokresbu - ženskou tvář,tvář - Její....A bylo mu mysticky,jak by sám byl ji kdysi kreslil.A četl vícekrát zřetelně " Orea"....

Poslední datum bylo : 18.června 182o.Ale po něm nenásledovalo již ani slovo - -

" Dnes je též 18.června; a rok - 192o," zachvěl se.....

" 18.červen - ah,vzpomínám : den zasvěcený starými

Řeky Nemesi.....A četl jsem u jistého historika : Den to,kdy dva největší vojevůdcové nové doby zakusily na sobě drápy Štěstěny, - vznešený Hohenzollern u Kolína;a Waterloo zářný Buonaparte. A já - - - jedy - přece? .....Děsné!"

A tentokrát projel jím poprvé skutečný strach, až hrůza....

" Což jsem v hloubi duše pořád ještě doufal,že k tomu nedojde?Bylo jen klamem,že si přeju,aby k tomu došlo?"

Bezděky pohlédl na Jelení hlavu,doufeje temně,že strané skrvny již neuzří.Uzřel zas,jen o něco výše.....

" Pryč ,hanebné myšlenky!" zvolal,odhodil sešit,aby co nejrychleji spěchal odtud,napínaje všechnu sílu,aby si opět dobyl dřívější vznešenou náladu.Zdařilo se mu to.

" Ale," přesto cítil," bude třeba tam nahoře jistě krušných bojů!Avšak - budiž!a tím lépe tak!Hanebno,chtít docílit čehokoli velikého lacino,beze vznešeného posledního vítězství."

Prošel zahradou restaurace,stoupal rychle lesem, octl se na mýtině.Chalupka tam stála.Exekutor vyváděl právě ze vrat krávu,kterou mladá žena,obklopena dětmi,líbala čenich,skrápějíc jej slzami,

" Kolik obnáší dluh?" - zaplatil a dal ženě do posledního haléře vše,co měl;obnášelo to ještě několik tisíc dukátů.A běžel tak rychle vzhůru,že bylo obdarované nemožno dostihnout ho jinak než výkřiky -

" Aby jim,milostpane,Pánbůh ještě sto let života nadělití ráčil - "

" Učinil jsem to proto snad,abych strhl za sebou i tenhle maličký finanční most!.....Ne.V případě, že snad,přece jen,promění se vše ve fraška,nic lehčího než pomoci si odtud nějak,a doma,poněvadž nejsem už v očích těch lidí lotrem,mám v nemovitostech jmění dost.....Ne,nechci " život ",chci Věčnost.Sto let života mně přála,haha!Jak skromní jsou lidé!Nemám-li Věčnost,nechci nic!"

Vyšel z lesa mezi skáli.A spatřil v ohromné výšce nad sebou opět příšerné skrvrny,teď značně zvětšené;jako tenkrát.Poprvé si odpočinul,ale nebylo toho zapotřebí : vznešenost duše dává křídl-

a tělu; běda dnešnímu aeroplánnímu, berličkovému lidstvu, které to nechápe.

A stoupal výš a výš. Skvrny se blížily - mizely - zase se zjevovaly, - zcela stejně vše jako tenkrát.

" Padl jsem v čase o patnáct let nazpět? Četl jsem kdysi podobnou pohádku, jakou je tato skutečnost? .....Jsem opravdu zvědav, bude-li červená běžet zas úprkem dolů."

A viděl je opět odpočívající už nedaleko ledovce. A odpočinul též. A pak stoupali poznovu všichni tři.

Stále menšími a titěrnějšími stávaly se věci v údolí; v několik jako prutem do písku narýsovaných, křižujících se čárek změnila se Cortona. A jako - i duch Siderův zdvíhal se stále nad zemí. Vznešeností samou cítil se být a Věčnou Čarovností, jak by druhý svět - Svět - Zázrak, k němuž se blížil jako ke slunci, prozařoval již duši jako svými hřímavými zářemi.

Na křižovatce zabočil vlevo. Hleděl teď stále stranou, neuzří-li prchající.....A tu zaslechl kroky přímo nad sebou - přímo naň řítila se - Errata.

Jen slabounce se ulekl. A již stále před ním, mladá a krásná, jako tehdy - ta, jež tlela tam daleko pod skalní mohylou v kožené rakvičce....A - padla mu v náruč a - políbení .....

Ale to jako by bylo rázem vypilo všechnu jeho sílu.....

Odstoupila.

" Jdi, nejdražší, jdi ještě výš a pak dolů! a pak do - Výsostí! Sílu měj! Krátká bude bolest a radost věčná. Očisti se od zemského bláta! Jen ono to bylo, jež v pobě zhřešilo; jen ono hřeší. Nepodlehni, sílu měj a poslední odvahu! Na shledanou - hned - - hned již - "

" Počkej!" uchopil ji za rameno, ač vznešené a spolu strachuplné mrazení spalovalo všechny síly těla jeho.

" Kde jsi ty teď? V září či tmě? V pekle či v nebi?"

" Hned, hned to zvíš!" a pokynula velitelsky vzhůru, spěchala dolů.....A když za několik okamžiků

strnulé zraky Siderovy za ní popatřily, nevjděly jí už.....

" Stralivě vznešené....," zadrkotaly mu zuby,"

" nad síly člověka.....Cítím se rázem sláb - vznešenost posledních dnů jak by mne spadla jako pouhý oděv - a ubohý červík plazí se tu. Jen cizím, milostí shůry spadlým, na malé duší nedržícím oděvem je Božskost. Jak dobře, že po milosti, která na mne, nehodného, skanula Tvým políbením, Oreo, - včas opustím toto své tělo a tuto bídnou duši svou, než zalije ji zase staré bahno lidskosti..... Včas? Není již - pozdě?....Jsem teď tak tak sláb, tak vyčerpán, tak sežehnut ohněm, kterýs ve mně rozntítila.....Ó dej sílu k poslednímu kroku, k poslednímu, božskému Skoku!....."-

A pomalu blížil se k vrcholu, zápase s sebou krutě.

" Ale snad přece jen mělo to dobré dobytčátko včera pravdu. I tato Errata mohla být jed halucinací, neznámou, ďábelsky podvodnou silou, mé duši vočkovanou.....I Orea sama.....Snad nastává již fraškovité rozuzlení."

" Ale fuj, fuj! Vše je lhostejno, jen heroismus ne! Tebe, Oreo, tam nahoře sevřít, za každou cenu, za kupní cenu smrti! Na nic jiného nesmím teď myslit! Ó jak sněšné je vše pozemské...."

Uklidnil se značně a znovu vyjasnil, když stanul na ledovcovém plató. Stále bez mráčku byla obloha; bez pohybu vzduchu a beze zvuku; slavnou Smrtí vše.

A tam sotva dvě stě metrů dále - Ona - jako nebe modrá, u paty onoho věžovitého, děsného kužele. Rozepjala náruč - a zmizela za jeho balvany.

" Zas tam, zas tam," zašeptal si, bílý jako křída.

" Ale vždyt věděl jsem odedávna, že to tak bude. Nuže - hlavní bitva života započíná! Zvítězit! A vítězit jen a jen po všechny věčnosti!"

Pohlédl na nebe a pevným krokem došel ke strašidelnému kuželi.

Jal se vystupovat. Ale již po několika krocích cítil, že se mu náhle nohy nápadně třesou a sláb-nou.

" Přirozeno po jejich dnešním ohromném výkonu..."

Ale za chvíli poznal po nápadném děsivém chvění, vlnění, zmítání myšlenek, že příčina je jinde : že tajemná, rychle nad obzor se valící bouře v podvědomí to byla, jež ohlašovala se nejdříve fyzicky. Musil usednout. A vtom již nastal sopečný výbuch. Strašný Děs : děs před propastí, děs před smrtí, děs před Strašidelností. Všeho, děs před Oreou, děs před - Propastí vychrlil se z hlubin a zatopil celou duši.....

" Je konec....; neučiním to," cítil a zaúpěl v nejčernějším zoufalstvím.

" Nemohu. Ale musím. Ale nemohu. Ale musím....Je co strašnějšího?"

Prosebně pohlédl na nebe. Vysoko nad ním kmitla se modrá postava a zmizela za skalou.

" Půjdu tam - až k onomu místu, a pak - uvidíme," rouhodl se namáhavě lezl výš a výš....A trvalo to věčnost.

" Jdu na svou vlastní popravu, popravu vlastníma rukama. Jak bezedně to hanebné a zneuctující! Musit sám sobě vykonat trest, - je vůbec něco potupnějšího? Jaký to bezedný bídák musím být, že to možno! Jakým bídákem je svět, v němž je vůbec možná - sebevražda!"

To hučelo mu stále duší.

" Ale," vzpružil sebe," snad to nebude sebevražda, - snad se ten skok zdaří, - snad je stezka renovována, - snad nebude skoku vůbec zapotřebí - snad mně na místě, kde zela dříve prorva, padne ta prokletá madame Cagliostrová se smíchem v objetí - "

Došel k strašnému skalnímu útesu, nabral dech, otálel ještě chvíli - a pak jej obešel.

Prorva nezmizela, rozšířila se naopak.....Přeskočení nebylo sice absolutně nemožné, ale šance zdaru měly se k šancím smrti jako 1 : 99..... Bezděky svezl se zrak jeho dolů; a kdyby se nebyl Sider zachytil útesu, byl by se zřítil.

Stál drahnou dobu, neodvažuje se skály pustit. A tu spatřil za prorvou - Ji. Sotva dvacet kroků před sebou, stála a rozpínaly náruč. A byla nahá. Oslnivě se lesklo se v září velehorního slunce její tělo - svítilo stále mocněji jako plamen ma-

gnesiový,svítilo již vlastním světlem,až hořelo jako druhé slunce.

Sider nevěděl a věděť nemohl,co teď se v něm dělo.....Slepě a tupě odstpupil několik kroků nazad,rozběhl se -

Ale ještě než doběhl na kraj propasti,zarazil se a uchvátil skálu.

" Nemohu,nemohu,odpusť,Oreo!"

" A já mohla - " zadulo to.

" Neorzumím.....Pomoz mně!"

" Ty sám teď musíš!"

" Nemohu.Ustrň se!"

" Ustrň se,Vysvobod mne!"

" Kde jsi?Jsi - zavržená?"

" Všude tam zavržená,kde nejsi ty."

" Co mám činit?"

" Vysvobod se!"

" Od čeho?"

" Od sebe - Sebe!Od člověka - Boha!"

" Oh - oh Oreo - nuže - "

A popošel k propasti - - zapotácel se a znovu uchopil útesu.

" Nemohu,nemohu - "

Zaznělo dlouhé zaúpění,spíše náhlému zastenání půlnoční Meluziny než lidskému hlasu podobné.A jako sfouknutý plamen zmizela sluneční postava . -

Polo bez vědomí usedl Sider na stezku.....Dlouho tak setrval.Tichounce,skoro neslyšitelně,jakby ve snu zaznívalo sem stříbrně z Cortony vyzvánění poledne.....

" Je rozhodnuto," zašeptal Sider konečně," Nezemru.Oh,jaká to tíha svalila se ze mne.....Cítím se rázem tak lehký a tak zase statečný.... - Ale - jaká to jiná tíha svalila se na mne!Cítím se tak těžký a tak bídácký.....Smrti jsem ušel,smrtivější než smrt bude má budoucnost. - - Ale - snad přece ne.Snad je to jen můj klam.Pryč s tím!.... Přírodo krásná,živote,který,třeba mízký,jedině jsi jistý,objímám tě!"

Rozepjal paže a bylo mu,jak by všechny ty vzdálené kamanné vlny alpského moře se vzepjaly a k němu se valily.Animální radost ze života,z uniknutí smrti zrozená,převládla v něm a zapudila nedávnou skleslost i všechny hrůzy.A snad nemíně i

fysický odpočinek.....
Ale, jak často vyústí všechny věci na tomto světě v pravý svůj - opak !.....
"Hledím-li teď na vše," pokračoval ve svém monologu," komické je to vlastně až k hnusu. Například skok přes tuto prorvu - jaké to dětinství! Co by mohlo jedině být jeho hlubokým smyslem? : setřesení pozemkosti, smrt, sebevražda. Ale skok mohl by se přeci jen zdařit. Tedy sebevražda jen polovičatá, heroismus jen polovoční. Komedie! Ne skok tamhle na tu stezku - skok přímo do propasti - to by bylo důsledné - - vlastně to by bylo bývalo důsledné - "
Zachvěl se poněkud : cítil zbabělost této opravy; pocítil, že to děsné, odbyté poznovu zaklepalo mu na dceře.....
" I to je komedie! Pryč! Žít, žít! "
" Mřít, mřít! " zaslechl ozvěnou od nejbližšího z ostatních Jeleních rohů.
Bylo jen přirozeno, že Vznešenost, která duši jeho poslední dny přeplňovala, nemohla z ní nadobro vyprchat a že se teď do ní, znovu osvěžené a otevřené, znovu valem valila.....
" Mřít, mřít...." zašeptal si po chvíli, "Jak to přece jen krásné a heroické.....A jak hnusné a triviální a nízké je žít.....Žije každý prašivý hmyz. Moci s Božskou Libovůlí kdykoli v glorii zemřít - tot největší dar bohů člověku. Žít - zněuctěn před sebou - zemřít v dlouholetém šílenství.. ... jako Errata.....Errato sladká - tvá slova : Krátká bude bolest, radost věčná....., nepodlehni, sílu měj a poslední odvahu.....Ooh! "
Vymrštil se, oči mu divě hořely.
" Jsem pes? " vykřikl," Jak hanebné to bylo - ale možno to smýt, bohudíky vrátila se mně opět stará síla! "
Dohaslo právě vyzvánění ze hlubiny. Sider pokročil k propasti. Znovu se ještě poněkud zachvěl, poodstoupil o krok - -
" Sidere! Bohem buď! " zaznělo nelidským hlasem zdola.
Popatřil. Tam hluboko na dně propasti zářila o-

pět jako odervaný kousek slunce nahá postava s rozepjatýma pažema z plamenů - -

V poslední strašný rozmach skonávajícího tygra změnila se Siderova duše.

" Jak nízké, smrduté je vše pozemské! Jaké bezedná hanba hamb bát se čehokoli! Jed je chvíle ukázat, že nejsem pouze atom hnoje - "

Svaly jeho nohou napjaly se ke skoku - ještě jedno krátké zasvíjení se přemožené animality - ale vedle něho hned bleskurychle napnutí Vůle rozkazující :

" Stan se! "

Vůle, která toho, kdo je jí schopen, činí schopným každého činu a všeho.

A héros vrhl se do propasti. -

- - - a rázem - - jak by z duše letící vymetен byl všechen zbytek pozemského rmutu! Nedefilovaly v ní, jak u padajících bývá, všechny děje končícího života - : všechny záře nastávající věčnosti zaplály v ní. Necítil vůbec, jak všemi žebry asi patnáct metrů hloub narazil o skalní výčnělek; necítel, dopadnuv o dalších patnáct metrů níže, jak se mu lámou kosti nohou a strašnou ránu do hlavy; pro Zář neviděl, jak se po příkré stráni kutálí ještě několik metrů hloub doštěrbiny skalní - a tu zhasla rázem Zář. -

+

Dostalo se mu Milosti, že nabyl ještě vezdějšího vědomí.

Viděl kolkol skoro na dosah ruky skalní stěny; jen stranou nahoře kus modra. Ležel v šeré, těsné sluji.

Necítil skoro ani bolestí, stejně jako by byl narkotisován. Zdálo se mu jen, že všecko, všecho mělo by jej vlastně bolet, že to vlastně bolí. ale někde mimo něj, kde On to necítí. Popatřil na ruce, nohy; krev; i špička nosu - krev. Bylo mu, jako by hučivě sám od sebe utíkal :

" Jen proto jsem se ještě probudil ze Smrti," cítil, " abych ji mohl dobře ne Jejími, ale pozemskýma očima pozorovat. Díky tobě, thanato! Jediné, co v

životě zajímavé, je smrt. Pojď, družko, přivítám tě s jásotem : neboť dobře jsem žil : neboť, heroicky umírám."

Čekal; a byla mu skoro dlouhá chvíle.

" Běda, je-li Boží Lhostejnost - nudou. Ale ne : ta jest jen dítětem lidské bědnosti. Lhostejnost - - ta nahoře - co to je? Jen Boží Zář."

Mezi kameny kol sebe viděl něco, co kamením asi nebylo.

" Kosti, skoro ztrouchnivělé," pravil si s námahou, sáhl po jedné z nich," zbytky lebky - lidské - zajisté ženské. Málo z ní zůstalo, ač je tato sluj chráněna před deštěm, sněhem, horkem, větry, sluncem. Hezky dlouho tu asi je...." Políbil ji," Proč jsem to učinil? Bylo to tak samozřejmé, - věděl jsem to právě...., ale už je to ve tmách - A zde jiná lebka, větší, rozhodně mužská...." Sáhl po ní, pustil ji okamžitě.?" Co to podivného, šíleně, věčnostně hrůzného mnou, Lhostejným, zachvělo?.... Ach,... Vím : bylo mně, že svou vlastní lebku držím v prstech!..... Nejstrašnější myšlenka, - nešílit z ní, to dovede jen umírající..... Ale nesmysl to vše, jen komické asociace idejí v agónii - - A co se to tu mezi kostmi žlutě leskne?" Zdvihl zlatý, zasklený medailon s miniaturní podobiznou," Oh, Orea! Zcela tatáž, kterou zvětšenou chovám zde na srdci. A dokonce vidím tu i malinká zlatá písmenka: Má Orea - Mé písmo - či co to zas, ale odplulo to opět..... Aaaah - "

A ubohé jeho vědomí odlétlo tam, kde se všechno ví - .

A když se opět vrátilo, náhle věděl všechno. Nevrátilo se mu vlastně - jak absurdní je všechno lidské vyjadřování a myšlení! - ale On, mystérium Já, vlétlo zázrakem, jak jen jednou za staletí vykvete, do říše jiného vědomí, Jiného Já.... Ale o tomto nejdůležitějším lidstvo, přes všemožné své metafysické spekulace, vůbec nemyslilo, - jak už to bývá : jako nemyslí na smrt a na Vznešenost a na Krásu a na Lehkost a na Samozřejmost..... Hlavním smyslem lidstva x bylo : strach, že probudí strašlivého draka, na němž spí, který je ve skutečnosti jedině spasným Archangelem.

Co ve Snu a Smrti se samozřejmostí se ví, to věděl nyní strašným spojením nespojitelného ve bdění. A ve Snu A Smrti ví se, co bylo před " narozením ", co bylo Včera; ale člověk ví pouze, co bylo včera; a neví ani to. - A Siderovi splynul kouzelně život včerejší se životem dnešním v celek jediný, v jediný Života den; průsvitnou stala se radiově železná překážka smrti.

Viděl sebe jako mladého, krásného, velmožného pána, jenž zamiloval se do čarorovné dívky ze šlechtického rodu, osmnáctileté Orey. A ona vzplála k němu láskou desetkrát větší, Nikdy žena více nemilovala. Jak silná byla vášeň její, že jí zcela přetvořila, učiniviši z tygřice nejposlušnějšího psíka. Prchla s ním z otcovského domu. Toulali se světem. Ale jeho láska brzo vychladla. Cítil sice, že mohl by ji milovat celým srdcem, kdyby sobectví, nejrůznější vášně a nešesti, slabošské vrtochy, bezuzdnost jeho znečištěné duše nebyly lásce bránily padnout na dno.... Prýznil Oreu stále; zprvu jen ze sadismu lásky, později z nenávisti lásky, pak z čiré ukrotnosti, poté z čiré nenávisti, posléze z ošklivosti a i jen ze zvyku. A ona, vidouc v tom všem dojemně až do konce jen lásku a jsouc, jako ostatně každá žena, v základě masochistkou, snášela vše víceméně s rozkoší : zlá slova a hanobení, bití a věznění a pálení a rafinovanější ještě tortury. - Konečně, po třech letech, ubytovali se v Cortoně, v domku Barbory, tehdy devětatřicetileté, bývalé kojné Orey, milující ji jako vlastní dceru. Zároveň s nimi sestra Oreina, dívka rovněž krásná a zajímavá; ač byla ve všem jen zeslabeným vydáním Orey; i ona, divoce do Sidera zamilovaná, za ním prchla a snahou její bylo odloudit jej sestře. A on zamiloval se do ní též, jako ostatně do každé svůdné ženy. Umluvili se spolu, že Oreu - jejíhož tygřího hněvu se báli, kdyby prozřela, že je nemilována a odstrčena - odklidí z cesty. Ale ze strany Siderovy nebyla v tom jen vypočítavost: i sadismus nejvyššího stupně, dobrodružná touha vraždit, a sice právě to, co mu bylo kdysi v hloubi ze všeho nejmilejší; byla to takzva-

ná perverznost, spojená s nízkostí a slaboškou zdivočelostí. - Věděl, že přímo nad domkem visí balvan, který bylo možno bez velké námahy uvolnit. Jedné černé noci vykonal tuto práci, takže stačilo teď, aby se silně o balvan opřel - - Učinil to brzo, o půlnoci, když byl dříve poručil Errě, aby strávila noc jinde. Střecha byla probořena, rovněž strop prvního poschodí. Sebčhnuv našel Oreu v bezvědomí a krvi; nohy pochroumány, obličej zohaven. Ale zůstala naživu, s nosem zkomoleným. Cítil k ní velkou soustrast, hnus teď ještě větší.

" Co se nezdařilo, stůj co stůj musí se zdařit!" tak se rozhodl - a vymyslil plán, stejně bezpečně k cíli vedoucí jako pron bezpečný, nejbabělejší a nejnižší nejstrašnější. Věděl, že ho Orea poslouchá, zvláště od té doby, co tvář její zmrzačena, bezmezně, věříc ustavičně v jeho lásku. Osmnáctého června poručil jí, aby s ním vystoupila na vrchol Jelení hlavy. Erratu vzal rozněž s sebou, aby měl, v nejhorším případě, svědkyni pro sebe. Bitím dostal Oreu, dosud nezotavenou a kulhající, až na ledovcové plató - a hnal ji dále ještě na nejvyšší z Jeleních rohů. Přeskočil místo, kde stezka byla přervána - tentokráte nebyla ještě prorva tak široká - a velel :

" Následuj mne!"

" Šílíš, miláčku můj? Vždyť nemohu již ani stát, natož tak děsný skok - "

" Řekla jsi vícekrát, že půjdeš za mnou všude, všude! Nuže dostoj slibu!"

" Což chceš mou smrt, nejdražší?"

" Ujišťovalas mne nečetněkrát, i smrt, že mi bys podstoupila na můj rozkaz! Nuže, zde místo, kde můžeš o dokázat činem, že nejsi planá mluvka a lhářka!

Nuže - hop! Skočíš-li, budu tě dvojnásob milovat! Neskočíš-li, tu chvíli mluvil jsem s tak zbabělým stvočením naposled!"

Zaštkala děsně - Oh, jak se třásla! Nebyla by mohla překročit ani půlmetrovou strouhu.... Jak se bála smrti, ale jen proto, že odloučí ji od milovaného!..... A přece zcela náhle.... skočila.

" Oreo, neskákej!" zařvala v ten okamžik Errata a snažila se ještě uchopit ji za padající již kolena; málo scházelo a byla stržena do propasti.....

ten strašlivý třesk jejích,kdysi tak sladkého těla tam dole.
" Miluju jí stejně jako zpočátku," pocítil v ten okamžiku Sider," ba více ještě!,,,,Já jsem to padl do propasti,do bezedného utrpení,zde a ve věčnosti,já nejbídnější bídák!oreo,nejsi mrtva,viď"
Ale bylo ticho,jen šíleně tichým pláčem Erraty rušené.
" Oreo - přitáhni mne k sobě - nejstrašnější chci smýt vinu svou..."
Ale bylo ticho - a náhle zazněl do něho šílící řev - a zároveň ucítil Sider prudký náraz do zad.
" Padouchu ze všech nejhorší," slyšel,padaje do skalní propasti,slova Erratina.....a uvědomil si ještě,že upadl do skalní štěrbiny,přímo na nehybné tělo Orey.A pak zahalilo se vše v jakési hučivé,dunivé,zdánlivě nekonečnost v sebe pohlcující sny . - - -
Ale není románu,ni psaného,ni prožitého,který by nevyžadoval pokračování - Pokračování donekonečna - -
To vše věděl teď,druhý umírající Sider,jako ví člověk,co dělal včera.Ale začínal vidět daleko více : všechny dřívější životy,své i cizí; a ze všechny životy cizí jsou jen a jen životy Jeho, Jeho jediného - Všeho; - viděl,že " zabiv " Oreu, zabil sebe,ale ne - Sebe.A spatřil Věčnost,proměněnou - nekonečné,vysoko nade všemi lidskými pojmy - ve Své vlastní Boží Já,ve Svou vlastní Odvěčnou Gloriolu....A hořet počala těsná sluj,rakev jeho kamenná,palmenem stále mocnějším a strašnějším.Ten pohltil zsinalou modrou skrvnu nahoře; zaplápolaly ztrouchnivělé kosti;a jako nová stálice vysršel vzhůru do Nového Firmamantu zlatý medailonek - - A mezi vlnami kalně dosud pestrobarevných ohňů jemně a něžně zjevil se plamen nad slunce bělejší - Ženy postava!Orea Sama v nebeské slávě!A cítil ještě v uragánu Věčného Světla,že Ji tak nekonečně miluje proto,že způsobila mu tak hrůzný a krásný osud;a že Ji tak miluje proto, že způsobil Jí osud stejný; a že Ona jej tak mi-

luje proto, že způsobil oběma '- Božský Osud.....
A že je největším Štěstím ležet zde zpřelámán vedle toho Nejmilovanějšího, co zpřelámal....

Vztyčil se - vyšlehl vzhůru, ve Věčný Plamen proměněn. A planem Jeho a Její slily se v jeden jediný, nade všechna slunce tohoto chorého vesmíru plápolající. -

A jiný mocný světelný vítr obetkal jejich Dvojjedinnost - a slastně mihotola se v něm tvář milované spasené Erraty, slzami diadémovaná, Úsměvem Věčna aurelisovaná; a trojjediností stali se. A všechna nekonečná světla koldokol vlévala se v Ni. V Záři rozplynuta zmizela Pozemskost, ve Slast roztavilo se bělostné Utrpení a v nadsvětelný nadtónový Pochod Věčného Vítězství vše se znovuzrodilo. - - -

++++++++++++++++++++

Co

bude

po

smrti

Den před onou nocí minul beze zvláštníhh příhod. Teprve večer to započalo.

Seděl jsem o sedmé hodině v jídelně hotelu U stříbrného slunce v okresním městě J.; již druhé odpolední jsem tam popíjel; o půl deváté hodlal jsem vlakem odejeti do krajského města E., kde mám kvetoucí velkoobchod se střižním zbožím a nový čtyřposchodový dům. - Za mnou sedělo několik sedláků v hlučné zábavě. Jeden z nich vyprávěl právě, jak chytal polního zloděje. Neposlouchal jsem to téměř - - Tu zaryla se mně ostře ve sluch slova: " I obešel já polí pět."

Mají v sobě něco pitvorného; hrůzného něco sotva kdo by v nich našel. A přece zavířil ve mně na okamžik pradivný, velmi temný, ale silný, něco nade vše pomyšlení strašlivého tušit dávající děs. Myslím ostatně nesměrodatně v duši své karmářské, že směšnost a hrůznost jsou sestry, rub a líc jedné a téže věci : že kořeny vší hrůzy spočívají v mystériu komičnosti a naopak, že v nejhlubší hloubi směšnou jest jen hrůznost, a jen každý strach; že svět jest jen bezedně hlubokou a féerickou hrůznou groteskou.

Zapomněl jsem brzo na to. Za čtvrt hodiny vyšel jsem na dvorek. - Vraceje se stanu, zadívám se na hvězdy.... A tu slyšitelně zasyčelo mně něco v uši :

" Obešel já polí pět," - podťalo nohy a vzalo vědomí:

Co následovalo, žije v mých vzpomínkách nanejvýš temně a fragmentálně. Vím jen, že jsem se velmi brzo zase zdvihl a do jídelny dost vrávoravě vrátil. Že jsem tam ještě as půl hodiny pil, poté omnibusem na nádraží odejel. Že po celou tu dobu jsem byl jako v polosnu, že na slova ona jsem téměř zapomněl, ale že přesto chvílemi vybleskovaly ve mně slabě, slaboučké, ale silně znepokojivé plamének hrůzy. Ve vlaku přestaly a nastalo poloviční bezvědomí. A pamatuju ještě jen, jak doma v krámě polí-

bil jsem svou ženu - a pak zabořil se do podušek. A jak usínaje, zaslechl jsem odkudsi z kouta pronikavé, hrůzné zasténání svého vlastního hlasu mimo mne -

Kdy sen ten započal, nevím. Oh, dozvím se to kdy?

Ubírám se nevýslovně truchlou, pahorkatou, místy lesnatou krajinou. Husté mraky klenuly se nad ní jako klenba hrobky, temně žluté, jakých jsem nikdy neviděl. Pozdní podzim; smrt všude, smrt..... Polámané, hnědnoucí mokré trávy klonily se k v blátо; mrtvoly uschlých trsů, větříkem galvanisované, šeptaly posmrtné své sny; dušičkové kvítky, umírající pozvolna, prosily žluté nebe o rychlou smrt; mrtvolně páchla hrobová prst polí. Žlutá hrůza šla se mnou a sílila víc a více. Vše mne lekalo, vše, nač jsem se podíval, tajemně mne odmrštovalo.

" Ubohý, ubohý?" mluvily ke mně trávy a hroudy, lesy a mraky," co tu ještě pohledáváš? Vidíš, že vše tě ze svého středu vymítá a někam pryč posílá, a ty nechápeš, že místo tvé není už tuto? Smrt sedí v tobě a nic ji nevypudí!"

Každou chvíli očekával jsem, že přijde to hrozné, nejhroznější, poslední. A přišlo! Z lesa, asi šest set kroků stranou, vyšel muž a pomalu ubíral se ke mně. Ihned jsem věděl, že on je tím hrozným, posledním, a divou hrůzou jat, dal jsem se na útěk. Unaven stanul jsem konečně a ohlédl se. Stejně pomalu kráčel blíž, ale byl už jen pětset kroků vzdálen. Pokračoval jsem v útěku, občas se ohlédaje; on, krok stále nezrychluje, stále se blížil. Již byl jen tři sta kroků za mnou.

" Marno vše!" plakal k jsem jižjiž klesaje - tu, oběhnuv pahorek, spatřím před sebou na dvě stě padesát kroků stavení s napisem Hostinec.

" Jsem spasen," zaplakal jsem," než tam dojdu, nedohoní mne už a mezi dobráckými lidmi pozbude příšera moci své nade mnou!"

Dal jsem se znovu v běh : nepřítel zmizel mým očím, kryt pahorkem. Dobíhám k cíli, jdu mimo hustý živý plot zahrádku obklopující. Tu vystoupil z něho - on. Postavil se mně v cestu. Tvář [illegible] měl zcela obyčejnou, oděn byl barchetovým oděvem, ošumělým, hnědým s černými kostkami. Pozdvihl ruce v

sebe zapjaté,až k výši obličeje,a toče paloi kolem sebe,pravil pomalu a žoviálně :
" Obešel já polí pět."
Exploze děsu,jakému nic neodolá - - - - - - -
Podivné světlo,až sněhově bílé.Malý,elegantní pokoj,já v něm na batistových poduškách.Křišťálová tajemná zář dopoledního slunce tu dlí - nelze pochybovat,že je časné dopoledne.Vše je tak otevřené nějak,duté,dunivé,drnčivé,vonné.Jako bych v nitru nesmírné skleněné koule byl.....ponořen ve vonnou vanilkovou zmrzlinu.Ale to nejvlastnější na všem nedovedl by ani největší básník naznačit,jak teprve já,ubohý kramář Matyáš Lebermayer!
Dlouho ležel jsem a bylo mně čarovně milo.Na vše předcházející jsem zapomněl;cítil jsem sice,že to v mé duši spí a že by nebylo těžko to vyburcovat,ale nestálo mně to za práci.Minulost připadala mně jako lehký,nicotný sen.Konečně však položil jsem si otázku : Kde to jsem?a co to všechno znamená?
Podle různých známek uhodl jsem,že ležím v hotelovém pokoji.Zazvonímza chvíli vestoupí s úklonou číšník.Lekl jsem se ho;připadal mně jako stínová potvoraač to byl hezký červený chlapík v bezvadném fraku z jemného lodenu.
" Kde to jsem,člověče?" spustím naň energicky.
" U nás v hotelu,prosím.U stříbrného slunce,vašnosto!"
" U stříbrného slunce?" A dost jasná,ale tak divná vzpomínka zasvítila ve mně." Kde jsem se tu vzal?Vždyt - vždyt - - aha!Vždyt odejel jsem včera večer do E. a spal jsem doma u ženy!"
" To se,prosím,vašnostovi jen zdálo.Dovolili jsme si vašnostu,vidouce,že je nobl pán,který zaplatí,dáti na pokoj,když na dvorku upadl a zůstal ležet."
" Na dvorku - počkejte - aha,omdlel jsem tam,protože," - hrozný pocit se ve mně zdvihl - " obešel já polí pět - "
" Žádných pět polí vašnosta neobešel.Z jídelny k pisoáru na dvoře je tak třicet kroků a žádná pole."
" Tak proč bych se tam byl svalil,človíčku,he?" zvolal jsem skoro hněvivě.

" Protože - líběj odpustit,pětadvacet čárek plzeňskýho a osm slivovic není žádná maličkost."
" Ale to nebylo to.....Ale vždyť vím,mameluku,že jsem sám vstal a v jídelně ještě hodinu pil."
" Já nejsem mameluk,vašnosto, - to spíš někdo - já jsem vždycky střízlivý!Já sám zdvihl jsem vašnostu a odnesl s jinými po schodech sem,to byla tůra,vašnosta má jistě dva metráky,za to si člověk něco zaslouží.Sotva vašnosta ležel,ráčil se dát do chrápání!"
" Aby se mně všechno bylo jen zdálo?I v noci to - - - ježíšmarjá,nesmím na to myslet.Ale už to tak bude.....Nu,chvála pánubohu,že to nebylo horší.. Jed teprve bdím.....Ale může býti tohle - bdění? Tak nikdy jsem nebděl.....Ne,je to pořád sen."
" Není,vašnosto,na mé čestné slovo!"
" Co tvé čestné slovo,když se mně o tobě jen zdá! Řekni,tatare,viděl jsi už někdy takové světlo?Takové skleněné,hluboké,vonné,zmrzlinové?"
" Světlo jaký každý den. - A třeba jsem tatar,aspoň se udržím na nohou.Když člověk z tolik zmůže, vidí i druhý den všecko dvojatě...."
" Ach - tak to asi bude....Ano,jinak to nemůže být...Ale,jak je to divné,strašné....."
" Mám přinést černou kávu?Ta spraví žaludek a ten spraví mozek....."
" Přines - a nech mne samotna!"
Odešel.Vzpomínky valily se mně v dáši.....Jen jednomu místu v nich jsem se vyhýbal.Ale nebylo zbytí.Náhle vyvstal v nich muž s černě koskovaným hnědým kabátem,a toče kmž palcem kol palce, řekl flegmaticky :
" Obešel já polí pět."
A ubohé mé vědomí jako palicí udeřeno zase zmizelo.

+

A zase tentýž pokoj.Ale sluneční záře zkalněla, - ač horící hvězda denní stála téměř v zenitu.Zkalnělo i mé vědomí;zlhostejnělo nějak.Nevzpomínal jsem na nic a na nic nemyslil;jako zvíře obíral ž se jen přítomností a věcmi mne obklopujícími : zkoumal látky prádla,záclon,koberců,prohlížeje p-

říbory ve skříni a konečně se i umyl a oblékl. Zpozoroval jsem při tom více zajímavostí; například vidím najednou, že z konečků všech prstů vyrůstají mně štopky, na nichž se houpají dětské hlavičky. Nepozastavil jsem se nad tím, shledávaje to zcela v pořádku. Myslíte, že jsem šílel nebo měl aspoň halucinace? Pomalu! V domě bylo strašidelné ticho; a z ulici jen časem ozývaly se kroky, divné, dunivé jako o půlnoci.

" Půjdu na procházku!" rozhodl jsem se náhle," v ven z tohoto domu, který je příčinou všeho mého neštěstí. Na vzduchu ozdravím ihned. Měl bych dřív zaplatit, - ale nezaplatím! A ne! Já vůbec neplatím, to bych se na to podíval, proč bych platil! Mám několik tisíc tady v kufru, ale ani mne nenapadne vydávat peníze. Ven šikovně musím se z domu vytratit." - -

Tiše jako kočka plížil jsem se temnou chodbou... Šťastně sestoupil jsem až do přízemní chodby, - tu bylo mně jíti mimo otevřenou kuchyni, odkud zaznívaly ženské hlasy. Stanu a slyším :

" Ještě spí ten starý slíva?"

" Ještě! Anebo se jen tak staví, aby mohl bez placení vyklouznout."

" To může být, dávejte pořád pozor, holky!"

" Že se nestydí, dědek aspoň pětapadesátiletý, má x ering, a takhle se užrat."

Zkameněl jsem. - Mají mne v podezdření, jak se proplížím kolem kuchyně?....Nic jiného nezbývá než dělat se hodně malým. Postavil jsem se ruče na čtyři, schoulil jsem se co nejvíce a s radostí pozoruji, že se měním a scvrkávám, že nejsem větší než německá myš. A tak se plížím mimo dveře. Spatřily mně děvky.

" Koukej, co to tam leze?" zvolá jedna," Že je to ta houba?"

" Jsi blázen?" povídí druhá, "ten je velký jako býk a tohle bylo jako za groš kudla. Bude to portýrovo kotě."

" A vidíš, já bych přece byla přísahala, že je to on!" řekla první.

Ale nešly za mnou. A já, plana radostí nad podařeným úskokem, dolezl jsem až na ulici, tak postavil se na dvě a nabyl hned původní své velikos-

ti.
" Vidno, že nešílím, když jsem tak chytrý a když i ty kuchty viděly mne tak mrnavého. Můj rozum je v souladu s objektivní skutečností, tedy je rozumný."
Vítězoslavně ubíhal jsem ulicemi, rychle a lehce jako nikdy, okolí pozornost nevěnuje, teprve na náměstí všimsl jsem si, že chodí tam mnoho lidí. Jako stíny obláčků sunuli se všichni rychle po zemi; nikdo nemluvil, mozí však rtoma hýbali.. ...Mrtvolně studeně voněly kroky jejich....A tu pochopil jsem, že zvuky změnily se u mne ve vůně, že pozbyl jsem dočista sluchu, a jen proto, že lidé nemluví. To hodilo stín do mé radosti..
" Snad pozbudu i zraku a kdoví čeho ještě....Ano, vše se chví a kolísá. Slunce zčervenalo, ač je poledne a obloha hluboce modrá. To krev vytéká mu z útrob.....Nepěkné je to všecko...."
Odtáhl jsem se za městem, kroky mé stávaly se stále pomalejší. I z mého nejstašněji zraněného nitra vytéká krev, zoufalství temně počalo se ve mně rodit. Slunce, stále přísernější a nějak ji hranaté, klesalo strašidelně rychle, jako by, vědouc o své nemoci, chtělo se dostat co nejdříve na lože. A tu zaslechl jsem přece něco : slabounké, temné dunivé údery....Slyším dosud. - ale proč právě toto? To bušení je nějak hrozné.... Něco pro mně znamená. Ach, co to vše znamená....? Eh, vezmi to čert, chce se mně spát....Ale ještě musím dojít k oné cihelně...."
Sotva jsem se vlekl červenou, pustou silnicí. Údery chvílemi zmlkly, pak zaznívaly vždy silněji než dříve.....; blížily se asi.....Odkud to asi zní? Ze mne? Ne - tma za obzorem, pod obzorem..... Vím to tak divně, - kdysi kdesi jsem je už slyšel.....Bylo to něco strašlivého....Konečně u cihelny!
Hodil jsem sebou do škarpy....Vědomí zmizelo, rány zmlkly. Náhle jsem sebou trhnul, otevřel oči a děsně se ulekl. Neboť cihelna zmizela a slunce rozteklo se po obloze, podobné krvavým cárům rozstříleného praporu, Nedošlo včas na lože!.....
" Ale vždyť to vše nemůže být! zvolal jsem náhle,

s prázdným jasným sebeuvědoměním.
" Strašné! Jsem totální šílenec.....Ale to je nesmysl, - to je zas nové šílenství : jak mohl bych být blázen, nejsa v bláznici? A pak cítím, že nejsem to jen já, který si věci šíleně vykládám : nýbrž věci samy šílejí. Jejich vina je to.....Můj rozum je v souhlasu s objektivní skutečností : mohu já za to, že tato skutečnost není v souhlasu s rozumem? Svět, jsoucno nejsou v souhlasu s rozumem : tot pravda ze všech nejnesporněji. Svět je bláznivec.....Sedím tedy přece v bláznici, jsem přece blázen. Ale - ne! Vše toto je - - sen! Což je ostatně totéž co šílenství : je zmocněným šílenstvím, je královstvím jeho, kde se ono s nejlepším svědomím beze studu rozvaluje. Zřejmo, že od chvíle, kdy jsem se v poledne probudil, sním jen - haha, "probudil?". Neprobudil, ležím v posteli hotelu a sním, že ležím ve škarpě.....Ale ráno před číšníkem jistotně jsem bděl....Ale Kriste, vím to? I to byl patrně jen sen ! Ano, - vše se mně zdá jen v posteli v mém domě, vše jest jen pokračováním snu o muži v kostkovaném oděvu. Ale Ježíši, vím to? Vím, že včera večer přijel jsem domů? Jistě měl pravdu číšník, řka, že se mně to jen zdálo. Ale mohu mu věřit, když byl fantómem mého snu? Oh, možná dost, že ležím dosud na dvoře pod hvězdičkami a tam, že se mně vše, vše jen zdá....Či snad - - co to bylo za hrůzné tušení - - pryč, pryč!... A co znamená všechno toto rozumování, haha, co může sen povídat o bdění....A - a vždyt je proboha i zcela možno, že bylo snem i celé mé popíjení v jídelně i cesta do T., i to, že jsem velkokramářem v T, že jsem se narodil jako Matyáš Lebermayer, - - vždyt celá ta minulost, jíž říkal jsem směšně " skutečnost ", není - nehledíme-li k různým nepodstatným okolnostem - o chlup jiná než tento přítomný sen...."

Nalhával jsem si zbaběle jistoty po celý svůj " život ", který nebylo - teď jsem ušlechtilejší, prohlížeje celou tu věčnou komedii.....A kde asi snil jsem celý ten zdánlivě padesát tři let, ve skutečnosti snad jen minutu trvající sen? V které posteli, škarpě, dvorku? Na které hvězdě? Ale vždyt ty hvězdičky jsou jen zas výplody mého snu.....

Snímněkde za nimi,kde není prostoru.....Ale i tato myšlenka " za nimi ","neprostorovost " jest jen snovým blouzněním.....Ne - jen jakýsi pekelný kotel,v němž vaří se všechny tyto snící černé,nestvůrné,stašlivé " myšlenky",je věcí o sobě.Ale čím je ten kotel?Hrůza - Bože,smiluj se nad mnou ubohou duší plátěnou!Ale i ty jsi jen fantasií Snu.....Já,Já jen černý,metafysický,metapsychický netvor,věčně snící.Já jen mohu být Bohem!Nic nechápal jsem kdy jasněji....Ale k čemu celá ta strašlivá komedie?Proč to vše?Co to vše?Nejsem,jsa Bohem,schopen sebe poznat?Ale pak je Bůh totéž co červ - "

Ještě chvíli třaslavě míhala se strašidla mých myšlenek a pak zmizela.

+

Počala strašit,teprve když blížil jsem se zase městu.Sluneční cáry někdo už z oblohy smetl,byl zelený soumrak.

Čiře prakticky byl směr mého myšlení teď :

" Co nyní činit?Přenocovat ve škarpě bylo by mne, kandidáta na purkmistrovskou hodnost v E.,nedůstojno.Vrátím se ke Stříbrnému slunci.A zaplatím - tak!Proč by člověk za okolnosti také nezaplatil? At vidí ty děvky,koho mají před sebou!Mám teď pořádný hlad.Až se najím a napiju,vše bude dobré.... Ale co to vidím?Kde je věž kostela,která jako ukazovák ukazovala lidem cestu k Pánu?Zmizela!dočista!No,zcela přirozeno : Bůh vzal si ji do nebe za to,že mu tak dlouho věrně,tiše sloužila -

Vešel jsem do ulic.Vlnily se lidmi,poplašenými jako mraveniště mravenci s vajíčky,když do něho bylo holí štouchnuto.V každé z nich scházelo několik domů,jako když z dásní tu a tam zub je vytržen.Bavilo mne to,že hlasitě jsem výskal a zpíval.Tu udeřila mne myšlenka :

" Což zmizel i můj hotel?Ježíši,přijdu o večeři-"

Dal jsem se v běh.Stanu,popatřím.Hotel - pryč! .....Nezbylo po něm než díra.

" Takový krásný hotel!" zabědoval jsem.Stál aspoň

devadesát tisíc! To je škody naděláno, jeminářku! A můj kufr pryč - bože, já vůl, nezaplatil jsem sice, ale kufr s pěti tisíci jsem tu nechal. Mé límce, ponožky - má vata pro vlka, ta bělounká - všecko v pekle!"

Zvláště ztráta této poslední věci rozžalostnila a mne tak, že jsem se dal do řvavého pláče. Ale nikomu to nebylo nápadno, neboť teď plakal každý druhý člověk - ne tak nad majetkem svým, jako nad ztrátou každé jistoty a pevné půdy ve vědomí, že je ve věčnosti bídným suchým listem, hříčkou černých větrů - -

" A má večeře!....Musím dnes nóbl večeřet, musím! Ale snad nezmizel, snad jen špatně vidím".

Nasadil jsem si zlatý skřipec - nepomohlo to.

" A peněženku nemám - u cihelny mně ji ve spaní ukradli.....A musím nóbl večeřet.....Musím na to vyžebrat! Ano - a budu hrát si na slepce!"

A usednuv na chodník, nastaviv klobouk a zamhouřiv oči, křičel jsem úpěnlivě :

" Křesťané dobří, pro rány boží, smilujte se nad ubohým slepcem od narození!"

Ale nic do klobouku nepadalo a ozývaly se hlasy :

" On žebrá a má na pupku zlatý řetěz, že by bejka k na něm mohl vést!"

" A panděro má jako nadmutá kráva!"

" A říká, že je slepec od narození, a má zlatý cvikr na modrém nose!"

" Je to kejtas, na šibenici s ním, se židem!"

" Je to páter Drozd!"

" Ne, je to Muna!"

" Jedeš z cesty, bejku!"

" Já ho znám!" zapištěla ženská," je to čaroděj-ník, který byl u nás na pokoji, který proměnil se v německou myš, aby nemusil platit, co vyhlastal. On je příčinou našeho neštěstí, kvůli němu, lumpákovi, Bohu nemilému, lidem protivnému, zmizel nejdřív náš hotel, po něm věž a ostatní domy!"

" Svatá pravda!" zařičel číšník," ten Tatar a mameluk má kouzelné zaříkavadlo " Obešel já polí pět", jak to řekne, všecko kolem se zblázní, zůstal jsem celý zdřevěnělý, bůhvíproč!

" Zabte ho,pupka,řežte ho,mažte ho!"
Začali mne mlátit - au,au. Tu vzpomněl jsem si na na svou poslední lest. Postavil jsem se na čtyři a hned změnil jsem se v krysu.
" Kde je? Kam zmizel?"
" Tam,tam utíká!"
" Ale vždyť je to německá myš!"
" Ne,on to je,koukejte,má ještě zlatý skřipec na čumáku!"
" Za ní,utlučte ji!"
Ale já vklouznul už do kanálu,vítězoslavně ploval jsem výkaly, - a tu náhle všecko zmizelo.

+

Sedím na lavičce ve známém parku....Měsíční noc. Jsem polo v bezvědomí. Jediné,co cítím,je téměř zuřivý hlad.
Tu zaslechnu pískot lokomotivy,spatřím světla blízkého nádraží.
" Včera v tuto dobu jel jsem vlakem do E." vzpomenu si náhle," Ach - bože můj - jsem stále ještě v J. Ale co mně překáží,abych ihned nejel znovu do E.?"
Vytáhnu hodinky - za chvíli po deváté.
" Domů,domů,tam čeká mne nádherná večeře!" zavyl jsem radostí a běžel jako jelen k nádraží. Slastí rozprouděná krev přinášela teď mozku i ušlechtilejší myšlenky :
" Ó,že mne již dříve nenapadlo to učinit! Zde má spása,hurá! Můj dům,můj krám,má žena zlomí konečně kletbu tohoto nekonečného,prokletého snu,z něhož sám nemohu,nemohu se probrat!....."
Vskočil jsem do vlaku,právě když zapískl..... A nastala téměř letargie.....Jen na to jsem trochu myslil,co bude doma k večeři....A pak - pak zazněly ony stříbrné,dunivé zvuky za obzorem,ale nyní značně silnější než odpoledne. Zněly hromověji a hromověji,až přehlušily rachot vlaku,až učinily jej zcela neslyšitelným. Nic neexistovalo teď mimo něj. Vlasy se mně ježily. Blíží se,blíží a já jsem jejich cílem.....Dosud znějí za obzorem,ale co neviděť - - -

A náhle zarachotily trojnásob silněji, náhle zadunely jasně, tak hrozivě, tak blízce.
" Už jsou nad obzorem!" zasténal jsem - " klády, které zatloukat budou mě do země!"
A vzpomněl jsem si tak jasně - temně, jak kdysi kdesi obklopil mne les klád, až do nebe čnějících, stále se zdvíhajících a na zem dopadajících a mnaa co chvíli do ní vtloukajících hlubokomdlouho celou věčnost. A pak nedlouho předtím slyšel jsem svůj vlastní chropot a pak [illegible] tenké, kvilné zvonění - viděl černé oděvy na lidských stínech.....Ale nedomyslil jsem, co je významem toho.
Blížilo se to, ohlušovalo, černé, tenké, nesmírně vysoké stíny objevovaly s e v dálce; a vědomí mizelo - - -
A pak známý mně konduktér, uctivě mne podepíraje pomáhal mně z vagónu. Byl jsem v E.!
" Jsem doma, doma," děl jsem si, spěchaje, divně známými cizími ulicemi.
" Ó, co se asi teď stane?"
Bojím se, něco hrozného....Ale vždyť - teprve teď to nechápu - nejsem doma! Vše je stále můj sen, nebudu u své ženy, ale u fantómu, který nemá s ní nic společného.....Hrůza - cítím, že něco nade vše pomyšlení strašlivého, skrývá se pod tím, číhá již za mými dveřmi, ó, pane, smiluj se nade mnou, klukem kramářským!"
Octnul jsem se na náměstí, spatřil svůj dům. V bytě mém v prvním poschodí byla okna temná až na dvě, - - okna mé pracovny - - Ale krám byl dosud skvěle osvětlen. - Jak zaplesalo mé srdce, když uzřel jsem za výkladní skříní zas ty běloun-ké krajkové dámské košilky a spodničky, flanelové pánské podvlékačky, sněhové kapesníky, ohnivé šátky na hlavu. Známá mně děvčata kmitala se kolem pultů....Opřel jsem se o kašnu uprostřed náměstí. Staré uponímky na můj minulý život tryskaly, - ale - nebylo to pořád to vlastní, nebylo to bdění - Jiná, snová atmosféra ležela na mě mé duši jakp černá mlha....
A tu uzřel jsem v krámu i tvář své ženy, která mne kdysi, kdysi plnila nebeskými slastmi.

A náhle rozsvítila se vzpomínka na prvé objetí obnažených těl tak věrně, tak žhavě - že duch můj v okamžiku tom bděl jako dříve; pryč byl opar snu, vskočil jsem v tu chvíli do naprosto jiného světa všemocnou mocí myšlenky. Něco elektricky mne udeřilo, vše se zatmělo, tělo mé zmizelo, ale jen na moment. Pak stál jsem tu zas, stranou temněl se chrám, přede mnou světlal se krám - jiný tělesný pocit jsem měl, jiné ostřejší, všednější světlo, leželo na duši - bděl jsem zcela, bděl - strašné mystérium! A třeba jiná než obvyklá nálada byla ve mně, nerůznila se ničím od té, která často ve bdění se na nás snese.

" Konečně jsem procitnul!" jásala má ubohá duše...

" Ale - - jak je to možno? Jak jsem se tu vzal u kašny? Procitáme přece na posteli - - " Nedomyslil jsem - -

A vešel jsem do domu. V průjezdu potkala mne dcerka jednoho z nájemníků. Stanula - vykřikla, z utekla. Tajemný mráz mnou prochvěl - - -

Vystupuji po schodech.....

" Plížím se jako duch," kmitlo mně duší, ale rychle zapudil jsem hroznou ideu. Stanu přede dveřmi do kuchyně. Slyším za nimi hlas mé ženy, tak tichý a temný. Sahám na kliku - co to ruku mou odmrštilo?.....

" Nesmím ji náhle překvapit," děl jsem si a vešel na opačném konci chodby do přijímacího pokoje, abych si rozmyslil, jak mám mluvit.

Žaluzie byly tam spuštěny, takže nemohl jsem najít ani židli. Ale klíčová dírka dveří do mé pracovny byla jasně žlutá.... A vstoupil jsem tam - -

Světlo pocházelo od dvou ohromných svíček. A ty stály nad otevřenou rakví. Pod bílým prostěradlem rýsovaly se obrysy mohutného těla. Odhalil jsem je - - -

Nikdy nespatřil jsem mrtvolu, jejíž obličej byl hrůzou tak znetvořen. A vím ještě, že jsem strašlivě vykřikl - že objevila se ve dveřích v průvodu služek uplakaná tvář mé ženy - že zazněl její výkřik :

" Kriste - on - dva - " že skácela se na zem.

A pak vše zmizelo. Octnul jsem se někde ve tmě, - s tělem? bez těla?.....nevím.

" Jsem umrlec," zařvalo to ve mně nejděsněji.... Ale - je to jisto?Není toto jen sen?....Není vše - sen?Je smrt?Není vše - posmrtností - ?.....A náhle spatřil jsem kol sebe les do nebe sahajících obrů,strašlivý hrom - druhý - a já,svíjeje se až do atomů,cítil jsem,že jsem hluboko vražen do husté země.....A zaznělo :
" Obešel já - - - "

/
+

Až potud sahá vypravování,uveřejněného jakožto " direkthí písmo " Lebermeyrova ducha v revue " " Víra - brána k Pánu - sborník pro vědecké pěstování spiritních fenoménů " - Seznámiv se s panem R.,mužem,jenž lepšího věru osudu zasloužil než se stal redaktorem jejím,prosil jsem jej o sdělení všeho bližšího,co článku toho se týká.Zde jeho odpověď co nejstručněji :
" Zaslal mně to v originále fanatický spiritista, jemuž to přes noc v uzavřené zásuvce stolu na papír naskákalo.Muž ten není schopen podvodu z té příčiny,že je k tomu hloupý.Přeba jsem věděl,že groteska tato může pošramotit renomé hluboce váženého časopisu našeho,rozhodl jsem se uveřejnit, hlavně proto,že oproti volské vážnosti všech spiritistů,theosofů atd,dovede se smát,povýšeně,skepticky;že orpti totálnímu nedostatku psychologicity u nich není bez psychlogické zajímavosti a sugestivity; a hlavně proto,že filosoficky stojí nepoměrně vysoko nad veškerou tou okultistní literaturou,která například neví o filosofickém idealismu,Berkeleyovi,Kantovi,Schopenhauerovi atd.Postmortální i vezdejší život koncipován jako sen, věčnost,jsoucnost sama viděna sub specie aeterni Somni : tot něco jiného než fond materialistní krudity o například čtveru těl,rozlišování těla a duše a jiného zanášení našich živočišných omezeností do Féerie prajsoucna - Chtěl jsem před otisknutím přesvědčit se,nežije-li nebo nežil-li v E. - nebylo těžko uhodnout,které krajské město

je tím míněno - pan Lebermeyer, ale z trestuhodné lenosti jsem to neučinil. Bylo to vytištěno, je to asi třetina celého elaborátu. Zanedlouho bylo mně nápadno, že z E. dochází neobyčejný množství objednávek čísla toho - a brzo poté vstoupil do redakce pán s uctihodným zevnějškem, dosti zvířecí tváří a sukovicí. - Hodil na stůl svou visitku a atest e-ského děkana, že žije a nikdy nebyl mrtev - a co následovalo nebudu líčit. Chlap má vskutku bezmála dva metráky. Štěstí, že rozbil nám půl redakčního nábytku, přetáhl mne přes záda a dopustil se nesčetných urážek na cti : následkem toho aspoň mne nezaloval. Byl konečně v právu, ubohý; poškodil jsem jej značně na existenci; pravděpodobně byl by se stal primátorem - a teď představte se, každý kluk zdálky jej vida, postaví se na čtyři, píská jako krysa, okusuje špek, maje na nose žluté plíšky. Nebylo ovšem pomyšlení, abych pokračoval v uveřejňování té věci. Naštěstí tvoří publikovaná část už zaokrouhlený celek, průměrný čtenář uspokojen je zdánlivým rozluštěním; ve skutečnosti však zůstává v dalším až do konce nerozluštěno atd. Jak jednoduchý není problém Života, jak si jej nejen průměrný čtenář, ale i nejslavnější filosofové představují. sem tomuto přerušení povděčen - pokračování bylo byx mně asi jako redaktoru zlámalo vaz; je daleko divočejší, ztřeštěnější, kotrmelců, uličnictví, skandalisit plnější než první část. Ale lituji toho zároveň - je například něco fenomenálního, jak ten dareba luští záhadu hrůzy slov : " Obešel já polí pět." Kdo byl tím darebou. Myslím, že někdo jiný, z toho důvodu, že duchové píší daleko pátoměji. Ale není vyloučeno, že byl to duch, který měl na Lebermeyera za života pifku a teď se pomstil. Usmíváte se? Myslíte, že možnost tu připouštím jen jako redaktor theosofického plátku? Ne! Nevěřím ve spiritismus, ale právě proto připouštím možnost všeho, všeho. Je darebáctví, že jsem tím redaktorem, ale je nemenším, řeknu-li, že jsem se dnes naobědval. Žít znamená lhát a nic nad to; a snad je uvědomění si této lživosti všeho ještě lživější než nalhávání si všech lží, že vědí a mluví pravdu." -

Podivné

příhody

Tento příběh vyprávěl mladý básník. Z toho již plyne, že dlužno mít k jeho pravdivosti více než důvěru. Ale co záleží na pravdivosti! Horší by bylo, kdyby byl neinteresantní a nudný. Hluboce a mitrně vzato, je vše zajímavé pravdivé, ba lživé jest to, co je řádní, suché - mrtvé. Je to psychologická pravda, a to spočívá jen na životnosti.

+

Město naše navštívil mladý muž, který zapsal se do hotelové knihy jako baron P. Byl hezký, vybroušený, elegantní, i to čemu říká společnost " vzdělaný ". Ale něco mému vkusu silně nepříjemného: těsného, závistného, nevraživého vyzíralo z jeho temných, skrytě vášnivých očí a tuhých rysů obličeje. Nikdy nesnížil se k neváženosti, buffonství, názory jeho byly vždy bezvadné jako jeho oděv. Byl vtělená korektnost, uhlazenost, mírumilovnost a platil za nejen vzorného, ale i sympatického muže.

Seznámili jsme se v kavárně. Seděl u jiného stolu než já se svými kamarády, a ještě než jsem mluvil, fixoval mne tak vyzrvale, že mne na to upozornili. Později pronesl jsem ostrý paradoxní imorální názor. Ihned vmísil se do našeho hovoru, vášnivě, ale nanejvýš korektně. Rozpředla se mezi námi živá debata. Já mluvil jsem stále radikálněji a nehorázněji, on oháněl se posvátnými lieux communs se smrtelnou vážností, jako by největší nové pravdy přinášel - jako by to princip dobra utkal se v boji s principem zla, se mnou. Rozešli jsme se co nejzdvořileji.

A od toho dne mohl jsem si být jist, že sotva začnu filosofovat, on chytne se se mnou do křížku. Bylo mně to záhadou : vždyť duch jeho naprosto netíhl k luštění problémů, vína, koně apod. bylo mu daleko bližší. Aspoň kdyby se byl mravně někdy rozhorlil! To bylo by mně bývalo dostatečným vysvět-

lením. Ale naopak! Byl stále přátelštějším a zájmuplnějším, ač přivedl jsem jej vícekrát v nejlepší formě ad absurdum. Lichotilo mně to poněkud a počal jsem si vše vysvětlovat zvlaštní jeho sympatií k mé osobě. Učinil jsem na to kdysi narážku - a on se přiznal, že se mu neobyčejně líbím. Sblížili jsme se od té chvíle ještě více - stal se mně téměř milým; jeho sympatii vysvětloval jsem si oním tíhnutím ke světlu duší právě nejtajemnějších, - ale přitom jistou energií obdařených. Chodili jsme spolu na procházky, on zajímal se o všechny mé privátní věci, hlavně o rozdělení mých dnů, o mé obvyklé vycházky atd. A nabídl mně dokonce jednou značný, na mé poměry ohromný obnos. Věčně si neodpustím, že jsem jej z hrdosti odmítl.

+

Letního odpoledne šel jsem obvyklou procházkou hustým lesem po úzké pěšině. Vedro bylo tak neobyčejné, že ač sluneční žár je mně skoro rozkoší, zatoužil jsem po stínu a odpočinku a ulehl vedle cesty v neprůhlednou houštinu. Ospalý, narkotisující bzukot much jediný rušil žhavé ticho.....Myšlenky se rozplývaly v ně....

Náhle zazněly kroky, hlučněly - a na pěšině objevil se muž, cudě, ale ne ošuměle oděný, se surovou divokou tváří. Přešel, vrátil se zas, stanul proti mému úkrytu, podíval se na hodinky a zahučel :

" Už tři! A on nejde! Z takové dálky jsem přišel a snad ho ani nenajdu! "

A zase se vzdálil. Ač jednalo se snad o věc interesantní, chtěl jsem se vzdálit, nejsa zvědav na cizí záležitosti. Již jsem povstával - tu vracel se opět. Zůstal jsem ležet, nechtěje být považován za špiona.

" Konečně ! " zahučel chlap, " Je to on, je! " A usedl na parez. Blížily se spěšné kroky a objevil se baron P. Muž uctivě povstal a poklonil se.

" Přijel už druhý pomocník? " ptal se baron italsky.

" Prosím, včera! "

" Připravil jste vše, co jsem přikázal? "

" Všechno v pořádku! Kdy bude ta poprava?"
" Dosud nejisto. Ale do čtrnácti dnů jistě."
" Kdybyste si přál, signore, zaopatřím ještě třetího pomocníka."
" Zbytečno! Vy dva postačíte - ostatně budu i já přítomen - skryt. ale kdyby bylo třeba dokončím dílo já. Záslužné dílo, přisámbůh, není člověka, který by byl v hloubi srdce zkaženějším lotrem, než je ten chlap! - Nestůjme zde! Jedy : vrat se zas do vesnice a na mou zprávu ihned - ".

Další jsem neslyšel - Chvíli jsem byl omámen divně - pak prudce jsem sebou škubl.....Kročeje už nezměly, vystoupil jsem na pěšinu, - mužové už zmizeli - - -

Dal jsem se k městu. Nemohl jsem se zdržet hlasitého smíchu.

" Hleďme, pan baron je tedy katem - katem! Je to komika! Co by tomu asi jeho obdivovatelé a obdivovatelky řekli, kdybych jim to prozradil! Ale neřeknu to nikomu - leda Eduardovi, ten je mlčenlivý.... A ovšem ani baronovi, nedám ničím najevo, že to vím. Zahanbovat takového ješitného ubožáka je horší než každý zločin. Ale budu se ho stranit. Fuj, a já, ješitník, byl jsem trochu pyšný na jeho přátelství, dobrý trest na mne, haha! Jak by se mně smáli ti, kteří mně záviděli.....Kat.....Ano, shoduje se vše, Je na chlapíkovi něco neblahého, co mají zločinci a ještě více detektivové a čistokrevní policisti, žalářníci, soudcové a nejvíce kati, jejichž první exemplář vběhl mně do cesty. Cizozemští vydělávají, četl jsem, velké peníze. Ano, přišel z ciziny, aby tu někoho oběsil - ano, pamatuji se, že přednedávnem jsem četl, že náš kat onemocněl... S popravou se patrně dlouho otálí, pan popravčí na onen svět vžil se zatím patrně v roli italského šlechtice, stydí se strhnout v onen den tuto masku a zůstane skryt v reservě jen pro krajní případ. Hahaha! "

O něco později připadalo mně ovšem vše dosti divným - - -

" Víš co je vlastně náš baron? " otázal jsem se téhož večera Eduarda, filosofa, jehož ušlechtilé

rozvážnosti přál bych si mít aspoň třetinu.
" Kat."
" Tak," řekl bez zájmu," Jak to víš?"
" Z jeho vlastních úst jsem to slyšel! Dnes v lese, ve tři hodiny odpoledne!"
" Tak?" děl se zájmem a lehce se usmál. "No, vypravuj!"
Když jsem skončil, pravil suše :
" Od dvou do čtyř byl v kavárně. - Kolem tří podřimoval. Když se probudil, dobírali se ho soustolovníci jeho, že brumlal ve spaní něco o šibenicích a oprátkách. Z toho důvodu kloním se k mínění, že měl jsi telepatické vidění. Není ovšem naprosto vyloučena možnost, že viděl jsi comme il faut člověka baronu velmi podobného. Třetí posibilita, že se ti vše jen zdálo - ale to spadá snad vjedno s případem prvním : neboť pravý sen, jsa vždy clairvoyanstvím, viděním vyšší skutečnosti, je totožný s vidinou, to jest visionem!"
" Vskutku!" zvolal jsem v úžasu, připadalo mně vše tak divným.....a přece podobalo se to tak skutečnosti bdění,....Nikdy jsem dosud neměl vidění ani halucinací - "
" Tím významnější pro tebe, měl-li jsi je teď! Pozor! Ten Ital tě na smrt nenávidí!"
Byl jsem nyní krajně opatrný a beze zbraní jsem z domu nevycházel. Procházky své omezil jsem, konal je v dobách nepravidelných a v místa poměrně bezpečná. Zdálo se mně, že jsem někdy stopován, ale něčeho určitého jsem se nedopátral.
Barona viděl jsem teď řídčeji. Chování jeho je mně se změnilo, jako by cítil, co v duši mé se děje. Stal se chladným, až odpudivým a z očí jeho prokmitávala teď zřetelně zášť Jednou jen poprosil, abych s ním šel na výlet. Odmítl jsem způsobem ne dost chytrým.... při poté oznámil mně v kavárně, že nazítří nadobro odjede. Rozloučili jsme se beze stisknutí rukou.
Ulehčilo se mně značně, když jsem následujícího dne zvěděl, že je vskutku pryč. Přesto jsem několik dní ještě byl velmi opatrný. Konečně zastyděl jsem se za svou bojácnost a pověrčivost a třetího

dne šel jsem odpoledne po zvyku svém zase do onoho lesa. Nic se nepřihodilo.

Dne následujícího - dvacátého po onom vidění, šel jsem tam opět. Byl dusný, podmračný, truchlý čas; tajemné rozčilení ve mně vznikalo, čím více blížil jsem se onomu místu..... Byl bych se vrátil, ale hlasy dřevorubců v hloubi hvozdu i hlas cti v mých prsou pudily mne dále.

" Dojdu tam - již jen asi dvě stě kroků, a pak se dám nazpět," řekl jsem si.

Tu vynořili se proti mně dva muži. Můj první pocit byl dát se na útěk..... Ale opanoval jsem se, šel jsem jim vstříc, ruku na revolveru.

Měli tlusté hole a jeden z nich byl - tímtéž, který tehdy barona očekával - - -

Střetl jsem se s nimi právě tam, kde jsem měl vidění. Přiznám se, že stížil jsem šel.

Pozdravili zdvořile. Kráčeli za sebou. První byl už za mnou, druhý člověk kráčel nápadně pomalu, upřeně na mne hleděl.

" Ohlédni se!" zvolalo náhle něco ve mně na mne. Spatřil jsem kyj nad hlavou prvního. Skočil jsem na stranu do křoví, - hůl udeřila do země. A s duchpřítomností, jakou dává nejvyšší jen nebezpečí, vytrhl jsem revolver a bleskurychle střelil. Útočník, trefen do prsou, se zapotácel a s řevem skácel.

" Na pomoc, signore!" zvolal druhý a s taseným nožem vrhl se na mne. A zase podařil se mně skok stranou - a víc než všechny své básně hrd jsem na to, jak překrásně proletěla druhá má koule lotrovi lebkou.

Ozýval se křik dřevařů, z nedaleko stranou zněl v houští silný šelest.

" Tot moji zachránci!" myslil jsem si - v tu chvíli třeskl odtamtud výstřel a koule zaříčela mimo mou hlavu. Jako bych byl zkušeným brigantem, skočil jsem za tlustý strom a tam poslal kouli, kde b bělal se obláček kouře. Chvíli bylo ticho, pak se ozvalo známým mně hlasem zaklení a šelest, stále a stále slábnoucí. Poslal jsem směrem tím ještě koušek olova - patrně bez výsledku..... A zachvíli obklopen byl jsem bodrými dřevorubci.

Muž střelený do prsou přiznal se, že byl nezná-

mým Siciliánem za velký obnos najat, aby mne v lese holí omráčil a potě v pusté rokli - oběsil. Něco bližšího o pohnutkách baronových nevěděl, jen " že jsem lotr a neznaboh, jenž baronovu ženu svedl ". Byl to kalabrijský bandita.

Baron zmizel beze stopy. Obávám se, že budu mít s ním ještě co činit.....

+

" Mne oběsit!" pravil jsem Eduardovi," po zní přece jen trochu víře nepodobně. Že cítil ke mně instinktivní, tajemný odpor a nenávist, připouštím; vím i že city jsou mohutnou mocí....Ale sotva tak velkou, aby vedly už samy o sobě k obyčejné vraždě. Ale volat brigantý až z Kalábrie, aby mohl být ve věí formě popraven chudý literát, který osla toho nikdy osobně neurazil - tot přílišná čest pro mne a zcela směšné!"

" Moje vysvětlení," odvětil Eduard," bude vulgo ještě směšnější a víře nepodobnějším. - Jen člověk necítil k tobě ani tak tajemnou, instinktivní nenávist, jako zášť přirozeně vzniklou z vědomí tvé skutečné superiority nad ním. Je důležitou, ale téměř nezmámou pravdou, že lidé obyčejní, to jest duševní otroci, plnou bezradnou nenávistí k duchům vysoce rozeným, to jest volným. Samostatný soud pocitují jejich poslušné duše jako zápach, personalitu, česky samostatnost, jako zločin. - Morálka jest jen bojem vysoké Volnosti; " morálka otroků " - totiž pleonasmus. Není snad hlubší záště než zášť skutečného otroka ke skutečnému pánu, nenávist nízkého k podstatně vyššímu. Velká je už zášť proletáře k boháči - ale čím je proti zášti obyčejného vzdělance ke géniovi! Peníze, vnější moc jsou pouhá accidentia. Myšlenka, že existuje člověk esencielně vyšší než já - tot něco, čeho lidská přirozenost nesnese : příliš hluboko koření víra v rovnost všech lidí. Praviš, žes barona nikdy neurazil : ale celá tvá osoba byla jen jedinou strašnou urážkou jeho. Jak mohli by ti, jimž bytost, jako ty jsi, jest věčnou předhůzkou, býti tvými přáteli? dí Goethe - a Nietzche : Před tebou cítí se malý-

mi a duše jejich doutnají neviditelnou pomstychtivostí. - Zvláště vzdělanci doutnají jí nejvíce. Neučený vidí ve tvé superioté vždy jen školy a kantory, a vinu své inferiority svaluje na své rodiče, peníze, okolí a jiná accidentia a zcela se tím z upokojí. Vzdělanec útěchy té nemá, tím více, když vidí, že " erudici " nad génia často vyniká: pomáhá si tedy - ale nepomůže - teoriemi o abnormalitě, patologičnosti géniům, namlouvá si, že jsou prostě blázny; ba pojem " génius " má tento původ, raději normální neboli ordinární člověk připustí, že nějaká nadlidská moc, démon, obrala si z čert ví jakých důvodů právě tebe za svůj příbytek, učinila tě jen hlásnou troubou, než aby sáhla k nejpřirozenějšímu vysvětlení : ten člověk je vznešený, já červ vedle něho. Věz, že skoro všichni tvoji "přátelé" nenávidí tě jako ten Sicilián, ale nejsou schopni činu.... On je typickým příkladem otrocké duše, vzdělance, naškrobené vyžehlenosti, moraliy. K tomu srdce neobyčejně temného, závisti a jedu plného, rancunesního. Připočtěme k tomu, že je bohat; že je neznámým zde cizincem a patrně dobrodruhem, jemuž útěk po činu, zajisté ne prvním podobného druhu, je malicherností : že je Sicilián, jemuž vražda je něčím daleko normálnějším než Severoevropanu a že konečně je jako všichni Jihoitalové v bahnité hloubi své duše hluboce religiosní a že ve své bornovanosti považuje asi tvou popravu za nejzásluhnější čin před Madonou - a vše, co ti na věci připadá paradoxním, stane se přirozeným a samozřejmým. Jako vůbec bez výjimky každá paradoxnost zkrotně před upřeným, jasným pohledem v nevinnou možnost a hříčku všemocného ducha."

Eterna

Následující noci snil :

V šíleném polobezvědomí kráčel umíněně stále kupředu, zimničně očekávaje, že přijde přec jen ke konci. Šel léta, staletí, tisíciletí, věčnost - a stále dlela před ním nemírná rovina. Náhle vztyčil se před ním muž, a drže před sebou tyč, zvolal :
" Stát, zde je konec času! "
" A což je asi za ním? " zasmál se Selen a tyč přeskočil.
A hned ho uchvátilo jej cosi strašlivě černého a unášelo jej to šílenou rychlostí v neprostorovou propast.
" Vír věčnosti, to jest ničeho, " pomyslil si a ztratil vědomí. Když ho nabyl, cítil, že jest unášen stále kupředu, ale tak sladce jako v loktech milující sylfy; tma zmizela, něžné moře barev usmívalo se před ním, blížilo se rychle, řeřavělo stále více - až náhle jej objalo. Octl se v království oblaků, ohnivých, nevýslovným bohatstvím nevídaných barev a tvarů hřmících! Jako hory klenuly se kolněho, nad, pod ním - a on střelhbitě letěl jejich těsninami, umíraje slastí z nebeských, nesmyslových vůní : neměl však těla, stal se pouhým viděním a zmíráním z vůní! Stále čarovnější byla tato země oblaků - - - či nebyly to oblaky? Ne, bylo to něco transcendentního - byla to zduševnělá hmota - extáse ! Byl to jiný svět - ach, tak známý - ach, tak neznámý! Stále čarovnější byl, krajiny, souhvězdí, města, lidé, nymfy vyvstávali z něho a hned zas mizeli za letícím, netušené, a přece tak známé věci rodily se stále a stále z něho - vše oblito kouzelnou slastnou září - září mrtvého a znovu zrozeného - pramene vší poesie, krásy a slasti.
" Octl jsem se zas v minulosti, když přeskočil jsem hranice času! " pochopil konečně, " zasnoubil jsem se tak konečně sám se sebou a došel tím konečně nebe - "
Ale ach, sotva si to pomyslil, cítil jakoby pod

sebou něco tvrdého, tvrdnoucího stále víc, cítil, nabyl těla - a čarovný svět kvapně prchal : některé oblaky srazily se v nemotorné pozemské hory, jiné se rozplývaly, až konečně jako mlžné cáry tlely na úbočích kopců podzimním listím se pestřících.....Ale krajina zdále se mu tak známá..... Kráčel kupředu a stále známější bylo mu vše, předvídal, co před ním vyvstane, - a jako na rozkaz přání objevovaly se věci ty vskutku. A přece mezi ním a jimi ležela záclona - největšímu, šílenému úsilí jeho neproniknutelná, - cosi posledního, nejhlavnějšího, prostičkého a přece nedomyslitelného. - Obcházel horu;

" A teď přijdu na větší rovinu, uprostřed níž je velký zámek," vynořila se mlhavá vzpomínka. A stalo se. Vešel do zámku, ve snění, zdálo se mu, že má k tomu právo. Byl liduprázdný; kráčel po duních, polotemné chodbě, - tu zaslechl za jedněmi z dveří tlumený ženský pláč, - tak podivný jako zvonění skleněného zvonku, tak podobný skoro ďábelskému smíchu - tak příšerný. - Krev mu stydla - náhle vyrazilo z něho něco :

" Eterno! "

Vyrazil dveře a spatřil ji.....Na pohovce svíjelo se její známé hadí, zářící tělo, - zasvitla božská tvář, paže se rozepjaly, - ale hned zas srazily. Vrhl se k ní. - Dala se na útěk. Pronásledoval ji řadou pokojů, vzdálenost mezi nimi se stále zvětšovala, - konečně zmizela mu, jen dupot její zněl k němu a - smích.....Nápadně se setmělo, podivný stín postupoval sem od hory.- Zlo přivolávající hrůza zachvacovala Selena.

Octl se v posledním pokoji - nikde východ. Rozhlížel se kolem - tu spatřil ji ležící v koutě. Vrhl se k ní , -ale ještě dříve se vztyčila - a hrůza! Uzřel kdy něco tak hrozného jako ted její tvář? Byla stále skoro krásná, - ale tak odporně, tak hnusně, že žádný malíř nedovedl by si imaginovat tak nejpekelnější potvoru. Cosi strašně kluzkého, chlípného, úlisného, až do morku zkaženého pojilo se v ní s propastnou nenávistí a zlobou v celek nevyslovitelně hnusný a strašný. Příšera padla mu kol krku, líbajíc jej s příšerným smí-

chem. Rozpředl se zápas. Setmělo se skoro. Pološílený vymanil se konečně a utíkal nazpět - tu zastoupil mu ve dveřích cestu beztvárný, jako noc černý stín - a příšera strhla jej zezadu k zemi -

Probudil se. Ač poznal hned, že jen snil nemohl delší dobu pohnout údy. A nesčetné myšlenky sletly se divem v duši, jež prolétla za půl minuty peklem, neschopna jako tělo k vzepření se onomu děsnému pesimismu, s nímž v noci někdy procitáme. Sen vrhl strašný stín svůj na Eternu ve bdění, - zdále se být Selenovi vskutku sněhovou pannou, příšerou určenou k záhubě jeho.

" Jsem v moci ďábelské," zasténal," již zmocnila se celého mého nitra strašná vášeň, nenechá se již přemoci, spojil jsem se sám se svým zhoubcem a nic nemůže již pád můj v nejpříšernější metafysickou propast zastavit."

Potáceje se přistoupil k oknu, otevřel je.

Východ se silně, příšerně bělal a zdálo se, že již již musí dole zrumenit. V královské osamocenosti třpytila se na něm denice, magicky tichá a vlídná, démantová, jako tvář Eternina - zvědavý pohled slunce, oklikou chtějícího vidět, jak vypadá země v noci. Hory, děsivější než jindy v mrtvolné své bělosti, hrozivě se na nebi probouzely. Z černého dosud lůna éteru duchově zněly dva ostýchavé ptačí hlásky. Sotva šeptající růžový vánek přinášel od východu tajemná poselství. A to vše osvítilo noční duši Selenovu, - ale ztemnělo jejími stíny. Zoufalá bolest sevřela nitro mladíkovo. -

" Ach, jak svůdné je vše! Příroda jako žena! Příroda je žena, neboť žena jest jen symbol - teď to chápu! Jak svůdné vše a klamné a strašné! Jen proto je vše tak svůdné, aby zkázonosnou moc svou mohlo projevit! Všude zeje propast, netušitelné utrpení číhá v ní. Vše bije a rdousí. Ó, přírpdo, světe - jste jako má Eterna, - ach! Jak to skončí? Lhostejno! Bolí mne vše a mrzí - chci jen klid - jen klid! "

Příšerný

konec

Fabiův

Fabio po odchodu Cesarově žil v jeskyni, skřípaje vztekem zuby. Nečinnost byla pro něj usmrcující, hrůzné sny vířily mu hlavou a v uších zněl mu příšerný rachot a i černou postavu viděl často stát za sebou.

Jednoho dne, vraceje se do své skrýše, zaslechl z vnitřku příšerně ostré, řinčivé svištění, jako když šavle se brousí....

Vyňal revolver a stanul nerozhodně....Skulinou hledělo žluté světlo....Sehnul se k ní....

Zavrávoral.....Spatřil totiž přímo proti sobě u stolu sedícího, šavli brousícího - sama sebe - -

Opřel se o skálu.... Tu zazněla z nitra příšerný hlas, hlas vlastní :

" Počkej, pane, jdu ti už otevřít!"

Zaslechl kroky - tak závratně narkotizující, nejasné, hlavou točící.....Kmitla mu myšlenka :

" Což, je-li to Cesare? On umí napodobit každý hlas - on ví o mém dvojenci z Hrobu - snad zaopatřil se vhodnou masku....".

Chtěl utéci - tu otevřely se dveře a příšerný vetřelec stál v nich se svíčkou v ruce. Fabio namířil revolver.....

" Neděs se, pane! Nejsem Cesare! Hleď na mně dobře! Může živý člověk tak vypadat?"

Fabio se upokojil.... Jen na prvý pohled zdála se mu příšera být živým člověkem - při lepším popatření viděti bylo, že je to velmi hustý, živý stín, poloprůzračný.....Zvláště dnes byl stínovitý a sešlý víc než kdysi před léty v Hrobě.

Fabio se již zcela vzpamatoval. Hrůza zmizela, - nemoc zmizela, rachocení ustalo...., vynořila se veselá skoro zvědavost....

Uchopil příšeru za ruku, vtáhl ji za sebou do jeskyně, - a dlouho jí hleděl v tvář....

" Vypadáš prbídně!" zabručel," Ztrápený, nemocný, zchátralý lump!"

" Jsem obrazem tebe, a co by se na tvém těle vytvářelo léta, je na mém hotovo za sekundu. Jsem ideá-

lním objektem fysiognomistním - "
" Zde má ruka! Jsi prvý, koho považuju za hodna podat mu ji - neboť jsi já sám! Usedni! Proč jsi právě dnes přišel?"
" Nepřišel jsem! Jsem u tebe stále, ale ty mne nevidíš! Teprve dnes ti to tvůj stav dovoluje! Jsem tomu rád, již dávno chtěl jsem s tebou mluvit!"
" Těší mne to též, - snad mně něco důležitého řekneš.....Zdržíš se zde dlouho?"
" Asi půl hodiny budeš schopen mne vidět!"
" Stačí! Čím tě pohostit?"
" Potravou a vínem!"
Přines oboje.
" Ty jíš? Ubude něco z tvých potravin?"
" Z tvých ne, z těchto ano! Vše, co teď vidíš, je druhou skutečností, - tyto potraviny jsou snovým roubem potravin, jež později netknuté najdeš!"
" Nuže mluv! Pomstím se Cesarovi?"
" Nesmím říci!"
" Kde jest?"
" Kde teď jest, nesmím rovněž říci! Ale smím říci, kde jest jeho dům s jeho ženami."
" Mluv!" zařval.
" V severní Persii, v X, blíže Meschedu."
" Děkuji ti! Jeho ženy tam?"
" Teď ano! Již dávno, věda, že rád bys to věděl, toužil jsem, bych ti to řekl - ale tys byl hluchý. A dnes nemá to už významu! Neboť zítra obdržíš od zvěda svého list, jenž tě poví totéž, co já teď!"
" Jsem zvědav! Pomstím se jeho ženám?"
" Nesmím mluvit!"
" Je má nemoc smrtelná?"
" Jest, pane můj! Nedělej si z toho nic!"
" Nemusíš mně radit, nedochůdče! Kdy zemru?"
" Budeš žít ještě měsíc a několik dní!"
" Postačí! Jakým způsobem zemru?"
" Řekl jsem to už!"
" Je Cesare v Itálii?"
" Není!"
" Tedy do Hrobu už nepřijdu - tím méně za měsíc a několik dní!"

" Příjdeš tam,pane,s roztříštěnými údy!A pak bud-
u vysvobozen!Pak staneš se sám svým stínem - a j-
á rozplynu se v lehké sny...."
" Přeješ mně smrt,chlape?"
" Přeju ji sobě,totiž přeju si přestěhování se v
lepší příbytek.Proto se mohu na ni těšit.Vy slepci
nevíte,že smrt jest jen přestěhováním se,proto s-
e jí bojíte."
" Ty propasti,jež jsem tak často ve snu spatřil -
co značí?Budu je vídět teď už stále?"
" Budeš!A tobě je souzena propast,protože po cel-
ý život jen na jejich pokraji jsi bloudil a div
- žes už do nich nespadl!Nezlořeč osudu,že již umí-
ráš,blahořeč jemu,že umíráš teprve teď!Byl k tob-
ě laskavý neobyčejně.Jen lidé chodí nudnými,bezp-
ečnými,zbabělými rovinami.Propast - tot smysl tvé-
ho života...."
" Rozumím!Vše má jistý,vysoký,symbolistní význ-
am.Symbol je vyšší skutečnost.....co rachocení?"
" Tvá pohřební hudba,tebe hodna!Začíná už teď,bu-
de ti hrát až do smrti - a i po smrti budeš ji s-
lyšet!Vlastně zní již z druhého světa tento třes-
kot padajících hor, - symbol tvého života,snažení,
činů a velikosti.....Nevykonal jsi " velké činy ",
jak lidi říkají - ale jen na tom záleží,co v duš-
i se děje.Více jsi v duchu svém vykonal než Panu-
rtan - "
" Ta černá postava?"
" Smrt!Uvidíš ji stále!Půjdeš-li za ní,uteče - za
tvými zády se vždy objeví - a pomalu,pomalu se k
tobě bude blížit.Každý den trochu více.Nevšímej
si jí teď ani!Ale až lhůta tvá vyprší,připlíží s-
e jednou za tebe a dotkne se tě - a to bude
znamením,že téhož dne zamřeš..."
" Krásná společnice,haha!K smíchu vše!"
" Jen se všemu směj a vesel se!Neboť trpíš-li ty,
trpím i já.Propasti se neobávej - uzříš-li ji sko-
č do ní směle se zavřenýma očima a myšlenkou,že
ji zde není - a staneš o metr dále!Neboť propast-
i vůbec nejsou, - jsou jen iluse jejich!Prohledn-
i ilusi a nebudeš neštasten!Nekaresují věci,ale
to,co my si o věcech myslíme,říkají filosofové..."
" Nech si své rady!Svět je iluse,tedy jest iluse

reální, tedy to, co o věcech myslíme, jsou věci samy! Bude má smrt hrozná?"
" Bude, pane můj!"
" Bude trvat dlouho?"
" Takto asi čtvrt hodiny, - pro tebe bude věčností....."
" Lhostejno! Bolest je užitečná a nese plody. Opovržení hodný, úzkostlivý slepec, kdo se jí bojí! Je spravedlivo, abych trpěl, trpí-li jiní mnou - vše musí se vyrovnat! Přeju si dobrodiní bolesti! Je nutno, aby vyšší člověk trpěl, - aby byl veliký! - Mnohé krásné, křesťanské odpouštějící duše přejí mně i největší muka po smrti, přejí mně věčné peklo, jímž nanejvýš dobrotivý Bůh obmýšlí ty, kteří se mu nezdařili.....Jaký bude můj osud po smrti?"
" Strašlivý, pane můj, nechci ti to říci!"
" Mluv! Ničeho se nebojím! Kdo se připraví, zničí o polovici utrpení, jež jej čeká! A vím, že na na vše si zvykneme a zvykem změní se nakonec bolest nutně i v slast!"
" Odpusť, pane můj!"
" Budou ohnivé střelky bleskurychle projíždět mým tělem a rozrývat stále mé, ve vteřině se zas hojící nervy?"
" Něco horšího!"
" Budu mít dvacet těl a budou všechna tato současně mučena způsoby, jimiž jsem mučil psy a kočky na Čertově hrbu a v Myší pasti?"
" Něco horšího, pane můj! Staneš se čímsi nesmírně nízkým a ubohým!"
" Čím? Ropuchou? Pavoukem? Žížalou? Hovniválem?"
" Něčím horším!"
" Psem?"
" Horším! Je to něco ještě horšího než pokorně se vrtící psí ohon!"
" Obyčejným člověkem?"
" Uhodl jsi! Ale netroufám si ti říci jakým!"
" Knězem? Ministrem? Či snad, hrůza, konstitučním panovníkem?"
" Něčím ještě horším!"
" Pro boha živého! Snad ženou?"
" Něco ještě horšího!"
" Mluv! Velím ti to!" zařval.

" Nuže,pak musím, - ač - hrozně nerad!Staneš se - - profesorem!"

A tu statečný Fabio zbledl jako křída, - zamával rukama a padl na zem.Omdlel.....Když přišel k sobě,byl nad ním přízrak nakloněn a tvářil se zoufale....

" Pane můj,neděs se toho tolik - "

" Mlč!" zařval Fabio a rval si chumáč vlasů.....

" Já, - a profesorem!Běda,třikrát běda!Je možno, abych tak hluboko klesl?Zešílím!Nikdy jsem to slovo nevyřkl, - teprve teď!A mluv,prase,jakým profesorem?Rychle,sice tě zardousím!"

" Běda,běda,třikrát běda!Staneš se universitním profesorem,profesorem filosofie,hlavně morálky!"

Fabio jal se řvát jako umírající hyena a bil hlavou o zem.

Jako Erbenův Záhoř zařval :

" Ptám se tě : je způsob,abych ušel tomuto hroznému osudu?Jsem toufalý jako ten Záhoř,poprvé lituju svého života,jsem zdrcen jako červ!Rci!Co mám činit?Hůl s vroubky nemám - ale vím přesně,kolik vražd mám na svědomí!Sto dvanáct!Budu po celou dobu,co ještě živ budu,nic jiného nedělat než počítat do sto dvanásti a zase nazpět - jen když stanu se po smrti hovniválem,a ne profesorem. Půjde to?Půjde to?"

" Nepůjde,pane můj,běda!Král Orku je neúprosný,... Ale potěším tě!Slyš!Nebude to tak hrozné!Nebudeš mít ducha,jejž máš teď - staneš se praobyčejným profesorem, - a budeš v hnoji svém šťasten jako všichni profesoři - "

" Pse!Jakto odvážíš se ke mně,ke mně mluvit!Použím po štěstí?Nenávidím štěstí!Jen myšlenka,že stanu se nejbídnějším ze všech plazů,je mně nesnesitelná,teď nesnesitelná,ať je to pak jaké chce!"

" Chápu,pane,a máš pravdu!Jsi vysoká duše!Ale potěš se!Nebudeš sám!Podobný osud stihne všechny vysoké duchy - duchy ostře vyhraněné a dokonalé; stanou se tam svým opakem,aby nastalo vyrovnání,- neboť vše se nivelisuje,a kdo je vysoko,musí nutně hluboko klesnout.Tvá sestra Porcia,tento rozkošný,velkomyslný ženský tygřík,stane se například učitelkou ručních prací.Bude trpělivě usmrkaným dívkám utírat nosy....

Pietro stane se krejčíkem. Cesare sám se stane se hotelovým podomkem, bude cídit boty, natahovat ruce po diškreci a šťasten bude, dá-li mu kupčík některý líru - a dá-li mu Arschloch v návalu šílenství líry dvě, zlíbá mu ruce..."

" Ať jsem podomkem!" vyl zatracenec," jen ne profesorem!"

" Tvůj osud je nejstrašnější!" řekl dvojenec velmi bolestně....." Chápu to - a jak! Ty, nejvolnější člověk na zemi, zvyklý prolétat na koni nivy, lesy a hory, komandovat bandám lupičů, každý odpor hned revolverem trestat, - ty, žádný zákon, žádnou vrchnost neuznávající, ty, v duši své mocnější než každý suverén, protože jsi činil, co žádný suverén by si nesměl dovoliti, - ty, pro kterého jen vlastní, ohromná, jako slunce plamenná vůle existovala, ty, jenž jsi všemi lidskými předsudky pohrdal tak, žes o jejich existenci ani nevěděl, - a jen za sebou, za svou jasnou vášní šel, - ty teď profesorem morálky! Je to strašlivé! Ty budeš teď sloužit státu, fi-fi-fi! Ty budeš z katedry přednášet o kategorickém imperativu, budeš zatemnělému lidu povídat o Tomáši Aquinském, o Stuartu Millu, - budeš tyto idioty a mrzáky do nebe vynášet a říkat, co nechceš, aby jiní ti činili, nečiň ty jim! Ty budeš se stavět, jako bys něčemu z filosofie rozuměl - a zatím, jakožto profesor filosofie, nebudeš rozumět pra-pra-praničemu, jelikož jen filosofický génius může filosofickým myšlenkám vskutku rozumět. Ty budeš, až vědychtivý posluchači budou trochu více smrkat, je napomínaje : Pánové, lituji velice, že jsou mezi vámi někteří, kteří nejsou si vědomi důstojnosti akademického sálu - - -. ty, jenž jsi byl zvyklý napínat sloyem.... Chápu - "

" Kuš, pse!" a Fabio vytal stínu tak strašný políček, že se tento na zem svalil.

" Ještě více mně srdce rozdírat! Ó, Záhoři, smál jsem se ti, žes stále počítal vroubky na své holi a žes z toho nezblbnul, - říkal jsem, že se to stalo proto, žes byl blbým už dříve! Ale teď se nesměju! Budu počítat, počítat! Jsem zdrcen. do nejhlubší duše! Má hrdost je pryč! Doznávám, že jsem pes, že jsem psí lejno! Ó můj bratře! Přimluv se u knížete Orku, ať mne učiní psím lejnem!"

154

" Chce tě tím učinit, pane můj! Neboť universitní profesor morálky jest jeho extraktem!"
" Nechci být jeho extraktem! Chci být jím samým!"
" Když to nejde, nešťastný, pane můj! Děs se, nebude to trvat věčně! Jen sto let! A nebude to tak zlé - i uvidíš, jen co umřeš! Hleď brzo umřít, abys se na to nedíval tak poctivě! Pak budeš vidět, jak je takovému červíku v kůži jeho dobře! Nikdo necítí svůj smrad a cítí-li jej, voní si k němu. - Budeš velmi bohatý, budeš proslulý, budou ti říkat náš věhlasný učenec, tvé spisy budou vyhlašovány za záblesk nové epochy filosofie - budeš všeobecně váženým....."
Fabio zamával rukama a opět padl na zem. - Svíjel se jako epileptik.
" Budu všeobecně vážený!" zakučel zmírajícím hlasem." Je možno, abych na tak nízký stupeň zubožení klesl, - abych byl všeobecně vá - váže - "
Omdlel zase.
A dvojenec jeho se zachechtal, plivl mu do tváře a řekl :
" My se už neuvidíme, psí lejno! Zdechni brzo, brzo! Jak se hanbím za tebe! Něco lepšího jsem si zasloužil než mít pánem profesora, než být stínem profesora morálky, - ta hanba! Na ulici se nebudu smět ukázat, ji! pse! fi! fi! profesore! profesore!"
Zvracel z tohoto slova na Fabiovu zsínalou tvář, - a zmizel.....

+

Nelhal. Fabio obdržel vskutku následující den list, potvrzující to, co slyšel od strašidla. Pozítří vydal se na cestu se čtyřmi druhy svých nedávných loupežnických podniků. Cestou přibíral každého, kdo byl potřebný a vhodný....Zpočátku cestoval rychle - pak líná jeho banda vymýšlela se stále nějaké darebnosti, aby se neuhnala.-
Byl poměrně zdráv, ale chvílemi tísnila jej silná úzkost, jakou pozvolna umírající cítí před smrtí...V těchto dobách vídal obyčejně propast vedle sebe a Smrt. Tuto jen zřídka; zkrotla jaksi a skoro se styděla, patrně indignována, že dvojenec prozradil její tajemství....Ale třeskutý rachot v

jeho uších neustával a menšíl se stále jeho sluch.....

Byl-li zdráv,planul vražednější pomstychtivostí než kdy dříve, - a prožil cestou slastnější chvíle než kdy dříve.Zdálo se mu,že teprve teď,kdy život jeho sklonu je zcela blízek,hárá plamenem jeho nejdivočeji a nejzářněji!Umínil si,že zbytek života použije co nejlépe....A vnitřní žár byl na tváři jeho tak viditelný,že kraji,kudy cestoval,zbyla po něm legenda,že sám ďábel tudy jel....

+

Konečně,dne 1.prosince,stanul s dvaadvaceti druhy v lesíku,jen pět minut od Cesarova domu vzdáleného.

Skrýval se se svojí bandou ve skalních jeskyních,vyčkávaje příležitosti,kdy bude moci vniknout do domu Cesarova a zmocnit se ženušek jeho.

Příznivý čas k tomu nastal brzo.

Ženušky Cesareovy,vrátivše se ze zdařilého výpadu na lorda Robertsona a vysvobodivše - nezmámo jakým způsobem - maminku Pietrovy bohyně před utopením v pytli,den ten náležitě oslavovaly. - Zpívaly,kouřily a taky trochu více pily a pak tvrdě usnuly.

Fabio v noci obklíčil dům,stráže postřílel a dívky zoufale se bránící do slují odvlékl,maje v úmyslu je strašným způsobem umučiti.

Sám však propadal stále a stále větší únavě,neschopnosti odhodlat se rázně k činu.Jeho mozek byl napjat k prasknutí a jeho tělo bylo vyčerpáno. Poručil přiložit dívkám skřipce na ruce i na nohy,rozhodnuv se k zprovodění jejich přikročit až za půl třetí hodiny a zatím spánkem se dostatečně posílit.

Ulehl.Náhle mu však bleskla hlavou myšlenka: " Ale - což,zabijí-li mne ti darebáci ve spaní? K čertu!Vím,že mají to v úmyslu!....Zabijí mne pak ovšem později - ale aspoň budou psice tyto umučeny....Mám je zabít hned? Ne!Vždyť jsem jim dosud nic neudělal!Jak mne osu-

d stíhá! Právě teď spát vedle úkladných vrhů, - musit ženy nechat naživu - prokleto, zešílel bych! - Ne! Ne! Dokončím to, děj se co děj!"

A zaskučev, vymrštil se zběsile a přiskočil k bedně...-Dívky, které pád Fabiův novou nadějí naplnil, zavřely oči, hrozné se chvějící.... Teď zas myšlenka na umučení plnila je šílenstvím. - Když naděje dříve se zazelenala.... Teď bylo nešťastným mučednicím strašněji než kdykoli dříve.... Vzpírały se nyní vší duší smrti, báły se nekonečné každé i malé bolesti, - ale přece musely, musely - strašné slovo! - Vítr venku se vzmáhal a šeptal plísnivému lesu o smrti.

Náhle otevřely oči zas.... Zaslechly pád.... Vydaly nové radostné ryky - a jak jásavě zableskly jejich oči!

Asi deset vteřin Fabio ležel..... Pak opět usedl..... -

" Ne, marno!" zahučel...." Musím spát, cítím, že za minutu zcela jistě omdlím nebo zdechnu. Pak zůstaly by ony naživu - a já bych byl mrtev. Nutno riskovat něco - je to nevyhnutelno, nevyhnutelno, ke všem čertům!"

Odlezl k východu z jeskyně a zvolal co nejsilněji :

" Přineste několik houní a dejte je do malé jeskyně!"

" Hned, pane!"

A za chvíli byl rozkaz vyplněn.

" Nic nového?"

" Nic, pane! Nepřítel nás obklíčil, ale drží se daleko. Schyluje se však asi k velké bouři."

" Slyšte! Musím nutně spát! Za půl třetí hodiny mne probudte - pak to dokončím! Času naztyt! A napadlo-li vám snad mne ve spaní zavraždit, upozorňuju vás, že nejsem přirozená bytost a že i zavražděn bych vás zahubil! Mám moc vstát z mrtvých nebo vstoupit do jiného těla! Pamatujte na to! A teď jděte na svá místa, půl třetí hodiny mne neruště!"

Odešli, něco šeptajíce... A Fabio po čtyřech lezl do malé jeskyně..... Stále pokoušely se on mdloby.

Ale přece, plaze se mimo bednu, uchopil čtyři malé, železné, zubaté skřipce - a přiložil je dívkám na palce nohou..... Krev vystříkla; zařičely sl-

abě nosem a ztichly. Nechal skřipce viset.....
" Aspoň nějaká ať zatím trpíte!"
" Nejvyšší čas!" zahučel," grapnost sice zmizela, ale tichá mírná ospalost neodolatelně jde na mne jako zloděj, - proti ní nedá se už nic dělat! Jak se těším na spaní! Tak budu osvěžen! Ted mne ti pověrčivý chlapi jistě nezavraždí, - byl to ode mne dobrý nápad! Vím, že považují mne za ďábla, - jinak byli by mne zabili a oloupili! Eh, dopadne to dobře! Jen co se vyspím, bude vše jiné! I ten strach ze smrti byl mně vnuknut jen slabostí, ano! jak sladce jsem ospalý.....Kde jsou ty houně? Zde! Ano! budu žít dál vzdor všemu proroctví, vše se - změní k lep-šímu a - "
Náhle uleknut rychle se otočil - nebo něco dotklo se jeho zad - tak mrazivě, tak příšerně - -
Za ním stála černá postava s podivnou tváří jako uhel černou, nehybně mrtvou, ne z masa - jako z uhlu vyřezanou....
Zavyl....Postava zmizela....
" Dotkla se mne!" zasténal zoufale," Do půlnoci zemru, ó!"
Zavyl - a zuřivě poklekl. -
" Znamená to, že mne ti chlapi ve spaní zabijí, - nic jiného! Nuže - pryč ohledy! Zabiju teď ty čubky beze všeho! Kde mám dýku? Ach, zde! Vše se přede mnou rozplývá - omdlívám - měl bych přece jen spát? Oni mne nazabijí! Ano, vyspím se! - Ne! Zabiju je, hned, hned, - dokud neomdlím!"
Vytrhl dýku, poslední silou vymrštil se do výše a běžel do první jeskyně....Vztek dodal mu síly. -
Z jeskyně zaznělo strašné mručení : slyšelyt mučednice jeho slova. Ale náhle u chodby jeskyně spojující klesl opět - tentokráte se už nehýbal... Ženy vidouce to, šíleně se rozplakaly, dusíce se tím. Skřipce teď ani necítily.....
Venku vyl vírt stále zběsileji, - zaznělo hrom, blehly blesky, spustil se strašný liják.... Bandité vběhly do jeskyně až na několik strážců. -
Přesvědčiv se, že Fabio spí, snali dívkám skřipce, položili jejich zkrvavělá těla na houně, vynali jim hadry z úst a dokonce rozpoutali jim ruce. Dali jim též potravy a nápoje. -

" Smilujte se!" prosily znovuzrozené..." Máte přeee srdce! Proč ho posloucháte? My jsme vám nic neudělaly! Bránily jsme se jen! Co vám na něm záleží? Zabte jej! Zaslouží to! Peněz dáme vám desetkrát víc než on!"

" Nemůžeme!" odvětili, vyrozumivše konečně, co řekly." Slíbili jsme mu věrnost! A pak je nadpřirozenou bytostí, ďáblem samým! Přes to, co by na nás přišlo, bychom vás propustili, - ale přísahali jsme věrnost!"

" Rozdáme deset milionů mezi vás!" spínaly ruce.

To bylo by pomohlo, kdyby tomu byli bandité věřili....Nebylo od neštastnic chytré, že mluvily hned o desetí milionech.....

" Nemůžeme!" odpovídali stále," Jsme muži a slovu svému musíme dostát!"

A ja-li se tiše rokovat, mají-li snad spícího Fabia přece zabít....Ale nemohli se usjednotit.....

Měli chuť teď ženy zprznit - ale báli se Fabia - a čekali, rokujíce dál.

Dívky byly šťastny! Půl třetí hodiny získaly - a za tu dobu může se přece tolik stát! Kdyby byly věděly, že Cesare řítí se k nim nebo aspoň, že Pietro bandity obléhá! Seznaly sice, že banditě jsou stopováni, ale dle toho, co tito mluvili, neskládali v to přílišné naděje....Seskupily se dohromady, šeptajíce si, plačíce, dojemně se usmívajíce.....

A zatím zuřila bouře stále a Zefyros burácel v temných korunách. Fu zazněl v to výkřik Fabiův.... Na smrt zbledlé viděly, že ďábel se probudil a poklekl - -

Spal teprve půl hodiny.....Banditě zbledli též rychle jali se ženy opět poutat, ústa jim zacpávat, skřipce jim na palce nasazovat - a pistole si připravovat. -

Fabio povstal - Nízkou chodbou viděli, že strašně vrávorá sem a tam. Již zdálo se, že vplíží se do prvé jeskyně.....

Ale nestalo se tak. Klesl na houně a za chvíli slyšely jej chrápat....Přitiskly se k sobě....Banditě uvolnili jim opět ruce, vyňali hadry z úst, sejmuli skřipce - rokovali dál. Bouře ustávala -

ale Zefyros běsnil stále více - -
Zatím ležel zoufalý Pietro, jeho plačící ženy a družina mokří na svých oděvech a ledový déšť mrskal jim nahá těla....Cesare se blížil a blížil -
Velmi špatné bylo spaní Fabiovo a ustavičnými strašnými sny otrávené.
Při excesivní jeho únavě zdálo by se, že spánek jeho jediný to teď prostředek přírody k uzdravení, byl by měl být tvrdý, bezesný. Nestalo-li se to tak, bylo to znamením, že organismus jeho je k nevyléčení rozrušen, jeho duch přepjat, že prasknutí je nutné - že musí to vzít konec, když jediný lék změnil se v jed.....
Asi čtvrt hodiny po prvém ulehnutí spal bezvědomě.....A zřel se náhle jako šestiletého chlapce ve vnitru neznámé věže, kráčejícího po točitých temných, vrzavých schodech stále vzhůru....Něco napjatého, očekávajícího, bylo v mysli hochově, - ale nevěděl co. -
Náhle stanul a vykřikl, nevěda proč :
" Alfredo, kde jsi tak dlouho? Proč nejdeš za mnou?-
Nevěda, jakého Alfreda volá, nevěděl, že někdo má jít za ním....
Tu ozval se zdola hlas :
" Už jdu, pitomče!"
Mladému Fabiovi zdál se být povědomý - ale nemohl se rozpomenout. -
Pod ním zněl rychlý, rázný dupot a pronikavé vrzání schodů....Objevila se postava....
" Kdo to asi je?" ptal se spící sám sebe-....
Vždyť jsem původně nechtěl nikoho volat, o nikom nevím, že by byl se mnou ve věži. Jaký Alfredo mohl by to být?"
A již stanul před ním chlapec asi jedenáctiletý, velký, hranatý, se surovou a potměšilou tváří a Fabio byl slabě překvapen : byl to skutečně Alfredo, jeho kamarád z dětských let, před lety obešený; byl to syn pytláka a Fabio vzdor zápovědi družíval se k němu, přiučuje se od něho chytání zvěře do ok, střílení z praku do oken, rvačce a různým darebnostem.....Alfredo zacházel s malým hrabátkem zvysoka a urážlivě, - mladý Fabio, ač při tom vztekem vřel, trpěl to, cítě před skoro dv-

akrát tak starším kamarádem bázlivou úctu, jako děti cítívají.....A tohoto Alfreda tedzde tajemně spatřil.

" Cos tam tak dlouho dělal?" ptal se ho, nevěda, proč se právě tak ptá.

" Střílel jsem v přízemí věže lukem krysy, blbe!"

" Nastřílel jsi jich hodně?"

" Osm!"

" Co s nimi budeš dělat?"

" Máma upeče mně je zítra k obědu!"

" Dáš mně kousek?"

" Žral bys, vole! Tak pojďme nahoru!"

Šli mlčky vzhůru....Fabiovi zdála se věž nekonečně vysoká. -

" To je výška! to je výška!" opakoval stále udýchaně...." Kdy už bude konec?"

" Až už to dál nepůjde, troubo!"

" Jak je ta věž vysoká?"

" Půl páta hektaru!"

" Aha!" dovtípilo se dítě otrocky.....

Konečně octli se pod vrcholem, pod dutou, cibulovitou bání na okrouhle zídkou ohražené prostoře.... Fabio popatřil dolů a zděsil se....Tak strašnou propast pod sebou dosud nespatřil .....Počal se chvěti nevěda proč a pojal jej strach před tajemným, neurvalým společníkem....

" Chtěl bys dolů sletět?" ptal se Alfredo, potutelně se usmívaje.

" Ne, to bych nechtěl!"

Tu se Alfredo příšerně rozchechtal.....Pak řekl ukazuje vzhůru :

" Vidíš tam ten koš?"

" Vidím! Ale dřív n jsem ho nikdy neviděl! Co tam dělá?"

" Visí, mezku! Aby nespadl! Pověsil jej tam věžník!"

" A proč?"

" On v něm bílí prádlo!" vysvětloval Alfredo, "Jakmile je slunce docela blízko a vytáhne z něho snadno všechnu špínu!"

" To je pravda, pravda!" přisvědčilo dítě horlivě a nadšeně....

" A teď tam žádné prádlo není!" pokračoval Alfredo. "Víš co? Vlezeme si tam sami!"

" To ne,proboha!" zvolal Fabio zděšeně,"Což kdyby se ty provazy přetrhly?"
" Vole,koukej na né,jak jsou tlusté!"
" Ale kdyby se ten kříž utrhl?" -
" Kříž se neutrhne,hňupe!Bylo by to rouhání Bohu, kdyby se utrhl!"
"To je pravda!" svědčilo dítě bojácně....,"Ale-"-
" Žádné ale!Lez tam!" a rýpl Fabia citelně do žeber. -
" A proč bychom tam lezli?" bránil se tento,chvěje se silně. -
" Proč?Protože slunce vytáhne tam z našich mozků všechnu špínu jako z prádla!"
" To je pravda!" přisvědčil Fabio," Ale jak se tam chceš dostat?"
" Tím okénkem v cibuli vedle koše!Nevidíš?"
" Vidím!Ale jak to přijde?Vždyť tam před chvílí nebylo?"
" Co na tom?Hlavní,že tam je teď!Vyrýpal jej tam nůž na kvadrát!"
" Aha," dovtípil se Fabio," Ale,jak k tomu oknu vylezeme?"
" Osle,podívej se za sebe!"
Fabio se ohlédl a spatřil žebřík,který,jak věděl,dřív tam nebyl.
" Jak to přijdě?" děsil se." Kdo jej sem dal?"
" Lyrické epos!" odvětil Alfredo.
" Aha!Ale já se bojím!"
" Blbe,neboj se!"
A znovu rýpl Fabia,žebřík přistavil, - Fabia vstrčil, - a tento poddal se mocnému,vlivnému příteli.
Ani nevěděl,jak se vnitřkem cibule do koše dostal.....Ulehl v něm a Alfredo,ďábelsky se usmívaje a chechtaje,vedle něho....Fabia při pohledu do strašné hlubiny zmocňoval se nesnesitelný děs...
" Tak sundej čepici,at ti slunce svítí na mozek!" velel Alfredo,líně se v koši váleje.
" Ale - Alfredo,vždyť nesvítí slunce,vždyť je to měsíc - ale dřív bylo to slunce."
" Je to pořád slunce,chomoute,jenže změnilo svůj refrektant...."
" Aha!" poučil se Fabio,a sňav čepici,vystavil

svůj mozek vlivu slunce,změnivšího svůj reflektant
Sám nevěděl,jak dlouho tak chvěje se seděl...
Ale pamatoval,že po celou tu dobu se Alfredo bez ustání nevysvětlitelně příšerně chechtal....Sám měl čepici na hlavě.....
" Teď už cítím,že mně slunce všechnu špínu z mozku vytáhlo!" řekl Fabio...." Polezme zas nazpět!"
" Polezme!" zachechtal se Alfredo...," Ale dřív se trochu pohoupáme,mé malé hrabátko!"
A uchopiv provazy,jal se koš rozhoupávat....Fabio dal se do zděšeného křiku.....
" Vždyť spadneme!Přestaň!Vždyť spadnu,jéé!Už letím!"
" Nespadneš,střevo!A kdybys spadl,to by toho bylo! Ukážu ti,hrabátko,že já,syn pytláka,jsem víc než ty!"
A rozhoupával koš stále víc....Fabio šíleně řval o pomoc.Ale nikdo nešel...Kříž nahoře vrzal a kýval se a při každém jeho zakývnutí jižjiž zdálo se Fabiovi,že se ulomí,každé zakývnutí dýkou vrývalo se mu do mozku. -
Příšerně houpal se koš...Ale Fabio z něho nevypadl....Uchopil se provazů a stejně jako Alfredo, ač mu tento do pěstí tloukl....Omdléval hrůzou....
Tu Alfredo ustal a koš se uklidnil.
" Pojdme teď už!" spíbal Fabio ruce. -
" Šli bychom - ale kudy?To okénko zase zmizelo,- nevíš?"
Fabio popatřil - a k nevýslovné hrůze okénko již neuzřel. -
" Proboha,co teď? vykřikl s pláčem.
" Co teď?Jen to,že tu pojdeme!Vidíš ten kříž,jak se prohýbá?Za hodinu praskne,dříve než přijde pomoc...A pak sletíme!"
" Já nechci sletět,nechci!" plakal řevem hoch.-
" Musíš,blbe!Žádná tě škoda!Budeš beztoho jen neplechy tropit ve světě!Ale ubudeš-li ty,nezlomí se kříž tři hodiny a do té doby budu vysvobozen! Proto shodím tě hned,malé hrabátko!"
A uchopil polomrtvého Fabia,příšerně se chechtaje,ne už jako chlapec,ale jako dospělý muž...A

Fabio spatřil náhle, že je Alfredo dospělým mužem... A přetržený provaz ovíjel se mu kol hrdla, jazyk byl vyplazen, tvář modrá . -

Rozzuřil se boj mezi ním a dítětem... Toto bránilo se zoufale.... a jak to ve snu bývá - muž nemohl s ním ničeho svésti. Klel, zuřil, nadával. -

" Holomku!" křičel," musím tě shodit! Předčasně byl jsem života zbaven a ty žiješ stále! Já jsem kdysi nad tebou, teď bezpříkladným lotrem, vládl, poslouchal jsi mne jako loutka....a přece já teď ve tmě hniju, a ty, otroku, vidíš světlo! A teď se pomstím, teď...."

Ale Fabio odporoval statečně a přistoupil sám k útoku. -

" Chlape!" zvolal mužným hlasem," vládl jsi nad dítětem, protože bylo jemnější než ty, pytle sprostý! Ale kdybys teď žil, palzil bys se přede mnou, jako každý, kdo mne uzří..."

A uchopil jej v pasu, mocnou sílou oderval ruce jeho od provazu - a již řítil se Alfredo, zběsile řve, do propasti. - Ale v témže okamžiku cítil Fabio, že koš obrátil se skoro dnem vzhůru. -

Mávl rukou po provazu - ale pozdě - teď už obemykal jej jen vzduch - pomalu padal za Alfredem. Hrozný pocit jím projel....

Zařval , - a probudil se - -

Vzchopil se zděšeně, nemoha si uvědomit, co bylo, co jest, co s ním se děje. Chvíli vrávoral - ale pak klesly pod ním nohy.....Omdlel...

Ale dříve ještě zahučel neslyšitelně :

" Ty pse, teď, teď měl bys být živ a přijít v mé cesty."

Nějakou dobu byl bez vědomí....A pak vynořil se v něm rázem nový hrozný sen. -

Spatřil se nesmírně vysoko nad zemí, asi osm tisíc metrů - Cítil též krutou zimu.....Ležel na pěti provazech, jež se v křišťálovém azuru ztrácely.....Musely tam někde být připevněny, nebot nehýbaly se. -

Náhle jaly se vystupovat, - stále rychleji, konečně příšerně rychle. Pojednou se zastavily - a Fabio rychlostí dělové koule letěl nahoru.....

Dospěl kulminačního bodu - a jal se klesat. Nebudeme popisovat, co cítil. - Vesnice pod ním jevily se jako tečky..... a chvíli dopadne tam roztříštěn....Pomyšlení ne příliš příjemné. - Tu náhle spatřil pod sebou ony provazy.....Padal na ně a již myslel, že se tělo jeho o ně přeřízne - -

Ale nestalo se tak! Provazy v okamžiku, co se jich tělo jeho dotklo, jaly se střelhbitě padat, skoro stejně rychle jako on....Ale přece jen o něco pomaleji....Cítil, že stále více jej tlačí, že pád jeho se zmírnuje. - Konečně se již jen malinko pohyboval, - a pak ležel zase klidně na pěti provazech, asi dva tisíce mětrů nad zemí, neporušen -

" Bože můj!" zajektal zuby," co z toho bude dále? Jak to vše jen dopadne!"

A náhle začaly se provazy, v azuru upevněné, znovu zdvíhat, - stále rychleji, - pak jej vymrštily.....Padal opět, a zas jej pomalu bez bolesti zachytily.... - -

A to opakovalo se ještě třikrát.....Prožíval stále a stále, bez ukončení hrůzy pádu, jenž mu byl jako smrt věštěn. -

Pošesté zaslechl z oblohy duní cí, příšerný hlas: " Již jen jednou!"

Ještě jednou byl vymrštěn do výše, v níž krev mrzla. - A pak padal - padal stále rychleji - -

Již byl asi jen třista mětrů nad zemí.....Provazy pod ním nebylo vidět, ač toužil po nich nejplamenější touhou. -

" Teď dopadnu - a konec!" zařval...." Pak budu profesorem, běda!"

Již byl jen sto padesát mětrů nad zemí, na níž řítil se příšernou rychlostí. - Ještě jen dvě vteřiny, - a bude z něho krvavá kaše a profesor....

" Raději věčně býti takto vyhazován než profesorem!" zařval.

Ale nic platno - dopadal. - Strašně rychle nabývalo vše pod ním obrysů, příšerně rychle se blížil. - Něco nevyslovitelně nejstrašnějšího - Již - - již dotýkal se v strašném letu země - -

Zařval a probudil se podruhé.....

Ani zdvíhnout se nemohl. - Zdálo se mu, že je bez těla, - spíše, že z těla jeho stala se jen bolest. Měl ilusi, že je roztříštěn.....Cítil i po chvíli, že umírá, - a umíral vskutku.....

Ale život zvítězil i tenkrát nad umíráním..... Vědomí se pomalu vrátilo. Pomalu pochopil, kde jest, co předcházelo.....Vzpomněl teď i na mučené ženy. -

Strašně burácela vichřice a vyvracela stromy... I skála se chvěla.....Ale nebe se vyjasnilo..... Ve vedlejší jeskyni bylo světlo a šum....Tam bandité, zpozorovavše, že Fabio bdí, kvapem ženy podruhé poutali, ústa jim zacpávali, - a potřetí zataly se skřipce do krví obalených palců....

" He! Co je?" vzkřikl Fabio slabě.

" Nic nového pane!"

" Proč jste v jeskyni?"

" Byl strašný liják - a teď lámou se stromy!"

" Co dělají ženy?"

" Čekají oddaně, až je umučíte!"

" Jak dlouho spím?"

" Teprve hodinu, pane. Ještě půl druhé hodiny můžete spát!"

Fabio se rozpakoval, nemá-li už teď dílo své dokončit.

" Strašné spaní! Lepší bdít než takto spát! Podobná muka jsem dosud nezažil. Samá propast a propast! - Raději vstanu. - Trochu jsem se vyspal, - teď už to půjde! Ó strašlivý život! Dokončím to, - a pak ať děje se co chce!"

Vzchopil se.

Ale hned polo ulehl, polo klesl nazpět.-

" Ne, nešlo by to! Nic se mnou není! Musím spát ještě! Musím, omdlel bych.....Strašné! Ty sny! Eh, jsem líný, ospalý - žádná pomoc! Musím, - snad bude teď mé spaní lepší! Hm! - Ó kéž by byl už konec!"

A zmírajícím hlasem zvolal :

" Tedy za půl druhé hodiny mne probuďte! A dávejte - - do-do-brý po-zor!"

A po chvíli pozbyl opět vědomí.....

Bandité snali ženám opět skřipce a vyňali hadry z úst. - ale ruce nechali jim spoutané.

" Je to s ním špatné!" šeptali," Jen jeho hlas..
...Umře,co nevidět,ani spát už nemůže,ač nevyspalostí padá..."
" Dábel jede do pekla!"roto také zuří tak živly!"
šeptaly jiní - " Strašné...."
" Kamarádi,utečme!At nestrhne nás s sebou do pekla!Nestarejme se o jeho peníze,život nade vše!
Větry,vody,nebeské ohně - vše -....."
" Mocný duch opouští zemi a příroda naříká!" řekl starý bandita.
" Slyšíte?Hromy zas už začínají znít od západu!
Druhá bouře sem letí.....Brzo se to skončí,brrrr!
Strašné!"
" Utečme,ať nás živly nepohřbí a duše naše umírající ďábel neodnese!"
" A ženy vezmeme s sebou!"
" Ne!Počkejme,až druhá bouře přežene!"
" Ale ta přinese nám zkázu!"
" Jeho peněz je škoda,třeba jsou ďábelského původu!"
" Zabme jej přece jen!Zabít vraha je milo Alláhovi!"
" Ale ďábel je též mocný!Nechme toho,je to strašné!Budeme loupit raději jinde!"
" Čekejme ještě - uvidíme,co se stane!"
A rokovali dále.Mučednice k sobě přitisknuté dílem pozbyly vědomí,dílem v polosnu se chvěly a šílely-----Stále blíž a blíž změly hromy a konečně blesky osvětlovaly jeskyni.....Nebesa se jimi trhala,třeskutými hromy burácela jako kanonáda v uších umírajícího,spícího Fabia....A konečně řítily se z nebe spousty vod.
Potřetí spal lépe a skoro beze snů.....Jen rudé kuličky vidél,stále podivně po zemi se kutálející, a černé jakési bubliny z půdy stále z vody vystupující a v modru nebe mizící....A zdálo se mu,že takto dosti příjemně a k smrti tajuplně sní a spí dosti dlouho,ba dlouho - -
Ju náhle nabyl jasného vědomí,divně jasného vědomí....Otevřel oči - spatřil jeskyni,malou lucernu mdle osvětlenou.přetinu nepokrytého stropu hleděly naň ne už černé,ale šeré lesní stromy,tiše a sotva slyšitelně větrem zmítané....Kus nebe

světlal se mezi nimi a na něm vpíchnuta byla narudlá, jasná zmírající hvězda.
" Bouře ztichla!" děl si čile, nevzpomenuv si dosud, jaké dílo jej očekává....." Nebe se vyjasnilo, je velmi světlé.....Nu cvěsem! svítí měsíc! Svítí dnes velmi jasně a nějak se směje, nic měsíčně, mrtvolně.....Jak dlouho jsem asi spal! Hm! Kde to vlastně jsem - něco mne oblétá, nemohu vzpomenout..... Připadám si jako zakletý, taková nálada, jako bych v křišťálovém paláci byl pohřben....."
Až na slabý šelest listí a padajících kapek bylo ticho. Žádný lidský hlas neznělo.....Ve vedlejší jeskyni bylo hrobové ticho.....
Fabio údivem povstal. Všechna slabost z něho spadla i ustoupila naopak čilosti skoro nebyčejné.. ...Usmíval se blaženě, neveda proč.....Ale něco věštecky napjatého bylo v jeho svěžesti, - jako by již již musil cíl se dostavit. -
Obešel jeskyňku a všimnul si teprve nízké chodby, vedoucí do mučírny, rovněž lucernou mdle osvětlené.....A tu vzpomněl se rázem na vše a vše se mu divně rozjasnilo.....A zvolal.:
" Ke všem čertům - mám ty čubky ve své moci, haha! Jaká slastná myšlenka, jaké hezké přivítání k ránu! Ale proč mne ti chlapi nevzbudili, jak jsem jim poručil? Zdá se mně, že spal jsem tak dlouho, - ale to se mně snad jen zdá! Neokradli mne?....Ne, opasek mám!.... ted jsem zdravý a šťastný! Jak dobře nabylo mně, ani nepamatuji! Hlava zcela lehká, ani nejmenší rachot....Och, jistě se uzdravím úplně a budu ještě dlouho žít! Dlouho - dlouho! Jsem zcela nezvykle, až tak přísežně zdráv! Hoj, psice smrduté, těšte se! ted jsem v pravé náladě, ted si na vás pochutnám! Neboť ženy mučit je pro mne to, co pro jiné ležet s nimi, coitis - fuj! Co to za vlažnou nudnou, obyčejnou, hnusnou věc! Ale má pohlavní rozkoš, hoj, těšte se, ženský hmyze nečistý! Konečně jsem zas díla schopen, hejsa!"
A radostí se tetele, vlezl do první jeskyně.... Vztyčil se, - a zařval. -
Jeskyně byla prázdná. -
" Utekli mně, padouši!" zavyl svým bývalým hrozným hlasem," a ženské vzali s sebou, - a snad je pus-

tili na svobodu! Prokleto! Ale na tom nazáleží! Ještě kdy jsem zdráv, zmocním se jich zas, cítím v sobě sílu rozdrtit celý svět! Hej, chlapi, jste zde nebo co?"

A vyrazil do světlajícího se lesa.....A tu teprve poznal, že obloha nebledla měsíční září, ale zoří.....Rozeznal nad východním obzorem již matně rudý pruh....A vše bylo tak divné.....Les byl zpola vykácen strašnou vichřicí. I to bylo mu divné.....

Křiče, běžel dále.....Náhle se zarazil.

" Což byli-li ti chlapi v noci přepadeni, přemoženi lidmi Pietrovými? Mne snad chlap ten nevzbudil, aby mně ráno připravil pěkné překvapení! Snad je lesík pln nepřátel.....

Úzkostlivě chvěje se rozhlížel se kolem....Tu vynořila se z houští jako duch lidská postava. Vytrhl revolver.

" Nestřílej, pane, jsem tvůj sluha!" ozval se muž. A Fabio poznal v něm vskutku jednoho ze svých lidí.....

Ale míří naň stále.....

" Mluv, chlape, kde jsou druzí? Kde jsou ženské? Proč jste mne nechali spát až do rána? Rychle, sice tě zastřelím!"

" Odpusť tě, pane!" odvětil zcela beze strachu, a jak se Fabio zdálo, výsměšně.

" Nepřátel dostal o půlnoci četné posily a kamarádi, bojíce se, že budou v lese obklíčeni a zajati, rozhodli se ustoupit dál na sever do velkého lesa, hodinu odtud vzdáleného. Ženy vzali s sebou, aby snad nepadly do rukou zachránců. Vy však spal jste tak líbezně po trampotách posledních dnů, že kamarádi nechtěli oloupit vás o posilující spánek, vám tak nutný; neboť byl jste včera vážně nemocen. I nechali mne zde, abych střežil, při přiblížení se nepřítele vzbudil a rychle s vámi do zmíněného lesa odjel. Tam naleznete ženy v takovém stavu, v jakém jste je opustil!"

" Ti chlapi prašivý!" zařval konečně," tak poslouchají mých rozkazů? Budou za to pykat! Ostatně smsdí tvá řeč lží, a kdybych neznal tak dobře tvůj obličej, považoval bych tě za jednoho z přestroje-

ných nepřátel! Kde jsou koně?"
" Tamo, pane!"
" Rychle do toho lesa! A běda ti, lhal-li jsi slovem!"
Vsedli na koně a vyjeli---Zoře planula již jasně- ale od západu valily se znovu mraky tak rychle, že bylo jisto, že za čtvrt hodiny zaplaví celou oblohu a zoři uhasí.....Fabio se rozhlédl, uvidí-li Pietra. Neviděl nikde člověka.
" Kde je nepřítel?" tázal se, jeda po boku zahadného mu průvodčího na sever.
" Za Smrtí, pane! Úmyslně jedu tímto směrem, bychom byli lesíkem aspoň zpočátku před pohledem jeho a pronásledováním chráněni!"
" Neokradli mne - tedy chlap asi neláže!" pomyslil si hrabě a pobídl koně do nejzběsilejšího trysku.....
Nepřítel se dosud nikde neobjevil; Fabiovi bylo to divné.....Rychle blížil se velmi rozsáhlý, skoro nekonečný les, tu na rovině, tu na horách rozsetý a Fabiovi plný hroznych tajů se zdající... Ještě rychleji blížily se mraky, ale nepřílíš temné, a pokrývaly již skoro polovici nebe....Stále intenzivněji hořely červánky.....
Vjeli do lesa.....
" Jak jsou odtud daleko?" tázal se Fabio.
" Za čtvrt hodiny jsme tam....Kamrádi vyhlédli si jeskyni, kde se vám bude krásně pracovat!"
Cválali dále řídkým lesem.....Kvapem pokryly mraky zoři. V lese zavládlo značné šero. - Jeli dál příšerně fučivým lesním valem. Čtvrthodina uplynula m - a dosud nebyli u cíle.....
" Chlape, lžeš-li, dostaneš kouli!" zavrčel náhle Fabio," Kdy to bude?"
" Za tři mánuty, pane!"
Mlčky jeli dále..... Temnota houstla a zdálo se spíše, že je po západu slunce než před jeho východem. Čas míjel - a k cíli nedojížděli. -
" Chlape," zařval Fabio a namířil na průvodce...
" Lžeš!"
" Ještě jen minutu! Za oním houštím je skála a v ní jeskyně - - "
Fabio pobídl koně, dojel houští, objel je - a po

skále ani potuchy.
Pozvedl revolver - a trhl sebou zděšen, Jeho průvodce zmizel. Z hloubi lesa zněl jeho chechtot....
Fabio vztekem bez sebe pobídl koně směrem, kudy to znělo.....Pronásledoval chechtot asi pět minut.....Ale ten se stále vzdaloval a doznívál jako x volání posměšného lesního ducha . - -
" Zlý osud mne pronásleduje, něco příšerného je ve všem!" zahučel Fabio, z opanovav se," Ale hlavní, že jsem opět zdráv! Zmocním se jich znovu - a Cesara s nimi.....I peníze mně zbyly. - Cítím se jako znovuzrozený, hoj, nový život začíná pro mne, cítím sílu ještě sto let žíti!"

Tu pojednou zazněl mu skoro neslyšitelně v uších příšerný rachot velmi vzdálené kanonády..... Zbledl, byl úplně zdrcen - - Zděšeně vyskočil.
" Co se děje?" zamumlal. Vypotácel se z jeskyně a pomalu šel nazdařbůh dále. - Rachocení rostlo. Les tměl se stále víc.....A všechna síla jej rázem opustila.....Stal se bojácný jako dítě a slabě, pokud jeho strach dovoloval, cítil hnus ke všemu....
A tma rostla - někdy sotva viděl na cestu -
" Co to znamená?" zvolal zděšeně," Za čtvrt hodiny má vyjít slunce - a je tma jako za úplňkové noci, když nebe je mraky pokryto...."
A stále větší tmy! Je to nepřirozené! Což je večer? Či znamená to, že z jitra mé nedávné svěžesti vcházím zas do noci nemoci, utrpení, smrti - ?"
A tma rostla, mraky zčernaly. Konečně nevěděl ani krok před sebe. - A co se ted dělo, nevěděl.... Zde byla v jeho vědomí mezera. Později zdálo se mu, že po tu dobu spal. - Náhle probudil se zase ke kalnému vědomí....Stál na pasece. Obloha byla jasná, hvězdy blyštěly se na ní a měsíc jasně zářil. -
" Co to se mnou?" tázal se...." Bdím nebo sním jako dřív! Snad sním stále v jeskyni a všechno je jen sen,.....a propast utrpení! Co je to se mnou? Kéž by byl už nějaký konec! Sním? Ale tot nemožno! Je mne sice tak divně, jak mně ve bdění dosud nebylo, - ale dosud neměl jsem podobného snu! Je mně

tak jasno, a přece tak mlhavě....A resonuji o svém stavu. - Jak je to trapné! Nikdy jsem nic podobného nezažil! Do jaké propasti jsem to padl? - Snad do propasti - smrti? Jsem snad už v zemi snů a stínů? - Ne, žiju dosud! Eh, vezmi vše to čert! Nějak to skončí, - jen chladnokrevnost! Ale jsem jako dítě. - Kam jíti? Lhostejno! - "

Vešel zase do lesa po úzké pěšině....Chvíli kráčel, - náhle uzřel asi pět kroků stranou v lese - oběšence -

Visel na nízké větvi. Klátil se slabě a tělo jeho se slabě chvělo. - Fabia zmocnila se dětská hrůza, - ale ne ze strašidel, tajemnosti toho, co jej obklopovalo, ale dětský strach z oběšence. -

Ovládl se však a přistoupil blíže.... Ale ke každému kroku musel se silně nutit.....Považoval vše za skutečnost, nemyslil na to, že sní....

Přistoupil.....A tu začal se oběšenec házet a pitvorně kroutit. Jeho tvář však byla nehybná, jazyk vyplazen, oči zavřeny.....

Zmocnila se ho strašná hrůza. - Odskočil. - " Co je to? Je to strašidlo, či oběsivší se, dosud živý člověk? Co mám dělat! Mám mu pomoci, či utéci?... Jak příšerně sebou hází! "

Již utíkal - Náhle zastyděv se, stanul. - " Musím se přesvědčit! Jak jsem zbabělý, fuj! "

A znovu přistoupil a posvítil si sirkou na nehybný obličej.....

Stále zmítalo se nevýslovně strašidelně tělo, - a pak jeho pohyby ustávaly - tichly. -

Fabio se vzmužil....Ne ze snahy pomoci, ale proto, aby dokázal, že se nebojí, přeřízl provaz-..... Těžkým pádem padlo tělo na zem. -

Ale hned nato se vymrštilo a hup, již sedělo Fabiovi na zádech! - Zařval - a shodil je....Měsíc osvítil tvář příšery, jež měla teď otevřeny oči. - Měly surový, potměšilý výraz. -

Rval jak dítě.....A zase skočila mu příšera na záda. Znovu ji svrhl, udeřil pěstí do skráně....Ale přesto skočila opět po něm.... -

Fabio teprve teď vzpomněl na svou zbraň....Vytasil dýku a zuřivě bodal do příšery.....Teprve po dvaceti bodnutích zůstala tato ležet. -

Rozohněn podřízl jí krk a roztříštil lebku.Vítězoslavně řval.

Pak všiml si,že blíže něho je malá,jasná tůň, na niž průrvou lesního stropu padal právě svit měsíce. - Uchopil mrtvolu a hodil ji do vody. -

Pozbyl vědomí.

Ale m jen nakrátko. - Spatřil zas les a sebe a rozpomenul se ž na vše.-

" Sním?Ne!je to skutečnost!Vše je skutečnost!Bloudím v lese!V čase jsem se zmýlil!Spal jsem,jak přirozeno,celou noc a celý den, - a teď je zase noc!.....Ale tento oběšence byl přízrak!Přesvědčím se,najdu-li jeho mrtvolu! sem na tomtéž místě - tam je strom,kde visel!I přeříznutý provaz visí na větvi. - Jistě byl to přízrak!"

Neuvědomil si,že provaz,jejž i teď vidí,neopovídá fantomitě oběšence.

A jal se hledat mrtvolu velmi nedbale a roztržitě, - Nenacházel ji....Nevzpomněl,že ji hodil do vody....

" Není zde,není!" zajásal a zatleskal dětsky rukama....." Věděl jsem,že to byl jen přízrak a že jinak bdím - - "

Náhle si všiml tůně, - a rozpomněl se,že tam mrtvolu hodil. Prhl sebou. - Přistoupil. - Na dně, pod průzračnou,měsíčním svitem prosáklou vodou spatřil nehybnou mrtvolu.....Něco hrozného jím projelo, - ale nebyl to strach z mrtvoly. -

Vytřeštěně hleděl kolem sebe. -

" Ne!nemám síly zde déle být!Uteku! " a dal se na útěk z příšerného místa. - Duch jeho byl nejšíleněji zmaten. -

A po chvíli se zase zastyděl a šel pomalu.... Náhle se zastavil,neboť něco přimtilo jej,aby dal pozor.-

Ohlédl se,naslouchal.....Bylo ticho....Již chtěl jíti dale. -

Tu zaslechl žblunkot vody,její třeskot....

A z tůně vystoupila lidská postava....

Vynal revelver a dýku,vztek v něm zahořel.... Opřel se o strom a čekal. -

Oběšenec vyšel na břeh...Struŝky vody kanuly mu z oděvu....Nehleděl na Fabia - a náhle mlčky

dal se rychle stranou.....A za chvíli zmizel v houštinách. -Jen šelest jeho kroků, ba i vody z oděvu mu kanoucí Fabio ještě chvíli halucinačně slyšel. -

" Chce mne obejít, nadejít si mně!" zaúpěl....A náhle panickou hrůzou zachvácen dal se na útěk...

" Nikomu neradím, aby oběšence odřízl!" jektal, "vždycky může to být strašidlo! Ale mluvím jako nejmizernější baba!"

A teď zmizelo zas jeho vědomí....Na jak dlouho, nevěděl.....Zdálo se mu později, že proměškal celou věčnost a zároveň jen okamžik....

Spatřil údolí zalesněné. Kráčel po boku vysoké hory, úzkou pěšinou, z níž byl dolů úplný pohled. V boku protější hory viděl v záři měsíce se bělající serpentinu silnice. A údolí toto zdálo se mu známé, tak domácké. -

" Kde jsem to viděl?" tázal se sebe již ve snu," Někde jsem to údolí viděl. Ano, pamatuju se! Kdysi kráčel jsem tudy, bylo zimní dopoledne a mrazivé chladno vanulo v této výši. - Tyto hory pokryty byly sněhem. - V čisté, azuru plovaly zlatití beránci tak tiše, vesele, slavnostně, - tak tajemně, jak za zimních dopolední beránci v neurčito plují ....Ano, zde to bylo! Ale kde jsem to viděl? Nevím! Kde to jsem? Nevím! Ale vím, že jsem ty záhadné beránky viděl - "

Kráčel dále. - A zas zmizelo mu vědomí....Jen to se upamatoval, že kráčel stále do, kopce a že krajina byla stále více divoká - a že zdálo se mu temně, že vlahý vzduch zde vane.

A náhle přešel zas k jasnému vědomí. Něco z tajemné hlubiny bytosti jeho přicházelo jím ránou zachvělo.....Pocítil velmi temně, že cíl jeho, zde už jest - ale nevěděl jaký.

Kráčel rovinou, patrně po temeni hory, řídkým a stále řídnoucím lesem.....Stromy mohly se zde uživit jen místy : bylat půda většinou skalnatá a v malé hloubce asi výhradně....Ale v tenké vrstvě prsti nalezly zde výživu někde velmi husté komplexy křovin....

Fabiovi bylo, že šlape po čemsi hroznem. Obloha byla jasná a tichá.....V záři měsíce šedly zdánli-

vě pět set kroků před ním skály asi padesát metrů vysoké. Ubíral se k nim a propastné trapno bylo mu v duši; šel a byl bez vůle.

" Vylezu na ty skály a uvidím, kde to jsem," mumlal." Ano, to bude to nejlepší, to bude to nejlepší!" opakoval si hlasitě a bláboliveě hodnou chvíli.

Blížil se je skalám. Zdály se mu známé a počal se jich bát.... Vegerace přestala úplně, šlapal po tvrdé skále-..... Krok jeho stával se pomalejší..

Náhle zařval a stenul.....

" Je to Hrob! Pro milosrdenství boží! Ona skála v podobě králičí hlavy - znám ji dobře.... A - a-" pokročil několik kroků dále -

Zařval poznovu. Náhle totiž rozsklebila se krok před ním propast pětsetmetrů hluboká.... Ale tentokrát nebyla to halucinace, - byl to Hrob. Ještě krok - a byl by se zřítil.

A teď teprve zpozoroval, že skály, na něž chtěl vystoupit byly od něho Hrobským údolím, z dálky neviditelným. Proto též zdály se být nízké, ač měly šest set metrů.-

Odskočil vravoraje a dal se pláče na útěk.

" Jsem zde! Jsem zde přec jen!" kvílel...." A právě nad místem, kam se mám zřítit! Ted to přišlo, je to nutné! Konec - konec - "

Vběhl zas do houštin..... Ubíhal šíleně, zdálo se mu, že někdo jej zezadu chytá. Padal, vstával, pádil dále - Poněkud se uklidnil.....

" Jsem už daleko od strašného místa!" těšil se," " už tam nespadnu, už ne!"

V té chvíli výhružně zaburácel hrom.... Fabio šíleně se zachechtal - a náhle prudce vymrštěn, řítil se do propasti..... Klesal stále rychleji. Prolétl vrstvami světlem prozářenými a zapadal do tmy. Dno Hrobu neviděl.-

Zavřel oči a duch jeho se změnil. Slastný mír jej objal. Zmizelo všechno neklidné burácení, zmizela všechna bolest. Vše zářilo před ním jasně a teple, vše se mu jaře líbilo, ničeho se nebál....

A když konečně, proživ v deseti vteřinách nejstrašnější trýzeň a svrchovanou slast, silný jako byl po celý život, na dno Hrobu děsnou rychlostí dopadl, cítil, jako by klesl v objetí dlouho hle-

dané družce.....Smrt je nejkrásnější milenkou, třeba má ošklivé jméno. -

A tam, kde sopečně, infernálně vířil před chvílí duch Fabiův, nastalo trvalé ticho. - - -

Bílá

svině

neboli

Konečné

rozřešení

problému

o

vzniku

křesťanství

Vrátil se opět do své jeskyně a ponořil se v hluboké myšlení. Bezděky musil stále myslit na Bohorodičku.

Tu zdálo se mu, že vidí stranou něco, čeho tam dříve neviděl - něco rudého. Pochlédl. V koutě míhalo se cosi, - nabývalo obrysů. Dole bylo to červené, nahoře bílé. Přetřel si oči, chvíli je měl zavřené, pak je opět otevřel. Zjev se neztratil - naopak stála zde teď - žena.

Byla oděna směšným a hnusným způsobem, Matičky boží příbramské, podobajíc se pyramidě. Z pláště vyčuhovala malá velmi bledá hlava, velmi hezká, ač jak zdálo se, zestárlá, nemocná; dalo se z ní soudit asi na třicet let; měla hebrejský rysy. Nebylo pochybnosti; před Pietrem stála teď ve skutečnosti nádoba vznešené pobožnosti! -

Zbledl. V tu chvíli nevěřil vyprávění oread; naopak věřil teď skoro v to, v co věřil jako mladý hoch.....

" Maloval jsem čerta na zdi," pomyslil se " - a tu máš! teď je tady! a přišel, aby mne potrestal!" Vlasy se mu počaly ježit a. Vzchopil se, aby prchl. - Ale zastyděl se. Zjevení nevypadalo nikterak hrozivě. Oči jeho těkaly nejistě sem a tam, ústečka se pootvírala, hned zas zavírala. Pietro myslil, že v tu chvíli bude nejpřiměřenější, padne-li na kolena, a myslil, že nemusí se za to stydět; za kurtoasii k hezkým ženám nezřeba se přece nikdy hanbit. Učinil tak, - dokonce sepjal ruce.

I pravila královna andělů třesoucím se hlasem :

" Vstaniž, mladíče ctný a šlechetný! A máš-li uši k slyšení, slyšiž slova Hospodinova a vůli jeho svatou! "

I pravil potěšiv srdce své :

" Aj, já pacholek Páně, staniž mi se podle slova

tvého,Panno nejčištěí!" I povstal.
I pravila : " Vstaniž,mladíče šlechetný!Jest vůle boží svatá,abys mstitelem božím se stal!"
I pravil : " Jaký je smysl slov tvých,hvězdo jitřní?"
I pravila : " Jen smysl je slov mých,abys se mstitelem božím stal!"
I pravil : " Nechápu neskonalou moudrost slov tvých,stolice moudrosti,v blbosti ducha svého!"
I pravila : " Ačkoli duch tvůj blbý jesti,tebe jest vyvolil bůh,bys spravoval lid jeho izraelský."
I pravil : Příčino naší radosti!Ač netoužím tuze o to abych spravoval lid izraelský,budu poslušen slov pána mého,boha Sabaotha!"
I mlčela;nato pravila : " Ajta,mladíče ctný a nábožný!Ačkolivěk bezbožný jsi,tebe jest vyvolil bůh,bys mstitelem jeho se stal."
I pravil,stále více pookřávaje v duši svojí : "Rci mně věži ze slonových kostí,kdo bohu ublížil, a i půjdu ihned a rukama těmato jej zardousím jak holoubě.Dříve však naděju se,že mne bůh z jeskyně této vysvobodí a středem vojska vyvede,nebot zajisté sotva bych se mstitelem božím státi mohl, kdybych zastřelen nebo oběšen byl."
I pravila : " Moudře jsi promluvil,mladíče pobožný!Ačkoli bezbožný jsi,tebe jest vyvolil bůh,abys z jeskyně této unikl a mstitelem jeho se stal!"
I pravil : " A co mně činiti bude,kořene a bráno?"
I pravila : " Mnohé zajisté činiti tobě bude,a nejen činiti,ale i konati,nejen konati,ale způsobovati,nejen způsobovati,ale i prováděti,ba dokonce i dělati."
I pravil : " Kořím se hluboké moudrosti tvé,archo úmluvy!"
I pravila : " Co nejdříve tobě činiti jest,povím srdci tvému. V.....žije mladík ohavný velice velmi,kterýž tamtéž studií svých dbá, a který Friedrich Nietzche nazývá,a nejen nazývá,lébrž i jmenuje a zove. Tento mladík nešlechetný proti církvi mé ukrutně bojovati bude a Antikrista napíše,kterýž církvi mé škoditi bude velice velmi. I jest vůle boží,aby hanebník tento ze světa zahlazen byl,a tobě,mladíče,mohutný měč v ruku jest

dán,abys jej ze světa sprovodil dříve,než v skále Petrově rýti bude.Dále spisovatel románu tohoto,ač daleko hloupější jest,neméně,ba více ještě ohavný,kterýž jméno mé svaté neslýchným způsobem zlehčovati bude,že světa zahlazen býti musí.Jelikož tentýž teprve za čtrnáct roků světlo světa uzříti má,zajisté nemožné jesti již teď ze světa jej sprovoditi.Proto jest boží vůle,abys,mladíče nábožný,rodiče jeho hanebné ze světa sprobodil, kteříž to v provincii české žijí.Neboť budou-li rodiče jeho smrtí teď zamordováni,zajisté za čtrnácte let po jejich smrti ničema ten z nich se naroditi nemůže."
I pravil : " Slova tvá svatá,nádobo počestná,dýší zajisté hlubokou moudrostí.Avšak věděti ráčiž, že musím z Evropy prchnouti,abych na šibenici život svůj nezakončil.Nemůžeš tedy,věži Davidova,žádati ode mne,abych již teď do Německa a provincie české se odebral.Provincie česká leží přece ve Španělsku - "
I pravila : Nikolivěk,mladíče šlechetný!Provincie česká na řece Dunaji zajisté položena jesti a ajta,cikány jest obývána!"
I pravil : " Ajta,již vím,stolice moudrosti!"
I pravila : " Není zajisté nutno,abys dílo své ihned vykonati a učiniti musil.Můžeš zajisté,až několik let uplyne,z Asie do Evropy zavítati a mičemy potrestati."
I pravil : Velká je milost tvá,královno andělů!Avšak rci : mohu někoho místo sebe ničemy,z kterých jeden světlo slunce dosud neuzří,ze světa sprovoditi."
I pravila : " Zajisté můžeš,neboť hlavní věcí jest,aby byli ze světa sprovozeni!"
I pravil,rozveseliv srdce své : " Slitovnice naše,vůle tvá se staň! Ředy zdaliž mne ujistiti můžeš,že odtud vyváznu?"
I pravila : " Zajisté,mladíče nábožný!Milost boží velká jest velice velmi."
I pravil : " A jak se to státi může,děvko Páně?-Vždyť aspoň regiment vojáků sluje banditů koldokol svírá a zemětřesení zasypat nás hrozí!"
I pravila : " Nechtěj hříšně odtrhnouti clonu z budoucnosti!"

I uveřil a zaradoval se v srdci svém. A bedlivě na Marii Pannu pohlédl. Její tvář líbila se mu velice/velmi. I vzklíčil v srdci jeho hříšný chtíč, divná ctižádost se ho zmocnila a ohavná myšlenka vkradla se v srdce jeho. I pravil v bujnosti srdce svého :

" Panno vznešená, plášť, který rajské tělo tvé haliti ráčíš, nehezký se mysli mé zdá, jelikožvěk v něm dřevěné loutce podobati se ráčíš! Tělo tvoje zajisté clony takové nepotřebuje, jelikož zajisté vnadné, a nejen vnadné, lébrž i rozkošné, nejen rozkošné, lébrž i hezké, dokonce i půvabné zajisté jesti - "

I zajiskřily se oči její; i pravila vesele :

" Mladíče, moudře jsi zajisté mluvil, neboť tělo mé rajské zajisté nejen vnadné, ale i rozkošné, nejen rozkošné, lébrž i hezké, nejen hezké, dokonce i půvabné, ajta, jesti! Není dobře zakopati hřivnu svou; a moudře praví hanebného Nietzcheho Zarathustra : Slunce, jaké bylo by štěstí tvé, kdybys jen sobě svítilo! Ty svítiti máš zajisté celému světu! Nestaví se svíce pod kbelec, nýbrž na kbelec, aby všem lidem svítilo a rozkoš připravovalo! "

I odložila červený, hvězdami protkaný plášť svůj. Pietro pohlédl a divil se v srdci svém velice velmi.

Neboť zajisté Panna nejsvětější oděna byla pod pláštěm svůdně velice velmi. Jenounká zajisté a průhledná sukánka sotva kolena přikrývala, takže Pannna nejčistší baletce podobna byla. Hedvábné punčošky barvu tělovou měly. Jenká zajisté blůza přemnohými krajkami a flitrem ozdobena byla a jen polovici krásných nader zakrývala. Pietro mněl, že Panna svatá pod oblekem tímto žádného prádla nemá, neboť rozeznal pod růžovou sukní zřetelně temnou rýhu, kterýž se uprostřed zadní části těla nalézá. Hříšný chtíč jeho rozmohl se velice velmi, prsa jeho se šířila a úd jeho šířil se ještě více. Pomocnice křesťanů to uzřela a usmála se blaženě velice velmi. I vzala místo těsně vedle Pietra -

I pravil : Oděv tento zajisté velice dobře vnadám tvým vyniknouti dává, růže duchovní."

I pravila : " po si myslím, pělo mé zajisté stejně půvabné jesti jako obličej. Důkazem toho jesti, že ze spodní části těla tvého vyrůstá tvrdý roh-"
A pravdu děla nádoba počestná. Nebot úd Pietrův zmohl se velice velmi, takže kalhoty jeho propíchnouti hrozil.
I pravila : " Mladíče ctný, úd tvůj velký jest velice velmi. Nedotýkej se vnad mých pouze okem, nýbrž i hmatem, nebot příjemnější zajisté žěně jest, dotýká-li se jí muž hmatem než pouze pohledem svým - "
I uposlechl božího rozkazu.
I pravila : " Roh tvůj kalhoty tvé propíchnouti hrozí! Svlékni kalhoty tyto!"
I uposlechl rozkazu božího a objal Pannu nejsvětější. Tato však pravila :
" Ajta, mladíče milý! Jsem zemdlena a odpočinku si zajisté přeju. Proto mně netiskni a odnes mne na svoje lože mládenecké."
I uposlechl rozkazu božího a radoval se velice velmi v srdci svém marnivém. Ulehl vedla zrcadla spravedlnosti a obnažil mu zadnici, jež půvabná byla zajisté velice velmi.... -
I pravila : " Ty nemař času, nýbrž přistup k činu, ať úd tvůj, hanebným obcováním s patnácti nymfami vyčerpaný, nesplaskne se jako balón!"
I pravil : " Matko nejčistotnější, není-liž hříchem, co ode mne žádáš?"
I pravila : " Není zajisté, nebot psáno jest : Milujte se vespolek! Však ty neváhej již a těš se z přízně, která málokterému smrtelníku přána jest!"
I uposlechl rozkazu božího. Věž ze slonových kostí roztáhla stehna svá a úd Pietrův vnořil se do neposkvrněného lůna královny bez hříchu prvotního počaté. A vnořil se tamtéž velmi lehce, že se tomu divil.
I pravil, totiž Pietro, nikolvěk úd jeho :
" Matko nejčistotnější, jak je možné, že úd můj vklouzl do těla tvého tak lehce, ačkolvěk úd můj zajisté veliký jest velice velmi?-- Do žádné z nymf tak lehce nevklouzl. Zdá se mně, bráno nebeská,

že kočár do lůna tvého panenského vjeti by mohl!"
I Pravila : " Ty nemluv,lébrž dělej!Hadanka zajisté vysvětlí se ti později! Ty nemluv,lébrž dělej!"
I poslech a dělal.Královna mučedníků šťastna byla velice v srdci svém.Stále Pietra líbala,zadnicí svojí zmítala a divné z hrdla svého zvuky vyrážela,jako kočka,která,ana hraje si s kuličkou a semo tamo poskakuje,divné skřeky a mruky z hrdla svého vydává,v bujnosti mysli svoji. -
I pravil,když byl hotov :
" Bráno nebeská,krásné bylo to velice velmi.Miluju tě nesmírně,hvězdo mořská,utěšitelko naše,příčino naší radosti,nebot tvář velice sličnou a tělo velice dráždivé máš!"
I pravila :
" I já tě miluju,neboť v tobě se mně dobře zalíbilo!Nebot úd tvůj velký jest velice velmi a práci svou dobře konati umí."
I pravil :
" Dětátko moje,teď doba nastala,kdy pravdu mně říci musíš!Rci mně,jak možno jesti,že ty,která jsi Krista neposkvrněně počala,teď takto poskvrněného početí žádostiva jsi.Zajisté by věřící tvoji divili se velice,kdyby svědky zde stáli!Mluviž mně upřímně,nebot teď mužem tvým jsem a žena muži svému upřímností povinna jesti.Pakli upřímna nebudeš,touto metlou bita budeš!"
I pravila :
" /...../ Upřímností tobě zajisté jsem a upřímna budu,jelikož hloupé přetvářky jsem syta a jelikož cíle svého jsem dosáhla,který předně v obcování s tebou spočíval,za druhé v tom,abys Nietzcheho a rodiče hanebného románu tohoto spisovatele zamordoval,dříve,než v lůně matky jeho ohavné otce jeho semeno vzklíčí.....Tedy poslyš,povím ti vše!"
A objala něžně Pietra,mrsknuvši sebou chlípně.
Nad teprve zazářily oči její přirozeným ohněm .....Byla teď velmi roztomilou ženuškou....A my jsme zproštěni od biblického sluchu.
A jala se živě vypravovat následovné úžasné věci.Teď teprve zví lidstvo pravdu o počátku křesťanství z úst samé matky Mesiášovy!Kdo má uši k

slyšení, slyš!
" Víš již, miláčku můj veliký, od tvých nymf všelicos. Předně existovala kdysi vskutku jistá Maria, jež v Nazaretě porodila Ježíše. Za druhé je duch, to jest já nesmrtelné. Četl jsi romaneta " Astrea" našeho autora?"
" Bodejť by ne. Čemu jsem z něho rozuměl, je hloupost; čemu jsem nerozuměl, myslím, že též."
" Nikoli! Důkaz nesmrtelnosti ducha, tam se nalézající, je nesmrtelný a učiní nesmrtelnými i všechny hlouposti do nichž je vetkán. Rovněž fantazie o stavu ducha po smrti odpovídá celkem pravdě. Neboť já se nikdy nepřerve, ač zmizí často upomínka na nejbližší minulost; ale později dochází opět k upomínkám, synthesím, sumacím, jež mohou objímat i tisíciletí, - a snad i milion let. Tak já teď vím vše, čím byla jsem od osudného dne své periody životní, kdy porodila jsem Krucifixe."
" Jak? Ty's porodila kříž?"
" Fuj, tys hloupý! Krucifix je "na kříž přibitý". Zovu jej tak na rozdíl od ostatních svých synů, kterých jsem od té doby měla tolik, že bys Rakev jimi vyplnil, a z nichž mnozí jmenují se Ježíš. Proto také jedna z příčin, proč vchod do lůna mého tak široký jest. A - dále ! Po smrti bude tvá existence snu velmi podobna : bude snem tu velmi matným, tu intensívním, tu skvělým, tu bídným, šťastným, trapným, na minulé existenme se upomínajícím neb jen zvířecky v přítomnosti žijícím. Dlouhou, často nekonečnou řadou snů takových vejdeme konečně zase v sen distinktní, zákoně spoutaný, jemuž se říká bdění, - naše já vklouzne v nevědouc jak. Čím delší je řada snů mezi jednotlivými " bděními ", čím bdění předchozí bylo delší; novorozeně hned zemřiví může již za deset let znovu " bdít " : neboť sen posmrtní slouží jen za odpočinek. Dále řekly ti tvé holky, že neslýchaná sláva, kterou v Crku požívám, já, ubohá, nepříliš moudrá žena, popletla mně hlavu - a že snažím se proto všim možným způsobem udržet křesťanství, aby sláva tato nezhasla, - že dnes, když s církví vypadá to bledě, vcházím do spojení i s věřícími bandity. Jest pravda, že mně to

kdysi hlavu popletlo,ach,ty časy jsou pryč! Ještě bych nevím co za to dala,kdybych nebyla matkou Krucifixa!On je věčnou kletbou mého života!" zaslzela.Ale otřevši hned koketně slzičky,vesele pokračovala." Jest pravda,že snažím se podporovat církev i teď,ale ne ze ctižádosti,ale z důvodů čistě praktických,kšeftovních.Ale o tom později!A teď budu ti k vypravovati svou celou historii!Mohla bych začít od doby Homéra,ale není času nazbyt! Jedy poslouchej a važ si toho,že uslyšíš,co nikdo jiný z váš bdících lidí neví!"

" Jedy narodila jsem se osmnáctého roku před Kristem v chudé vesnici galilejské z chudých rodičů. Matka má jmenovala se Rebeka,ne Anna.Otec můj byl - počkej,špatně se mně to už vzpomíná,je to dlouho! - byl - ano!ševcem!Víš,proč to vím?Protože pamatuju se dosud,jak jeho potěh chutná.Užila jsem v domě jeho bídy a hladu dost - ale to příliš nermoutilo : byla jsem praveselé,lehkomyslné stvoření,ko, - a velmi smyslná.Když mně bylo třináct roků,obtěžkala jsem.Zřetel beroucc na otcův potěh, utekla jsem do širého světa.Protloukala jsem se všelijak - tu jako děvečka,tu jako nádenice;nebo přilepila jsem se na některého chasníka a toulala se s ním sem tam;také jsem žebrala,také trochu kradla;ale to neplatilo tenkrát za nic tak špatného jako teď.Před narozením Krucifixa měla jsem už čtyři děti,ale všech jsem se zbavila; dala jsem jim přece život,tedy měla jsem právo vzít jim jej zas.Když mně bylo sedmnáct,přilepila jsem se na tesaře Josefa, starého už muže, bručouna,protiwu,nízkého chlapa,ale dobráka,kterým chytrá ženská mohla dobře vládnout.On se do mne zbláznil - byla jsem také čupr Židovka! - a já,unavena shánením se po živobytí,stala jsem se u něho hospodyní.Pět měsíců poté narodil se Krucifix.Josef mne hned po porodu zbil - ale pak bylo zas dobře.Stál si slušně, - a když za tři roky se nabídl,že si mne vezme,přijala jsem.Užila jsem přece už dost a myslila si : můžeš užívat i dál!A užívala jsem na starocha nehledíc,až se hory zelenaly,tu a tam zmaloval mně hrb - ale to je toho!

Jedy narodil se Krucifix! Ach, toho nešťastného dne, nejen pro lidstvo, ale i pro mne! Ach! Ach! Kdy padne ze mne hrozná kletba - Ach! Ouvej!

Vaši pitomci lámali si odjakživa hlavu, kdo je otcem Krucifixa. Já ti záhadu tu nerozřeším, hošíku, protože nemohu. Devět měsíců před jeho narozením měla jsem současně se sedmi muži..... Jeden z nich jistě jeho otcem. Myslím, že jistý potulný žebrák a zloděj...-

Nebot již velmi záhy počalo se ukazovat, že z Krucifixa bude pěkné kvítko.... Ne, nemám mu to za zlé, jeho rodiče nestáli také za moc. Ale proti Krucifixovi byli jsme andělé. Ještě ani chodit neuměl - a už kradl, kde co našel, a dovedně to skrýval jako Hermes; ještě ani nemluvil a už lhal jak diplomat. Když mu bylo deset let, nebylo většího špiebuba v celé Galilei. Marně jsme on rozplátili celý les prutů. Konečně jsme jej nechali, ať si tropí dál, z téhož důvodu, z kterého bys si nechal straku, která by ti do bytu tvého nosila prsteny a diamanty. Ten šmok nás svými krádežemi a podvody už tenkrát vlastně živil. A tak virtuosně to dělal, že jen málokdy byl lapen. Měl dobrou hlavu, to se mu nedá upřít, uměl číst a přečetl řadu náboženských hebrejských knih.....

Když mu bylo dvanáct, jeli jsme s ním do Jeruzaléma na pout. Tam se nám ztratil. S bolestí jsme jej hledali, neboť řekli jsme si : Jaká škoda by pro nás byla, kdybychom jej ztratili! Co pokladů nám teprve nanosí, až prospívaje věkem a moudrostí nabude v řemesle svém patřičných zkušeností. Konečně našli jsme jej v - chrámě. Žasli jsme nadmíru nad jeho polepšením. On seděl mezi farizei a hovořil s nimi směle.

" Vekselpolku," zahřměl naň Josef," Co děláš v kostele, krucilaudon? Snad se nechceš polepšit a rodiče své dále nepodporovat? Zpřerážel bych ti hnáty!"

" Což nevíš, že dům otce mého jest domem mým?" řekl zmetek nadmíru vážně.

" Mlč, starče!" řekl jeden z farizeů." Syn tvůj zlato chrámové ukrásti chtěl, byl však zpozorován. Již měl být krutě zmrskán, avšak my, ohledy mající

k jeho mládí, zachránili jsme jej a snažíme se jej dobrotivým způsobem na cestu ctnosti přivésti. Je zpustlých mravů, ale má značný důvtip; kde slunce rozumu svítí, tam netřeba nikdy zoufat, že mraky mravní zkaženosti nerozprašeny zůstanou...."

" Páhneš domů, halamo!" vykřikl Josef, teď teprve zoufalý.

" Poshov, starče," pravil laskavě jiný farizej, vykládaje se bol Josefův tím, že syn kradl a že si otec přeje co nejdřív jej potrestat." Poshov jen do večera a uzříš, že syna tvého napraveného ti odevzdáme; tolik schopnosti a dobré vůle projevuje!"

Ubohý Josef omdléval. Ku zašeptal mu Krucifix :

" Buď bez starosti, otče! Uvidíš, co se stane! Odejdi do hospody, kde jsme přenocovali, a vyčkej mne tam!"

Poslechli jsme a farizejové Krucifixa dále k dobru vedli. Večer přišel a zvolal :

" Rychle odtud, pryč z Jeruzaléma!"

A ukázal nám těžký zlatý řetěz, zlaté hodinky a portmoné se zlatým kováním a zlatým obsahem. Vše to ukradl farizejům, zatímco jej poučovali.

Vrátili jsme se domů. Krucifix prospíval věkem a moudrostí a ponenáhlu živil nás úplně. Josef pověsil řemeslo na hřebík a oddal se chlastu. Jen po dvakrát, když totiž Krucifix seděl za mřížemi, byl nucen s klením chopit se širočiny. -

Bohužel nedovede si člověk vážit svého štěstí. Nejednali jsme se svou dojnou krávou tak, jak jsme měli. Bylo přece zcela přirozeno, že když byl starší, ponechával se část své kořisti pro sebe; ale my jsme mu to zazlívali a Josef jej dokonce nutil bitím, aby nám odváděl vše a čekal, co mu milostivě z toho uštědříme. Následek toho byl, že nás Krucifix, když mu bylo dvacet roků, náhle opustil, ukradnuv nám, co jen mohl.

Osm let nebylo po něm vidu ani slechu.

" Byl jistě už dávno přibit na kříž!" prorokoval jeho pěstoun.... Ale nebylo tomu prozatím tak.

Jednoho večera vešel k nám neznámý, fešně oblečený mladý muž. Stanul, usmíval se, nemluvil. -

" Kdo jste? Co chcete?" zařval Josef.
" Nepoznáváte mně?" zachechtal se. Snal falešné vousy, vlasy a brejle. Ani pak nebyli bychom ho poznali, - ale hlas jeho uvedl nás na stopu. -
Byl to on! Byl velmi hezký, jako velcí taškáři obyčejně bývají. Šelmovství mu v očích jiskřilo. Jen se líbil ženským, - ani neviš! Já sama jsem se do něho zamilovala a tuto noc s ním soulo-žila; a následující noci jeho sestry.
Padli jsme před ním na kolena a prosily o odpuštění; neboť se nám tenkrát právě prašpatně vedlo. Slovy plnými evangelické lásky nám odpustil. -
" Jak se vám vedlo vašnosto?" tázal se Josef," Co činíte teď, velkomožný pane?" tázala jsem se já.
" Vedlo se mně taktak - protože šest let proseděl jsem v Egyptě ve špinhausu. Teď je to lepší. Co činím? Stal jsem se teď - - prorokem!"
" Krucilsudon!" zvolal Josef," A to už - nekradeš?"
Místo odpovědi počal vytahovat z kapes různé drahocenné předměty. Líbali jsme mu nohy a volali jsme :
" Spasiteli náš v bídě nejvyšší, Kriste Ježíši!"
Musíš vědět, milý Pietro, že proroctví bylo tenkrát v Židovstvu jistým povoláním, vagabundáží spojenou s provozováním různých kejklů, děláním zázraků, všemožným podváděním a obveselováním lidí a též předčítáním náboženských knih a samostatným kázáním. Živili se tito šarlatáni předně žebrotou, za druhé vstupným k různým kejklům, za třetí platem za blahodárné zázraky, za čtvrté všemožnými podvody po způsobu cikánů, za páté konečně obyčejnou krádeží. Měli své stereotypní manýry, všichni vydávali se za Mesiáše, proroky předpovídaného, - bylo jich v Židovstvu tenkrát asi tři sta.
" Kradu - a jak!" mluvil Krucifix, hodiv sebou na slámu," Není lepší příležitosti ke kradení a zbohatnutí. Již bez kradení je povolání mé velmi výnosné pro toho, kdo má k němu schopnosti - a já je mám! A mimoto přináší člověku čest a slávu. Člověk má přístup všudemvšude, - a ke všemu příležitost! A když i sprostě krade, nemusí se hned tak jakožto svatý muž bát kriminálu. Svatému muži vše s-

e odpustí,lidé si naň netroufají,protože bojí se urazit boha, - a vše,co muž takový dělá,může dobře omluvit;může říci,že bůh mu krádež nařídil,že ve snu mu řekl,že si přeje ukradené věci mít přineseny v oběť,že jest vůle jeho potrestat toho, kdo byl okraden, - atd. Teprve tři měsíce to provozuju - a už jsem v tom doma.A budete vidět,co teprve dokážu!"

A dokázal - či ne! - Pokračoval :

" Přišel jsem,abych si vzal s sebou bratry a třeba i sestry,aby mně pomáhali.Mám teď už malou bandu, - Šimona,Petra,Jakuba,Jana,Lukáše, - Ale čím více nás bude,tím více se dá dokázat.Vás,rodiče,budu podporovat a doufám,že zabezpečím vám bezstarostné stáří.Jen neříkejte nikomu,čím jsem - zkazilo by mně to kariéru,kdyby v krajích,kde působím,vešlo ve známost,co jsem zde v mládí prováděl.A tak by mne zdejší lidé neocenili,neboť nemo propheta in patria....."

Byli bychom mu modré z nebe snesli.Za tři dny odešel,vzav s sebou dva bratry a jednu sestru,přijav naše požehnání.-

Dařilo se mu skvěle.Byl šikovný,ke všemu možnému mu,jen ne k dobrému.V Egyptě naučil se neuvěřitelným kejklům,měl dar skvělé výmluvnosti a hlavně líbil se ženským.Jako ocas táhla se za ním stále řada holek,nejvíce ovčev kurev.Lidé se k němu sbíhali, jeho banda rostla.S ní mohl dělat co chtěl, - zázraky - prorokovat budoucnost.

Prorokoval ji takto : Nechav si od jistého občana zaplatit,pravil : Zítra nebo pozítří přihodí se ti vážná nehoda,nebudeš-li,opatrný.Dobře.A teď někteří členové jeho bandy stopovali občana krok za krokem.Občan,pln strachu,zůstával doma, - ale k večeru vyšel do zahrady.I přelezli rychle Kleofáš a neurvalý Petr zídku,ztloukli občana do aleluja a svlékli jej donaha.A tak se proroctví Mesiášova vyplnilo a sláva jeho stoupla. -

Nebo zázraky;v těch byl chlapík!Dcera Jajrova toužila po klobouku s rajčími péry,ale lakotný Jajra nechtěl jí ho koupit.V podobném případě dámy béřou útočiště k mdlobě.I dceruška Jajrova tak učinila, - ale nepomáhalo to.V zoufalství svém ubírala se cestou a potkala Krucifixa.Začervenal-

a še jak růže.
" Proč rmoutíš srdce svoje?" tázal se jí Galilejský.
I svěřila se mu těžké své hoře.
I pravil :
" Když mdloba nepomohla,zajisté pomůže - smrt!"
" Smrt?" zděsila se slečinka.
" Smrt!vyslechni mne,panno!"
I mluvil s ní delší dobu,poté dal jí lahvičku, v níž tekutina jakási byla,která umělé ztuhnutí údů bezbolestně přiváděla.Poté odebrali se do houští,kde se milovali.
" Pamatuj!" pravil jí při rozchodu," zítra ve tři hodiny zemřeš,dvě hodiny mrtva budeš;avšak i poté pro všechno klidně lež a hled,at není vidět,že dýcháš!"
Dobře.Následující den v pět h hodin šel mimo dům Jajrův,slyšel pláč,vstoupil,slíbil Jajrovi,že dceru oživí,pozval se svědků co nejvíce,stanul nad mrtvolou. - Viděl,že dosud nedýše,ale poznal,že se život už vrací.Zakryv mrtvolu svým tělem držel krátké kázání, - pak velel mrtvé,aby vstala.A ona vstala,klobouk obdržela a sláva Krucifixova rozšířila se daleko široko. -
Ctihodný Lazar byl přechovávačem věcí,které nakradla Krucifixova banda,a mužem velice váženým a bázlivým.I umínil si Krucifix,že pomocí Lazara tohoto slávu svou rozmnoží.Pohrozil mu udáním,nezemřeli a nenechá-li se za tři dny z mrtvých vzkřísit. - A ubohý Lazar konečně svolil.Pomocí řečené flaštičky zemřel a pohřben jest do hrobky,v níž dříve zdechlé tele zakopáno bylo,mimoto hojně pokrmů a nápojů.Sotva pohřben byl, k životu se probudil a v inteligentní společnosti telete strávil nepěkné tři dny;ani stará vína a havanské doutníky,jimiž puch telete mírnil,hoře jeho nemenšily.Konečně jej Syn Člověka divotvorně vysvobodil.
Mimoto činný byl jako kazatel,jak zvyk kázal. Znal více hebrejských kněh,které zmizely beze stopy a jsou v Evropě naprosto neznámy.V nich bylo vše,v čem vidí dnešní badatelé Krucifixovu originalitu.....Papouškoval je blbě,jako otrok;proto

také jeví se v " jeho " kázáních " dle evangelií jakási jednota, jakýsi světový názor"; ale více z toho důvodu, že lidé, kteří evangelia sepsali, podle knih oněch sami systém v ně uvésti se snažili - - Mimoto přidával k tomu i své rozumy, ale nebylo v nich pranic pozoruhodného, Jeho doménou byl podvod a krádež; měl mnohé talenty, ale talent filosofický k nim nenáležel; člověk nemůže vynikat ve všem.- Renan se trochu mýlí, píše-li, že zázraky činící Ježíš je vedlejším " učitel lidstva tím hlavním!" Haha!

Učitel lidstva! Div jsem se nesčetněkrát k smrti neusmála, slyšela-li jsem, co se o Krucifixu píše! Ta svornost všech vašich největších duchů, že Kristus byl ne-li bohem, aspoň velkým člověkem, byla by neskonale komická, kdyby nebyla tak hnusná, tak chátrově otrocká! Co jistého, nebo aspoň pravděpodobného víze o Kristovi, o vzniku evangelií, vzdor Straussovi, Renanovi a četným jiným bláznům, řešícím nerešitelné? Nesčetné aforismy evangelií, které každý skoro Kristovi připisuje, jsou vymyšlené autory jejich, nesčetné jiné plagiátem; četné z nich, které za hluboké považujete, jsou prázdnými ořechy. Nikdo, absolutně nikdo z vás neuvésti soulad v tento chaos. A on nestojí za to, aby se jím člověk jen chvíli zabýval!

Ještě to podotknu pro domo auctoris : Dle evangelií činil Kristus ustavičně zázraky, a sice často takové, které byly před skutečnými zázraky; okamžité utišení rozbouřeného jezera, náhlé uschnutí fíkového stromu. Miraculum autem sigillum mendacii, praví Schopenhauer. Budto tedy evangelia, připisujíce Kristovi ustavičné zázraky, v tomto hlavním bodě lhou, - ale možno jim pak i ve všem ostatním přikládat nejmenší víry? Nebo Kristus skutečné " zázraky " činil, - ale co z toho vyplývá? Že nemožno pak mluvit o něm jako o velkém idealistovi, symbolistovi, jak Nietzche jej jmenuje; a to je jediná možná interpretace Krucifixa jako velkého typu. Takový idealista nesnížil by se nikdy k podvodům, nesnížil by se k chytrosti, k praktickému zření : pravý idealista, vidící ve všem pozemském jen symbol, podobenství " pravé-

ho světa ", netouží ani po tom, aby " účinkoval",
- jak insinuuje Kristovi Renan. Buď
tedy nebyl Kristus velkým typem, - nebo
nevíme o něm nic, pranic! Autor staví se na půdu evangelií : tvrdí, že Kristus zázraky činil nebo je aspoň simuloval; jelikož pak je vyloučeno, že by-
lo by se jednalo přitom o něco indickému fakirství podobného, jelikož Kristus tak, jak by se nám jedině z řečí svých jako velký duch jevil, je nemyslitelný, jako bona fide k dobrému účelu podvádějící
- - sequitur : Kristus byl podvodník.

A to je právě rozluštění problému, - fuj na zbabělost lidí, že dosud myšlenku tuto zjevně nehlásili! Kristus byl nízký podvodník, šarlatán - buď to, nebo nic jiného nenásleduje z evangelií. A teď ať řekne nepředpojatý čtenář ' Zlehčuje autor Krista, vypodobňuje-li nám jej jako zloděje? Naopak! Povznáší jej! Co je zlodějství proti dělání zázraků? Ale co je dělání zázraků proti intelektuálnímu lhaní . Děláme Krista zde lepším, lidštějším, srdci bližším, než dle evangelií, která o zlodějství jeho ničeho nepraví - - -Pisatelé evangelií byli strašní podvodníci, ani slovo evangelií není pravdivé; ale Kristus byl podvodníkem daleko větším, - něco non plus ultra, . -

Tak tropil to několik let. Vše mu prošlo. Prošlo mu též, když, po prorockém zvyku, vydával se za syna božího, za krále izraelského. Vždyť to činila kopa jiných. Úřady byly moudrém, nestíhajíce tyto blázny, neprospívajíce jim stíháním! Jak jsou dnešní politikové proti starým Římanům hloupí. -

A Krucifix u[illegible]l se vládnoucím zalichotit. Ač jim nadával, po zvyku proroků, nerozzlobil je ani dost málo. Byl šprýmovný chlapík. Když ukázali mu farizejové peníz s obrazem císaře, - odpověděl ve skutečnosti :

" Co císařova jest, dávejte císaři, co božího Bohu, " ale jelikož pokračoval, " co císařova jest, jest zajisté boží - a jelikož já Syn boží jsem - tedy peníz tento jest můj! "

A uschoval dukát, farizejové se nad rozkošným prorokem rozesmáli - a měli jej rádi.

Tím povzbuzen pokračoval stále ostřeji, akcepto-

val své politické poslání, nadával farizejů a Římanům až běda. Ale Řím se ovšem nehýbal - zato stoupenci Krucifixovi se množili - a krátce před svou smrtí měl asi 300 přívržencŭ, nepočítaje v to ženy a nevěstky; všichni věřili v jeho božské poslání.

Ale to nebylo příčinou jeho smrti..... Tou bylo vymrskání kupců z chrámu, které událo se později, než evangelia udávají.

Krucifix totiž umínil se, že zmocní se rázem hodně peněz. Měl dosti rozumu, aby pochopil, že králem izraelským se nestane; jeho reputace měla sloužit jen jeho ziskuchtivým plánům. V chrámu měli kupci peněz tolik, že stačili učinit bohatými deset rodin.

I sezval celou svou lotrovskou bandu : dvanáct apoštolů, dvacet podapoštolů a třicet nevěstek, ozbrojil je dŭtkami a noži. A náhle padla celá tato banda do sloupořadí a statečně mrskala. Kupčíci vzali do zaječích.

" Vy učinili jste z domu otce mého peleš lotrovskou!" řval Krucifix a pokynul svým :

" Zkonfiskujte jejich hříšné peníze, aby chudým rozdány byly!"

Stalo se s obdivuhodnou rychlostí. Než byla branná moc o události této zpravena, byla většina zlata na připravených mezcích, - než k chrámu dorazila, byli darebové za městem.

Tam, částečně aby mezkům ulehčili a sami lépě prchat mohli, částečně proto, aby v případě lapení nepřišel všechen lup v ruce vojska - zakopali velkou část jeho rychle v pustém koutě zahrady getsemanské. Pak prchli dál. Nebyli dopadeni. Dospěli k chudáku Lazarovi, jemuž ostatní jmění své svěřili....

Ale teď komečně zmocnila se farizeů, jejich peníze tvořily valnou část ukradených, zuřivost, pomstichtivost; vždyt z byli ve svém nejsvětějším zraněni. A teď bylo konec shovívavosti!

Krucifix zvěděl ve svém úkrytu, že činí se rozsáhlé přípravy k jeho chycení. Kolísal mezi dvojím : má prchnout do pustin Galiley, - či má si ještě došlápnout do zahrady getsemanské v bezprost-

řední blízkosti Jeruzaléma?Odložit vykopání na dobu pozdější nebylo radno : vždyť byly tam peníze zakopány za bílého dne a velmi mělce,takže ryjící zahradník nebo řádný liják mohl je odkrýt,a pět druhů vědělo o tom. Trapně kolísal mezi strachem a lakotou, - konečně zvítězila lakota a osud lidstva byl rozhodnut;lakota spasila je od dědičného hříchu.

Mezi darebáckou bandou byl jediný slušný člověk : Jidáš Iškariotský.Muž tento teprve odnedávna dlel v ní,dav se lapit na vějičku několika zázraků a Krucifixových plagovaných kázání..... Poznenáhlu otevřely se mu oči,do jakého bahna to vbředl.Poslední krádež mu dodala.Promluvil s Krucifixem vážné slovíčko : buď aby lup svůj vrátil, - nebo,že pobyt jeho oznámí.....

Chytrý dareba simuloval lítost,tvrdil,že byl k darebnostem jen sveden,slíbil polepšení.Jidáš uvěřil,ale přesto stál na tom,že bandu opustí. Ale Krucifix nevěřil,že bude mlčet. -

I uspořádal večírek na rozloučenou s ním.Měl při tom dva účely.Předně chtěl druhy své opít,aby jej následovali do getsemanské zahrady,- dále chtěl učinit Jidáše neškodným;sám si naň netroufal.

Častoval dareby velkolepě,sám jim posluhoval, aby se jim zavděčil,sám se ožral a žvanil všelijaké nesmysly,kupříkladu :

" Tento chléb jest mé tělo : pochází z pole,na které jsem se loni vykálel.....Toto víno je má krev,protože jsem už tolik vína do sebe vlil,že musí v mých žilách téci místo krve víno."

A pak pravil smutně :

" Jeden z vás mne zradí."

K poznání,kdo to může být,nebylo jak u něho,tak u ostatních třeba obvzláštního věšteckého daru.Darebové vycítili vždy ihned poctivého člověka mezi sebou.

Ožralí vrhli se na Jidáše :

" Chce vás zradit a na kříž připravit," řval Spasitel," Zabraňte tomu!"

Doufal,že jej zabijí.....Ale sklamal se.Byli zbabělci jako on.Zdělávali jej jen pěstmi.Jedin-

ě neurvalý Petr bodl jej dvakrát, - ale úmyslně jen do zadnice.....Konečně se Jidáš vyprostil a utíkal,hoře pomstychtivostí,k Jeruzalému.

A Krucifix přiměl soudruhy,aby se tam vydali též.Sotva se motali a brzo usnuli.Osud chtěl,aby zraněný Jidášmvědoucí,že Krucifix chce navštívit getsemanskou zahradu,dospěl tam dříve než oni.

Za temné noci octli se na místě.Krucifix se zle chvěl a potil.Mělt lump,správné tušení.Poklad byl na místě.Rychle nakládali pytle na mezky. Krucifix si pospíšil,aby nejdražší věci,hlavně prsten s s velkým diamantem,který zhovadilý Petrus bohatému kupci i s prstem usekl,v držení své vzal.Petrus zle se mračil.

A tu náhle uzřeli před sebou vojsko - " Tento jest Ježíš!" pravil Jidáš - který mimochodem,nepřijal odměny za své udání,ač mu byla nabízena.....Vojáci vrhli se na mého kluka,zanedbávajíce ostatních,kteří se ovšem rozprchli,jako když do vrabců střelí.

Jedině Petrus následoval mistra svého,spoutaného,v uctivé vzdálenosti,maje na mysli prsten s diamantem a doufaje,že se naskytne příležitost, aby mu jej Krucifix předal.Ale bylo to nemožné - - nebot tento,zatímco s vojáky zápolil,po hebrejském zvyku,známém z obležení Jeruzaléma,prstem spolkl.Zpozoroval Petra a řekl mu zpovzdálí smutně :

" Jdi,Petře,a hlásej všude,že Syn boží farizey umučen býti má za hříchy lidstva,nechat lid se srotí a spasí svého Spasitele.Ty sám nic nepoříd íš,schovej meč do pochvy!"

Meče Petrus neměl,jen banditský,v botě schovaný nůž.Malchusovi ucho neusekl,nýbrž již několik týdnů předtím v hospodské rvačce při kartách ukousl a bestiálně spolkl.

" Hoď sem aspoň ten prsten!" ryčel zhovadilý Petr.

" Nemám prstenU!" pravil Spasitel mírně," a ty nechtěj shromažďovat pokladů,které rez rozežírá!"

" Ty prase!" vyl Petrus," ty víš,že zlata a diamantu rez se nechytá!"

/ ..... /

Přejdu mlčením výslechy u Anáše, Kajfáše, - jen o Pilátovi se zmíním - Byl obžalován především pro "politickou úlohu, kterou hrál," - neboť farizeům, jsoucím na štíru s římským prokurátorem, záleželo na tom, aby osočili před císařem lid, s nímž prokurátor konspiroval.-

Pilatus neměl ovšem času zabývat se dříve případem mého syna.... Nevěděl skoro ani, že má co činit s proasprostým zlodějem. Kladl mu tedy zprvu otázky ve smyslu obžaloby. Vyřkl přitom mimo jiné ještě pozoruhodnější slova, kterých Židé nebyli schopni, nejen pochopit, ale ani si zapamatovat, - i ono : co je pravda? - jež tak tajemně cize, tak vznešeně vyjímá se ve lživé věřivosti evangelií, - jako diamant na hnoji.

Ale brzo poznal Říman, s kým má činit. Houkl vztekle na žalobníky :

" Takového člověka, opovažujete se předvést přede mně jako velezrádce? Nevíte, že obžaloba vaše je urážkou císaře? Tvrdíte, že chlap tento je nebezpečný vládě císařově? Bohové!"

" Království mé není z toho světa!" pravil unyle Vykupitel," Velkomožný pane...."

" Mlč, ničemo! S takovým člověkem musím se obírat! Pryč!" velel Židům a zůstal s obžalovaným o samotě.

" Líbíš se mně poměrně, chlapíku!" řekl," jsi čilý, veselý, zdravý člověk, co povídáš, kecáš a směješ se tomu sám, - tisíckrát milejší je mně dareba tvého druhu než takový všelijaký bezkrevný babský prorok a blouznil. Co s tebou? Tvé zločiny měly by tě přivést na dvacet let do kriminálu, nepočítaje v to mrskání a jiné příjemnosti. Chtějí tvé ukřižování. Dle toho, cos kecal, dle zákona zasloužil bys je skoro."

" Velko možný pane, odpusťte mne! Všecko vrátím, poctivým člověkem se stanu, půjdu císarovi políbit nohy...."

" Velmi by jej těšilo. Ti chlapi židovští, co mně to narafičili! Vyhovím-li jim - stanu se směšný v očích všech rozumných lidí, - nevyhovím -li, vzbouří se trochu lid, budu osočován před Tiberi-

em - ale hloupost vše! De minimis non curat praetor. Nechám tě, navzdor farizeům, jen zmrskat!"
" Velkomožný pane, prosím, to ne! Mám z toho hrozný strach! Aspoň ne důtkami s drátěnými ostny, - aspoň jen březovou metlou, jakou jsem od bohorodičky dostával!"

Avšak nemohu se zde zabývat dějepisem církve Páně. Ještě jen tolik podotýkám, že hlavní snaha všech předáků hnutí směřovala k tomu, uvésti v zapomnění, že Syn boží byl zde na zemi lotrem a zloděj em..... Přirozeno..... Zdařilo se jim to úplně, takže dnes nikdo neví, co byl Mesiáš vskutku zač.... Dalo to mnoho práce, - ale genialitě Pavlově se to zdařilo. Již ke konci prvého století bylo málo těch, kteří tvrdili, že Krucifix byl lotříkem, - v druhém paltívala tvrzení o tom, i u Římanů, již za zlomyslnou pomluvu : nebot každému zdálo se nemožným, že by sprostý zloděj třeba mohl jen impušsem k hnutí tak mohutnému se stát. A když křesťanství získalo nadvládu - tu samozřejmo, že podobné hlasy úplně se ztišit musily, aby kouřem hranic uduseny nebyly. Ty jsi prvý člověk tohoto tisíciletí, který o Ježíši pravdu zvěděl, - a z úst myslím dosti víryhodných.....
Takový vznik mělo křesťanství; rozkošný vid? Ale nehroz se! Může věc tak bídná jako křesťanské náboženství čistý vznik mít? Naopak : Vznik tento je pořád čistší, než co z něho vyrostlo.
Ale nebylo a nebude větší ironie, hroznější komiky, než že obyčejný, vlastně neobyčejný špicbub, sprostý zlosyn a vyvrhel mohl dát jméno myšlenkovému směru, který lidstvo dodnes ovládá, že temto lump patřil donedávna za boha samého, pro viny lidstva smrt podstoupivšího, že tento podlý dareba platí i dnes za vzor všech ctností a svatostí, že vskutku velcí duchové vaší v bídné zbabělosti i unisono nazývají jej velkým, vznešeným duchem, - fuj! fuj na celé lidstvo! Zdá se to být neuvěřitelno, - ale kdo zná celou mizernost pokolení lidského - shledá hypothesu našeho autora za zcela pravděpodobnou! " - - -

Putování slepého hada za pravdou

Z pustého nebe zářilo nemilosrdně slunce jako olověný pamětní pomník, ozařovalo prérii na řece Zambezi, úzkou pěšinu, která ji protínala a po ní pochodující armádu černých mravenců, připravenou k boji.

Náhle první řady zakolísaly; zazněl polekaný křik a brzo se celé vojsko valilo zpět.

" Stát, stát!" řval polní maršálek, bázlivě ustupuje," Zbabělci bídní, buďte stateční!"

Nebylo to nic platné.

" Co se stalo?" koktal strhován proudem.

" Ó, Jasnosti , - velký had leží přes cestu a brání nám v pochodu!"

Polní maršálek zbledl jako cukr a vydal rychle rozkaz, aby celá armáda rychle a tiše ustoupila o několik kilometrů.

Když se tak stalo a had neprojevil ofensivní úmysly, svolala se velká válečná porada a na ní bylo usneseno vyslat k hadu parlamentáře.

S roztřesenýma nohama vrávoral Vyvolený zpět. Had ležel ještě stále nehybně na původním místě, barikáduje silnici do výšky domu. Kdyby se v neštastném parlamentáři nebyla zrodila myšlenka, že je možná mrtvý, byl by asi utekl hned, jak ho spatřil.

" Vaše Excelence," zvolal vyhaslým hlasem," smím vám co nejponíženeji položit jedinou otázku?" -

" Co ráčíte, můj pane?" odvětil had unaveným hlasem. Jeho laskavost a zemdlenost dodaly parlamentáři nové odvahy.

" Hleď, ať zmizíš, mizero!" zařval hromovým hlasem.

" Jak mám hledět, když jsem slepý?" zasténal had.

" Nepohybujeme se očima, nýbrž nohama, hovado! Pryč, vyzývám tě naposledy!"

" Jak se mám pohnout, když mne hlad a žízeň oloupily o všechnu sílu?"

" To je mi jedno,všivé prase.A kdo vlastně jsi? Ven s pravdou,okamžitě,nebo s tebou naše vojenské soudy udělají krátký proces!"
" Kdo jsem?Ó,byl bych vám vděčen,kdybyste mi to řekl.I Bohu,zdá se,jsem hádankou.....Jen vím jedno : že žiji jen proto,abych našel olověný měďák zemřelého Indiána Razapise.
Hledal jsem ho dlouho,až mi Merlím řekl,že se ho mohu zmocnit jen tehdy,jestliže získám bivaginální sliznici.
Pátral jsem po ní,dlouho,marně, - až mi jedna učená stará krysa zvěstovala,že ji naleznu jen tehdy,jestliže se seznámím s modrým psem a odkryji jeho vnitřnosti a tajemství.Ale i kdybych ho našel,jak mám poznat,že je modrý,když jsem naprosto slepý?Bylo mi slíbeno,že se do mých očí vrátí světlo,naleznu-li vše,co hledám;ale jak mohu nalézat,když nevidím?
Ó,ten zatrolený circulus vitiosus!Já třikrát nešťastný!Často pochybuji dokonce o svém zdravém lidském rozumu!" a velké slzy kanuly z jeho ubohých očí a svíjel se zoufalstvím jako had.
" Tvé vypravování nese znak lži na drzém čele!" zvolal mravenec,kterého to vše nikterak nedojalo.
" Naposledy : pryč z cesty,nebo klesneš protknut tisíci našich mečů!"
" Jak ne!" ozval se tu tenký ječivý,ale zřejmě na rozkazování zvyklý - hlas J.V. krále mravenců,jehož na počátku této historie nesli vojáci zadního voje na štítech těžce zpitého,z něhož však hluk a strach z hada brzy odvály mlhy opojení,takže se odvážil v doporodu vybraných válečníků za parlamentářem,až hada spatřil.
" Jak ne!Přikazuji,aby tomuto zasloužilému hadu bylo rychle poskytnuto jídlo a pití,ovšem pod podmínkou,že mně,králi všech králů,svěří historii o olověném měďáku,bivaginální sliznici a modrém psu!"
Králi tlouklo pod černými žebry humánní srdce. Konal mnohé dobré skutky - ovšem jen tehdy,když z nich měl prospěch;byl milosrdný,věda dobře,že milosrdenství bývá největší oporou trůnu.A nadto jej tenkrát více lákalo pohodlně naslouchat

v širokém stínu stébla trávy pohádce hada než pochodovat v sluněčním žáru. Byl přítelem múz a podporoval ve své říši vydatně všechna umění - ovšem jen tehdy, když vynášely jeho osobu. Vybaven takovými vlastnostmi, byl by nikdy neválčil, kdyby přitom nebyl také ctižádostivý a chtivý loupeží a vražd.

" Ó, velký králi!" zvolal had nadšeně," zachráníš-li mi jídlem a pitím život, pak ti nesvěřím jen pohádku o olověném mě-, chtěl jsem říci pamětním penízi a o modrém psu, nýbrž dám všecky své síly do tvých služeb!"

" přineste této nádherné osobě králíky nebo nějaká jiná zvířata a ze Zambezského moře džbán vody, kterou na znamení přízně vlastnoručně bohatě smísím s rumem!" rozkázal král a klesl do stínu květu pomněnky.

Pln obdivu prohlížel hada, ležícího dva metry před ním. Byl šest mětrů dlouhý a v průměru třicet centimetrů tlustý; král byl jen centimetr dlouhý a nedosáhl dvou milimetrů výšky. Čtenář nechť si představí, že před ním leží ve vzdálenosti asi dvou set kroků jitrnice, čnící sto padesát metrů vysoko k nebi a mající délku tří kilometrů - aby poznal, jak králi bylo.

Ale přitom se v možečku panovníkově přece jen hnula nejasná myšlenka, vyvolaná netvorovými závěrečnými slovy. A ta se zcela pomalu projasnovala a nabývala určitějších tvarů, klubajíc se jako kuře ze skořápky; ač byl králem, nechyběla mu přece jen zcela schopnost uvažovat.

A tak nakonec vyskočil a zvolal na své uctivě žasnoucí okolí :

" Tento had se musí stát nástrojem mých válečných plánů, mou novou, vše drtící zbraní!"

Oslněněn skvělostí nápadu, jakož i představou své příští velikosti, opět klesl.

" Ano," prošlo mu hlavou," je evidentní, že všechny nepřátelské armády budou okamžitě zničeny, jakmile se toto zvíře dá do mých služeb. Stačí, poplazí-li se toto nekonečno zvolna přes nepřátelské řady, - a nic nezůstane naživu! Je nezranitelné,

jeho jak křemen tvrdá, tlustá kůže je chrání před našimi strašnými kusadly. Ovšem - " a při té myšlence zbledl," mohlo by se též obrátit proti vojskům mým.... Avšak - za prvé proti mně se to neodváží - a pak - ó, boží prozřetelnosti, je slepé! .... Ano, nevidí, jak jsme malí, lehce mu můžeme nalhat, že jsme ohromní. A dotknout se nás také nemůže, poněvadž nemá prsty! Můžeme mu také předstírat, že máme strašné, neznámé zbraně. Všecko půjde! Ó, jaká jsem geniální hlava! Vymyslel jsem novou zbraň, zcela nový nástroj k vedení válek! Jen takové vynálezy vždy rozhodují o osudu národů. Stačí se vzpomenout na falangu, s níž Epameinondas dopomohl thebanským hlupákům k hegemonii, která později Alexandrovi vydobylá světovládu! Nebo na použití slonů v bitvách, a také lvů! Nebo na Žižkovy tábory, vozové hradby! A především na vynález Bertholda Schwarce!

Co je však toto vše proti mému vnuknutí. Eiffelova věž, která se převalí přes vojska! Ha bost! Desetkrát větší a mohutnější je tento had - a nadto je živý! A slepý! Bude slepým nástrojem mé velikosti! Stanu se Alexandrem Velikým, vládcem světa a jen vládce nebes bude nade mne! "

Přelétl zrakem krajinu. Na severu a na západě byla asi ve vzdálenosti sto metrů ohraničena velkou řekou Zambezi; co leželo za ní, nemohlo myopické mravenčí oko postihnout; proto se tato řeka zdála oceánem, tvořícím konec světa. Na východě a na jihu se táhla tak ve vzdálenosti čtvrt kilometru řada kupek všekazů, sedm až osm metrů vysokých, které milimerovému králi připadaly právě tak vysoké jako himalájské hory člověku; tam se podle názorů formiconů dotýkala země nebes a tvořila tak hranici světa.

Mezi těmito pahorky a Zambezským mořem se rozprostírala trvanatá plán, z níž vyčnívalo jedině asi dvacet mraveništ. Patnáct dosahovalo výšky takových čtyřiceti až šedesáti centimetrů, ostatní byly jen jeden až půldruhého centimetru vysoké.

" Tyto nekonečné kraje, tento orbis terrarum bude patřit mně, mně jedinému, " zašeptalo J.V. zpito pří-

štími vítezstvími, slávou a rumem." Všechny tyto státy se budou svíjet pod mou mohutnou patou, jejich vojska budou vojsky mými, všechny jejich ženy budou mými děvkami; nesmírná bohatství v jejich sýpkách - jejich dojnice - jejich vajíčka, - z jejich nejvznešenějšího potomstva si vychovám otroky....Nejen státečky černých mravenců, - ale také oněch pět velmocí mohutných žlutých lupičů, o jejichž podmanění se mi ani nezdálo a jejich ~~xx~~ císarové na mne shlížejí jako anglický král na knížete Dahomejců, ha! - také je rozdrtím a jejich nenávidění tyranové mi budou lízat řit, než budou krutě popraveni.....Já, Já nade vším, nade vším ve světě, Já, Alexandros mravenců!"

Cítil nutkání vybít svou exaltaci siláckým činem.

" Přivažte toho psa parlamentáře!" zařval náhle," " Nechť je ihned pro své neuctivé chování k vznešenému hadu rozčtvrcen a taktéž jeho ženy a děti a jeho otec a matka, stejně jako jeho otroci, jeho dojnice a všichni, kteří se v tomto roce s ním stýkali!"

Naříkající nešťastník byl odvlečen. Současně přinášeli válečníci králi dva živé králíky a plný džbán vody. Avšak to již patří do části druhé.

Část druhá

Milý, hloupý čtenáři, nesměj se mravenčímu Alexamdrovi, nýbrž uvědom si : i Alexandros z Makedonie, Napoleon atd bývají zváni vládci světa, ty sám jsi je možná jako papoušek již často tak titulovat. Inu, co je ~~xxxxxx~~ svět? Souhrn všeho existujícího. / ..... /Takzvaný "vesmír" je probabilně jen mizivě malou částí světa : Není těžko si představit jsoucno bez prostoru. Naše planeta je molekulí ve "vesmíru". Ale ani tuto molekulu neovládli tito conquerants, nýbrž jen její nepatrnou část. Ale jaké to mluvím hlouposti! Vládli například větrům, sopkám, podnebí, mouchám, bacilům etc. svých příštích říší? Jen pár mizerným milio-

ním lidí! Ale co třeštím! Některých jejich rozkazů se aspoň zčásti jakž takž uposlechlo, jinak jednal každý téměř ve všem jak chtěl. A nadto : každý jejich člověk jakési sám těmto světovládcům vládl. Dobře volené slovo kteréhokoli služebníka stačilo, aby jim otrávilo náladu na hodiny; jejich život byl závislý na okamžitém rozpoložení každého holiče; ba zaštěknutí pinčlíka, štípnutí štěnice nutilo tyto podmanitele všeho k jednání, které jim bylo stejně nepříjemné jako otrokům jejich - práce. Tvrzení, že " vládci" jsou nejžalostnější otroci národů, jímž vládnou, je stejně pravdivé jako soud, že železnice jezdí po lidech a ne obráceně - -

A teď dostaneš konečně své králíky - dva krásné, živé králíky. Živé, ne mrtvé! Böhler míní, že bych se zabýval požíračem zdechlin? Za toto crimen laesae majestatis má pykat ještě na kříži, jen co ho chytnu!

A vlastnoručně vložil třesoucíse zvířátko do otevřené tlamy. Had jej rychle spolkl, načež mu král vnutil k ještě rum. Pak došlo na druhého králíka. Uprostřed hadího těla se vytvořila ohromná boule.

Těžce a chrčivě dýchal Leviathan - avšak jeho duše byla lehčí a jasnější, tím spíše, že alkohol již začal blahodárně působit. Cítil, že nebezpečí smrti je zažehnáno, - stál zase pevně v nohou a v jeho oku zazářil záblesk oné hrdinné odvahy, která dříve nebo později zvítězí nad odporem tupého světa. Pozvedl hlavu a nesmírná hmota jeho těla se poprvé s nevylíčitelně strašlivým hromobitím pohybovala vpřed, velmi pomalu, avšak pro mravenčí oči mnohem rychleji než nejmodernější express.

Zděšeně uskočil král stranou, - živá hora se valila těsně kolem něho a těžce zpité Veličenstvo se dalo na útěk.

Ale had se brzy zase uklidnil a král klesl k zemi :

" Co nejpřísněji ti zakazuji, aby ses napříště pohnul bez mého svolení," zachroptěl.

" Velmi těžká podmínka, Vaše Veličenstvo!" odpověděl had čile, avšak přece jen pod vlivem alkoholu?" chceš-li na tom trvat, o králi mravenců, jež dosahují velikosti krav, pak se můžeme beze všeho rozloučit, - trala - laaa, la la trala lala lal.
" Jak splníš svůj slib, padouchu?" zařval král," odvolej nebo tě kusadla mých válečníků ve mžiku zatomisují."
" Malé Veličenstvo," odpověděl had klidně," nezapírám, že se národ mravenčí vyznačuje zvláštními dary ducha - ale pomni, že ani had nikdy nebyl symbolem hlouposti.....Vím, že ani goliáši mezi vámi nejsou větší než hlavička zápalky, - váš hlas mi to říká, a říká to zvířeti nad jiné zkušenému!"
" To je fatální omyl!" zaúpěl král zničeně....." Je pravda, že máme relativně slabý hlas, - jen v tom se k nám příroda zachovala macešsky. Ale věz, že například i Bismarck, tělem jak duchem obr, měl jen slabý, tenký, směšný, téměř ženský hlásek - "
" Silnější však zřejmě byl než hlásek mravenčí. A přitom Bismarck nebyl veliký jak kráva! Tra la la."
" Kdybych byl jako hlavička zápalky, jak bych ti mohl přinást dva veliké králíky a těžký pětilitrový džbán?"
" Ale mohl, poněvadž tu žijeme, tvoříme, básníme a pachtíme se v Absurdii, - a nejen tu, nýbrž, jak se mi zdá, všude! Avšak hrajme s otevřenými kartami, ty můj právě tak malý jako vtipný Alexandře! Uhádl jsem, že si mě chceš vydržovat a krmit pro dobytí světa, - a já jsem teď tak jako dřív ochoten ti k tomu dopomoci; avšak jen za podmínky, že se mnou budeš zacházet obstojně a nikoli povýšeně, přinejměnším tak, jako bychom si byli rovni. Vím, že jediný můj neopatrný pohyb by mohl zničit celé tvé vojsko, a uznávám proto oprávněnost tvého požadavku, - ne však způsob, jak ji mi jej kladeš. A navrhuji : Během příštího roku se budu neustále zdržovat přibližně padesát mravenčích kilometrů od tvého státu, ale tam budu mít úplnou volnost pohybu. Budeš-li mě potřebovat jako válečného stroje, pak stačí, když mi dáš lidskou

tubou - kterou si obstaráš stejně lehce jako džbán na vodu - znamení, a ve třech minutách budu u tebe a podřídím se přesně tvým příkazům. Jsi srozuměn velký králi?"
" Hm - hm - to, co říkáš, je vlastně moudré, pane z Hadů - ačkoliv jsem - absolutně - ještě nepřiznal, že jsem malý..... No - prozatím tedy dobře - dobře -" zamumlal již téměř ze spánku," ostatní - zítra - - a teď - jsem hovado, když se ožeru - vypravuj mi svou pohádku - - o tom - jak se jmenuje? vibaginální - modrém - olověném měďáku, abych lehce usnul - ty hovado - promiň - hrabě z Hovad - když jsem ožralý jsem hovado - "
" Vandrovali drátenící, vod prenčína po silnici!" začal had místo vypravování zpívat. -
" Kuš - vypravuj - nařizuji - král králů - o olověném měďáku - co je to za blbost - jak může být olověný, když je z mědi, ty blboune?"
" Jak? Chachacha! To, zdá se, je veliké mystérium, králíčku! Původně, pravda, se nazýval pamětním penízem indiána Razapise. Hledal jsem jej sto, tři sta - tři tisíce let - marně! Je známo, že nic nerozzuří člověka tak jako dlouhé, marné hledání, byť i jen knoflíčku od košile, že se člověk z ničeho tak lehce nepomine na rozumu, nezblázní jako z ohromného vzteku. A tak se jednou, když jsem se právě zase zmítal s zuřivostí a brečel : Ó, zatroleně zpropadený olověný pamětní peníz! stalo, že jsem - že něco ze mne náhle vzkřiklo : ten zpropadený olověný měďák!! A hle, zmocnilo se mne podivné ulehčení, ba hrůza, pocit, jako by zaduněly první železné kroky něčeho velikého.... Pak samozřejmě přišlo vystřízlivění a smích - ale i na tom smíchu bylo cosi vzneseného, jako cinkot božích mečů.... A později se mi olověný měďák pletl stále a stále nechtěně do řeči, volens nolens jsem ta slova znova a znova opakoval, byl jsem jimi posedlý, had se stal olověným měďákem a měďák hadem. Přemýšlel jsem mnoho o smyslu té věci, - a časem jsem si řekl :
" Cílem a smyslem tvého života je nalézt olověný měďák. Avšak příliš hluboko v tobě tkví pocit, že žiješ něčemu navýsost vzneseném. Může tím však být onen olověný měďák, i kdyby na něm byly zapsány pravdy nejdůležitější? Ne a nikdy!"

Předmět smyslový, concretum, nemůže být nikdy něčím vysokým; a všechno poučení, za které vděčíme četbě, je čímsi žalostným a smrdutým.....Ha! při tisíce let jsem hledal, já slepý! - a nejen na oči slepý! - pravdu ve vnějším světě, v " empirické skutečnosti ", ve vědě, v materialismu, mónismu, pantheismu. Vše stejný prd! - Nehledal jsem ji však ve svém nejskrytějším nitru, v bludištích abstraktní myšlenky a v nejhlubší svátosti srdce.

Ona vteřina, ve které se mě zmocnil mystický děs, byla prvním rozedněním po nekonečné noci bloudění....Byla jím však opravdu? Je možno, aby " olověný měďák " byl znamením Velkého dne? Je to contradictio in adjecto sive hloupost; já však hledám pravdu : může být pravda v hloupostiX?..... Má odvaha opět poklesla....Avšak - - avšak - co jsem chtěl říci? Hloupnu - ba teď bude řeč o bivaginální sliznici, - ale jak na to? Myšlení se mi stává tak obtížným a přitom tak snadným! Všechny myšlenky září jemně a čarovně jako nikdy předtím, - cudná vilnost se plíží jako krásná nymfa, provázená sladce smtřícími omamný parami z modrých podzemních jeskyň, kde spala od prvního dne mého života až dodnes zakleta. -Vše ve mně se koupalo v sladkém moři krásy a oblétává mě, vše nazájem se bez ustání laská, objímá, splývá, rozchází - krev tepnou zní, myšlenky k tanci jdou - v děsivém sálání, vpřed kroky, jež neuhnou a hraneční-ky rvou, dech vzpoury odvážný - Kruci prdel! Jak ty rýmy samy znějí, ke mně spějí, z hrdla drže uhánějí - pryč ode mne! Nechci vás, vás, ženský směšnou holotu!

A nejen rýmy, i tóny na mne dotírají ze všech stran. Živá zvířátka melodií, tlustě obrněna nejkomplikovanějšími harmoniemi, mě obklíčují, dusí, hrozí mě zadávit - kam prchnout před tou ohavnou zápla-vou krásna? Šepot větru, zpěv travin, mé syčení, hrčení válečných vozů, řev dojnic - vše, jak zjišťuji s údivem, je dokonalou symfonií, která nezadá hudbě Wagnerově, Straussově, Böhlerově - a začínám chápat, že takzvaná hudba jest jen hudbou snadno srozumitelnou. Vše, vše je hudbou - a nejen všecky zvuky, nýbrž i všechny barvy a vůně,

zvířata a ideje.....a hudbou je Vše.Svět,Bůh není ničím jiným než hudbou.....

Náhle ticho.Strašidelně se někam ztratila hudba Všeho.....Jen tenká zvuková kaskáda prýští z hloubky - nevýslovně sladká a něžná a pohádkově krásná.Každý tón je roztomilým strašidýlkem - skupinkou růžových arielů,vynořujících se z růžového oparu hlubin,objímajících,obskakujících, líbajících se,slastně spolu zmírajících.Kolem nich rajská krajina,pohádkové stromy,ohromné,zářící,tvářím podobné květy, - démantové skály v pozadí,obepínané,věnčené zlatými hady kataraktů, - - obrovité,ne oslnivé,na Vše se laskvě usmívající,Všemu se vysmívající slunce mezi růžovými mráčky,na nebi spolu laškujícími,mazlícími se, způsobně souložícími, - a rozumím : rozkošní,právě na zemi zhynulí skřítkové jsou to,kteří v nebi pokračují ve svých hrách - do věčnosti.... Ó,celá ta krása,již vidím - - - ano!vidím ji opravdu!Vidoucím se stal slepý had,jak králíček prorokoval,když jsem pil moč ohnivého draka!

Jak ostře,tak skutečně vše vidím, - není to pouhé fantasma, - více : je to fantasma,ale tak silné,že se stává smyslovou percepcí, - smyslové vjemy jsou jen přemocnou fantasií,fantasie je pouze slabé,mátožné smyslové vnímání,embryo smyslových vjemů, - viditelný svět vznikl jen silou ducha.Vidoucím byl vždy slepý had,od věčnosti,potencovaně stále v sobě mesl celou pohádkovou růži kosmu!Jen proto zhasl jeho zrak,že se duch jeho heroicky odvrátil od všeho vnějškového,že se prohrabal temnotami myšlenkového světa, - avšak z těchto temnost dneška vznikne jednou nový vesmír, jehož zář bude ve srovnání se světlen Siria asi taková jako paprsky slunce ve srovnání s paprsky měsíce.....

Jak,rozplývá se již svět viditelna?Sečkej ještě!nebo - ne!proměn se opět ve svět slyšitelna,v hudbu,ve svou božskou podstatu!Vše se rozplývá,- - vše se však stále více zjasnuje - zjasnuje - nesnesitelná zář,vycházející jakoby z vnitřností slunce, - uniformní,amorfní zář,líbezná,usmrcující zář - svatá - přesvatá - nepopsatelná - věčná zář - božská Zář - Vše - - A v této Září je pods-

tata bytí - je rozluštění tajemství jsoucna.....
Ale což jsem předtím neřekl,necítil,nevěděl,že podstatou Všeho - je hudba?Kde je tedy pravda? Ech,obojí je pravda,i když jde o rozpor,nebot svět je olověný měďák!"
Až dosud lihovina znásobovala hadovu moudrost, jako předtím královu.Ten ostatně již dávno usnul a byl ihned svou gardou co nejrychleji odnesen z příšerné blízkosti Leviathana pět kolimětrů daleko do středu svého vojska,do náruče netrpělivě jej očekávající choti - - -

odtud píše F.Bőhler

Slunce však se již dotýkalo Zambezského moře a jeho poslední bledočervené paprsky se odrážely od bronzového pancíře hada.
" Pročpak asi Klíma nepsal dál o tom,kam mě má zpitá duše teď žene?" meditoval.Avšak jako blesk mu proletěla hlavou nová myšlenka: Vše - hudba, kterou jsem slyšel - Vše-záře,která vyvstala před mou duší - bylo to skutečné jádro jsoucna?Ha! Co mi jasná hvězda v mém nejskrytějším nitru jásá v ústrety?Co vše-hudba - co Vše-záře - vše alkohol! To je jediné řešení!A to poznávám teprve dnes! Při tisíce let lezl jsem zbytečně po této tupé nestoudné zemi.Teprve dnes znám svůj cíl.
Ano!pomohu tomu králíčkovi - má si svůj svět opanovat - nechť teče krev proudem!A až nakonec uvidí,co získal - co groteskně strašného stvořil - co přijít musí a přijde - pak se budu smát - smát - všemu!Nebot jedině já byl moudrý - nahromadím si teď tolik alkoholu,aby mi vystačil při každodenní ožralosti až do konce světové války!!"

odtud zase píče L.Klíma

A v bujnosti vyvolané rumem se had na okamžil prudce pohnul směrem k mravenčímu bivaku.Dobře, že král se svou avangardou již předtím ustoupil. Těsně před předními řadami vojska se náhle jako blesk zjevila hadí hlava.....Dobře,že se pak je-

ho alkoholická bujnost vybíjela jiným směrem - směrem k Zambezi.....

Za pět vteřin byl padesát kilometrů daleko od mravenců, - tam se pln rozkoše svíjel v kruzích, ničě cizí vlastnictví a zpívaje :

" Když se trochu podnapili, z kvelblíku je vyhodili - "

Tišším a tišším se stával, nepřirozenějším a nepřirozenějším, až zhasl náramně žalostně - progénia, jakým byl had. Do říše snu - smrti - věčnosti se plížila zpitá duše slepého hada.....

Slunce zhaslo syčíc a prskajíc v Zambezském moři. Zvuky z věží dalekého mravenčího města nesly se vznešeně k nebi. Muezzini se z nich modlili k zambezskému Poseidonu, aby u svého velkého krbu vysušil uhaslé slunce, aby je nezapomněl zítra ráno zapálit nad pahorky všekazů.....A věřící se břichem vrhali do bláta a vzývali svého Pánaboha - mravence velikosti slona - který se svými šesti nohami králuje k ne hvězdách Jižního kříže, věčně nečinný, v pocitu své mravenčí povznešenosti nade vším, - mysle jen na jedno : aby mravenčí společnosti sloučil, aby jí pomohl, poněvadž jen jí existuje a ona jím. / to, co zde psáno, budiž ožralému hadu - Klímovi, odpuštěno /Modlili se k němu děkujíce mu, že v právě uplynulý den žádný nosorožec nezašlápl jejich město a že se nepřihodila ani jiná podobná elementární katastrofa, že mravenečník, tato nejpříšernější nestvůra, tento vtělený Eblis, tento odvěký nepřítel, je nenavštívil, slibujíce mu, že zůstanou jeho věčnými služebníky a že budou milovat své bližní jako sami sebe - začeš na něm žádali, aby jim pomohl zničit všechna nepřátelská vojska, rozmetat jejich města, podrobit si všechny národy a zotročit jejich mládež a uloupit jejich vajíčka a dojnice.

Nad mrtvolou slunce se vytvořily ohromné, nádherné červánky, ne nepodobné klenutí hrobu a stávaly se stále zářivějšími, krvavějšími, příšernějšími a pekelnějšími - mezi mravenci nebylo pamětníka takového nebeského požáru, který měnil i zem v rudou příšeru, jako by se byla všechna krev, proudící náhle těly, vylila na povrch.

Žádný div!Nebe zvěstovalo obezřele největší krveprolití a takové otřesy světa,jak je dosud historie neznala.Jejich sémě dnes vzklíčilo v králově hlavě.....Ale - i hovno jednou přestane kouřit - klamný oheň tam nahoře časem slábl,stával se bledším,chudším,šedivějším,až nakonec tam, kde plameny dobývaly nebes,zbyl jen mizerný popel.

Líživá,dusící tma se snesla na zem jako balvan a s ní její bratr,hnilobně,mrtvolně zapáchající ticho.Šplouchání vzdálených vln Zambezi doléhalo až k mravenčím hejnům a s ním chladné vůně zambezských bažin.

Z bezprostřední blízkosti se ozývalo lví zahřmění,které dalo ztuhnout údům všech živoucích bytostí v mrtvý kámen : avšak sluchový aparát mravenců nebyl s to přijmout tu zvukovou příšeru;minula jej,a tak jen temným tajemným pocitem úzkosti,která se náhle pohnula ve vnitřnostech jejich duše,vnímali onu ohromující událost.Pomalu,bázlivě,opatrně se na nebi objevovaly komické hvězdičky,každou chvilku zhasínající, - jako myšlenky v hlavě člověka lenošícího,snícího a umírajícího, - malé,velké hvězdičky - myšlenky v duté lebce božího dobytka,bludičky v bažině všehomíra,nesčetná,šílená očička,vykukující z blázince světa. -

K ženici mluví .

dryáda

V poduškách zoře usíná noc; a s ní dcera Noci a stvůra - nestvůra Snu.

Drahá moje Luna zmírá, klesající; ó, jak ji milovanou nenávidím! Příšerně velí se výše a výše zlé slunce - vrah můj milovaný!

Pomalounku letí růžové obludy mlh nad zelenými stráněmi. Prokletá zeleň stromů, jejichž vědomím, vyjasněným a šíleným, jsem od věků, zaklatá k nim, přikletá, přiklátá, prokletá! Proklety mlhy! Létáte - - a já tu ležím, olověná a usínám a umírám.

Ó, vy lidé, z nichž jsem kletbou povstala - zmetek váš - vy zmetkové mne! Jediný z vás, vteřiny otroků, nepochopil dosud, že usnutí je smrt....

Nevidíte mne, leda, když spíte nebo zpití chodíte. Jako mlžnou mátohu zříte mne pak. A já vás, vy " skuteční", jako hnusný, žlutě hnědý, smrdutý dým. Ale sebe vidím a cítím jako přehmotné, přetěžké tělo - kládu. Sen jsem jen, ale stokrát tíživější, než onen byl, jenž jsem před věky snila, za bdění x jej považujíc : že jsem lidskou ženou v chýši uprostřed lesa, dřevorubkyní, lesa vražednicí. Strašidlem nesčetných mých obětí stala se duše má, jako duše všech vrahů : o lesních snem, o dříví šíleně ohyzdným, šílené monotónním, nekončícím snem! Blažený stromy, které dřívím jen jsou, nevědouce, že jím jsou! Blažený slepý vesmír! Ale já, třikrát, čtyřikrát neštastna! Vidoucí, ale přetěmně jen! Poloslepa! Polodříví, poločlověk; polosen a bdění půl; netopýr a skřivan, soumraku soumrak; hybridum, amfidum, androgyn, zmetek světa - prokletý!..... Jakou ďábelskou hrou stalo se, že duše tak ohyzdněná oděla se krásným, podvodným tělem?....- Spi, duše má, mři! - Ach - - Co to? Stříbrné kapky, sladce žíznivě zvonící, mihotají se kol. Jsou to slz-

y mé?Jako mech rosou mokrá je jimi tvář má ubohá.....

Ach,nejsou to slzy,vždyť to jitřní vyzvánění z dědiny tam pod stráněmi;umírráček můj....;ztluměně jen zaléhají sem ty lesklé,andělské hlásky : sta a sta ptačích šveholů,mých písní pohřebních,rozkvétají v lesích koldokol,husté jejich spletivo tvoří les v lese : jen stěží prodírají se jím ty něžné zpěvy stříbrné,jako pralesem bílé,tiché paprsky slunce,mihotavě,mizivě po mechu tančící jak dětští elfové....

Ó,mihotejte se dál,stříbrné krůpěje tónů,zpívejte,andílkové,ó vy sladce cingilingi!Vznášejte se výše a výše tam k červánku jako dým obětní.

Ó!Co jsem to uzřela!Pojednou vystoupila z něho jako zjevení Denice,stále ještě zářná,jako diamant právě vzplanuvší!.....

Rázem rozlévá se ve mně blaho,jako vždy,když Tě náhle uzřím,stříbrná kapko nebes,zlatý tóne jejich!Ty paradoxní,zázračná hvězdo,královno krás.Ty hvězdo moje!

Sladká fluida řinou se stále z blažených elfů a sylf,Tvých jediných obyvatel,na hladině zlatého,oblačného moře,úplně Tě zalévajícího,tančících,létajících a léčí okamžitě chorou nečistou duši pozemštana,sotva okem do ní vtekou!

Ty jediná,veselá ze všech hvězd!Úsměve nocí a její Překonání!

Slavíku černých nebeských sadů!Světelný skřivánku noční!

Ty večer : nad obzorem sluncem zapomenutý kousek jeho ohně!Skutečné,ne měsíčně mrtvolné slunečko nocí!Tajemný krystale,zrcadlící nám nepřítomného,neviditelného Hélia,darující nám jej i v nocí!Upomínko naň,čarovnější než on sám!Podobizno mrtvého miláčka!Magicky třpytný duchu jeho,milence v nocí se zjevující!

Ty ráno : hořící růže před se v pozdrav vržená Jím,z mrtvých vítězně vstávajícím!Signálová raketo blížící se vždy vítězné armády Světla!Vítězná světla Rekyně,samojediná,uprostřed nejhlubší ještě tmy,beze strachu a beze studu o Něm zpí-

vající! Nehybná mezi všemi hvězdami, mihotavými, v-
ěčně zhasínajícími!.....Ty holubice Noemova! -
Odlétáš mi více a více do hloubi tůně nebeské,
mocněji a mocněji žhnoucí. Ó, prodlí ještě! Počkej!
Nemiz! Počkej, ať zmizíme spolu - Milenko má jedi-
ná! Moje spáso, má lásko a naději a víro! Ty - Sest-
ro má! Ty já zjasněná! Ty budoucnosti má!
Děvo nebeská, klidným ohněm oděná! V září proměn-
ěné políbení Dne a Noci! Démantové objetí jejich!
Slavné Smíření rozporů všech! Ty - pravé Vítězství
a Hro!
Sluncem lehko být, lehko být Nocí; nejtěžší Tebou
je býti. Nepoznali lidé Tebe - neznají mne -
- nevědí, že všechno je Vše a nocí den a dnem
noc.*
A to vím já, člověk a stromů paradoxní, divý sen.
A to víš Ty, má jediná, spřízněná duše, Sestro má
od věčnosti, Matko má tam na výsostech -
- Ty, podobizno moje. Mne Jediné, zkrášlená; Mne
v černém krystalu nebe Tebou se zrcadlící! Ty mé
Já tam, v Září již teď proměněné, jako promění se
v ní jednou v černých dálkách Věčnosti. Skryla j-
si se za červánek. - Ó, odpust! Jako on rdím se stu-
dem. Já, blátivé země plž, já, nejohavnější snů jejích,
já vřed země, která sama jest jen vředem vesmíru,
jenž sám jest jen vředem Všeho, já, nejnižší, zne-
uctěná trestanka na zemi, této éterem plující ga-
leji, v tomto Ostrovu Zatracenců - já za Tebe ne-
jdrzeji jsem se považovala, Ty Ostrove Blažených a
Osvobozených, Ty, diamante éterný! - Ale Ty, hvězdo,
po které šlapu, jejíž pravé jméno je Bláto : vše,
co po tobě šlape i léta nad tebou, prokleto je
do atomů svých. I Sen, Velký Lékař, stal se na tob-
ě Rdousitelem dusí. Kdo tu poněkud spokojen, slep
je od narození. Kdo tu prozří, zhyne okamžitě. Tě-
žké je bdění v tomto močálu. Těžší hrůzný, nejhrůzn-
ější tohoto močálu sen. Peklem se zove.
Jen cípky jeho znají lidé, horda otrocká, která
dosud ani nepočala kouti plány, jak uniknout z O-
strova Vyvržen ců. Já znám jej celý; nebot jsem jím
a jeho šílenstvím pekelným. Nevidí lidé nás nymf-
y, protože zešíleli by nad Děsem naším. Nevidí člo-
věk, protože nechce vidět; nechce, protože nesmí; a

nesmí,protože - nechce.....

Královno Nebes, - Ty nejsi bláto a hlína,jen žár a slunečně zlatá aureola Tvá. Ty jen Pravý jsi,Zlatý a Svatý Sen a Veselost Věčná.Zlatými svatými sny jen jsou Nymfy,Tebe obletující,líbající,bez těžkých příklepů hlíny na udech duše.

Ó,kdy,kdy budu bydlit na Tobě,v přívětivé blízkosti slunce?Pak teprve budu šťastna....

Oh - - oh,kde jsi?Ó,nech se ještě uzřít!Přislib to bude,že aspoň jednou,vysvobozena z tohoto blátivého podsvětí spočinu v Tobě,má Krásopaní, Láskypaní,Světlapaní!

Kde jsi?Ha,obludné slunce roztříštilo právě nad obzorem své smrtící šípy!Umírám v jejich dešti.....A přece - přece -

Všem bohům sláva!Vidím Tě opět!Jako přelud,a přece jasně!

Ó,duše má,co chceš ještě víc?....Není temnoty, není samoty,když Ty nade mnou hoříš,Paraklite věčný!Usmála jsi se na mne,úsměvem odpouštějícím a k Sobě zvoucím : a ve všech smrtících vidět budu úsměv ten,pohled Tvůj na rozloučenou.Nevidím Tě už - a nevidím - své nohy - své ruce - ni slunce - noc - smrt - Znovuzrození - Záře Věčná.

Bouře

se

přehnala

Bouře se přehnala přes lesy a mezi protrženými mračny objevovalo se již intensivní zlato.
Edgard s Livií skryli se v jeskyni před spoustou vod, které chrlilo nebe. Šaty měli promáčeny.
" Tak nesmíš býti, milenko drahá, roznemohla by ses!" hovořil uzkostlivě." Ale co činit? Domů musíš jíti celou hodinu, je to příliš dlouho v tak promáčených šatech. Jen kdybych měl něco suchého na tebe...."
Edgar nevěděl si rady.
" Nejsi náchylna k nastuzení, Livio?" tázal se po chvíli.
" Jsem velice, drahoušku!" jektala Livie zuby.
Teď rozeznal, Edgarův na šero již navyklý zrak, v jednom koutě jeskyně značnou hromadu navátého sem, patrně suchého listí.....
" Nutno něco učiniti!....víš co Livio? - drahoušku, je to divné, ale co jiného zbývá? Vidíš tamto ono suché listí? Svleč své mokré šaty a ulehni do listí toho a přikryj se jím. Jen co se aspoň trochu opět zahřeješ!.....Déšť již ustává, za nedlouho vysvitne slunce, snad se tvé tenké šaty ještě usuší.....Vid, že to k učiníš? Mám strach o tebe..."
Livia byla v rozpacích.....Návrh byl vskutku dobrý - bála se velice nastuzení, ale což kdyby ji zde někdo překvapil?
" Nevím..." řekla, čevenajíc se." Bojím se a stydím."
" Zatím, co se budeš svlékat, vyjdu ven, Za žádnou cenu nesmí se stát, aby sem někdo vstoupil. Neboj se, prosím tebe, milenko drahá."
Zima zalomcovala prudce Livií.
" Tedy ano," řekla se zarděním nesměle.
A Edgar vyplížil se ihned z jeskyně. Déšť již

zcela ustal,ale divoké bystřiny hučely ještě strání.Na západě objevil se modrý pruh - důkaz,že zanedlouho vysvitne k západu se sklánějící slunce,bylo pět hodin.

Nad jeskyní byl skalní výstupek,na němž rostl zcela již suchý strom.Kolem nebylo jiných stromů.

" Můžeš již přijít,Edgare!" ozval se zevnitř hlas.

Edgar uposlechl.....Z počátku nerozeznal ničeho, teprve po chvíli zabělela se před jeho zrakem v koutě hlavinka Livie.....

" Venku začíná již slunce svítit,pověsím tvé šaty na příhodné místo,viď drahá?"

" Nevím.....,ale učiň,jak myslíš," ozval se milý hlas.

Edgar uchopil zelenavou sukýnku a blůzu,běloun-ké kalhotky i košilku a spěchal s nimi na skalní výstupek. Tam rozvěsil je,vyždímav je předtím,na suché větve;slunce v tom vysvitlo a opřelo se silným dosud jižním žárem do teplé látky.Edgar se vrátil do jeskyně,ale nemohl odolat,aby každý z kusů obleku nepolíbil.....

Byl otužilý proti zimě a vlhku a nebyl choulostivý.Přesto se chvěl silně,vrátiv se k milence,ač snažil se ze vší síly zakrýt to,ale Livia to zpozorovala.

" Miláčku drahý,chvěješ se . roznemůžeš se jistě!" řekla mu spěšně a úzkostlivě,

" Jsem otužilý,milenko má,nic se mě nestane a nevadí mě to nikterak...."

" O ne!Mám strach o tebe!A jak dlouho máš domů.A je tak chladno nyní.Nesmíš v těch šatech zůstat, miláčku ne!"

" Nuže s tvým dovolením je odložím,má Livio," řekl Edgar po několika vteřinách,uznávaje,že dnes by se jinak zcela jistě nastudil.....A rychle odložil všechen šat.Livia otočila se přitom k Edgarovi zády,ale zašilhala pod svým levým ramenem skulinou mezi listy po nahém,svalnatém a jemně řezaném těle Edgarově.....

Tento usedl na balvan,chvěje se dosud.Livia to dobře viděla a mřela stále o zdraví svého miláčka.....

" Drahoušku můj," řekla pomalu a nesměle," je ti ještě pořád zima,vid?"
" Není,již ,milenko," odvětil Edgar drkotaje při tom zuby.....
" Ale nelži,Edgare,vždyť to vím,vždyť je zde tak chladno....""
" Není to tak zlé,za chvíli se zahřeju,"
" Nezahřeješ se zde,ne!Já bych v....věděla...ale nevím.....snad bys se mohl....ale zahřáti," a Livie zmlkla.

Podotýkám vzhledem na některé nečisté čtenáře, že Livii nutkal nyní jen strach o zdraví mladého muže - a ne snad jiné úmysly.....

Edgar se dovtípil i pochopil v jak nepříjemné situaci octla se dívka,obávající se o milence a zároveň upadnuvší při tom v konflikt se studem.... Hromada listí byla malá pro dvě různé lože.
" Dovolila bys snad,má drahá milenko,abych k tobě přilehl?" otázal se tónem,z něhož se zdálo,že nepochopil dosud,co Livia mínila.
" Ano," zašeptala Livia,rudá jako růže.
" Ale nedovoluji si," pokračoval Edgar částečně líčenou,částečně pravdivou rozpačitostí.....Ale abychom však pravdu řekli,nebyl naprosto proti myšlence Liviině.
" Jen pojď,chci to!Vím,že....ale onemocněl bys -- zcela jistě...." zajíkala se Livia.
" Nuže, drahoušku,dovolíš-li," Edgar ulehl vedle Livie a přikryl se listím.

Livia teď se k němu obrátila....

Leželi blízko sebe,skoro se dotýkajíce....Ale mezi nimi byla vrstvička listí.Zahleděli na sebe vroucně a hluboko v zraky a mimoděk a současně nahnuli své rty k sobě....

Ruce jejich se našly.A pak se těla jejich k sobě přitiskla.A jeden polibek stíhal druhý,ruce jejich se prudce tiskly.Byli v opojení,jež zapomíná na všecko....Žžíravý oheň,jenž plál jejich těly,šlehal jim z očí.

Vzhledem k vášnivému tomuto nepokoji obou těl je přirozeno,že ruce jejich bloudily sem a tam a brzo odklidily vrstvu listí dělící těla,přírodou určená,aby se spojila.Přilnulo k sobě těsně,vysí-

lajíce vzájemně do sebe teplo.....
A ruka jeho objala pas její a ruka její objala pas jeho....Pro obě šťastné duše zmizel kamsi čas.....A spojili se i svými těly úplně jedno....

A dosud leželi těsně vedle sebe.Ústa jejich dotýkala se stále a tiše navzájem v ustavičném políbení....
V tom trhla s sebou Livia,procitnuvších náhle ze své extáze..
" Bojím se velice! Kdyby nás zde někdo překvapil?" zděšeně se zeptala svého milence.
I Edgar sebou trhl.
" Máš pravdu drahá,sem sice sotva kdo přijde,ale máme již čas.Přinesu ti tvůj oblek."
Postaviš se,jal se oblékati.Ale sotva uchopil svou košili,zazněl venku silný šelest.....
A hned na to mužské bručení.
" Proboha,Edgare,to je bratr Ippolite,schovej se sem opět," zašeptala zděšeně Livia.
Edgar mžikem uposlechl a přikryl sebe i Liviinu tvář listím.A v tom již lezla otvorem dovnitř mužská postava s promoklým oděvem.....
Milenci tajili dech.Livia chvěla se strachem. I Edgarovi nebylo volno.Každý uzná,že jejich postavení bylo dosti choulostivé.....
" Čest,aby vzal toho prašivého,jedookého velblouda!" zahučel Ippolito," jsem mokrý jako prase. Nemohl jít sem sám?Zrovna dnes,mně sem poslal,svině.....Člověk by dostal z toho nemoc jako prase."
Edgar trhal sebou smíchy při této květomluvě,ač mu jinak do smíchu nebylo....Livia rděla se studem za svého bratra.
Ted sehnul se tento a namáhavě odvalil balvan.
" Je těžký jako svině!" hučel při tom," psi banditští ani za to nestojíte."
Kámen se odvalil.Ippolito počal pod ním rýpati..
...
" Až kam to jen,ty kurvy,banditské zahrabaly?Proč tak hluboko?Brrr! řesu se jako svině!Konečně je tady něco tvrdého!Prevíti,proč jste to tak hluboko nasrali?"
Edgar se opět při těchto hraběcích slovech smí-

chy tak zmítal,že listí zachrastilo.Ippolito sebou trhl.....

" Co to bylo,mordye?" zahučel po chvíli." To byla nějaká žába v tom prašivém listí.Svině žabí,potřebuješ člověka,tak polekat?"

Opět zachrastilo listí následkem Edgarova smíchu.Ippolito se rozlobil doopravdy.....

" Potvoro svińská,budeš ztichat!Najdu-li tě tam, až tam budu schovávat psaní pro toho jednookého prasete,rozthnu tě nebo tě překousnu vejpůl,moje šlechtické slovo na to!"

Tentokrát se Edgar nesmál....

Livia uchopila jej křečovitě za ruku a sotva slyšitelně,zašeptala :

" Slyšíš,on sem bude schovávat psaní....."

Ippolito zatím přistoupil s plechovou krabicí k otvoru,kde bylo světleji a jal se ji otevírat, otočen zády k hromadě listí....

" Sloto smradlavá," zahučel znovu a v tom sebou prudce trhl a zděšeně vykřikl.....

Edgar totiž vymrštil se v tomto okamžiku ze svého lože a třemi kroky stál za Ippolitem. Tento sáhl pod plášť pro dýku,ale dříve,než ji mohl použít,udeřila jej pěst Edgarova do spánku....Ippolito skácel se k zemi....Ale pěst Edgarově neměla přece jen síly a jistoty pěsti nejstaršího jeho bratra,slavného Cesarea. Ippolito povstal hned ze země a vytasil dýku.Ale v témže okamžiku stihla jej rána do žaludeční dutiny.Ippolito opět padl a tentokrát již nepovstal.....

Mžikem svázal Edgar kleslému ruce,zavázal oči a zacpal ústa.Pak pravil šeptem k Livii :

" Livie,buď zcela tichá,ať se hlasem svým neprozradíš,až procitne bratr tvůj z mrákot!"

A mžikem vyběhl, nahý,jak byl ze sluje a za chvíli podával Livii oblék její,nyní již jen trochu vlhký.Oba se rychle oblékli.

Sotva byli hotovi,počal se Ippolito hýbati,temně chroptiti a sebou trhati.Ale neohlížejíce se na to,přistoupil k němu Edgar,prohledal mu kapsy,pátraje po dopisu Fabiovu.Našel jej,otevřel.Stála tam slova :

Zde prozatím 2oo zechínů v bankovkách. Navštívím tě brzo v rakvi. Pozor na sluhu Cesarova, Bartolomea. Je nebezpečnější než ostatní. Budu vás brzo potřebovat.

Podpis scházel. Vedlo dopisu leželo 2oo zechínů. Edgar dopis uschoval. Otevřel rychle krabici na zemi ležící. Byl v ní dopis :

Včera byl v Hrobu sluha Ottajanů. Dva muži jej zpozorovali. Vystřelili a chybyli. Potřebujeme nutně peněz a prosíme Vaši milost, aby nám za naše služby něco poslala.

Edgar uschoval i tento dopis, zastrčiv dříve Ippolitovi peníze do kapsy. Pak tázal se šeptem Livie :
" Nezapomnělaszde nic, milenko?"
" Ne!"
" Teď půjdeme," zašeptal Edgar, uchopiv Ippolita, vynesl jej z jeskyně a uvolnil mu ústa, aby mohl křičet o pomoc. Pak pošeptal Livii :
" Teď rychle odtud!"
Ozval se za nimi řev Ippolitův.
Rychle vraceli se touž stezkou. Slunce sklánělo se již k obzoru. Na východě ohnivý pruh nebe leskl se tajemnou rudou září.....
Po chvíli pravila Livia rychle se zmateným pohledem a dosud rdící se tváří :
" Edgare, teď půjdu již sama domů. Někdo mohl by n nás zpozorovat. Sbohem, můj miláčku," a slzíc, podala milenci ruku.
" Jakže, Livie, nebojíš se? Pomni, před chvílí...."
" Ne, nebojím se, můj drahý. Proč tak na mne hledíš?" a Livia pokryla, vzpomínajíc na nedávné manželské lože, tvář rukama a odvrátila hlavinku.....
" Můj andílku, miluješ mne vskutku?" zvolal ohnivé a jaksi nedůvěřivě Edgar.
" Nermut mne otázkou takovou, drahý Edgare!" pravila dívka, hledíc mu teď vroucně do očí." Ale jsem nyní zcela zmatena. Vše přišlo tak náhle....Oh, jak tě miluji," zvolala a objala jej prudce - však hned zas, plaše hledíc kolem, jej pustila.....
Ušli spolu ještě několik kroků. Nad hlavami jej-

jich černal se sloup z jehličí a tu a tam světlalo se v něm okénko na temnící se hebe.

Večerní modlitba zpívala lesem. Livia se k Edgarovi přivinula....

Lesem žene se vírt a s ním o závod tlupa bandit ů se satanským Fabiem v čele. Nenávist srší mu z očí, rty pronáší kletbu, Livie zděšene vykřikla. Fabio obklíčil překvapené milence, nařídil spoutat a odvléci je do osamnělé lesní chýše, kde před nedávným hrozným způsobem umučil Edgarova a Cesarova bratra, učence Riccarda, kde Pietro, dříve svému bratru nápomocný, teď spoutaný v mdlobách ležel.

Marné Livia ruce spínala a svým sladkým hlasem Fabia o milosrdenství prosila.

" Nekřič a nekoukej na mne, tak těma čarodějnýma očima, červe ošklivý," zařval na ni Fabio a dal jí políček, div jí hlavu neurazil.

" Nemohu se pomoci, ten tvůj obličej tak příšerně mne vždy udeří.... Ale tím lépe. Čubičko, tebe čeká pěkný, sladký osud. Vím již, co si s tebou počnu! "

Livia i Edgar mlčeli. Zavládlo ticho, rušené jen hlubokým krokem času a těžkým šuměním borovicových stromů. Vítr se vzmáhal a lámal větve stromů.

" Hurá, bratře! " zvolal Ippolito, který bandity vyprostěn, vřítil se právě do chýše," tys měl pěkný lov! Strč jim ruce do vařící vody a ponech je tam tak dlouho, až se uvaří, jejich maso zhnědne, změkne, takže budeme moci jejich dlaně tak snadno utrhnout, jako se dá roztrhnout uvařené kuře! "

" Tvůj nápad je dobrý a při jiné příležitosti jej uskutečním," děl Fabio," ale teď na to není čas. Já rozkoušu té děvce prsy a ty si vem na starost Edgara, chceš-li, svině jsi na to dost velká. "

" To udělám," zařval Ippolito," svině jsem, svině sem svině tam," a přikročil k Edgarovi.

" Počkej chvíli," výkřikl Fabio," Pietro přichází k sobě. "

Ippolito uposlechl a zvědavě hleděl na omráčeného Samsona.

Ten dýchal a škubal sebou.....A za několik okamžiků zabručel a otevřel oči....Prhl sebou prudce - a tu zpozoroval,že je spoután.Vytřeštěnýma očima hleděl kolem sebe,snaže se upamatovat na to,co se s ním stalo.Spatřil Fabia - a rozpomněl se.Vztekle zavyl.A hned na to napjaly se strašlivě jeho svaly a obličej zrudl. - a provaz vížící,se přetrhl a Pietro vzchopil se na kolena a vytáhl nůž.

Fabio přiskočil k Pietrovi a než tento mohl svá pouta přeříznout,mávl sekerou po jeho lebce.Pietro sekeru rukou odrazil,povstal a učinil vrabčí skok na Fabia.Ten odskočil stranou a bleskurychle udeřil sekerou znovu do býčí lebky se strany ještě prudčeji než poprvé.Pietro zavyl znovu a svalil se na zem opět bez vědomí.Ale lebka jeho nebyla ani tam roztříštěna.Fabio jej znovu a pečlivěji spoutal.

" K dílu,Ippolito,čas ubíhá!"

Fabio se vrhl na Livii,Ippolito na Edgara.

Onen uchopil zuby svými prs Liviin.Ukousl bradavku a jal se svými dravčími tesáky rýti se v něm. Postupoval zvolna a stále hloub.Drtil maso úplně a rozdrcené rval od těla,aby se mohl zakusovat dále.Činil tak velmi rychle.A když rozdrtil prs jeden,dal se do druhého.Livia svíjela se po celou tu dobu po zemi a vyrážela temné skřeky.Konečně omdlela.Stejně rval Ippolito mase z Edgarova těla....

Aby krvácení ustalo,nalil Fabio na rány obou žíravinu.Strašně jí způsobená bolest,probudila opět děti Eurovy.

A zaúpěla Livia :

" Otče můj,proč jsi na nás tohle dopustil?Je to k nesnesení hrozné.Vysvoboď nás a dovol,at umřeme rychle.Nevydržím to již a zemřít nemohu!"

A Euros odvětil :

" Milá dcero,není to mé dílo,že trpíš,ale schvaluji to.Netrpíš nadarmo a tvoje utrpení jest jen klam.A nebude dlouho trvat,dcero má,buď pevná a ty synu též!"

A Livia a Edgar ztichli a nová síla je prodchla.

" Ta děvka již blázní," řekl Fabio," žvaní již nesmysly. Dále. Učiň Ippolito jemu, co já učiním jí. Ale učiň mu to až o chvíli později, aby měl radost z pohledu na tu, do který se zbláznil."

A Fabio uřízl Livii nos, oba rty, bradu, uši, vyřezal jí kousky masa z lící - strašný byl teď pohled na dříve tak krásný obličej.

" Nehleď na mne, miláčku," prosila dívka," zošklivila bych se ti."

Aby zastavil proud krve, nalil Fabio na rány opět žíraviny. Livia snesla tentokrát bolest bez křiku. Ale tělo její točilo se po podlaze. Edgara stihl stejný osud. I z jeho tváře byla po chvíli krvavá beztvará masa. Ale když nalil mu Fabio na rány žíraviny, byl tentokrát méně statečný než milenka a děsně řval. Pak omdlel.

Livia neomdlela, ale tělo její počalo se křečovitě chvít, oči její se zavíraly a pohyby slábly. ....A to počal vanout venku prudký východní vítr.

" Chcípne," podotkl Ippolito.

" Nebhcípne," řekl Fabio a vyndal z bedny lahvičku. Nabral do sklenice vařící vody, vlil do ní polovic obsahu lahvičky a pak vlil polovici horké vody Livii a polovic Edgarovi do úst.

" Je to jed," pravil, ukazuje na lahvičku," který i v malých dávkých usmrcuje zcela jistě, za bolestí, které se málo zadají bolestem, které usmrtily Riccarda. Ale rozdíl je ten, že usmrcuje teprve za den až za dva, a po celou tu dobu trvají bolesti, při nichž každý zešílí. A mimo to má jed tento ten účinek, že zahání mdloby a udržuje při vědomí až do smrti....Vlastně prodlužuje život!"

Fabio děl pravdu. Zanedlouho přišel Edgar k sobě a počal m ihned děsně řvát a po podlaze celým tělem skákat.....

A podobně i smrti blízká Livia. Ale Edgar mezi bolestmi řval :

"Hlupáci, myslíte, že takové bolesti jsou dobrou předehrou k smrti? Chcete nám smrtí trestat? Což nechápete, že je nám smrt tím nejvytouženějším cílem? Nejsladčím přáním? Žádným trestem!"

" Však ještě hned tak nechcípnete!" zachechtal se Fabio.

" Miláčku," vypravil ze sebe svíjející se Edgar," " již cítím, jak utrpení je dobré. Nežil jsem dosud. Teď teprve, když tak hrozně trpím, cítím, že žiju, hledám hlubiny života.....Jen pak jsem něčím, když se celá naše bytost svíjí. Utrpení je největší prospěch. Cítím ducha Eurova v sobě, škoda, že nebylo to dříve. Byli bychom zpřetrhali pouta."

Vichr se vzmáhal a svištěl a hučel a burácel.

" Již šílejí," radoval se Fabio.

Ale náhle připlul omromný bílý mrak, zahalil Livii, jako závojem a hned vznášel se výš a výše.....

" Na shledanou, miláčku," zaznělo ještě sladce z nebeského oblaku a božský zjev zmizel zrakům lidí.

Edgar chvěl se se v blahé extázi, necítil svých hrozných bolestí, ale když Livia zmizela, pozbyl vědomí. A vichr docela umlkl a nastalo ticho.

Ale na východním obzoru vznášela se hrozná postava boha Eura, usmívajícího se a náručí rozevírajícího.....

Překvapením omráčení bratři procitli již za dvě minuty. Fabio dříve. Povstal a kopl Ippolita.

" Rychle vstaň!" zvolal," nesmíme mařit čas. Ta děvka byla čarodějnice. K čertu, kde je? Nikde ji není vidět! Nikde! Opravdu! Vzal si ji ďas nebo co? Teď skončím se psem. Tři minuty přes šest - hmmm. To se mě právě hodí."

Houkl na bandity, kteří seděli asi o sto kroků dál na mezi a s otevřenými hubami hleděli, co se děje v samotě.

" Nic nového?"

" Nic, velkomožný pane!"

" Tím větší pozor dávejte, vy i ostatní!"

" Osle rychle!"

" Bratře," koktal pitomý Ippolito," to bylo hrozné.....Ť A ten strašný vítr k tomu, Fouká vždy takový vítr, když čarodějnice jede do pekla?"

" Nežvaň! Co dělá ten pitomý blbý pařez? Dosud bez sebe? Není chcíplý? Není! To je dobře! Nechcípneš jen tak, sloupe pitomý! Mé vůli se nic nesmí protivit!"

Okamžik přemýšlel.Pak děl,rozhodnut :
" Pomoz mi vynést tuto bednu na dvůr!"
Rychle vynesli těžkou bednu.Fabio ji otevřel a překlopil.Vyvalila se z ní mezi jěnými i velká rakev.
" K čemu ta rakev?" tázal se Ippolito.
" Kopej pro ni jámu a co nejrychleji.Hej,pojďte rychle a bratrovi pomáhejte!"
Banditě přiběhlý a v několika minutách byla vykopána jáma,tak hluboká,že rakev do ní dobře se skryla.
Mezitím byl Fabio u Edgara a vrátil se s ním, dosud bezvědomým.
" Dost ! " velel pracujícím a přistoupiv k rakvi, otevřel ji.
Byla to docela obyčejná rakev.....Ale v jejích dlouhých stranách byly vyvrtány malé dírky.Fabio počal se hrabat mezi vyklopenými předměty a vbrzku našel dlouhou plechovou rourku.Tuto strčil do jedné z děr.Pak ovázal pro všechno Edgarovi oči;velel přítomným,aby byli tišší a bezvědomému nalil zbytek jedu do úst.Pak uchopil jej neprodleně a vložil do rakve.Ale Edgar nemohl se tam vejít.Fabio vyňal sekeru a zasípal :
" Učiním to jako Prokrustus!"
A utal Edgarovi obě nohy asi uprostřed lýtek... Edgar sebou trhl.....Fabio šoupl jej teď do rakve a víko spěšně a tiše přiklopil.Z rakve ozvalo se šoupání a sténání.Patrně přišel mučený vlivem nového zmrzačení a jedu opět k sobě.....
" Výborně se to podařilo!" zašeptal Fabio a velel banditům :
" Ty budeš se modlit a zpívat jako kněz nad hrobem.A ty budeš plakat!A ty Ippolito drž hubu!"
Banditě uposlechli,ale učinili rozkázané velmi falešně a s odporem.
Edgar zatím v rakvi se zmítal a řval děsnými bolestmi.
" Bude myslit,že je právě pohřbíván," zašeptal Fabio Ippolitovi.
" Jen zbyl-li mu k tomu ještě rozum.Chlapi,lépe, přirozeněji a hlasitěji!"
Banditě ječeli a téměř řvali.Ale hlučněji zněl řev Edgarův z vnitřku rakve.

" ted zazpívej! Requiescant in peace!" velel šeptem Fabio.
Bandita tak učinil.....a Fabio uchopil hroudy kamení a počal je házet na víko. Ippolito i bandité mu pomáhali. Pak uchopili lopaty a za chvíli byla rakev zančně zaházená.
" Marš odsud!" velel nyní Fabio banditům. Potom ucpal konec plechové roury, jakož i protější otvor v rakví a usedl vedle.
" Tak teď již snad chápeš? Snad jsi ve své líné fantasii již někdy si představil, jaká musí být muka a zoufalost zdánlivě mrtvého, jenž byl pohřben a jenž se v rakvi probudil. Musí to být rozkošné. Nuže tento krásný požitek připravil jsem tomuto psu. Nan nebude to již asi mnoho působit, protože předně je šílený a za druhé bolestmi zpitoměly. Hled tyhle díry! Dovtípil jsi se, k čemu jsou? Je-li pohřben zdánlivě mrtvý, netrvají jeho muka v rakvi dlouho, protože se udusí brzo....Ale následkem výmyslů mohu muka tato prodloužit, jak dlouho budu chtít. Až se bude dusit, vpustím mu tam pomocí této roury a kovářského měchu čerstvý vzduch atd. Mohl bych jej též zakopat hluboko do země - vstrčil bych i do druhé díry rouru.....Tak rozumíš tomu osle?"
" Rozumím," děl Ippolito," Krásný nápad od tebe. Nechat člověka celé dny se dusit a udržet jej v domnění, že je pohřben - tot vskutku krásné!"
" Již se asi dusí," řekl Fabio," rakev je malá. Za chvíli mu vpustím vzduch. Kde je měch? Aha! Ale s ním budu to opakovat jen do sedmi hodin, pak jej nechám se zalknout, nechcípne-li dříve. A pak odjedeme dále, pojedeme do Rakve.
O té skrýši nikdo neví, ani Cesare. Tam mne čeká oddanější a statečnější tlupa banditů, nežli tyto baby tady. Nechtěl jsem, aby tamti zvěděli o mučení mé sestry Livie, nebot jde o ní pověst, že je dcerou boha východního větru Eura, který prý oživil její tělo, když mrtvé na svět vyšlo a od té doby je jejím ochráncem. Hahahaha! Ti pověrčivý chlapi by strachem zpitoměli. Ta čubka musela zhynout, jinak by si dělala nároky na peníze mého otce. Ale ty on má v opasku na těle a nikdo mu je nevezme.

Ovšem zbývá ještě Porcie. Nevím, kam prchla. Mám tušení, že k Ceasarovi. Proto rozestavil jsem stráže. Škoda, že Pietro v posledním okamžiku selhal. Dříve ke všemu svolný, najednou si zde vše rozmyslel. Proto jsem jej musel spoutat. Draze mně to zaplatí. Ale co žvaním - musím pustit do rakve čerstvý vzduch. Hrome, již čtvrt na osm!"

A Fabio uchopil měch.

Zatímco jej nasazoval na rouru, děl :

" Budeš koukat, jak Pietra budu mučit! A hrome jen bandita sem cválá jako blázen. Nejspíš se blíží četníci! Stojí to za to, aby tak bláznivě ujížděl?"

Již zde byl bandita zcela zchvácený. Zastavil a spěšně hlásil :

" Velkomožný pane, blíží se tlupa jezdců! Jsou čtyři, cválají tak rychle, že za pět minut jsou zde. A pokud jsem mohl z dálky rozeznat, jest jeden z nich oděn jako Ceasaro!"

Fabio sebou trhl a Ippolito zbledl.

" Hej!" houkl Fabio na bandity, "Jedte co nejrychleji k našim zadním a postraním strážím, at sem ihned přijedou. A ty posle rovněž. Pospěšte si a kriknete na ně už zdáli."

Bandité odjeli a Fabio děl :

" Doufám, že se ho zde zmocníme. Přivítáme jej palbou z chalupy a musíme jej trefit. Co se toho psa týče, nemám již čas zabývat se s ním. At se zalkne - přesto je blázen. Ale vynahradím si to na Pietrovi. Připrav si zbraně! Fuj! On se třese jako osika, kravské ž lejno!"

Tu zazněl nový dupot a přicválal druhý bandita.

" Pane!" volal již zdáli," blíží se Ceasaro, ještě se třemi muži! Je již pod kopcem. Utečmě!"

" Babo! zde zůstaneš!" zavyl Fabio," budeme se bránit proti nim."

" Bránit se proti Ceasarovi?" zvolal bandita a pobídl koně v další cval." Pěkně děkuju, velkomožný pane! Je to nápad od vás!"

" Pse smrdutý!" zakřičel Fabio," tvůj útěk ti málo pomůže!"

A nasadil pušku k líci - stiskl a rychle se vzdalující bandita se skácel z koně.

Fabio stal se nyní energickým jako nikdy předtím. Zavyl na Ippolita :

" Rychle do chalupy! Zapálíme ji a prchneme. Zde bychom se my dva proti nim neubránili. Ti psi banditští nepřijdou včas a snad rozutekou se právě tak jako ta tato baba!"

V největším spěchu vnikli do chaty, rozhrabali oheň v ohništi, naházeli na zem smolná ~~xxx~~ polena, polili petrolejem a zapálili.

Modré a zelené plameny plazily se z nich a vysoko šlehaly, osvětlujíc krvavou zář tmící se kraj.

Pak Fabio a Ippolito prchli.

Ale i Pietro v největším nebezpečí probral se z mrákot, pochopiv, co se stalo, vypnutím vší své ohromné síly, zpřetrhal pouta a ~~plesy~~ plameny již olizovaným oknem skočil do tmy.....

Trvání

po

smrti

Vysloví-li dnes člověk názor, že po smrti trvá lidský duch dále, zcela jistě padne nań podezření, že je klerikálem. Nesmrtelnost duše nemá co společného, ani s křesťanským klerikalismem, ani s křesťanstvím, ani s jakýmkoliv náboženstvím : je otázkou vědeckou, filosofickou, vůbec lidskou, otázkou ze všech nejdůležitější . Nemá co činit, ani s pojmem Boha, je možno úplně dobře i v případě jeho neexistence.....

Je to nejosobnější věc jednoho každého, ale má tu chybu, že je otázkou hlubokou a fundamentální, to stačí, aby dnešní člověk s ní nic neměl, jenž pro vše má větší zájem, než pro smysl svého bytí, aby v ní neviděl zhola nic víc, než otázku klerikálního nebo protiklerikálního myšlení.....Je směšno a trochu strašno, jak si největší část lidí počíná, zavede-li se na to řeč, naprostá netečnost nebo dokonce jen posměch a vtipkování / nejoblíbenější je přijít hned s frází o nesmrtelnosti chroustů / a dá-li kdo se o tom do debaty, mluví fanaticky proti, vzpírá se vší mocí všemu, co by mohlo mluvit ve prospěch toho, že je po tomto jepicovém životě, ještě něco, ba tváří se pohněvaně, uraženě, jako bys mu, ubožáku, křivdil, něco bral, dávaje mu - statek statků - život věčný.

Věčné trvání ducha je, třeba ne nejpropastněji, nesporně nejdůležitější pro člověka ze všech problémů. Buď budeš za chvíli věčné nic, nebo je tvým věnem věčný život, co si jen dovedeš představit, nejkrásnější a nejsvůdnější, s vyplněním všech tvých přání, poznáním všeho, všeho. Být věčným zname-

ná, dobře rozuměno, být už Bohem, tj. vším. Bylo by jen přirozeno, kdyby člověk, plně přesvědčený o své nicotě po smrti, hrdě pohrdnul tímto vteřinovým, jako žebráckou almužnou, zřekl se této šibeniční lhůty. Místo toho vidíme, jak každý i kdo se domnívá, že v nesmrtelnost nevěří, lpí nejúzkostněji na tomto živůtku, s hroznou vážností stará se o největší malichernosti " zabezpečenou existenci" - a jeho věčně zapezbečená existence nechává jej tupě lhostejným. To jedna z nejúděsnějších nerozumností lidské duše. A přirozeně je proto tento život většiny tak prázdný, hluchý a temný. Teprve neochvějné přesvědčení o své věčnosti, prosytí i tento den její zachmuřený, jako slunce září, teplem a krásou a dá i tomu nejvšednějšímu nový, čarovný smysl.

" Kdo nevěří ve svou nesmrtelnost, je mrtev i v tomto životě," praví Goethe.

Odpůrci její ovšem říkají, že zření k domnělé věčnosti, odvrací pohled od země a škodí člověku ve vykonávání denních úkolů. Jak povrchní! Kdo je moudrý, ví, že tento život, jako součástka věčnosti, bude působit na všechny pozdější jeho existence - že jaký tento život, takové budou napotomní, a bude jeho povinností stejně málo ho zanedbávat, jako zanedbává díla dnešního dne, ač ví, že zasvitnou mu do smrti nových dnů ještě tisíce. Ale rozhodně se stává velmi často, kdo ví, že zítra zemře, stará se čerta, aby poslední den něco řádného vykonal. Lidé pracovali by úsilněji, zdárněji a radostněji, kdyby byli přesvědčeni, že

sijí každým činem semeno, jehož strom poroste po dlouhou věčnost.

Víra v nesmrtelnost je největší vzpruhou lidské činnosti. Co se vám zdá svědčit proti ní, jsou jen vaše předsudky, vzniklé z vašeho podléhání tvz." modernímu vědeckému názoru na svět", jenž ovládal minulé století. Novodobá věda, opojená svými zajisté impozantními výboji, podněcovala je, domnívala se, že ví již vše, přecenovala hmotu, zkušenost, dopouštěla se nevědeckého závěru, co mě zkušenost nepraví, toho vůbec není. V našem případě to byly jistě zdánlivosti, ba ani zdánlivosti, hlavně : mozek, soustava nervová a duše to je to-

též - které ji přiměly k ukvapenému soudu : bez mozku, organicky činného, není vědomí, nejsem já, tedy, až v smrti mašina mého těla doklape, nebudu nic. Podobný soud v dějinách kultury dosud nebyl - a dnes už vlastně u vědců osvícených nemá platnost. Náleží minulosti, jen pár Mohykánů lpí ještě na něm. Dnes se věda staví k otázce trvání po smrti na stanovisko vyčkávající, neutrální a kdo je proti němu, je prostě nemoderní.

Nelze v podávání důkazů o nesmrtelnosti pouštět se zde do podrobností, povaha denních listů nedovoluje vyvěsti zde těžké kusy metafysické, psychologické, etnické, které by boj rozhodly. Mohu podat tu jen několik populárních poznámek.

Není jisto, že sídlem duše je jen mozek. Jsou čelní vědci, kteří tvrdí, že např. některé žlázy jsou s myšlením ve vztahu aspoň neméně těsném než on. Neschází i hlasy, že " sídlem " ducha je celé tělo. Ale co je toto tělo? Nic jiného, než to co z něho vidíme? Víme dobře, jak ubohé jsou smysly naše, že nepostřehují stý díl z toho, co dle dosavadních výsledků věd, zde musí být, jen málo je pouhé oko, schopno vidět, poučí nás už drobno i dalekohled! Víme, že vnímáme světelné, zvukové a jiné záchvěvy jen uvnitř velmi těsných mezí, že víme stejně málo, co je pod nimi jako nad nimi. Jak strašně bychom užasli, kdybychom mohli své tělo vidět, jako je! A jistě naučili bychom se pak hledět zcela jinak na proces zvaný smrt. Předem je jisto, že tělo nesestává pouze z hmoty, ale i z aetheru - neznámé substance, která proniká nejen mezihvězdný prostor, ale i každé těleso, které je nositelem světla, elektřiny, snad i přitažlivosti, jisté všech biologických pochodů, které snad je totéž, co síle vším hýbající, na níž je hmota pouhým popraškem, oděvem, okovem. Jisto je tolik, že nether, mozek pronikající, působí stále a silně, že tedy nemožno tvrdit, že myšlení je POUZE výsledek činnosti mozkové. Pravděpodobné je, že myšlení je stejně jako světlo produkt tajemného aetheru. Jen však smrtí těla nutně zůstává nedotčen a nic není u tohoto hlediska možnější, než domněnka, která vždy více méně lidstvem vládla, že ve smrti odhodí duševní podstata pouze

těsný šat a stane se božsky svobodnou. Vědci poukázali by tu např. na okolnost, že stačí již nevelká rána palicí do lebky, aby duše jeho, tj. vědomí, zmizelo, že zmizí i ve spaní, že neměli jsme ho před narozením, dokud neměli jsme mozek. Ale nesmíme tvrdit, že vědomí zmizelo, když si na něj nepamatujeme. Omrážené, omdlené osoby často vypovídali, co vše ve snu " bezvědomí " prožily."

Je naprosto nesporné, že po celou dobu spánku nepřetržitě sníme - ovšem že se jen na poměrně málo snů pamatujeme, někdy vzpomeneme si na sen teprve po měsících.

A závěr i velkých myslitelů? Co bude po smrti? Totéž co před narozením - tj. nic, je strašně nelogický. Zapomněl -li jsem, čím jsem tenkrát byl, nenásleduje, že jsem nebyl ničím. Vždyt jsem zapomněl i na vše, co se stalo v mém prvním a druhém roce a přece nemohu pochybovat, že jsem byl, měl vědomí. A nic nestojí v cestě, abych soudil, stejně měl jsem vědomí dokud jsem pobýval v těle matky - i před tím, dokud jsem byl - součástí svých předků. Vůbec je otázka naší věčnosti odvislá především od rozluštění velkého problému a tajemství P A M Ě T I.

Je jeden důkaz naší věčnosti, prostý, každému přístupný a každou námitku odzbrojující : Jsem už jednou, tedy nemohu přestat být. Zákon o zachování energie, nezničitelnosti substance je naprostým důkazem naší nezničitelnosti.

" Jsme už jednou ve světě, tedy nemůžeme z něho ven vypadnout!" praví Grabbe.

Je-li jisto, že je nezničitelná hmota, oč více, že nemůže zmizeti to, v čem spočívá naše nejvlastnější podstata : duch, vědomí. Ale zde nutno zdůraznit co nejvíce, že náš duch, vědomí, spočívá úplně v zachování onoho nejtajemnějšího, čemu se říká já. Nebylo by mé trvání po smrti, kdyby mé já zmizelo, třeba se přetvořilo ve vědomí jiná. Kdybych se ze spánku, v němž by nebylo vůbec snů,

nikdy neprobudil, znamelo by to, třeba mé tělo, umělé vyživované žilo tu třeba celou věčnost, pro mne nic. Nebot každé já, je samostatný svět pro sebe. Bylo by dobře, kdyby dnešní člověk se podobnými věcmi trochu víc zabýval.

Jen ve vážném pojímání nejzákladnějších otázek života a smrti, spočívá pravá kultura a zjasnění člověčenstva. Klerikalismu se tím nepracuje do rukou, naopak bere se mu z nich jedna z jeho nejúčinnějších zbraní. Nelze pochybovat, že dokud církve hlásají život věčný, jsou proti některým dnes vládnoucím dočasným naukám : poněvadž se mnou bude za chvíli naprosto konec, jsem vlastně jen odsouzenec na smrt, jsem méně než nic - ve výhodě, kterou nemožno podčenovat. A zůstává v ní klerikál přesto, že jeho pojetí nesmrtelnosti je velmi primitivní : buď po smrti - peklo nebo nebe.

Ne, po smrti bude VŠE MOŽNÉ----

Jsme nesmrtelní, jakožto součást přírody, jako každý atom a věčně budeme se vyvíjet, stoupat k světlu stále zářnějšímu. A zvláště dělnictvo, které je vůbec stavem, jenž je dnes v podstatě nejidealnější založen, mělo by této a jiným vznešeným otázkám věnovat, co nejvíce pozornosti. Nebot sotva lze si představit, jaký náskok by tím pro celé věky získalo proti materialistním, ke všemu vznešenému otupělým vykořistovatelům.

++++++++++++++++++++++++++++++++

Otištěná stať byla nalezena v Kafkově pozůstalosti. Vznikla 7.6.1925 a byla pravděpodobně určena pro některý z deníků, do kterých tehdy především z důvodů existenčních psával. Svědčí o tom, jak její struktura, tak i příležitostná zmínka v textu. Byla napsána tužkou na šesti stránkách nažloutlého papíru formátu 17 x 21 cm.

List

o

ilusionismu

a

Ivanu

Karamazovu

Drahý příteli!

Promiňte, že dopis o ilusionismu a Ivanu Karamazovu posílám teprve teď. Příčinou je jedině můj duševní stav, zatěžující až k znemožňování sta lidských činností.....Jsem, zvláště tuto dobu, jak v posledním lístku píšu, příšerně nekoncentrovám. Při mé vnitřní situaci zasahuje každé rušení zvenčí příliš daleko a hluboko a k vehementně, při mé situaci vnější ruší mne téměř vše, co k je kol mne - i co ve mně; nepřijdu teď patřičně nikdy k sobě. A jsem nyní při každé myšlence neuvěřitelně nezrpělivý; rezultát : hlavní činností člověka stane se, že ustavičně se vzteklým opovržením odhazuje od sebe všechny věci, místo aby je zpracovával, aby " s nimi skoncoval." Je to též činnost, a ne opovrženíhodná, - hledíme-li na ni ze stanoviska trochu metafysického; má inkoncentrovanost je neřest, protože slabost, je ctnost, protože síla. Ostatně - přejde to, jako vše. -

I.

Nemohu zde bohužel o ilusionismu tak pojednat, aby vše bylo Vám jasno. Předně proto, že není vše jasno mně samému, - cela va sans dire - chez tous les philosophes, třeba nemají tolik kuráže a cti v duši, aby se k nejasnostem svým přiznali; a přece jsou nejvyšší myšlenky esencielně nejasny, vysoké namnoze aspoň pro člověka; jen v nížinách ducha vládne relativní jasnost, filosof

jenž všelikou nejasnost odmítá, přihlašuje se tím k mělkosti a nízkosti. Za druhé bylo by nutno předeslat velmi obšírné noetické i jiné předpoklady; proto píší filosofové tlusté knihy svých systémů, aby jednu každou jednotlivost učinili porozumitelnou; v originálním názoru na svět tvoří vše jeden organický celek, jehož žádná část nesmí býti vyříznuta, nemá-li zhynout, uschnout; kdo chce jednotlivosti bez celku, musí se spokojit kuriosními k úlomky a dropty a četnými nejasnostmi. Můj ilusionismus není totiž ještě mým nejvlastnějším světovým názorem, jest jen označením jistých starn a hran, které - - za třetí - nemohou být od celku bez jistého znásilnění odervány; jest myslitelno odtrhnout od krystalu jednu jeho stranu? Přesto učinil jsem to v naději, že některé aspon myšlenky zájem Váš vzbudí - - - -

DEFINICE : Ilusí zovu zdání, že něco jest, co není; ne však liché, nicotné zdání, ale zdání neodstranitelné, druh jsoucnosti, skutečnosti - mysterion.....

ILUSIONISMEM / fikcionismem, apparentismem / jmenuju filosofii, jež praví :

svět je podstatou svou tímto zdáním.

ABSOLUTNÍM / neb i konsekventním / ILUSIONISMEM nazývám doktrínu, že absolutně vše je zdáním: že podstatná ilusivita světa jest úmyslně, plánovitě do všech jednotlivostí provedena, rozvedena : že klam, podvod je základní tendencí světa," humbuk ", vyvedení aprílem přírodním zákonem par excellence. -

ILUSIONISMUS : Svět je samozřejmě vědomí / sc. Mé vědomí /; podstatou vědomí jsou fundamentální jeho idey; něco jest ilusivní - není to skutečné; fundamentální idey jsou neskutečné, protože pojem skutečnost jest neskutečný; jest jím proto, že pravda je lží, smysl beze smyslu, logika alogická, kontradikce základ všeho; jelikož tedy fundamentální, - podstatou vědomí, tj. světa tvořící ideje jsou ilusí, sequitur, že podstata světa / v. definice! / jest ilusí - q.e.d. - Z pouhé základní samozřejmé pravdy : není pravdy - pravda je pojem sám sebe vyvracející, plyne už ilusionismus;

ona jest jím už cele;vše zdánlivě pevné,skutečné
mění se ve slunečním dechu jejím okamžitě v pá-
ry,v oblačné fantomy....Avšak fundamentální ide-
y : jsoucnost,substance,stálost,síla,vůle....pří-
činy,velikost,čas etc.jeví se fikcemi ne pouze
v důsledcích rovnice pravda rovná se lež,ale i
povětšině zcela bezprostředně.Hlavně korelátum
pravdy : jsoucnost. Tato nejzákladnější idea je
na prvé popatření čímsi tak nepodloženým,
nedůvodněným,ze vzduchu absurdně vyloveným,že
člověk přes nejvyšší vážnost věci musí nad ní v-
ybuchnout v smích, - čímž,mimochodem,zabil s-
tarou dobytčí vážnost světa,stanul svobodnou,bo-
ží nohou nad ním,dolétl zenitu ducha. - Ašak :
svět neexistuje, rovná se , svět je iluse : neboť
tvrzení " svět neexistuje " předpokládá jakožto
tvrzení už zase nezmarného,bláznivého šotka jsou-
cnost;nutný produkt ze sloučení pojmů jsoucnos-
t a nejsoucnost je pojem iluse.Jediná myslitelná
jsoucnost je zdání jsoucnosti : tak zní základ-
ní svůdná věta ilusionismu.Je zřejmě kontradik-
cí, - a zde dospíváme ke kontradikcionismu - m-
etalogismu - ludibrionismu, - konsekvencím to,e-
ffflorescencím ilusionismu. -

ABSOLUTNÍ ILUSIONISMUS

Že klamivnost se rozšiřuje od základních idejí
na mnohé další,je známo.Například ohromná ilusiv-
ita smyslovosti;nebo " života" - všeho snažení -
štěstí,slávy,lásky etc.;že vše jest ilusí,řeklo
sta básníků;kdo toto vše doopravdy myslí,jsem s-
nad já jediný, - - Že by fundamentální,metafysic-
ký ilusionismus nemusil mít za následek naprost-
ý ilusionismus fysický - neboli absolutní, - zd-
á se na první pohled možným;nad nejspodnější vr-
stvou ilusivní mohly by snad ležet vrstvy relati-
vně,zdánlivě aspoň skutečné;distinkce " absolu-
tní pravda "," relativní pravda"!Já tvrdím,že n-
ení ani této zdánlivé skutečnosti a pravdy,že pod-

statná ilusivita má za nutný následek naprostou ilusivitu naprosto všude, i v nejmenších jednotlivostech, již proto, že v pojmu iluse spočívá pojem úmyslného klamání, v pojmu ilusionismus idea : svět není, nemůže být naprosto nic jiného než velké ošálení kvůli ošálení, - zdánlivé mluvení pravdy může být jen rafinovaným prostředkem, aby podvedení tím lépe dopadlo, - jest jen stupňovanou šalbou. V klamání, mámení, napalování spočívá podstata světa. Tvrdím pak, že vůbec, vůbec vše je v každém jen možném smyslu, nepravdou a šalbou! Že nejen je klamem, že země přitahuje kámen do výše hozený, že hmota, na určitý stupeň ochlazená přejde z kapalného ve skupenství pevné, že země obíhá kol slunce....; i tvrdím, že není pravda, že odehrává se evropská válka, že je v Praze Karlův most, ve Vysočanech hotel Krása, - ale ne snad jen v jakémsi transcendentálním smyslu, - ne, ve smyslech nejvulgárnějších! Budete ode mne žádat odůvodnění z těchto tvrzení, pro něž každý prohlásí mně za blázna, která jen s vnitřní repugnací jsem zde uvedl. Ale musíte prominout, že, - z domyslitelných důvodů - zůstanu při tvrzeních, ač vejíti do podrobností bylo by zajímavo pro Vás i pro mne, - jaká pole pro volnou fantasii! Pouze tolik : tato moje teorie povstala deduktivně, ale nutně, - je kategorickým postulátem jednoty a kongruence a krásy a ceny a myslitelnosti světa. Dnes je člověku samozřejmě nemožno od případu k případu šalebnost všeho dokázat, - ale co znamená " dnes?" : smích zítřku. Důvody leckterého exorbitantního ilusivního tvrzení možno už dnes vědět; jiné - například proč je leč, že země rotuje kol slunce - možno vytušit; že budeme jednou vědět důvody všech takových tvrzení, možno dnes a priori vědět.....Z hloubky vzato : z naprosté ologocoty logičnosti a nejsoucnosti pravdy následuje už dokonale vše, - netřeba ztrácet dalším dokazováním vteřiny času! Lidstvo nevědělo dosud, co je konsekventní skepse, - já zovu ji směle absudrismem; vždyt vše je ztraceno! - - - ale teprve, ztratíme-li vše, můžeme vše získat - - - vesmír dobýt, Boha do okovů vrhnout.....

A ještě víc následuje z mého metalogismu neboli logiky bohů - která tímto jiné neguje fakta, která praví : opak každého tvrzení je pravdou - zároveň i lží - stejně jako tvrzení samo - která stojí nad lege identitatis a lege contradictionis.....Ale to jsou hudby budoucích statisícetetí - - -

KONSEKVENCE ILUSIONISMU

Řekne-li se : svět je iluse, je první pojem člověka, že svět tím degradován. Že předně tím znicotněn, oloupen byv o skutečnost, za druhé poškpiněn, byv snížen na klam, na podvodníka podvedeného. Příčina dojmu toho, že oči, na žaláří polotemno zvyklé, oslepeny jsou náhlou září a zří ji jako tmu. Neskutečný pojem skutečnost redukovatelný je na pojem otrocké pouto. Pojmy klam, podvod děkují za špatný zvuk svůj žalostnému animálnímu a k tomu morálnímu, česky způsobnému nazírání; volně metafysicky pojaty značí oba sublimní spirituálnost--záhadnost-podstatnou, věčnou tajemnost'čarovnest krásu. Řekne-lise : svět je iluse - znamená to de facto : svět je Volnost a Krása; ale to jsou obg hlavní predikáty - Božskosti.....

KRÁSA. Podstatou krásy je čarovnost, podstatou - čarovnosti zázračnost, podstatou zázračnosti iluse, - jádrem jak zázračnosti, tak iluse jest alogicita. Pojem : zdání, že něco je, co není, - je nejen zázračností par exellence, nejen zdrojem vší zázračnosti, je se zázračností a kouzelností totožný. A svět sám jest jen tímto hrůzným zdáním! : bezedná propast nejzázračnější čarovnosti! vgšekery propasti země a ducha jsou v hluboké hloubi Zář.....Svět jako iluse, jako iluse iluse : svět jako oblačné, duchové krajiny a azuru, jako fata morgána, jako pouhá halucinace faty morgány, vidina vidiny; svět jako přízrak, jako strašidlo, jako tanec stříbrných elfů na jarní, dopolední louce, řej šedivých stínů na půlnočních hřbitovech; stín ničím nevrhaný, stín stínů, reflex reflexu bez svítivé hmoty, echo echa bez původního hlasu, v zrcadle zjev tváře v něm se nezhlížející, duhová hudba x z vakua vycházející;

živí umrlci, minulost jakožto přítomnost strašící, přítomnost jen jako posupně se šklebící, zamřížovaným oknem času, tohoto šílence katexochén, hledící tvář budoucnosti....a dále a dále! svět jako fantastomagorie, jako féerie, - jako věčná, nekonečná, nepojmenovatelná Krása - Záře - - Bůh.

VOLNOST. Pojmy skutečnost, pravda, pravdivost, pravost.....byly jen nouzovými pomůckami, výpomocemi, zvířecího / neboli lidského / ducha, učinit si ubohosti své svět pochopitelným, uchopitelným; zábradlím, které si udělal na temeně hory, aby v závrati nezřítil se do výše, kterou zove hlubinou a propastí; černými brejlemi, aby nebyl oslepen světlem - aby neviděl; hrázemi proti Všetoku, klamem, že zamrznul; krátce pouty, jimiž chtěl podvázat křídla Psychy, obávaje se letu jejího do nekonečna - neurčita - neskutečna. S poznáním, že vše je naprostou ilusí a nepravdou a nepravostí a měnlivostí, roztekl se proud všeho v neomezeno - v nejvyšší Volnost. Svět přestal být jen něčím, t. j. něčím určitým," faktickým", "pravdivým", - stal se vším, vším myslitelným, - i sobě samému si odporujícím : metalogicky si odporovat mohoucím - i absurdním : absurditu jakožto základní absurdum vylučujícím; stal se něčím, co od základu stále se mění. A následkem toho nutně - tím, čím je jeho Vůle v každém okamžiku míti jen chce, nejposlušnějším, nejfluidnějším plasmatem jejím, sebe sama, - absolutní hříčkou její Všemoci, její suverénní, smějící se Všemoci. A zde došli jsme k ludibrionismu, - k nejzazší vůbec možné odpovědi na světovou otázku " Co je svět?" - : Svět je absolutní hříčkou své / rovná se Mé / absolutní Vůle, - nebo prostě : Má hříčka je toto vše. Svět je to, co v každý okamžik já z něho míti chci. Nejstrašnější Volnost, - a zároveň eo ipso nejhlubší otroctví a beznoc, - a Všemoc Vůle neboli Volnosti; klad kladů, dobro o sobě - neboli jsoucnost, druhé stvoření světa, - - a Jedno a Vše a - Sebeobjetí - Záře září, Má vlastní Záře - - " Bůh".....

Egosolismus jest od celé této filosofie naprosto neodmyslitelný, třeba jeví se sekundárně nep-

ravdou, ilusí, odporem, hříčkou, jako vše, - jako iluse x jeví se ilusí, tj. skutečností, ludibrionismus reludibrionismem, kontradikčnost nekontradikčností.

To je můj zdánlivě negativní x illusionismus, - můj nihilismus a egosolismus, konradikcionismus, absurdismus ve správných konsekvencích.

II.

Po novém přečtení Bratří Karamazovových nemohl jsem změnit svůj úsudek o Ivanovi, který jsem Vám kdysi mezi chůzí sdělil. Žádný životný umělecký výtvor. Dvojnásob překvapující a konfondující u Dostojevského, bohatšího snad na výtvory takové než kterýkoli autor. Člověk nevidí ho před sebou, nepoznává ho, nezdraví jako známého, má při něm podobný trapný pocit jako při styku s osobou, která má tak neurčitou, jiným podobnou tvář, že dlouho trvá, než naučíme se ji od ostatních rozeznávat, než ji známe. Bolestná těkavost; nejen z lidského, i z uměleckého hlediska je Ivan jediná otevřená rána, - co vytrpěl as při něm Dostojevský, než román svůj napsal! Nejen neurčitě : i hrubě chybně je figura jeho nakreslena : odporuje si v základě : hlavně je rozpor mezi jeho tvrdostí a energií vůle, jeho mocnou a světlou intelektualitou / obé nepřirozeně nejinošské / a mezi fenomenální, odpornou morální slaboškostí, jevící se hlavně v blbých skrupulích, není-li vinen smrtí otcovou.....Ale snad je příčinou tohoto i dřívějších soudů jen mé jednostranné systematické nazírání : nemám širokého pohledu na psychologii lidí i zvířátek jako Dostojevský - já vidím jen Člověka, vidím jen Boha....Ale to nechci ještě zamlčet : ani slovo nikde o Ivanově fysiognomii, ačkoli exteriéru většiny osob - například Míti, Grušenky, Kateřiny - věnovány jsou celé stránky. Nápadno - a snad velmi pěkné světlo na poctivost Dostojevského vrhající : opovrhl snad úplně popisem toho, koho sám dobře neviděl. - Ivan je vlastně jen pouzdro pro různé, velmi zajímavé ideje - jen ústa; cena této postavy spočívá

hlavně jen v myšlenkách a problémech jí pronášených;ony byly zde původně,k nim zkonstruoval Dostojevský ex post neumělecky,rozumově osobu jejich mluvčího.A hlavní z těchto idejí?Snad : hrůzostrašná,varovná historie,kam vede člověka
ad 1 / původně křestansky založeného,ale
ad 2 / černě,hříšně pudového a zároveň
ad 3 / intelektuálně vysoko stojícího -
odchýlení od Pána Ježíše Krista....." Snad" - napsal jsem ;neboť ani tato a jiné idey nevykrystalisovaly se Dostojevského dosti světle;i nad čistě myšlenkovou bytostí Ivanovu válí se chumáče mlh,nikde náhlý vpád slunce,nikde rána lví tlapy,všude typický chvat Dostojevského,vedle jeho zbytečné,typické šířky;zdroj obého : nutnost psát pro peníze - - -

Situace má se nezměnila. - Celý obnos,Ch.a S. mně zaslaný,nesložil jsem na zaplacení svého dluhu,nemaje pro své jiné potřeby právě jiných prostředků,a tak nebylo vše vyrovnáno.Upomínán k jsem dosud znovu nebyl a doufám,že v nejbližších dnech nebudu.P.B.slíbil opět svou pomoc a slibuje více, - ale sám pořád nemá,co by chtěl,zato dluh velmi značný.Jinak vycházím s ním co nejlépe.

Těším se velice na shledanou s Vámi a prosím, abyste mne o návratu svém do Prahy brzo zpravil. V nejupřímnější úctě a přátelství

zdraví Vás vždy Váš

Ladislav Klíma

Vysočany 2o.9.16

Spěch
a
dnešní
lidstvo

/

Spěch je rychlé jednání, především z nitra štvané a nerozumné. Třeba jej odlišovat přesně od rychlosti. Ta může být zcela rozumná, ničím vpřed nebičovaná, - plyne jen z přirozené přednosti temperamentu. Rychlost Caesarova, tygra, mušky, za vteřinu několikasetkrát křídlem mávající, nemá nic společného s podstatnou chorobností, chaotičností, trapností spěchu. Možno brát ze zvyku tři schody najednou, a není to spěch, je-li přitom člověku dobře v mysli. Třeba dále činit rozdíl mezi spěchem / kvapem / a mezi - řekněme - chvatem. Tento je úsilně rychlé jednání, vyvolané zevní nutností, například chytnou-li na člověku šaty; může být rozumné jako nerozumné, dle stupně duchapřítomnosti, chladnokrevnosti, sebeovládání; ale jakékoli jednání je tu rozumnější než nejednání nebo pomalost. To však charakterisuje spěchání, že není přikázáno faktickou nutností, že fantasie jen a různé maroty vytvořují si nutnosti imaginární, že rozvážná pomalost prospívala by tu víc než zbrklá popudlivost, kvapnost; - práce kvapná málo platná.

Je spěch vždy zavrženíhodný? Existuje jeden jeho jeden druh, škodlivý sice, ba nejfatálnější, ale nutný a úctyhodný. Jest to spěšnost, puzená jen vůlí : je resultátem podstatné absolutnosti vůle a nedokonalosti ústroje jejího : intelektu. Nejvyšší vůle chce nutně vždy více, než může, intelekt jí nestačí : výsledek je jistá, ovšem vysokým duchům vlastní permanentní kvapnost, překotnost, vichrovost, v myšlení ovšem více než v jednání; plyne z lidské slabosti a z vysokého snažení po

nejvyšší síle : zběsilé bití perutěmi do mříží orlem, právě uvězněným. Fenomén ten je obšem nanejvýš vzácný; zato však setkáváme se při každém kroku s kvapností, jež poháněna je afekty a motivy nikterak vysokými. Tento spěch je v každém ohledu špatný; vyskytuje-li se u člověka, k neb rasy ve velké míře, je-li dokonce jejich vládnoucí vlastností, jeví se jako jedna z největších neřestí lidských.

Málo bylo dosud psáno o tomto veledůležitém, psychologicky velezajímavém zjevu. Spěch je zvláštní patologický stav štvanosti, jakýsi stihoman, který se strašnou nelogičností promítá vnitřní stav strachu navenek a teď střemhlav před halucinací tou utíká. Původem jeho je strach: zbabělost, je-li spěšnost základní disposicí; strach bezpředmětný, fantastický, strach bezhlavý, jenž vidí nebezpečí, kde jich není, a ta, která jsou, enormně zvětšuje; jenž ukvapuje se hned od počátků ve svých nazíráních, jako později ve svých vlastních akcích. Kvap je ve všem jen jistým zakalením, pomatenostní; nevidí už nejen zbytečnost, ale škodlivost svou. Pomalým flegmatikům daří se v životě nejen ne hůř, líp než stále agilním poplašeným. Poněvadž kvap je vždy molestní, znamená nakládání na se zbytečných, překážejících břemen; a i když má někdy úspěch, co to platno, když na duši se trpí škoda? Je během po neschůdné oklice, kde volná chůze po rovné, hladké cestě lépe vede k cíli. Ukázkou, kam vede spěch, je panika v divadle, vypukl-li třeba neškodný nebo domnělý požárek. Spěšnost pracuje proti účelům člověka líp, než by to jeho nepřítel dovedl, - už proto, že činí jej jednou z nejubožejších figurek, jakých si nikdo neváží. Je prchání před bičem, jenž neexistuje, lépe před svým vlastním bičem. Je vrcholem směšnosti a - nízkosti.

Spěšnost a směšnost jsou rýmem a aliterací. Komika vzniká jen z nerozumnosti do očí bijící a vyvarovatelné : spěch je vrcholem takové nerozumnosti. Co křiklavěji nerozumnějšího než při každém úkonu pro nic za nic běžet, kde stačilo by, kde lepší by bylo kráčet? než smeknouti tak prude-

e,že klobouk odletí do blata?než mávnout po popelu na doutníku pěstí místo setřít jej prstem?.... Nebot náhlost,rabiátnost jsou sestry kvapnosti.Kvapný vynakládá na vše mnohem větší sílu,než třeba;plivne si do dlaně,než zdvihne svíčku;je pozemčanem padlým na lehký měsíc;koněm s klapkami na očích,jenž se splaší,slyše práskání papírových bouchaček,mysle,že to bič nebo výstřely.Spěch je,zpovzdálí a do hloubky viděn,něco tak nadměrně,tak šíleně směšného,jako by účelem jeho bylo vzbudit jen řehot,jak by bohové byli učinili člověka spěšným,jen aby měli komedii.Nebot co by byli bohové?Jen naprostý nedostatek pospíchání,nepotřebování ho - hledění vesele,lhostejně na vše sub specie Aeternitatis.Člověk,jsa vždy víceméně spěšný, - jako vždy víceméně všemi nectnostmi dotovaný,není schopen změřit celou hloubku fraškovitosti spěchu,celou hloubku své směšnosti vůbec.

Nic ordinérnějšího nad spěch,řekl Emerson.Ale ordinérnost není nic jiného než nízkost.Nízkost však jest jen dcera strachu,vysokost jen hrdinnou elevací, - nízkost jen přišlápnutost.Opovržení hoden každý,kdo utíká;a i ušknutí přišlápnuté zmije je druhem útěku - jen obrana jest neetická.Nejnižší však strach jest ten,jenž utíká bez příčiny,nebot ke zbabělosti přidružuje se tu hloupost. Tot nízkost strachu na druhou mocnost, tot strach chorobně už vševládný,tak do morku vnilý,že maluje si už machinálně nepřátele,tresty, katastrofy,všade do prázdna.A tím je dobře vykrystalisovaná spěchavost,stavší se karakterem : druh psychologické hypochondrie,autosugerující si ustavičně hrozivosti,jež nehrozí,které však teprve toto namlouvání si učiní skutečnými, - jako bývá i s fysickými nemocemi;hypochondrie jest produkt zbabělého srdce a pomateného mozku. - Nízké jest spuštění rozumu,nízké jest zvířečtění.Nízké jest otročení.Spěchající je pouze otrok;svého strachu a jiných afektů,otrok nerozumu,otrok věcí,otrok všedních snah a nízkých potřeb.Nebot výška,nebot volnost spočívá vždy v jistém opovržení životem a smrtí,které si praví : raději trpět škodu,raději zhynout než zapomenou-

tt na svou důstojnost,hrdost.
" Raději zemřít jedem,než strachem," Alexandr Veliký.
Ale generální spěšnost povahy je jen jediným takovým zapomenutím;je malicherností,žebráckostí, bezectností,je v hloubi největší špatností!!!

+

V dnešním bílem lidsvtvu,v Evropě stejně už jako v Americe,doznala rozkvětu,dříve ni zdaleka a nebývalého, pod formou horečky pracovitosti,bezúčelně šíleného pádění jen za nízkými,materielními cíli.Pot nejvýznačnější vlastnost moderního člověka;dostoupila tak monstrosní výše,že zastiňuje vše ostatní,přehlušuje,každý jemnější hlas duše,každý záchvěv,vyššího mužného snažení.Jak se to stalo? - Evropský člověk ztratil Cíl : Boha,smysl života,vyšší světlo,místo toho zbylo mu jen krédo : edite,bibite,post mortem nulla voluptas.Je však obdařen velkou vitalitou, iniciativností,iteligencí.Jato energie nemohla zůstat nečinná - i ž vybíjí se celá,faute de mieux,zmnožeou zevní pachtivostí,nasmyslně stupňovanou až k zimniční mánii " pracovitosti","snaživosti","aktivity" : považující svou horečku za zdraví,za ctnost,za jedinou ctnost!,posuzující dle stupně bláznivého dříčstní,"pracovních rekordů",cenu člověka;nízká spěchavost dala si tím surrogát dobrého svědomí,nalezla dokonce v těchto " ctnostech " podvědomě stín nutného náboženství.....ty nezaslouží sice ušlechtilých jmen " pracovitost,energie,aktivita," zato však " ordinérní potrhlost".Je to prosé zbabělé,od sebe sama střemhlav prchající sebenarkotisování, tím účinější,čím běh rychlejší,sebenarkotisování slabosti,nemužnosti,plazivosti - : je slabostí zdvojenou,je plácnutí s sebou jak dlouhý,široký do bahna animálního,třeba sebeidéálnějšími frázemi se pláštikujícího snažení.'
Nebylo dosud tak uříceného slepého řítění se - kam?Lidstvo neví;běží jen,aby běželo.Ale spla-

ší-li se spřež už jen dvou koní, nekončívá to dobře. Co tu síly promarněné! Co mohlo by arijské lidstvo, kvantitativně i kvalitativně zmohutnělé jako nikdy dříve, se svou silou udělat, kdyby jí nescházelo to hlavní : páteř! Utrácena je i tam, kde se vrhá na vyšší obory, hlavně vědu. Ta je jedním z nejvyšších projevů ducha, ale i o ní platí : všeho moc najednou škodí. Pokročila za poslední dvě staletí více než za celou dřívější minulost, ale lidstvo není dost silné, aby své zázračné, rychle v kolosa rostoucí dítě unaslo. Přerůstá je, bumbrlíček, sežere je. Vzbudilo lidstvo spícího draka, aby od něho bylo pohleceno.- Stále více podléhá člověk přírodě, kterou si chtěl podmanit. Na všechny ty vědecké a technické " vymoženosti" nestačí mozky, nestačí ruce, a přece nemožno nechat je ležet; duchů, které vyvolal, teď se nezbaví; nejezdí, jak bylo řečeno, člověk po železnicích, ale železnice po lidech; našel železnice za cenu, že se pomalu stal pouhou turbinou. Všechny ty "pokroky" neučinily ho lepším, neučinily šťastnějším; prohloubily jen vnitřní prázdnotu, rozjitřily nervy, zpovrchněly ducha, vůli zeslabily, třeba trónovaly různé vůlečky. A při tom všem nepoznal z přírody ani milionтinu, - a Ona se mu směje a mstí. Bláznivě chce si vše podmanit, zapomíná je přitam jen na maličkost, na předpoklad : podmanění si sebe. Toho však docílí se jen stanovením pevného a nového a božského cíle; toho však jen překonáním nedůstojné uřícenosti a klidným, pomalým pohledem do sebe.

Tento překotný rozvoj vědy a zotročení lidstva jí je nejušlechtilejším, třeba nejnebezpečnějším, protože nejsvůdnějším projevem moderního slepého spěchu. Jeho doménou je ovšem výdělečná " činnost". V ní jeví se v plné své kráse a komičnosti. Hledí-li člověk například na veleváženou horlivost, s jakou kdekdo se dře pro zbytečných pár grošů víc, řekl by : jak sladká musí být přec robota, - a já to nevěděl! A není směšnost směšností, že dnešní Evropan, lopotě se dvojnásob než jiní národové a jeho předci, trpí přes všechny technické vymoženosti větší bídu než oni? Více se

drít za účelem větší bídy - to je pokrok, to je též jeden z následků bláznivého spěchu.....Je práce něco ušlechtilého? Jest, koná-li se za ušlechtilými, vysokými cíli : pak se v ní, třeba byla sebe lopotnější a pustší, odráží něco z jejích krásy a radostnosti. Ale práce dělaná za cíli nízkými, všedními zůstává důkladnou všedností a nízkostí, i kdyby se vzpínala až k mrakům. Otázka : Buď této práci čest? je otázkou : Buď švábu čest, když pilně shledává v noci v kuchyni svou potravu - ? Tato práce je mimo čest a nečestnost - jako dýchání, jako oblékání se, jako odhánění much; je prostě nižší životní nutností. Ale tuto práci ztotožňuje náš věk s prací vůbec....

Vše tento zběsilý fanatismus právě dnes nakazil, ovládl.- Literatura i umění staly se, ve svém pospíchavém posluhování různým davům, odnožemi žurnalistiky : cena autora měří se dle počtu jeho výtvorů, dle " plodnosti "; plodí-li děti nebo fekálie, je lhostejno. Učením vzdělávání, - jen stupidní vycpávání a závod paměti pustými vědomostmi, znaménky. Hra, sport, cestování, zábava - nic než pracná, usupaná práce. Kde vidět dospělé hrát si hravě jako děti nebo dokonce kotata? Není větší drina než skoro všechny sporty; a mimochodem, není lepší výchovy ke sprostému, lokty kol sebe se rozhánějícímu sobectví, neomalenosti, nestydatosti; jen v předstižení druhého spočívá sport, - základ etičnosti : generosní ustoupení činí sportsmana nemožným," velkodušný sportsman" je kontradice, - velkodušnost nezávodí - leda sama s sebou. Z nejkrásnější činnosti, cestování, stalo se úmorné pensum, jehož třeba se úspěšně zhostit. I bavit se, to je nejzrdavěji odpočívat, Evropan zapomněl; nanejvýš dovede se "vyrazit". Zapomněl snít, umí jen tupě čumět do prázdna," umdlená duše jeho nemá snů" / Březina /; zapomněl myslit, dovede jen kalkulovat.....Jak vysoko stojí nad ním orientálec, který má při každé práci posvátné právo kdykoli hodinu si lehnout, kouřit, snít - žít sobě. Dnešní Evropan už zcela " propter vitam vivendi perdit causas."

Tato udýchaná, zpocená horečka pracotitosti, lépě shánčlivosti - snad neřest par exellence - j-

e k smrti nebezpečná. Bude-li se nerušeně vyvíjet dále, spěch zneurastenisuje, zchaotisuje duše, vykleští zbývající v nich možnost, přepracovanost je vyčerpá, prázdnosta a ničemnost všeho toho pachtění udusí vše vyšší - bez čehož však žít člověku nemožno. Povede ke generílnímu onemocnění, degeneraci, zidiotštěnní, rozvratu, rozkladu. Všechny metly lidstva : mor a lues, opium a alkohol, války a fanatismy a tisk a školy atd., jsou neviňátky proti tomuto ze samého dna psychy vyvstávajícímu novému strašidlu.
- Možno mu čelit? Sotva. Možno sice kázat pěkné rady : Pochop nízkost a škodlivost spěchu! Že spěch a úspěch se vylučují! Cvič se v pomalých, důkladných výkonech, navykej tak pomalu pomalosti! Zvykni si práce, kvapně vykonané, dělat pozvolna co nejpomaleji! Uč se nezbrkle myslit, sebe ovládat! Snaž se nebát se! Získej si klid, aequam mentem! Jen pomalostí dojde se ke zdravé rychlosti! Odpočívej, hraj si lehce, dokonce i pij! Lenost, flegma, alkohol jsou dnes dokonce ctnostmi a léky vůči blížící se zkáze! - Pochop, jak často nestojí výsledek práce za práci! Že nejsi tolik chlebem jsi živ. Hledej si vznešený lék, at zmizí příčiny zla; tvá prázdnosta a nevědění, co s sebou dělat! Atd. Ale všechny takové maximy dovedou zmenšit zlo tak o jedno procento : příliš vjedno slito je se základem dnešního člověka. A kdyby vytryskly v kultuře a politice mocné proudy - jako že z naší pouště nyvytrysknou - i kdyby ovládlo lidstvo nové náboženství -- nezměnilo by to radikálně ničeho. Jak lehce nezmění se povaha pětisetmilionové society.... Nutné bude nemilosrdně zasáhnout osudu : Nutný bude dlouhý, tvrdý, letargický, regenerující spánek. Ale v něj lidstvou, rozčilené a roztříštěné nanejvýš, samo sebou neupadne. Ne : strašné bouře, utrpení, katastrofy musí přijít, decimující, pročišťující, aby se kleslo ve strnulost smrti podobnou a aby aspoň to co se z ní probudí, stvořilo novou kulturu - klidu, možnosti, rozumnosti, jasu a smíchu. -

Po

oslavách

Žižkových

Byly,jaké být měly?Odpovídaly Jeho významu? - Odpověď našich lidí znějí z největší části ! : Ano - bylo to dost - bylo to až dost - a více ještě.....Ale již to dokazuje,že Žižkův rok 24 musil dopadnout chabě,že není u nás porozumění ni vůle k porozumění významu božského héroa. -

Celá Evropa sesula se tehdy na nás jako hora na chýši.Zcela nepochybným zdálo se každému,že budeme naráz rozdrceni;že jsme - malí,nepřipravení,rozhárání,chaoticky teprve kvasící - podnikli svůj příšerný odboj proti všem v jednom z těch v dějinách tak častých paroxysmů šílícího zoufalství.V čerstvé paměti byl osud albigenců;ač bojovali statečně,byli bez větší námahy povaleni a zpola vyhubeni,a nešel proti nim celý svět; a nezáleželo jejich nepřátelům na národním zničení jejich,jako sousedům našim pavždy na vymazání nás ze světa.Již dávno dříve byli jsme na stálém ústupu před germánským tlakem : bez husitského vymetení německého vlivu z Čech,bez zmohutnění,které nám naše Vítězství později přineslo,bez síly,kterou nám zřejmě i tajně stále vlévalo a stále vlévá - kam by to bylo s námi dospělo?... Kdybychom byli pochodili jako albigenští, - pravděpodobně bychom dnes neexistovali,nanejvýš zůstal by tu z nás bezvýznamný ostrůvek někde u Čáslavi jako u Lužických Srbů....Vypadalo to,jako bychom vcházeli do brány pekla.....

Všechny velké historické děje spjaty jsou se jménem velkého,ohromného,polobožského muže,jsou

podmíněny jeho zjevením se, jsou často zcela jen jím : druhá punská válka - tot cele Hannibal, sedmiletá - Friedrich, empire - Napoleon. Že jsme v husitské době zvítězili, už to je postačujícím důkazem, že byl tu podobný gigant. Hledat jej v někom jiném, než v Žižkovi je absurdní. Kdyby i pranic bližšího nebylo o jeho osobě známo, a priori bylo by jisto, že byl jedním z nejúžasnějších lidí. Husitský strašný samum - tot On. Trocnov teprve dal Husínci jeho světodějný význam, Tábor Kostnici teprve význačný, ohromujícími blesky zářný piedestal. Bez bratra stál by - velký jinak " - Mistr Jan tak v historii skoro neviděn, jako jeden z těch tisíců schismatiků, horlitelů a mučedníků. A byl by se stal jen vznešenou příčinou zkázy národa a bylo by u nás dnes nan vzpomínáno aspoň " se smíšenými pocity."

Téměř z ničeho stvořil Žižka brannou moc, malou, ale tím strašnější," div žasné, světoborné síly" / Sv. Čech /, - skul národ v nejnutnější jednotu, - vedl jej s nesmírnou rozvahou všemi úskalími; spojuje v sobě úžasně led s ohněm, prodchl jej nadšením z víry v jeho vždy vítěznou sílu - dal mu Ideu ideí, - ne pouze slovy, i skutky: - Mužnou, vznešenou Sílu - dal mu Cíl!....A strategickým uměním, z největších, co jich tu bylo, zdrtil děsné všechny nepřátele. Zachránil vlast - - a vykonav vše hlavní, nejdůležitější odešel..... A přece zůstal s námi dál, dál bojovat a vítězit. Prokop sklízel jen to, co On zasil, - strategicky obdivuhodně ovšem, - Jeho vítězství jsou Žižkovými : Žižkovy strategie a vojenského řádu, - Žižkova ducha, nadšení a síly, jež přelily se z mrtvého lva do pozůstalých božích bojovníků, - Žižkova mythického obrazu - Žižkova Stínu, jenž mysticky dlel nadále mezi jeho dětmi.....

Nejen však Čechy spasil - i nejvýše je při tom povznesl : z cyklonu, zkázou hrozící, učinil nástroj k povzlétnutí jejich k největší slávě a velkosti. Husitská vítězství, toto Vítězství katexochén, obestřela je glorií, jaké právě neměla ani Roma; učinila je předmětem pověrečné hrůzy a náboženské úcty, nejproslavenějším z národů; a i nejvlí-

nejším i dlouho potom : centrem Evropy, Prahu největším a hlavním městem jejím, residencí cérarů severu, a co více, jeho kultury. Ale především : vrhla celé lidstvo na nové a vyšší cesty, - jimi počínat by měl Novověk! Nebyla to " renesance", ne rozumy Viklefovy, Lutherovy aj., ne objevení Ameriky, co přivodilo velkou změnu : bylo to třesknutí táborských cepů!, nebot znamenalo sílu, Vznešenost, nový Život! Ono to bylo, jež poprvé probudilo Evropu ze středověké letargie a dalo jí mocný otřes, aby začla bdít, jež zrodilo celý ten kypící duševní vír, jemuž říká se Nová doba....

A po dvoustě narkose naší zas to byl především husitismus, jenž ji protrhl; nemít ho český národ, jeho renesance byla by přišla mnohem později a nebyla by nikdy měla tu svou obdivuhodnou rychlost, intensitu a rozsah. Husitské dědictví, v krvi Čecha dřímající, zrodilo znovu národ a odkojovalo jej, třeba ne každý si to uvědomil; ale nejlepší z nás pravili si vždy :

" Nejsme jen ledascos mezi národy, národní brak, jen k živoření stvořený; máme mocný raison d'etre!; jsme velicí, protože jsme velicí byli, a proto jimi i budeme! Národ takový nesmí zahynouti =

v zájmu vlastním, ale lidstva vůbec!"

- A rozdmychoval tajemně husitský žár všechny naše síly, přivodil k náš všestranný rozmach a konečně Osvobození; zůstává duší české duše; jeho duší k je však - ON!

Není snad muže, jenž by byl pro svůj národ znamenal tolik jeko tento Muž mužů - jehož duševní typ byp patrně naprosto jiný, než se kdokoli u nás domnívý - pro Čechy. Je nám téměř vším; On měl by být zván Otcem vlasti. A žádný projev naší vděčnosti, lásky, úcty k němu a zbožnování nemůže býti dosti velký. - -

Vzpomínali jsme Ho vždy velmi málo, ač zasluhoval ročních oslav aspoň neméně než Hus; ale jsme vůbec nespavedliví : jako pro Husa zapomínali jsme zcela na Jeronýma, tak i pro Žižku na Prokopa. Letos naskytla se pěkná příležitost napravit vůči Žižkovi svou chybu; 11. říjen byl důležitým zkušebním kamenem naší národní ceny.....'- Z rů-

zných míst byl největší Čech uctěn dobře;ale - národem vůbec, lidem?Byl jím vzpomenut vskutku,tj.šly oslavy jeho masám ze srdce? - Ne, ne!

Po celý den nezpozoroval jsem v Praze vyjma titulní stránky novin nic,co by jubileu nasvědčovalo;naprostá netečnost.Neslyšel jsem ni jednou jméno Žižka;je ovšem možno,že mimo dosah mého sluchu " zněl jím každý ret",přesto nepovažuji za přehnáno,řeknu- li, že o zápase Slavia : Sparta mluvilo se desettisíckráte víc.Ač jsem prošel Prahou z Vysočan za Pohořelec,viděl jsem jen na Staroměstské radnici dva žalostné praporky;snad jiné části města " tonuly v jejich záplavě", ale pčec jen sotva do té míry,jako když býval tu Franz Josef....Atd.Když jsem večer o tom umírněně mluvil,vzbudil jsem ve společnosti,patřící ke všem možným politickým táborům,silnou nelibost proti sobě.

" Co je nám,moderním lidem,do té žižkovské vetešě?" zvolal jeden z patriotů a došel plného souhlasu.

A na venkově nebylo to o nic lepší.....

Mnozí říkají :

" Protiví se mně okázale,ustavičně oslavování;nejlépe oslavím každého ve svém srdci."

Ano;přílišné oslavování je nevkusné,je směšné, je škodné,vedouc k povrchní jalovosti,fangličkářství,frazérství;nejlepší oslavou velkých lidí je konati po příkladu jejich velké činy.Ale nebylo národa,jenž by nebyl slavil památku svých velkých událostí a osob i zevně, - a je to nutné tak a dobré.Čech slavnostmi nikdy neskrblil;a vidíme-li tu,s jakou pompou vzpomíná stále všemožných decorum minorum a minimarum gentium, - pak tam,kde jde o Spasitele,Dobrodince jeho katexochén,jako Herkula,Area,Caesara....,zní ta náhlá nechut ke slavnostem trošinku podezřele.....

Jak měla býti slavnost svěcena?Řeknu jen málo z toho,co myslím,a přesto budu platit za ztřeštence, - tisíce a tisíce dělových ran po celý den, každá by se " reftovala!"Náměstí Staroměstské a, Václavské,Žižkova hora černé lidmi,že jablko by nepropadlo!Nejspontánější slzy a triumfální já[illegible]

a objímání všech všemi a nejslavnější přísliby a přísahy.Oblaka nad celou Prahou vlnící se hymnou " Kdož jste boží bojovníci" / potíž tu ovšem je,že ji,slova i melodii,skoro žádný Čech,žádná česká kapela - neumí /.Na temeni Žižkova pomník - dávno už tam strmící,viditelný z Krkonoš - - ale zbytečno mluvit dále těm,kdož nevidí očima mé lásky.....

Tohoto 11.října byl více než jindy čas předložit si ohromné otázky : Jsme zde dosud " ve lví říši?" Nedohasíná v nás všechno ideální nadšení, smysl pro velikost,sílu,vznešenost?Neděkujeme jen tomuto všemu,že existujeme?Máme mimoto něco jiného,čím mohli bychom soupeřit s mocnými tohoto sběta?Ale existoval kdy národ,který by byl bez těchto hrdinských ctností se vyšinul nad odpornou prostřednost,ba který by se byl trvale udržel?A specielně národ český?.....Máme dnes vůbec - cíl,víme,co chceme?"A nevíme-li,nešklebí se před námi neodvratný rozklad?Myslíme vážně,že spasí nád materialistická " modernost"?Stali jsme se docela národem Matějů Broučků?Nevyvstávají kolkol nás nejčernější mraky?A není jisto, že jim odoláme,jako kdysi,jen pak,bude-li obr trocnovský přebývat v nás, - a že,až se z nás vystěhuje,že - - - ?.....

Onoho modrého dne černalo se z každé tváře,z každé věci přepůlnoční : MENE - TEKEL.....

Dopis

ing. dr. A. Křížovi

z 28.10.1913

Velectěný příteli!

Omluvte podivným stavem,v němž teď stále v-
ězím,že píšu dopis o Rytíři Kurovi teprve tel.A-
le prominte i,že podávám jen stručný úsudek o d-
íle tom,že netroufám si vejít do podrobností je-
ho,jak jsem měl v létě v úsmyslu.Zvěděl jsem to-
tiž mezitím od pana Pavla,co vše x Rytíř Kura p-
ro Vás znamená / " víc než proň Stendhalův Roug-
e et Noir,že byl událostí ve Vašem životě atl."/
na mne však neučinil dojmu - :kdybych tomu,kdo
taková bohatství v něm našel nebo sám do něho v-
ložil,vykládal jeho ideový obsah,připadal bych
si směšným jako chudas,jenž nabízí milionáři pe-
něžité dary,jako muž,jenž kouzla ženy,která ho
nedráždí,velebil by v tvář tomu,čí láska oblila
ji svou gloriolou.Připouštěje,že byl jsem snad
neschopen ocenit Kurovy přednosti,jež Vás fasci-
novaly,kloním se přece jen k náhledu,že Vaše lá-
ska to byla,která jej jimi obdarovala;že četl j-
ste jej snad ve stavu,kdy duše,plná,šťastná,
otevřená přetéká svou září a nutně ozlacuje jí v-
še vnější,kdy každý nahodilý popud vítán jí jes-
t,by se ho zmocnila,jej si asimilovala,své podo-
benství,dítě,zrcadlo z něho učinila.....Dítě pl-
né fantasie vidí v nejordinérnější povídce krás-
nější dílo,více při něm cítí než mnohdy dospělý
při četbě nejnádhernějšího veledíla;zářící
oko zří v každé lucerně zářit slunce,básníkovi
zdá se svět feerickým zázrakem,šťastně zamilova-
nému všichni lidé i věci zbožnováníhodnými;když
Heine,vjížděje konečně zas na německou půdu,vid-
ěl,jak vypráví,koule lejna,padající z koní do d-

iligence před ním zapřažených,zdály se mu v patriotském zanícení jablky Atalantinými.Ne Hilbert,Vy asi jste básníkem Rytíře Kury;ne na mně,na Vás by bylo,abyste mne do krás a hloubek jeho uvedl. -

Považuji Rytíře Kuru za výtvor celkem pěkný i nevšední,ale nijak velký.Má nemalé chyby : tak nesplňuje některých nadějí,jež zpočátku budí,jsa nedomyšlen a roztržen;je často vlažný,malátný, rozvláčný;plný ohavného moderničení;slohově chvatný,velmi kostrbatý.Přesto je to dílo seriosní, poctivé,vysoko se snažící,třeba výše hledělo než doletlo;prosté senzacechtivosti a psaní kvůli psaní;namnoze jemně psychologické;je v něm pěkné prolnutí látky,dětské vzejití v ní - tato Hilbertova - myslím - faculté maitresse.

Ale právě proto není Rytíř Kura dílem vysoce uměleckým,tím méně poetickým.Jsou to liliputáni mezi umělci,kdož žijí zcela jen v látce : " empirické skutečnosti",myšlenky jen pak podávající,když látka je s sebou přináší;u umělců velkých je primum et unicum myšlenka,mocně neodvisle od " skutečnosti " svým životem žijící, a látka je jim jen prostředkem k co nejmohutnějšího vyjádření jejímu.Hilbert,tato zcela externí,ptáčkovitá,hydrargyrická dušička,pluje jen po proudu empirické reality,unášen jím,spokojene se v něm plácaje - a to je jeho ctnost : má hlavně jen běžné,praktické " vidění " reality jako každý duchaplný obyčejný člověk / touží po tom, čeho nemá : po velké myšlence,která celým dílem hřmí,je provanujíc jako neviditelný boží duch hmotu všehomíru.- Procedura při vysokém uměleckém tvoření je tato : Umělec,tento - jako vůbec velký člověk každého druhu - železný legislator ducha a přírodních zákonů,má vášnivé,cele jej vyplňující myšlenky;i hledí vší mocí své vůle,aby všemi prostředky,jež mu svět poskytuje,vystavil ji zde očím co nejmohutnější,nejkrvavější,nejzářnější;k cíli tomu shání k sobě imperátorsky všechny možné pomysly a jevy a fakta a situace a barvy a tony,z vybírá z nich suverénně,co se vůli jeho hodí,napíná " skutečnost " na Prokrustovo lože onech tyranských,tyranisujících myšlen-

ek, ať třeba praská, kupí z těchto kamenů osekaných, znásilněných hory stále větší jako Timur pyramidy z lebek, užívaje přitom rozkoší z vítězení, podmanování, deptání, své síly - ecce ona " tvůrčí slast "! - hromadí " efekty " do krajnosti, nanáší barvy co nejhustěji, - jen aby tyranisující myšlenka zazářila zde co nejúčastněji magnésiovým, nadpřirozeným světlem - : k podstatě umění náleží hyperbolismus, neboť umění má expansi do nekonečna, je síla, je gigantikón, je nevyslovitelno; jen tím, že umělec pracuje schválně, aby myšlenku svou, samu v sobě zářnou, každým prostředkem ještě ze všech stran osvítil a rozřeřavil, nabývá velké umělecké dílo své specifické přirozené napínavosti, úchvatnosti, - co není napínavé k je špatné, vlastní protiuměleckostí je - šedivost, chabost a slabost. Umění je conqueranstvím je tyranií. Nepodává nám " skutečnost ", jen jí používá, ale i neduživá a zneužívá; neuspořádává, nezkrašluje realitu, - rozhazuje a deformuje ji; neslouží jí jako idolu, ale poroučí jí jako služce; umělec, jenž praví, že představuje nám kus reality, představuje mám jen svou hloupost; nevidíme věcí, zažehujeme je jen; teprve když " v nich " zapálíme myšlenku, stanou se viditelnými jako transparentní hodiny, - samy o sobě jsouce němé, temné - Nic : i pak vidíme pořád jen světlo, povahy věcí pod ním musíme se dle odstínů jeho vždy jen dohadovat, fiktivně, jako hloubky prostoru: jediné věci jsou míněny o věcích, myšlenky jsou jedině skutečností, i

nejnereálnější myšlenka je skutečností, neboť ji zde," je pravdou vše, co člověk myslí, cítí" / Sv. Čech / - " empirická " skutečnost je jen nižší druh skutečnosti, hodný jen, aby bylo ho skutečností vyšší jako materiálu používáno. - Onino látkoví umělečkové dělají z empirické reality otrocky jen to, co se z ní dle jejích zákonů " dělat má ", hnětou ji z pěknoučké formy, upravují dle kuchařských receptů těsto její na ortodoxní buchty a nákypy; ale mohutný umělec používá například kamenů, z nichž oni jen způsobně sošky tesají, za koule do svých děl, nábytek, který esteticky v pokojíčkách svých rozestavují, za barikád-

y;jeho tyranisující myšlenky drtí realitu jako nehmotný blesk skálu - a u Cl.Larraina,myslím,padá večer stín stromu od východu k západu,u Grabbeho postaví se při výjezdu z brány Palerma kůň Jindřich VI.na zadní nohy,leknuv se obrovské postavy ETNY - dobrých tak 160 km vzdálené.Nejvíce drtí ovšem realitu nejvyšší druh umělce : pravý básník,tento cizinec v ní,zavítavší sem z království snu : každý ví,jaký respekt má noční sen před " pravděpodobností".Tyranisující myšlenka básníka " skutečnost " nejen transfiguruje,ale totálně,příšerně defiguruje.Duhovými prismaty svých " fantasmat ",vísí,ideálů,přání, - o jejichž skutečnosti je nádherně tak přesvědčen, že mění se u něho vesměs ve zběsilé,maniakální fixní idey,vidí realitu desně rozloženou,zkomolenou,metamorfosovánu k nepoznání.Podmínkou poety je vidět věci naprosto falešně.Je vždy Donem Quijotem : považuje faktucky všechny krčmáře za hradní pány,holičské lavoáry za přilby Mambrinovy,lvy v klecích za nepřátelyposlané magiky,by jej atakovali;kdo nechodí v noci do lesů schválně za účelem,aby tam viděl oreády,ten pověsiž lyru na hřebík!Žádný básník nedovolil dosud svým vidinám,přáním a vírám,aby zatočily realitou tak,jak se slušelo a patřilo, ze strachu,by nebyl považován za úplného blázna;hodil-li Ariostův Orlando jednu půli rozrtženého pasteveo odněkud ze středu Hispanie do Atlantického,druhou do Středozemního může,byla to bagatel proti tomu,co měl udělat.Poesie je féerie,jest jen jedna básnická formy : pohádka,moderní realistní beletrista / Flaubert,Goncourtové,Tolstoj/ je jen náběh k básníku,přízemní básník,quadrupes - ale pravý básník je prák,realistické umění je surogátem za poesii merkantilní době,poesie má například s Balzacovým prachem tolik společného,kolik začarovaný zámek na skleněné hoře s článkem o vývoji českého textilního průmyslu.Zevní pravděpodobnost náleží do poesie jako do geognosie Dantovo L'Inferno.Dílo,v němž není hrubých prohřešení proti smyslové realitě,jest jako poéma odsouzeno.

V Rytíři Kurovi jich není. Není v něm ani vskutku tyranisující myšlenky. "Démonická, mstící se moc peněz" : tot jen pokus o ni a ztroskotání. Nebot myšlenka není dost organicky srostlá s fabulí - jen téměř nasazena na ni jako utatá hlava - a z rukou mistra vyšla by padesátkrát uchvatněji rozřežavěná..... Například smrt paní Testovo, nebo jak už se jmenuje, působí burleskně, ba stupidně; charakter Kurův sám je málo karakterní, - odporující si do jisté míry; zpočátku budí v nás naději, že je mohutnou, tedy vyšší postavou, ktwrá nutně stojí nad mamonem, peněz leda k vyšším cílům volně užívajíc, jinak jich ani nevidíc; později delarvuje se v člověčka penězi přece jen podmaněného, - jeho opovržení jimi jest jen formou lásky k nim, jen svíjením se člověka pod zlatými pytli pohrobeného. Hilbert, tato příjemná holčice, naložila na se svou základní myšlenkou náklad, pro nějž plece jeho nevyrostly; pan Kříž pro uctyhodné břemeno neviděl patrně tělo, jež pod ním kleslo.

Odpusťte, že nebudu se dále o tom šířit; pčec jen je to nepohodlné, píše-li člověk déle, na břiše leže, na podlaze, - zvláště, není-li mu předmět nejsympatičtější. V celé knize tlí atmosféra mediokrity, nízkého snažení, v níž špatně se mně dýchá. rotačním bodem všeho je zamaštěný měšec; umění, které má svým objektem něco nevzneseného, je kontradikční nonsens, jako brusič diamantů, jenž robil by krystaly z kozích bobků. I základní myšlenka : pomsta peněz, je něčím, pro co nemám porozumění, a mám-li je potenciálně, nechci ho budit ze spaní. Na podobných věcích záleží mně tolik, kolik na poměrech v obecním představenstvu v Portmouthu; lukrativnější než vmýšlet se do této jinak dráždivé věci je pokus vefantasovat se do pocitů feny, jež je svědkyní, jak topena jsou její štěnata. Co neleží na mých cestách, neexistuje pro mne; " ich will vieles nicht wissen" Nietzsche; máme jíst jen, co nám chutná, dobrý, silný žaludek a mozek mají jen poměrně velmi omezený počet jídel a myšlenek, které opravdu hodně jim chutnají, - a jen takové mají požírat; mozek jednotlivce není bumbrlíček, který by mohl sníst kdejakého pasá-

ka,prasáka s prasaty;moderní" všechápat,do všeho se vmyslit," vším umět být" znamená nic vskutku neuchopit,vpravdě vůbec nemyslit,nebýt sám sebou, tj,ničím - - -

Přinášíte-li názorům mým i o jiných věcích vstříc lichotivou účast svou,jsem hotov k písemným diskusím.Nejen z přátelských,i ze sobeckých důvodů.V člověku,zvláště v tom,jemuž nebylo možno se vypovědětí,žije neutlumitelný pud po sdělení svých myšlenek,zvláště vzácným lidem,kteří se o vyšší intelektualitu upřímně a čistě interesují.

Vám v úctě oddaný

Ladislav Klíma

Vršovice 28.10.13

Dopis

ing. dr. A. Křížovi

z 12.8.1916

Praha 12.8.16

Drahý příteli!

/ ...../

Jinak je situace má nezměněná;vedlo by se mně poměrně dobře,kdyby mne poslední zas dobu nezlobily stále zuby - někdy dost šeredně.Vem čert tu tělesnou bolest a zuby zvlášť!S duševními nepříjemnostmi umím slušně vycházet,díky dlouholeté praxi;jsem pyšný na to,že každý nepříjemný afekt silou,útokem,vzbuzením povznešené nálady, rozumem,filosofií dovedu - přes chorobnost svou - redukovat vždy,chci-li,aspoň na polovici.Ale s tělesnou bolestí je to zatraceně těžká věc.Žádné důvody neplatí na toho blbého,podzemního červa, - s idiotskou monotonností vrtá dál..... Marně štve člověk na tuto černou,kluzkou,dobytčí obludu všechny stoické,věčnosthí,boží idey, - nerušeně sedí dál v jeho duši a žere ji.....A docílí-li se úlevy, - je jen chvilková, - až konečně se člověk vzdá útoků a raději resignovaně nechá myšlení jeho běhu a potvoru jejímu žraní - až se nažere, - s jedinou ženskou myšlenkou : - chci to snášet.....Avšak - jsou myšlenky,které i tělesnou bolest dovedou tím neb oním způsobem zničit!Ale jak velké a silné musí být!A v tom to vězí : psové,které člověk obyčejně proti ní štve,nemají ještě odvahu pekelnou příšeru patři-

čně za chřtán chopiti - : ne psy,lvy třeba štvát.....Ale ty nemáme dosud dosti k službám.Než co není,bude.Vypěstování pěkného plemene takových lvů, - to bude teprve realisace stoických a podobných snů. - A bolest zubu jest jeden z nejdábelštějších,zároveň nejhloupějších a nejspirituelnějších vynálezů přírody.Účel tělesné bolesti je vyburcovat organismus k obraně proti hrozícímu k nebezpečí;jakou obranu může však vyprovokovat hlodání v tom malém praseti?Zvláště u zvířat? Bolest tato jest jen jakousi perseverancí a zvyklostí,snahou po symetričnosti a aequilibrii,rudimentaritou,zbytečností - slepým střevem,cecky u muže.....Ale je patrně mysticky též úmyslným nástrojem tortury kvůli pouhé tortuře v rukou sadistní matky Natury. Tomu nasvědčuje mimo jiné její specifická schopnost budit i při slabé intenzitě co nejpříjemnější,nejčernější myšlenky,nejšerednejší náladu.U jemného ducha v míře ovšem několikrát větší než obyčejného špalka, - jenž se pak onomu směje pro jeho " choulostivost";však doprovázení tělesných bolestí duševními je tentýž fenomén jako uvědomování si svých stavů - myšlení o sobě;čím mohutnější toto,tím i ono;proto též " qui auget scientiam,auget dolorem."Šťastní špalkové,ještě šťastnější slepice!I teď,co toto píšu,nedá malé prase pokoj;proto laskavě odpusťte,že skončím.Ve větším měřítku at z téhož důvodu odpustí oni moji přátelé,kteří si přejí,abych psal,že to pořád nečiním;velký,vyžraný zub, zvaný život,zlobí mne od let příliš.....jen v náladě šťastnější a zdravé zdaří se vskutku dobré a zdravé věci;jen šťastní lidé mají psát.Pravda sic,že bolest je zdojem velkých děl;ale tvořící musí ji mít za zády.Dokud skutečné utrpení drží jej v klepetech,drží jej tak těsně,že nedopřává rukám jeho ani vládnout perem nebo štětcem, - tím méně mečem.....

Doufám,že daří se Vám výtečně.Byl jste u Chalupného?Jak je mu?O Pavlovi žádných zpráv?..... Co říkáte válce?Obrat,co?I ten Italián počíná se vzpřimovat;lze prorokovat brzký pád Terstu.

Dostal jste můj korespondenční lístek / asi 4 dny po Vašem odjezdu / ? - Chcete-li mně být nápomocen, byl bych rád, kdyby se to stalo brzo - v případě ovšem, že spěch Vám nebyl by nemilý. - - Salve !

V úctě vždy Váš

Ladislav Klíma

Lidská

statečnost

Pozoruj často osamělé noční chodce. Skoro každý ukazuje velkou plachost a úzkostlivost. Je jako zajíc, jen ucho a oko. Dohániš-li jej zezadu, jistě od chvíle, kdy zaslechl tvé kroky, destkrát se ohlédne, než ho přejdeš. Pozná-li tě pak, zpravidla tě požádá o průvod, " aby nám bylo veseleji". Jdeš-li proti němu a přiblížíš-li se při míjení ho experimentálně trochu k němu, odskočí prudce, často s vyheknutím. Hůl má při setkání vždy k ráně připravenou. Často se i stane, slaší-li proti sobě tvé kroky, že zajde z cesty do polí, skrčí se tama čeká, až přejdeš, - k jako zákeřník; kolik domnělých lupičů sem patří! Atd. atd.

V míře trochu menší počíná si tak osamnělý člověk za dne v lese. Hledíš-li naň z houští, zpravidla jako bys ptáčka krutihlávka viděl. Ani chvilku jeho hlava nepostojí a trhané její pohyby prozrazují neklamně, že nerozlhíží se po lese snad z důvodů estetických..... - prozrazuje to i komické přísloví : kdo se bojíš, nechod do lesa, - jako by les byl něco tak hrůzostrašného! Kopneš-li silněji nohou do stromu, povyskočí jako kotě, proti němuž jsi šoupnul botou - atd.

Lze to nazvati rozumnou opatrností? - " Opatrnost " může býti projevem právě nejhrubší zbabělosti. Často pouhé vidění nebezpečí, pouhé myšlení na možnost jeho je babstvím, protože předpokládá permanentní úkostlivost. Vidět v každém člověku lupiče znamená stálé idiotské umírání strachem, jež nemůže býti nazváno ani vázlivostí, ale nejtlustším sketstvím.

Muže statečného v noci a v lese a ni nejmenší strach neovane; nesmí ho ani napadnout, že by ten, s kým se potkává, mohl mu býti nějak nebezpečný. Často ho ani nevidí - je-li založen interně, jako-

vý může celé hodiny v noci, v polích a lesích, prochodit, - a pak si řekne : Potkal jsem někoho? Tak se mně jako ve snu zdá, že ano, - celou řadu, - ale kde, kdy, - opravdu nevím.

Oni strašpytlové jeví se často v obvyklém společenském styku jako lidé velmi kurážní. Jsi zprvu překvapen. Vidíš, že obyčejní lidé vůbec činí v sociálním životě většinou dojem veselé srdnatosti, - aspoň v přirovnání k výjimečným, intelektuálním. A vidíš též, že tito, jsou-li sami a i ve vskutku nebezpečných okolnostech, nepodléhají směšné zbabělosti oněch, - Jak to přijde? ' - Zde jeden aspekt.

Obyčejný člověk má strach hlavně jen z nehod v jeho očích vážných : z přepadnutí, z větší nákazy, pozbytí místa atd., a to strach kapitální. Zato pramálo se bojí - urážek, kalumnií, otírání se, slin, pohlavků - morálních i fysických, a všech těch nečistotek.....V nich však spočívá tak celkem společenský život; jako naopak ony vážné nehody jen málokdy v něm hrozí. I jeví se náš milý člověk v každodenním styku s lidmi jako rek, nezranitelný Siegfried - lecjaká drobná bodnutí neproniknou epiderma jeho nosoroží kůže. Je - aspoň ve společnosti jemu nějak rovné, vždy plnohubý, směly, výbojný, posměvačný, chvástavý - " energický ". Co se ho tkne - patří-li k " nižším vrstvám" - slyší-li každou minutu : ty blboune, ty halamo, a - patříli k vyšším - zahalená, ale tím větší urážka! A i nad nejmlaskavější fackmu je povznesen.

" Nás to memr, my to vydr," řekne a je ještě pyšný.

Člověk vskutku statečný - a ten je nutně vždy intelektuální a výjimečný - bojí se tím méně nehod, čím jsou vážnější - nejméně smrti; zato tím více každé urážky, neuctivosti i nejdrobnějších nešetrností; velké je jemu malým a malé velkým. Je čistý; nelekne se padající nan bomby, ale má velký, třeba tajený i překonávaný strach z pohození blátem. Je hrdý, má instinkty renesančního šlechtice : za každou urážku - smrt ! To však dnes nejde, - a ostatně, je-li silně duchovní, považoval i krev za znečištění sebe, za zneuctění boj a

landsknechty,nejen s jejich zbraní,ale i se svou,jíž však dnes ani nemá.Pro to a jiné je ve společnosti ve fausse position.Musí-li do ní,drží sex v pozadí,vyhýbá se důvěrnostem,bodrostem, zbytečným řečím,tím více sporům,naučil se zdvořilosti,mírnosti,šetrnosti,ohleduplnosti,ústupnosti,nereaguje už na zranující slova,pochopiv,že by následovala ještě smrdutější protireakce.Je v ohromné nevýhodě v půtce s jinými : hloub zraní jej,řekne-li mu druhý :
" Myslil jsem,že řeknete něco moudřejšího," než tohoto,řekl-li by on mu " pse prašivý ";landsknechtu je lehké urážky a sprostoty,at pytlově hrubé,ať hedvábné,přijímat,lehčí rozdávat, - onomu je první těžké,druhé vlastní ušlechtilosti zcela zakázené.Má prostě v krásné společnosti svázené ruce a zdá se hrubým zrakům nesmělý, bojácný i zbabělý,kdežto ostatní faktičtí zbyběloci zdají se prvnímu pohledu nebojácnými.

Krátce,obyčejný člověk má zaječí náturu,třeba maskoval ji pardálím řevem,naparováním se a pouštěním hrůzy - pouštění hrůzy svědčí už o zbabělci,jsouc doznáním neschopnosti činu i trpění.Na tom nezmění nic,bije-li se například na vojně sebezběsileji.Není příliš velkou zásluhou pádit proti nepříteli,když,kdyby nepádil,dostal by ihned kouli od přátel.Ostatně,jedna třetina Buonapartovy gardy šmejkla sebou při útoku na Mont Saint Jean do brázd a stavěli se mrtví jako mandelinky.O vojenské statečnosti mluví dle jistých statistik stav prádla po bitvách i před nimi.A pak : homo communis je už tak moudrý a samostatný,že myslí,co dělají ostatní,že musí dělat také.Skočí-li vůdce beran do propasti,skáčí tam všechny ovce za ním;sotva kdo nazve to statečností.

Policajtské nátury

Takové člověčisko vidí v parku dítě neposlechnuvšíhi matku a hned uspořádá mu s přísnou emfasí přednášku o kráse poslušnosti a o bití. Spatří peroucí se kluky a hned je pohlavky rozhání. Vytkne ti na mostě, aniž mu překážíš v chůzi, že nejdeš po patřičné straně. Najde-li tě ve dne, za nejkrásnějšího počasí v lese spícího, vzbudí tě: " Hej, pane, nemyslete, že jste v posteli!" Přeřízne dokonce provaz nehybného už oběšence - vrchol drzosti a nelidskosti, - bylo by přát každému takovému, aby sebevrah, přijde-li k vědomí, namísto sebe jej oběsil. - Mezi toto policajtství patří skoro každé míchání se do cizích věcí," zasahování," " urovnávání","napravování ",i pomáhání : skoro vždy skrývá se tu " péče o celek "," snaha o obecné dobro," atd.;a i pod činy zdánlivě altruistní šlebí se pravidelně nějaké," dělání pořádku". Mezi policajtství patří i například upozornění :
" Váš kabát pocákán je blátem od automobilu," ty to víš, nestojí ti to za setření, ale nechceš být nezdvořilý, poděkuješ, zatímco si myslíš : jdi k čertu! a aspoň pro forma, jako opice, stíráš....
Zůstane pro mne v podstatě policajtstvím, strhnu-li na chodník člověka, jemuž hrozí okamžité přejetí.....
Tato vlastnost je výrazem největší vůbec ordinérnosti. V čem spočívá tato? V naprosté zde se jevící vnějškovosti, v podlidské povrchní jalovosti; stálé míchání se do cizích věcí předpokládá úplné zanedbávání svých, kdo stále napravuje, je všech nejvíce nepravý, nebylo dosud člověka, jenž

by byl měl právo napravovat lidstvo - neboť nikdo,do posledního dechu,nenapravil ještě - sám sebe.Dále v nízkosti moralisování,které leží tu vždy na dně;v nízkosti sociální stádnosti;v komické,tak negrům ještě odpustitelné,drzé víře, že vím,co je vůbec správné.Dále v drzosti - obyčejně zloby a jedu plné - v nestoudnosti tohoto strkání špinavých prstů do cizího masa; a nanejvíš nestoudný je takový subjekt už proto,že je nutně již opancéřován proti sprostáctví a kopancům,jejichž spoust nutně se mu v minulosti dostalo za jeho zakročování.A konečně,z vyššího hlediska;v naprostém nedostatku metafysického instinktu;dle možnosti nedotýkati se jiných, - v pocitu,že na tomto světě beztak přespříliš mnoho " zevních ",tj.cizích,nepřátelských věcí cloumá člověkem,jenž zdá se takto být jem klavírem pro nesčetné hrubé tlapy,což nepomáhá jeho Důstojnosti : základní Suverénnosti.Vyvinutost instinktu toho,jednoho z nejhlubších a fundament etiky tvořících,je však měřítkem každého jednotlivce..-

Před tímto policajtstvím mají vyšší duchové horreur,stupňující se k excesům,morálnímu člověku nepochopitelným.Mám známého,jenž jednou za noci,v silném mrazu spatřil vedle cesty muže,na sněhu vedle cesty chrápajícího.Ani se nezastavil,ani ve zcela blízké vesnici nález svůj neoznámil.Když jsem mu to vytkl,pravil :

" Ani nevím,jaké byly mé myšlenky, - nestály mně za analysu.Vím jen,že mám ohromný odpor foukat do cizí kaše.Pravda,když za chvíli šel jsem mimo chalupy,ještě osvětlené,zakolísal jsem trochu,nemám-li zaklepat na okno.Ale jen okamžik : byl jsem příliš zaměstnán vážným myšlením,přerušení bylo by je pochroumalo.A zapomněl jsem hned na toho člověka"

" A nestál by život člověka na malé pochroumání reflexí? " ptám se.

" Mým základním pocitem bylo vždy,že myšlení mé je důležitější než všechny lidské životy."

" A neměl jsi nikdy později výčitky svědomí?"

" Nevím,o čem to mluvíš...."

" Bestiální monstrum," řekne čtenář. - Souhlasím s radostí;ač pro mého známého mluví například faktum,že za dobu,než čtenář přečte tuto větičku, - vydechlo aspoň dvanáct lidí svůj nenahraditelný lidský život,nemluvě ani o několika těch ostatních bytostí na zemi a ve vesmíru,přes něž morální a skromné lidstvo přechází při této otázce k dennímu pořádku.....Nebo rozkošné imorální přísloví : Nehas,co tě nepálí, - tj.chytne-li na někom oděv a ty bys mohl lehce ohen uhasit,nech člověka uhořet!Tebe to nepálí!Anebo Schillerovo : Das Leben ist der Güter höchstes nicht - následující verš mluví ovšem pro mého známého už málo,ale je tak stupidní jako první dobrý. Atd.

Mlč tam důsledně - a budeš hlupec nebo fouňa nebo obé. Mluv o vyšších věcích - k nimž běžná politika patří jako vepřík do korunovačního sálu - a vychloubáš se jen svou hloupou učeností. Zavři v napjatém přemýšlení oči - a spíš, jsa patrně opilý. Přeslechni otázku, která mohla býýt člověkem, na nějž ani nehledíš, adresována stejně na kohokoli jiného jako na tebe - nebo nevěz, čta, o čem se vedle mluví, - a jsi přiblblý. Pohlaď v zamyšlení tácek pod svým pivem - není pochybností, že chceš smazat pár čárek. Piš - samozřejmě zachycuješ jen geniální hovory kol sebe, a dostaneš plno nabídek, že vylíčeny ti budou životy přítomných, abys udělal z nich romány. Kresli a náhodou na někoho popatři : bezesporu kreslíš jeho velezajímavý visáž. Počítej něco na papíře, a jejich první myšlenkou je : koho chce ošidit? Komponuj, dávaje si jen prstem takt - a jsi potrhlý. Přejdi párkrát sem tam lokálem - a utekl jsi z Kosmonos; - za tichého blázna budou tě ostatně považovat ve všech těchto případech, výjma ten s tácekem a s počítáním. - Nepřesvědčuj lidi nikdy, že možno v hostinci duševně pracovat, - předem marná námaha! Přeba ne do očí, za zády vysmějou se tvým argumentům. A dobře, že nevěří : duševní práci v hospodě považovali by za krajní urážlivou neslušnost a nestrpěli by jí; však jedná se shovívavěji.

K některým etickým příkazům

Buď vždy upřímný! A budeš největší hulvát na světě.

Mluv bez obalu, vždy pravdu - a jako pes pojdeš brzy za plotem hladem, nebudeš-li dříve jako pes utlučen.

Haj pravdu až do smrti! Větší smělost od člověka než od vagabunda, jenž by se nabídl královně jedoucí v nejkvělejším průvodu, že bude po boku jejím ve dne v noci ji střežit a hájit; kdyby panenka pravda existovala, ani Boha by nepotřebovala, aby ji hájil.

Nikdy neliži! Hezké, ale předpoklad to má : abys vyřízl si jazyk, a jelikož očima se jen lže, vypíchl si je.

Miluj bližního jako sebe! Krásné, ale bude to možno teprve, až při popálení se tvých bližních naskočí puchýře na tvém těle!

Přeskoč, přelom, nikdy nepodlez! Dobře, ale nezapomeň zaopatřit se na cestu boží všemohoucností.

Učiň svou maximou : nic není nemožného! Tj. je dobře možno mi vyskočit ze židle na měsíc.

Nepřestup nikdy žádný zákon! - ať nikdy ze čtyřiceti tvých vlasů žádný neleží napříč!

Čiň jen to, co beze studu můžeš činiti před očima všech! Jedy buďto nechoď vůbec do klosetu a - nelíbej milenku - nebo čiň ty příslušnosti na boulevardech!

Rekne se; jde tu o jiné ušlechtilejší činy: a vůbec přikládáš na vše měřítka příliš absolutní. Ale právě nejušlechtilejší, nejvyšší, nejjemnější, nejčistší činy jsou nejcudnější; hledí se vždy skrýt před nečistým velkým okem obecna; ukazovat je znamená anulovat je; - a co není absolutní, je - ubožácké.....

Nestravování

dojmu

Z tisíce jich jeden hloub se zaryje, ostatní pohladí jen pokožku duše, z milionu jeden vskutku se stráví, tj. z dojmu a dojmu z dojmu atd. vybleskne velká, v duši již nehynoucí myšlenka. Stále klouzání ducha po povrchu věcí, tzv. žití, je něco slepého, zvířecího, ducha zneuctívajícího; snahou člověka musí být docilování co nejvíce co nejhlubších poznání, z každé víc než vyváží miliony dojmečků -: tedy soustředění se do vnitra, tedy prohání přede vším, co rozptyluje, nejen před každodenní tou životní hovězinou, ale i před zbytečnými viděními a věděním, čtením, slyšením, cítěním, " žitím" : žití a prožívání, cítění a myšlení jsou opaky. Nejšedivější život přináší tisícekráte více " dojmů ", než by se srovnávalo s minimálními požadavky pravého kontemplativního života. Nekonečné množství nevykopaných zlatých pokladů chová každá duše v sobě - ve svých nezažitých, napovídajících jen dojmech - vzpomínkách, - ale každá shání se jen, čert ví proč, čert ví kde, jinde po mědi a niklu - : tot jedna z kardinálních vad člověka; hlavní otnost budoucnosti bude přežvykování - absurdních kvant nezažitého. Není povrchnějších lidí nad moderní lovce za " senzacemi," - i za vědomostmi; co je opak vědění? : vědomost. Jak směšní jsou, lidičky, - i malíři, kteří se šíleně honí po " uměleckých galeriích", muzeích....!, i když je pudí ne pouze - jak pravidlem - ješitná touha být nebo se jen i zdát " uměleckými znalci", ale i skutečné požitkářství; umět nazpaměť jména všech osmi set známých malířů a znát " zvláštnosti " každého z nich je neskonale méně než zachvátit intuitivně mystérium jediné jediné tváře, květu, krajiny, která se člověku ve fantasii, ve snu stále neodbytně strašidelně zjevuje jako memento Věčné Hloubky estetickému roztékání, roztékání, - které patří do jednoho p-

ytle například s amerikánskou - neestetičností. Více než kdejaká výtvarnická díla může velkému zraku odhalit skutečné malé skalisko;všechny obličeje v něm může vidět a všechny zvířecí typy a fysická souzákonní a architekturu vesmíru;výtvarná díla jsou jen ulehčovadla - zpravidla k tomu jen zdánlivá - jen berly;neřečeno ž k jejich pohaně;dnešní lidstvo bude už pomalu - v každém smyslu,beznohým....Nemá zrak,zato jen velké hltavé oči,a říká : má velké oči,malé břicha.Bumbrlíček nic nestráviví.Multum a multa,šířka a hloubka jsou principielní antagonismy....Co je hlavním,vlastním " povoláním " ve dnešní společnosti? : rozutíkání se každého od sebe,rozstříknutím se každé kapky.

Nejlépe je jít na pouš!Ale i tam zasypou miliony darebných dojmů každou duševní,po slunci s touhou se rozvírající propast,jako Samum zanese nesčetnými atomy písku každou prohlubinu v mrtvé ploše.Animální život nepřipouští podstatně žádný jen aspon malý " kontemplativní život."Je indigescí;je esencielně a chtěně únikem před Myšlenkou,Jednotou.....Ale konkluse toho není otrocké : " tedy je to v pořádku - vis maior - mutnost - - poddejme se - " žijme!" - nýbrž : tento život vůbec je něco nevýslovně mělkého,hanebného,pouhý zmetek Prapodstaty,jejž třeba zabít,překonat, - jak zněly v základě hlasy všech nejvyšších.Vždyt beztoho i nejstravitelnější naše myšlenky jsou proti tomu,co za nimi se tají,zlatinou obrubou oblaků proti slunci,které za nimi v slávě hřmí, - a lidská kultura se vším svým nejlepším - nestrávený skoro výmět.

" Utopie," - řeknete?Vše,co dnes je skutečností,bylo někdy utopií,vše,co dnes ž utopií,bude jednou skutečností,utopická je jen utopičnost.-

Svornost

Stokrát jsem četl a slyšel stupidní tvrzení : husité zvítězili proto,že byli svorni,příčinou Bílé Hory byla nesvornost národa.

V éře husitské stála Morava atd,mimo revoluční hnutí.Čechové v království byli rozštěpeni v utrakvisty a papežence;oba tábory stále spolu zuřivě bojovaly.Uvnitř utrakvistů byla strana panská a lidová;stejně zuřiví nepřátelé.Uvnitř lidové městská,hlavně pražané,a vlastní boží bojovníci;známo jaké aféry měl Žižka stále s pražany.... Uvnitř božích bojovníků několik velmi se různících - přesvědčením i činy - stran - až k adamitům; Nežárka.....Tedy nesvornost na vrcholu;doba husitská byla skoro stejně domácí válkou jako bojem proti křižákům.- Celá Evropa šla svorně proti Čechu;a výsledek - tak rozhodné a strašné vítězství těchto jako žádné jiné v dějinách.

Ve válce 1618 - 1620 šel celý národ,početnější a bohatší i s Moravany,jednotně proto Vídni.Nebylo v něm větších třenic,rozbrojů,domácích válek; vše šlo tak letargicky hladce.....Půl Evrppy drželo s Čechy;kdyby byli chtěli,mohli postavit proti císařským vojenskou přesilu stejně velkou jako křižáci proti husitům.Výsledek je znám.

Tedy " svornost " to nedělá;něco jiného je tajemstvím politických úspěchů.Samozřejmě svornost nepodcenuji;jistý někdy velmi kuriosní stupeň její je podmínkou každého vítězství.Ale je nebezpečné i zhoubné,přeceňovat ji.To však dělo se u Čechů vždy - u politiků,žurnalistů,básníků....Se vzácnou zde svorností kázáno stále jen a jen,že nesvornost je kardinální vadou,dědičnou kletbou Čechů - ač zběžný pohled na dějiny ukáže,že ostatní národové nebyli v tomto ohledu o nic lepší - - že jedině svornost nás spasí;byl v ní viděn zázračný všelék,jakási politická " věc o sobě ";

stala se národním fetišem. Nu přirozeno : pánům politikům, kteří nejsou bez výjimky psychologickými génii, byla idea svornosti - tak prostou se zdající, přístupnější, než čert ví, jaké odlehlé, subtilní nové ideje a ideály; a kdykoli mlátili na buben svornosti, jejich tajná myšlenka byla : kéž jen všichni volí jednomyslně a jednomyslně mne a mou stranu - jen tak národ dlouho bude živ a dobře se mu povede na zemi.

Svornost a nesvornost jsou fenomény druhotné : jen effectus, ne efficiens; vlastně jen symptony. Plynou, a to se železnou nutností, z jistých duševních disposic společnosti; jsou nemyslitelny bez nich. Dosažení dispositce, která vede ke Svornosti, musí být jediným cílem snažení; jest absurdní chtít svornost jen tak z ničeho nic vykouzlit; je skoro zbytečno ji hledat, ji kázat - stejně jako štěstí nebo lásku. Povstane pak leda něco dřevěného, neživého, slepeného, co rozsype se při prvním nárazu. A vskutku - dnes existuje všude skoro jen umělá, jen telecí svornost - nebo svornost tisíců ovcí utíkajících před jedním vlkem. Hlásat pořád svornost těm, kdož jsou k ní slabí, je totéž jako kázat opilci, motajícímu se - a motání je jen projev nesvornosti v organismu ! : neplet přece stále nohama! pohybuj přece jimi souběžně! - místo co jediná moudrá rada je : lehni, vyspi se a podruhé se neochlastej! Až se tvým údům vrátí síla, eo ipso budou fungovat svorně.

Které je tedy ono efficiens, z něhož roste zdravá svornost - karakterisovaná nesmírně více železnou soudržností svých částí než kvapem jejich? Co způsobilo husitský zázrak? Co jedině má být vyhledáno, hlásáno?.....Mužnost!!!: hrdá tvrdá, vysoká, světelná, vždy vítězná síla!, která je už v sobě jediným, nezhasínajícím nadšením : která je už spočinutím v Cíli, jsouc jím sama. Není prostředkem k dosažení nějakých jiných ideálů - například rovnosti, bratrství, volnosti...., sama je ideálem nejvyšším, vše, co cenu má, v sobě zahrnujícím; stačí navždy pro vše. Ona to byla, jež do atomů prostupovala duše Spartanů a Římanů; - chci být provždy mužem! - byla základní myšl-

enka,základní instinkt každého z nich.A jako vše,přímo či nepřímo,spěje k slunci,tak čarovná přitažlivost dobře pochopené možnosti působí nutně,že vše,co ji uzřelo,pádit musí ve svorném šiku k záři její blíž.Kolik je takových - vedlejší : deset může být ekvivalentem milionů,jak uvažují boží bojovníci, - toť svornost přirozená, elementární,světoborná.....

Reflexe

a

pozorování

Všechno utrpení pochází z bohatství, a kde člověk myslí, že trpí chudobou, trpí groteskně jen nadbytkem.

Příčinou každé nepříjemnosti je nečistota, je vlnění půdy pod nohama, je vlnění se vůle : je pocit její bezmoci ovládnout vše, co se v sítě její slétává, zmatek pavouka, v jehož síti se zmítá současně k několik much - tot obraz všeho utrpení a vysvětlení zla.....Málo jest jen norma, jen klamavý povrch mnoha.....mnohost je kletba zatěžující svět, malost je princip spokojenosti - hnmtí, smrti.....S malým počtem věcí, událostí, myšlenek byla by vůle či dříy či později hotova k úplnému uspokojení, at byly by jakéhokoliv druhu, peklo změnilo by se ve věčnou nehnutou spokojenost, kdyby zavládka v jeho habitantech naprostá jistota, že není pro ni nižádné naděje ve vyvázntutí z něho. Zde tkví příčina, proč chudí duchem - i statky - jsou blažení, proč auget dolotem qui auget scientiem, proč jediné myslitelné, skutečné peklo jest absolutní skepce - a proč nadává se šmahem na pyrrhonismus.....

Bohatství, tj. Dobro, je utrpením, tj. Zlem...co jest odsouzením života, jest jeho ospravedlněním, glorifikací, září. A naopak. Všechno utrpení je jen září, ztemnělou přílišným jasem. Svět je Exuberance / hojnost, nadbytek /. Je přílič. Je ďábelsky božským svým vlastním sobě odporujícím žertem, božskou komedií, svou hříčkou, svým šaškem, jediná pravdivá filosofie zove se ludibrionismus.....

Vysoce etický a jemný duch jen se studem a hnusem v y t ý k á národům a kotériím stejně jako jednotlivcům, následuje, že nemoralisuje, nemá nestoudnost napravovat. Cítí, že každá výtka je zahanbující rána. Je komické, jak téměř vždy dopouští se člověk už výtkou svou téže neřesti, kterou kárá.

" Mluv slušně, dobytku! " - tak vypadá vypadá největší část pokárání. Je skoro nemožno, aby ve výtce zlomyslnosti nebyla alespoň přimísena zlomyslnost, ve výtce hlouposti hloupost a ordinérnosti ordinérnost, svárlivosti svárlivost, nesvornosti nesvornost, ješitnosti ješitnost atd. A je zhola nemožno, aby ve výtce míchání se do cizích věcí nespočívalo míchání se do nich, ve výtce egoismu egoismus..... A dojde komedie této sytý člověk nakonec k tomu, že - jelikož k jednání lidí zcela mlčet je nemožno - vše šmahem chválí, nebo-li všemu se směje.

A to nejen smírně chytřejší, ale i moudřejší a duchaplnější, ale i ušlechtilější - chvály hodnější, než tuší ubožáci, kteří poloslepé oči mající - osedlané moralistními brejlemi, znají úkaz ten jen z jeho opovrženíhodné vnější stránky, jako zbabělé a hloupé přikyvovačství, pochlebnictví atd.

Jaká ordinérnost ve jménech všech nectností, jaká ordinairnost tlí ve slově ordinairnost!

Jaká zášť číší ze slova záštJaká chlípnost vyplazuje z jazyk ze slova chlípnost! Jakou ohyzdnost přidalo k ohyzdnosti slovo ohyzdnost! Jaká bestiálnost ve slově obžerství! Jaká intelektuální zbabělost ve slově zbabělost! V pojmenování lenost, jaká lenost myšlení! Co je nejoplzlejší ? : slovo oplzlost! Čeština může se chlubit, že dosáhla jím rekordu hnusnosti. Rekne-li někdo : " To je oplzlé " měl by vědět, že v tu chvíli je desetkrát hnusnější, než to co haní, i když je to co nejdopornější. Člověk je v každém směru daleko více trestán za své ctnosti, než vady.... Ale je nechytrá ctnost ctností?..... Ale ctností ctnost je chytrá? Obé jest a obé není.

- Nerozumí-li ti někdo, potěš se, bratříčku tím, že sám sobě pranic nerozumíš!.!!

O některých předsudcích skoro nikdy nenapadaných

Proti čistotě :

" Čistota půl zdraví " - Celou lží by byla tato věta i kdyby zněla : Čistota je desetina zdraví.

Uměj se koupat ve světle a chodit v temnotách : v tomto pravidle je celá životní moudrost. Co vskutku půl zdraví - to je otužilost. A druhou půlí jeho je - tentokrát má pořakladlo pravdu '- veselá mysl, jarost, srdnatost, vztyčenost, útočnost. " Otužování"je - trudnou myslí utrpení, a ničím dále. Ale skoro nikdo nerozumí hloubce této na radikálním idealismu spočívající věty. Nezná světlo, kdo nepoznal tmu, neví co je čistota, kdo nesestoupil na nejbahnější dno špíny, hybridním plodem čistota s špíny je to, co on čistotou nazývá. Jen s ohledem na nečisté duše, které řeknou, že bojuji zde proti čistotě, poznamenávám, že bojuji tu jen proti idiotskému, škodlivému přehánění. Není účelem tohoto článku, ukazovat světlé stránky čistotnosti - to obstarává kde kdo - Není hnusnějších padouchů nad lidské věčně se olizující kocoury. Jediný člověk, který za něco stojí, je ten, který věčně myslí - kdo však může jen stanou nad otázkou : Je stálé myšlení - a vůbec myšlení slučitelno se stálým olizováním se ? - Ten nemyslil vůbec nikdy. - Samozřejmě neplátí to o dámách : Na ty mršky nutno všude přikládat docela jiná měřítka, než na muže.

Daleko více než falešnost je příčinou vyhýbání se lidským cizím zrakům, nesmělelost. Ta vede sice k různým neupřímnostem - každá slabost má zapotřebí utíkat se ke lsti a skrývat se - pů-

vodem i podstatou může být nečím velmi úctyhodným - jemností,hrdostí,ušlechtilou skromností... každý je nesmělý tam,kde se necítí být doma,ale který vyšší duch mohl se kdy cítit doma v tomto blátivém údolí?Hlavním důvodem,proč netřeba hledět do očí,je nedostatek všech důvodů,proč by mělo se tak činit.Jaká nestydatost,předpisovat člověku,kam má hledět!Jaké zotročování duší otrockým mravem.Jaký document humain ! A proč hledět do očí,proč ne jinam?Jsou lidské oči něčím tak krásným a atteayantním?Není nic smrdutějšího, než zraky trochu mnohých lidí. Věta :
" Kdo nehledí do očí je taškář " ,je sice lží,zato je pravdou.Kdo stále tak činí je osel!

A hlavní důvod - je hulvát k tomu.Že ustavičné rytí pohledem v cizím oku je dotěrností non plus ultra,cítí vlastně každý.Nepřetržité koukání do oken duše je drzostí nesmírně větší,než koukání do oken cizí ložnice - nebo kapsy nebo peněženky.Ovšem,že byly peníze lidem vždy důležitější než duše,úklid v bytě naléhavější,než úklid v mozku / poslední prádlo nesmí být špinavé, duch může být čistý jak hnůj /.Dosud lidstvu neznámá je vyšší jemnost.Pa praví v tomto případě : i nejzanedbanější duše je svatým tajemstvím,i nejnečistší okna do ní tím nejpodivuhodnějším,co země stvořila - ustavičné nakukování tam profanatio sacri.

Různí zhovadilci,stejně k lidem jako ke zvířatům suroví,nestojí za to,aby se tu o nich mluvilo,třeba stádo je jejich sebevětší.Jen negací a temnotou nejasolutnějšího skepticismu,tj.nihilismu,kontradikcionismu,absurdismu,dojdeme ke kladu,nesmírné,netušené,dojdeme jí tím,že náhle prozřevše shledáme,že v ní vlastně již stojíme,že TEMNOTA je září.Absolutní nihilismus jest úplné vzletnutí nade vše lidské,nesmírný skok ze země do azuru,po níž chodí bohové.Dosavadní svět,tj.naše zírání nan - musí být úplně zničen, aby z popelu jeho mohl vzlétnosti nový,zářnější. Kdyby bylo skutečně něco,nebylo by žádného nic, ale poněvadž není SKUTEČNÉHO něco,tj. poněvadž " něco " je nic sub forma něčeho.

Jediné to myslitelné nic neboli něco, není též žádného tbz. čirého nic. Jeden pojem bez druhého nemá smysl, ale ZÁROVEŇ JSOU OBA BEZE SMYSLU.

Není ani něčeho, ani ničeho...: tento hrozný odpor je vrcholem skepticismu. Finale všeho není již " nic ", nýbrž něco strašnějšího, nepojatelnějšího, beztvarého, obludného, černého - a nebesky zářného - Jádro světa " Černá zář", Černá Iluse"..
....

Vynoří-li se třeba za milion let někde v souhvězdí Persea jen jediná myšlenka, kterou jsem zde jen tušil, VSPAL JSEM JEN OKAMŽIK Z MRTVÝCH, dokonale - budu v té chvíli ZCELA stejně existovat jako teď, co toto píšu.

Jediná, ale božská cena světa je možnost opovrhovat jím : Pot kuriosní, pramysterion života. Pocit své sebeobjímající souverainity, vyvstavší jako boží duch z absolutního opovržení vším, je cíl světa, smysl jsoucnosti.

Dobré je descensus špatného.

Hlubší myšlenky jsou vyšší myšlenky.

Povznesení nad slabost je síla, povznesení nad sílu, je slabost.

Pevná vůle je slepota ducha.

Co člověk má především činit? To, čeho si nejvíc přeje, a to čeho se nejvíc bojí.

Má etika neboli divinismus : Chtěj bezmezně všechno, protože chceš bezmezně vše!

Bůh chce všechno, přotože chce vše!

Buď stále naplněn, štván chnivou žízní po všem : všem myslitelném i nemyslitelném, po Aeternitě při všem, co se ti přihodí, jásej, že urval jsi opět kus Všezáře jíž jsi sám, a čin - cokolic !.... a co jednou se stalo, je svaté : celá věčnost byla nutna, aby to porodila, druhou věčnost zrodí to samo. Bůh chce vše, i nemožné - teprve nemožné je vskutku božské, chce opak všeho : absolutní nicotu.....

- Hrdý odejde ze života, kdy chce, všichni však lidé nechávají se z něho jako z hospody vyhodit.-

Logika Boží : metalogika je logika vědomá si

své alogičnosti, poslouchá stejných apriorních zákonů myšlení, jako logika, ale opovrhuje jimi činem : nebojí se žádných kontradikčností a absurdit, - miluje je, vyhledává, koupá se v nich - svém živlu.

- postatou ducha je vůle, vůle jest absolutní - každá myšlenka jen víc a nic méně, než s dotazováním jsoucnosti.

Kdo, řekne-li " Bůh " nemyslí tím " Já ", patří dosud do zoologie.

Jediná slušná definice člověka : Zvíře, které si je vědomo, že je Bohem.

Nejvznešenější, nejgrandiosnější, nejsvůdnější, pravdě nejpodobnější možnost : tzv. solipsismus - co to znamená?

Ke každému lejnu říci může lidstvo " bratře ". Buď je člověk Egosolista, Egodeista, Egoista nebo pes." Já ", které by bylo jen částí Boha, bylo by pořád červem, Bůh nemůže existovat v drobtech, ba ani preclík. Nedošel člověk k egosolismu proto, že byl spoután pravdou.

+

Jediná možná jsoucnost, je vědomí, mentalita. Samozřejmě - nemyslícím neboli skoro všem řečeno - jest i " zevní svět ", jen vnitřním světem, "věci " jen zrakovým, hmatovými myšlenkami," hmota " duševním stavem.

A v paprscích metalogismu, eluetherismu, absolutismu-..... jeví se egosolismus dokonalou jistotou, pokud jsitota s metalogismem kompaktní. A činí člověka Jediným, Vším, Bohem - pluralismus červem molekulou lejna.

A takovou otázku si lidstvo nepředložilo. Jako skopci věřili všichni filosofové idiotsky průzračný humbuk. Příšerné, nejpříšernější fakrum... Co to znamená? Naprostá zvířeckost, otrockost, zbabělost, mesquinita lidského ducha.

- Dosavadní filosofie byla hromadou hnoje. Respekt před " velkými lidmi?" Raději před krysí mrtvolou ! Jak idiotskou obludou je lidský duch, může-li mu za smělé platit tvrzení, že slunce je příčinou denního světla!.....

Nynější můj život,i budoucí vesmírný život je sen Boha,egosolismus procitání z něho nadvesmírný sen,vznešeně ludibristní,věčný boží sen.

Into jedna ze základních egosolistních tezí,dává odpověď na nejvulgárnější a nejnicotnější námitku proti egolismu :

" Jak možno,abych byl tak malý a bídný,když jsem vším?"

Panrealisace,ludibrionismus,oneirismus.....

Objektem Božího chtění,může být jen Vše : vším myslitelným chce se Bůh ve věčnosti stát - jen k tomu cílí " stvořil " si čas - tedy i iluzí svou a autosugescí,že je malý a odvislý a něco z mnohého,tedy i speciálním případem takové iluze, který představuje má nynější kondice. Tento svět jako grandiósní sebepodvod,sublimní hra před sebou na schovávanou,nejspirituelnější mumraj - zakuklení Všeho v nicotu. - Stará a velká pravda : Život je sen,rozšířená - jsoucno je sen!

Empirický je ze vznešeného hlediska bezvýznamný,důležitým mohl by se zdát jen lidem vědeckým, praktickým,realistům,Kantům,Da Vinvim a podobným antipólům Vznešenosti.Absolutní přináší teprve význam do světa : on teprve stvořuje Boha.Brahma,Demiurgos," Otec ",katolický Dominus,Natura Spinosova,Natura Cortheovy,dionnýský svět Nietzcheův.Nejvyšší Březinův - vesměs úplné ztroskotané jen pokusy o Boha,x ponechávající jej víxce méně pod jařmem logických ba i kosmických a mravních - mravních,krátce zvířecích zákonů,dedeifikují jej a už tím ho zabíjejí,že staví jej mimo,nad sebe,jen egosolistní : nutně metalogický,ludibrijní,absolutně absolutní : Bůh je Bohem. V regionech Božích,vše je ilusí a féeriembezednáá volnost,trilkující hra,vůle,Nadvůle : Libovůle,zvůle vnášet logiku do myšlení o nejvyšším - dávat orlu na cestu do azuru berličku,dokazovat vznešené - měřit loktem nekonečnost.

+

První egosolista,celé věčnosti - Láďa Klíma - jeho jediná dcera - Aeternita -.

" Žádné jen starosti o egosolistu,malé bestie. Jen je desetkrát chytřejší,než vy všichni dohro-

mady, již proto, že se stal z egosolistou: není pohodlnější existence, jest jediný rozumný v bláznici tohoto světa. Uhne se hlupáku, stejně jako splašenému koni, koni nebo kandelábru, kandelábru jako svým špatným myšlenkám - vše ono jest jen jeho špatnými myšlenkami. Ale život nás všech, hnusných bláznů, není nic než jediná prablbá pračka, jediný pleskot pohlavků, jež dostávající, dáváte a dávajíce, dostáváte, v hloubi bijete se nevědomky lebkami jen o stěny svého žaláře - pluralismu.

Egosolismus je nejsolidnější basa pro tu vaši bestialitu, zvanou - jak tomu říkáte? Ano! Mravnost!

Měl bych dostat Nobelovu cenu a záslužný kříž od papy.

.....kdyby je bylo jen napadlo popatřit do výše.. ..Ale nejen nohy, ale i oči lidiček jsou poutány absolutně k zemi, kterou si stvořili, aby byli jezky - pro vždy k ní přikovány, jen odrazen Země bylo jim nebe, zsinalou moří svého strachu, nalakovali si je, aby neviděli smrtící Nadzář, Nadžár aeterických království, šum krve v uších vynalezli, aby zastínili Boží Hudbu, kterou království ta věčně zní.

+

Jsou inteligentní, všivě inteligentní, stejně jako nízcí, nízkost je totéž, co chytráctví, chytráckost, co inteligence.

Au fond, vše jen plazení před pánbíčkem, ale zcela totéž, kloní-li se člověk před svým šéfem nebo před Hospodinem, buď je úplně rovný a Volný neboli Bůh, nebo rabské střevo, aut Deus aut vermis. Ať nalhává si všecka ta pokorná holota boží cokoliv o mystické jednotě své s Bohem. Desetkrát lepší byl poctivý, omezený osobní Dominus Deus Sabaoth, lekl, když vytažen byl ze tmy na světlo. Nejlepší z filosofů byli buď ti, kdož energicky sebou praštili na hromadu hnoje, zvanou země a rozhodli se tyranisovat ji : Heraklit, Montaigne,

Shakespeare, Buonaparte, Goethe, Nietzche.....nebo oni vetřít se jako střízlík pod peruť Boha ve skryté naději, že vzlétnou jednou škodolibě nad nej. ZDE poprvé se praví : Člověk je už Orel a k tomu zde, aby nejen hnojiště, ale vše tyranisoval. Poprvé rozkazuje se tu bytí Bohem -

Dosud kázáno jen lísání se k Bohu, poprvé objevuje se tu Bůh - dosud znám byl jen pánbíček a bůžkové....

+

Hrdost a Sebeobějí Vůle. Láska je mizerný produkt jen animality kejnově měkká vždy a mazlavá, slzy uronující, vnášet ji do říše Boží - kydat hnůj na oltář!

----slovo láska, poprvé se nevyskytuje zde se ve slovníku filosofie. Buď je něco, ať už cokoli, nade mnou - a vše, co bylo by mimo mne, nade mnou by bylo - a pak jsem věčně pes, ať třu se k lýtkům toho " nad " manýrou unificistů sebe čubkovitěji, nebo nejsem pes a pak není nic mimo mne.

Aut egosolista aut pes : alternativa pro každého.....

Jistě, v nejbližší budoucnosti bude na egosolismus patřeno ponejvíce ze stanoviska sociálního - česky hojného, ale se socialitou, mravností, s podobnými trpasličinami má egosolismus tolik co dělat, jako s výrobou irrigateurů s klystýrových stříkaček....

+

Stanosvisko egosolistní - povznesení se k absolutnímu illusionismu a existinismu, vidění všeho ve vítězném opovržení pod sebou. Pak zcela přirozeným pochodem, dojde se k nejúžasnějšímu faktu : k přejití živočišného Boha.

Transmutace já a Já Intingibilita, Sebeaffermace : tři hlavní ingredientia Božího stavu.

SEBEOJEDÍ VICTORINE AETERNAE - sive Boha.

Jsem naprostý, absolutní. Nic není mimo Boha. Kdo tak nepociťuje, ať egosolismus, tj. Boží filosofii

neoblétá,komu to k smíchu patří do filosofie méně,než kráva do koncertního sálu : ta má pro muziku nějaký aspoň,oni pro filosofii zcela žádný smysl.

Vyjadřování Vznešenými slovy je jedna z nejpříšernějších podívaných pro čistovidného ducha,bohové,kteří pro zábavu sami si ji byli nastrojili,zastírají teď před ní hrůzou oči.Malovat Madonu fekáliemi je rouhání nesmírně menším,než mluvit např.jen o poesii nebo statečnosti,rozumnější člověk nemohl by proto hluboce vážnému duchu zazlít,kdyby mluvil jen bouffonerie.

Je nutností budoucnosti,tvořit ascitní slova. Celé lidstvo je pouze jednou velkou sviní.Svině vidí špínu jen - v čistotě.Výhody těchto novoslov budou nezměrné.V absolutnosti viděno bylo dosud poslední slovo filosofie,za nejvyšší filosofickou thesi platilo : Jest Bůh.

Dobře vetřeno!

Ne poslední slovo,má nejvyšší pravda je :
J S E M Naprostý absolutní - JSEM Bůh.

Tím jen se stane z nebetyčného abstrakta něco, ze stínu těleso,živoucí tělo z mrtvoly.Jen Já - já vlévá všemu horkou krev do žil,jen Já je proncip vitality a duše světy. - Jen já je princip hodnoty.

+

NAPROSTNOST - je smysl světa,rozluštění světového problému. - Filosofie Ládi Klímy je nejen essntielně nevývratná,ale i nekritisovatelná,Bůh stojí mimo kritiku!

Ptaní se po smyslu světového problému má méně smyslu,než patní se po smyslu klosetových papírů,jen ten může se po nich ptát,kdo nepřišel v pokušení užít jich,jen proto se ptalo lidstvo po smyslu světa,že mu celá věc byla v hloubi cizí a všivě lhostejná.

Věčná jistota - ne jistotky,tj.víry,tj.lži poloopic - vyzářivší mirakulosně z hrobů zabité logiky,pravdy i skepse.Jistota Velkých Vítězů!Ze zdánlivých,mrtvých vstala Nadpravda - skutečná královna světa!

Nehnuté zářné bytí, z chaosů a pochyb, z nocí nědění zrozené Všeslunce.

+

Vyskytnutí se doktríny, že vše vnitřní povstalo ze smyslů, je vyvrácením descendeční teorie : " Nepovstal člověk už ani z opice, ale splácán byl z hoven ."

I nejgeniálnější introspekce obalena byla vždy hnojem.

" Zbabělost před realitou," Nietzche, byla duší " Vyšší kultury", realita neznamená, než odhnojení se, kultura - vskutku radikální hození " zevnějšku " stejně jako logiky na hnůj.

Lidstvo podobno je hlupci, který, když se mu smějí a on neví proč, kouká kol sebe místo do sebe..

Nikdo nevedl ještě ostrou demarkrační linii mezi špinavým mundurem světa a vlastním světem, nejen člověka, ale i věškerenstvo dělaly šaty. A jako vznášel se do interního hnoj externity, ozlacoval se i hnůj reflexy vznešeného i v jeho nitru světelkovaly,

ethikou to jmenovali
já učím : Nechat hnůj hnojem !

Sentence

Pravá hloubka jest : Vidět vše hluboko pod sebou, jest totožná s výší.

Věčnost - praedikát Boha. Tedy je nesmrtelnost duše důkazem pantheismu.

Ale jest jen jedn myslitelný pantheismus - solipsisimus !Výška měřitelně je dle toho, pokud člověk odpouští. Vznešený vše, obyčejný málo, zhovadilý téměř nic. Obyčejný vše zapomíná, vznešený nic. Žena odpouští vše a neodpouští nic, nezapomíná nikdy a zapomíná ustavičně.

Jiným odpoštět vše a sobě nic - to platí za známku výšky ducha, správně, ale nad výšku všeho je odpouštět vše i sobě.

Existence mnohých vznešených duchům, je jen stálé zběsilé prchání před požáry, které sami byli založili.

Jako největší slast přechází v bolest a vice versa, tak nejzářnější krása v nejčernější ohyzdnost a vice versa.

Žena není krásná - kráse je ženská. Ješitnost n není špatná, je dobrá - vše jest jí, špatné s jest jen hloupě ji ukazovat, vše dobré chce být zazávojováno. Vše vznešené končí komedií, nezdvojnásobilo se tím?

V tom je hlavní příčina mizérie obyčejného člověka, že není absolutně a priori schopen brát vážně něco, co odporuje vládnoucím sociálním míněním.

Hájit svou čest je bezectné. Kdo má právo, nebojuje za ně.

Jen ten má právo smát se náboženství, kdo měl by dost síly založit nové. Zvířata nehledí nikdy na hvězdy. Mezi výslovně předními lidmi, zdařilo se mně vidět, jen dva, kteří tak trochu kontemplativně to činili. Oba byli opilí.

Dvě nejkrásnější vlastnosti a nejcennější výs-

ady člověka : nemusit plodit;moci dle Vůle zemřít!

Co se u jednoslivce zove surovost a hulvátstvím zove se a často jest u národa hrdinstvím a svatým zápalem.

Jsou někteří,kdož v hovoru myslí na věc,skoro skoro všichni jen na odpověd

Vysoký duch,vzbudí-li lásku ve všední ženě,měl by se podobně stydět,jako každý jemnější člověk se rdí,zamiluje-li se do něho opičí samička.

Peníze to hlavně byly,vyvinivše v lidech počtářský talent,přivedly matematiku k jejímu vysokému rozvoji.

Že lidstvo dosud nezemřelo nad faktem,že musí dodnes ještě namnoze hladovět jako zvěř,je příčinou,že hanbu tuto zasluhuje a že dlouho ještě bude hladovět.

" Krvekprolévání" -.....ale je lhostejno,lije-li se krev žilami nebo mime ně.

Světový"problém " je podoben křečkovi : je maličký,prská a dovede vskutku nahánět hrůzu;ale jest jen třeba rozehnat se po něm kuráżně holí a zmizí v díře.

Hra," Metafilosofie",netáže se už,nehledá,nebádá,nepremýšlí : komanduje jen,zákony dává a znásilnuje.

Hra není smyslem světa,ale smysl světa je Hrou.

Hra není myšlením,vědomím,jsoucností;Hrou je myšlení,vědomí,jsoucnost.

Všechno poznávání jest jen rozpoznávání se procitnuvšího ožraly : z které to jen asi hospody byl jsem včera vyhozen?

Rozdíl mezi vědou - nízkou - vyšší - vysokou filosofií - metafilosofií : věda tvrdí,že mlhoviny jsou vzdáleny triliony mil,nízká filosofie - že jeden a půl metru,vyšší,že sedí člověku na špičce nosu;vydoká,že vlezly mu do mozku; metafilosofie - že jich vůbec tak či onak není.

Vědecký názor na svět," positivismus",jest nejnestoudnější generalisování několika ubožáckých materiálních objevů slabými mozky,jimi se opivšími.

Na vědě zajímá vyšší duchy vlastně jen to v ní poetické.A jde to dále,než si myslí.

Čím větší technický vynález,tím menšími dělá lidičky.

Opovržení lidským pozvedá do nadehvězdna a zároveň zpitomuje jej pod hovadskost.

Nepadne vůbec,co vskutku stojí.Lidstvo dosud sedělo jen na bobku.

Jsi člověkem jen potud,pokud se zaň považuješ. Je úplně ve tvé moci považovat se za přišlapek bláta na podpatku stejně jako za Boha.Dosud bylo vševládnosci módou považovat se jen za člověka.

Co je Nejvyšší ? : kopnout do Nejvyššího - do Sebe;Bůh jest jen kopanec Sobě Samu.

Co je prvotní něřest ? : těkání - Kdo těká, ten štěká.

Kdo paltí lidem za z gruntu špatného člověka? Kdo uklouzl mechanismu obvyklých,tedy sanktifikovaných,tedy nízkých instinktů.

Vše je u člověka více rozumné a více nerozumné než se zdá.

Co je pravda ? : vše,co je volnost;co leč?:vše,co zavání otroctvím.

Vše Nejvyšší docela dobře se daří všude tam,kde nejsi tažným volem.Ale ty,Vole,chtěl jsi se jím kdysi stát,jsi jím,a nebreč.

Co je dobro? : Jedině : umět vidět dobro ve zlu.

Není jednoho zvířete,které by mne někdy nebylo povzneslo nad člověka.

Myšlenky vysoce praktického stojí o pět hodnostních tříd výše než teoretické;teorie je pouze embryem praxe.

Slovo je také čin,praví skromně kdosi;vpravdě : slovo je největší čin. - Lidstvo plivalo důsledně na to nejvyšší,co má,na myšlenku.

Jako každá vyšší existence vůbec neviděním toho prasečího,v čem se topí,tak in singulis neslyší,nevidí vyšší duch v největším hřmotu pouličním,hospodském atd.vůbec nic - mimo své myšlenky / jako Goethe i Hegel neslyšeli vůbec rachot kanonády /;kdo nemá tuto schopnost,nevymyslí nic významného;nebot neslyšení je následek myšlení;nebot jen myšlenka to jest,která je následek myšlení;nebot jen myšlenka to jest,která přehlušuje hromy i Dia,hromovládce.

" Uši mají a neslyší," povídá Christus.Ba ne! Slyší lidičky,ale uši nemají.

Mlč donekonečna,abys mohl donekonečna mluvit! Dnešní vynikající duchové donekonečna mluví,aby pak donekonečna mlčeli.

Kde je lev,tak štěkají všichni psi.

Klepařství je v klatbě : dostatečný důvod,že je něčím dobrým.Neklepař je obyčejná baba,která se bojí o svých bližních mluvit;největším klapařem byl snad Napoleon,a to teprve pak,když se stal císařem, - a i pak měl důvod ke strachu; - snad bylo to jeho klepaření,které mu zlámalo vaz, - stejně,jako by bylo zlámalo vaz Fritzovi klepaření jeho o Marii Terezii,Kateřině Veliké a Pompadource....Neklepař je nejnudnější tvor na zemi.Možno - pro metafysiku - odvážit se paradoxního tvrzení....,že všechen vyšší duševní život jest klepaření,....Pokud Spinoza navazuje na Descartesa,pokud Goethe velebí Byrona, - je to sublimní druh klepaření;a pravím-li toto, klepám sám.Klepaření nižší zdiskreditovalo ovšem - jak to všude bývá,například při koketství,lži,bojácnosti atd. - klepaření sublimní.

Velikost stoického ducha v nírodě je nejlepším kritériem ceny jeho.

Co je nejvíce solí v oku každého státníka? : to, že nelze zabavit citáty ze slavných mrtvých mužů.

Chceš krátce uhodnout, je-li politická strana, politický směr, národ, epocha něčím, s čím je ti třeba vůbec počítat? : popatř, jeli tu vskutku velký člověk. Český národ nemá dnes Havlíčka : dostatečný důvod, že za nic nestojí.

Ctnosti lidí rostou a kvetou jako mnohé byliny jen ve stínu; člověk je podmračný živočich. Například v nacionalismu jedině, v tomto pološeru meti suverenitou egoismu a stádností, vydařilo se to nejleší, co lidstvo má.

Jak docílíš nejvyšších poznání? Udělej své předspánkové i pospánkové, ba i spánkové polosny bděním! Vše vysoké pochází ze snu; pouhé čiré bdění je pouhá čirá nuda, próza, šeď, popel; nevydrželo by se ani okamžik v tomto suchopáru, kdyby nepadal do něho ustavičně zářivý, třeba drobný a skoro neviditelný déšť ze Snu. Že lidé spánek-sen zanedbávali, je hlavní snad příčinou veškeré bídnosti lidské kultury. - Tato myšlenka bude brzo, snad už za tisíc roků, lidstvem hřmít jak žádná dosud nehřměla.

Vše lepší se bez výjimky ožírá.

Intelekt je ležení / žena /; Vůle vzpřímenost. Alkohol podporuje ono, ruší toto. A důsledky naprosto ohromné.

Moudrost a velikost vůle vládnou nade vším; jenom ne nad láskou / sexuelní /.

Ideální lék : ten, který léčí pouhou svou sladkostí; snad je to žena.

Pahlavnost podléhá povšechně pozlátku Iluse... ..; povrchnost, která je nadilusí a hloubkou. Básníci to - ne snad viděli, ale cítili, tušili, temně rozponínali se na pekelné Kdysi.... Kdo je básník? : kdo se dovede na Kdysi temně a živě rozponínat. Vědec to nedovede; je pouze lepší sortou bursiána. Kdo je filosof? : kdo se na Kdysi rozpomíná poměrně jasně, uvědoměně.

Původem veškeré krásy je sexuální Praperversita.

Krása je políbení se lásky s hrůzností.

Směšná otázka, je-li umění víc nebo méně než příroda, jejím překonáním či napodobením či zjasňováním; nejsublimnější umění nemá s " přírodou " co činit.

O řeči rozhodovala dosud ponejvíce lůza a arcilůza : profesoři lingvistiky. A vše nejleší v lidském duchu padá tomu za oběť. Ovšem : konvence je nutna. Ale kde konvence přestává, tam teprve začíná duch.

Spisovatelství je kuchařství : upravují se myšlenky - božsky vařené - a tím se kazí, jako vařením, pečením kazí se maso i vše ostatní.

Největší neslušností ve Filosofii je delikátnost; stejnou jako při soirée vysrat se na stůl.

Přišel jsem proto sem, abych dokázal, že i orel může žít jen v bahně. A je nutno něco takového, aby bahno bylo vysušeno : orel musí je ve svých drápech vynésti do azuru.

Vlastní

životopis

Narozen 22,srpna 1978 v Domažlicích!Otec úředník;mírný " blahobyt ".Dva bratři,dvě sestry;zemřeli všichni v dětských létech.Protivili se mně všichni až k hnusu, - ne proto,že by byli hnusní, - proto,že stáli mně příliš blízko.Protivili se mně rodiče a nenáviděl jsem je skoro,ač nemohl jsem si na ně stěžovat,proto,že se opovážili být mně ještě blíž, - tak paradoxně infamně blízko - Nenáviděl jsem v dětství všechny lidi,každé pohlazení nutilo mne až ke zvracení,zvláště proti všem mužským jsem měl velmi vyspělou idiosynkrsii.Basovala na vrozené opovržení.Analysuju-li své vzpomínky, - již v prvních létech tohoto živůtku pocitoval jsem sebe a lidstvo jako dvě spolu válčící moci;a již v prvních létech podceňoval jsem instinktivně svého nepřítele, - považoval jej za nic.Již tenkrát byla mou základní,všude,ranně mlhavě probleskující a přitom mohutnou vlastností Vůle, stále sebe objímající a vše absolutně komandující. těžko žít s ní dospělému,těžší dítěti....Myslím,že u mých sourozenců byla vyvinuta víc než u mne, - protože zemřeli....S tímto údělem nemohl jsem se ovšem v rozkošném lidském milieu - dokud jsem se trochu neorientovat,kde jsem se to octnul - dobře vyjímat.Vypadal jsem rozhodně zpočátku hodně pitomý,směšný,stydlivý,kdo tím nebyl,je ordinerní zboží.Vedle toho zároveň : infernálně " svéhlavý " / " svéhlavost ", opak " cizohlavosti " není než temná manifestace Absolutnosti v říši zvířat /,"

" neposlušný "," zločinný".Krad jsem kvůli kradení,udělal svým sportem rozbíjet v noci okna na pokraji Domažlic,klást kameny na železniční koleje,zapalovat mandely obilí.- Ale v dospělosti se nedopočtěl zločinů - protože,kde je nepřikazuje praktická nutnost,jsou jen malicherným uličnictvím - včetně válka. - Ale měl jsem i chvalitebné sklony : například vzpomněl jsem si,dvanáctiletý,jednou o půlnoci,že jsem ptačímu mláděti,kterému jsem v polích pod křovím udělal příbytek,které jsem tam delší dobu pravidělně místo jeho rodičů krmil, - zapomněl toho dne dát žížaly,které jsem pro ně už připravil;vytratil jsem se žížalami jsem šel čtvrt hodiny - práče mrtvo.... - a myslel jsem,že z toho zemru. - Nebo / tygr /.....Eh,jak je dětství,toto ranní protírání si očí,blbé!A kdo v mládí byl"mlád",je blbec,ovce,která se stádem kolkol dobře vychází....Nejmocnější pocity v dětství dalamně hudba.Zahrměla-li vedle kutílka,zledovatělo mně tělo mrazením,že stalo se necitelným, oči se zatměly,chytal jsem se něčeho,abych nespadl.- Půl druhé hodiny šel jsem,čtrnáctiletý,hlubokými zavějemi do vesnice,kde ,jak jsem věděl,bude pohřeb s hudbou.Od desátého roku trávil jsem celá polodne sám v polích a lesích - a o něco později celé noci.V celém životě jsem nepoznal afekt nudy - leda jako analogon - a vždy ve společnosti.....Stádní idiotství,zvané školou,uloupilo mně přinejmenším třicet procent mé duševní síly, - ale s tím dlužno vždy počítat, - z člověka zbude vždy jen fragment jako - Stydím se říci,že jsem studoval až ke konci vždy s vyznamenáním a že jsem měl z mravného chování vždy první známku. -

V patnáctém roce procitla,jednoho osudného odpoledne,rázem a děsivě má dosud spící sníci podstata pod jednou ze svých forem : musit násilně myslit o nemyslitelnostech.Zbytek dne a celou noc sviřel jsem se v křečovitém myšlení o desetitisícinách milimetru - nutný následek základního " instinktu " : jsem všemocný - nebylo možno vůli zastavit,dokud blahoslavené tělo neudělalo tomu

konec.Od té doby mne to ani na minutu zcela neopustilo;nesčetněkrát jsem myslil,že podlehnu - nejstrašnější nádeník boží - osmnácti hodinám nejtužší denní práce,zdánlivě pro nic za nic. Teprve po devatenácti letech slavil jsem velké vítězství - mé myšlenkové křeče,které jsem považoval dlouho za nemoc,jako by je za ni považovalo celé - aspoň evropské lidstvo,byly,po neuvěřitelných machinacích,do té míry přitlačeny k zemi, že pozbyly hrozivosti....Bylo zapotřebí devatenácti mých let,permanentního svíjení,dusení se hrůz,aby uzrály sladké plody....Jen tímto způsobem jde lidstvo,jde všechno v našem malém vesmíru kupředu.

Dedět ve skamnech a něčím takovým být každou vteřinu zmítán - to nejde zcela dobře.Neměl jsem ještě energii praštit tím školským svinstvem - osud udělal to za mne.Během osmi měsíců zemřela má matka,babička,teta a zbylá sestra;já systematicky jsem hanobil kříže v okolí města,dělal skandály v kostele,rozhazoval v nedostatku pum anarchistické letáky atd, - - až jsem byl vyhozen v I.semestru septimy ze všech cislaktanských učelišť - proto,že jsem nazval ve školní úloze,v neznalosti historie,Habsburky - myslím - prasečí dynastií.Zesnulý pan ředitel gymnásia,který to energicky prosadil,stal se tím jedním t největších dobrodinců v mém životě.Půl roku jsem byl volný,pak svolil jsem k tomu,abych hnil dál na lavicích záhřebského gymnásia.Nikdy jsem nebyl smrti blíž než tam.Po vysezení jednoho semestru odejel jsem rázem do Čech,rozhodnut,že do žádné školy už nevkročím a žádnému povolání se nebudu věnovat.Stačily dvě minuty hovoru s mým moudrým otcem a shodli jsme se na tom a nikdy později nebylo o tom mezi námi řeč.V Modřanech,kde si koupil mezitím usedlost,zůstal jsem asi tři roky - rokle a lesy byly spíš mým domem než příbytek otcův;vedl jsem hlavně přípravný boj na život a na smrt s promitivním problémem o svobodě vůle.Jakmile jsem dovršil osmnáctý rok,byl jsem zplnoletěn a dostal malé dědictví po matce a sestře.Rozpočítal jsem si,že budu z něho moci

obstojně žít osm let - o rok jsem se zmýlil, - opustil jsem, jednadvacetiletý, otce, zároveň s jeho druhou manželkou, čtyřiadvacetiletou, která se ovšem se šedesátníkem nemohla dobře shodnout. Bydlil jsem do dvacátého šestého roku střídavě v Plzni, Eisensteině, Curychu, tyrolském Landecku. Jelikož paní Klímová zaopatřovalo všechno pro domácnost nutné, nebylo mně vůbec třeba s lidmi se stýkat. Mými jedinými společníky, milostnými byly spousty koček. Co z viditelných bytostí mám nejraději, jsou hory, mraky a kočky - a snad přece také ženy. Moje hlavní činnost po léta, kdy se jiní hnoždí zkouškami a zahajováním kariéry, byly věčné procházky ve hvozdech, hledání nymf a halucinačních zámků, válení se nahým tělem na mechu a ve sněhu a strašné boje s Bohem, který se usmyslil žít bdě jako člověk...!! V Tyrolsku dobyl jsem na celé čáře předběžných nutných vítězství, - též proto, že jsem si tam navykl kouřit. Nebýt toho, nežil bych dnes. Rozhodl jsem se tam hlavní výsledky mého dosavadního myšlení co nejtručnější publikovat - z důvodů hlavně peněžních, proti své zásadě, známé u předsokratovských filosofů, dnes paradoxní : žít jen svému sebezdokonalování a za okolností, ve stáří, sdělit lidstvu jedním jediným spisem výsledek svého života. Přestěhoval jsem se na Smíchov a tam napsal Svět jako vědomí a nic - v dvacátém šestém roce. Jelikož jsem se hned po vyjití knihy roku 4 přestěhoval do Záběhlic u Zbraslavi a po měsíce žádné noviny nečetl a s nikým nemluvil, nevím dodnes, zda na ni aspoň jeden pes zaštěkl. Teprve asi za půl roku věnoval jí pozornost E. Chalupný, což mělo pro mne později chromné a příznivé následky. Později jsem byl ve Zbraslavi, aspoň večer v hospodách, poprvé trochu společenský, - jaké neuvěřitelné věci dovede s člověkem jeho strážný tropit! Roku 6 na Vinohrady. Tam jsem si pomáhal zuřivým psaním aforismů, abych se nezadusil, - společnost žádná. Peníze chýlily se ke konci. Přijal jsem nabídnutí otcovo, abych se přestěhoval do Modřan / r. 1906 /. Půl druhého roku psal jsem zuřivě jen beletrie - den co den dva až tři tiskové archy,

s nevýslovnou radostí - moje nejvlastnější usnulo některé dny skoro tak, jako spalo do mého patnáctého roku; ale byla to nejpříjemnější doba mého života - 1908 na jaře poznal jsem, že se odchyluju - a vrhl jsem se - stydím se - teprve teď a plnou parou na systematickou praktickou filosofii. Výsledky ohromné rozkoše, ještě větší než při beletrisování, ale také těžší a palčivější. V zimě roku 1909 zemřel otec - právě když došly poslední pohledávky, které jsem měl u něho. - Zdědil jsem po něm jeho baráky. Byly na nich dluhy, ale při prodeji mohl jsem odnést deset až dvanáct tisíc zlatých čistých, kdybych se byl o to aspoň trochu staral. Ale právě tohoto roku a následujícího dostoupil jsem vrcholu svého dosavadního života : našel a parcielně přisvojil si Deoesenci. Kdo myslí, že v tomto stavu možno věnovat denně jen pět minut praktické prasečině, nemá ponětí, co je vyšší duševní život. Anaxagoras - jenž tohoto stavu nedošel - zanedbával naprosto svůj statek. Když mu radili, aby aspoň trochu svého času věnoval praktickému, nechce-li přijít na mizinu, řekl : Jak bych to mohl udělat já, jemuž kapka moudrosti je milejší než káď zlata! - Měl jsem z prodeje asi tři tisíce pět set zlatých. Na podzim 10 přestěhování do Vršovic. Předsevzetí : absolutním ovládnutím m intelektu dooílit plné Nejvyššího..... Dvě léta neslýchaného znásilňování myslecích procedur - mnohé hodiny ležel jsem například zkřehlý na sněhu v křečích. - Cítil tak zdánlivě blízký, jen po něm sáhnout - stál za risiko každé katastrofy. Nedosažen; zato sestoupil jsem tenkrát, hlavně fysicky, nejhloub v dosavadním životě. Zachránil mne alkohol, rum a nerozředěný líh; až dodneška zůstal jsem zachráncům věren. Druhá půle dvanáctého a třináctého neviděla mne střízlivým ani minutu. Ale mohl jsem se tenkrát při tom zabývat vším možným - byl jsem nováčkem. Koncem 1913 do Horoušánek s paní Klímovou a výtečným panem K. Vaníšem, jejž si po vypuknutí války války vzala za manžela. V létě 1915 pak se zcela prázdnou kapsou do Vysočan, kde s mi dvěma menšími přestávkami od té dob-

y bydlím dodnes v hotelu Krása u znamenitých pánů manželů Pučálkových. Prostřednictvím dr. Antonína a inž. Jaroslava Kříže stal jsem se po měsíčním pobytu ve Vysočanech řidičem lokomobily na čerpání vody z regulované Cidliny v Žiželicích a hned hned jsem ji řídil, ač jsem o tom nevěděl absolutně nic. Dva měsíce, docela dobře to šlo, pak jsem dal výpověď, vrátil se do Vysočan. Přes rok bez zaměstnání - ačli nenazve-li se tak - z vnější činnosti - psaní a ustavičné chlastání, hlavně s obdivuhodným říšským Němcem Fr. Böhlerem. Poprvé v životě stýkal jsem se tu s určitými lidmi každodenně - vesměs s Němci - jako později se židy. V listopadu stal se opatrovníkem malé továrny, úplně opuštěné. Moje opatrování omezilo se na ustavičné pití. Ani mně po celou tu dobu nepřišlo na mysl, že bych mohl na továrnu dohlédnout. Bylo to hezké, měl jsem největší byt v Praze, samojediný stále, plat, palivo a světlo k tomu. Že jsem nehlídal, bylo právem za zásluhu, že mohla mnohé cenné věci ukrást a prodat, velmi lehce, neukradl jsem, trouba, docela nic, až na to, že jsem jim vychlastal flašku oleru. -

Vůbec všechna má dosavadní zaměstnání byla cirou fascí. Domácí pán, který se o své baráky naprosto nestaral, strojník, nemající potuchy o stroji a navštěvující jej - třeba se s ním velmi rád mazlil, když se mu zlíbilo -, a i následující můj karakter : kompanon a dílovedoucí výrobny tabákové náhražky - omezovalo se na chlast s řečeným Böhlerem, mým kompanonem. Roku 1917 a srpnu dal jsem totiž továrně výpověď a za tři měsíce začla ona " výroba ", která trvala do léta osmnást a vynesla asi 500 K., sežravši asi 20.000. Po skončení válčičky psal jsem trochu do novin - díky panu Kodíčkovi..... Nová farce, stejně jako mé dva filosofické spisy i oba Matějové. V létě roku 19 rozhodující vítězství jak v praxi, tak teorii; nic podstatného se na mně / mém názoru / od té doby nezměnilo a nezmění; výraz, neúplný, ale přece jakýs takýs ve třech posledních Diktátech Traktátů a Diktátů. Od té doby vládl Dionýsos, - čímž je u mne ovšem řečeno, že jej udělal Bůh boha,

scilicet Ego u mne svým místodržitelem - - Jak daleko to došlo, že utrpěl jsem jediný úraz svého života : fraktum radii sinistris, když jsem, ožralý, běžel o půlnoci po náledí ze Smíchova do Vysočan - listopad roku 19 / 31. října /. Přibylo přátel.... Nebylo by bývalo třeba psát do novin, kdyby rozený eremita byl tu a tam aspoň vyhověl některému pozvání, kdyby x byl na důležitý dopis odpověděl dříve než za půl léta, - tatáž procedura jako s dědictvím po otci. - Jak jsem strávil rok 20?.... Jen v překrásném, alkoholem i holkami, vdanými i nevdanými, zesilovaném stavu Sebeobjetí. -

V květnu 1921 Böhler odstěhoval se do Německa - často se o něm zmiňuju, proto, že byl, v nejhorší době, zcela z nebe spadlá Vorsehung - a snad můj jediný dosud přítel / můj skvostný a mne trochu chápající otec oproti jemu každým tahem nepřítel. A jeho manželka stejně. / - V létě téhož roku pracoval dr. Dvořák a já na chvalně známém Matějovi. Nepilo se tak intensivně jako s Böhlerem, zato extensivněji - po měsíce denně do rána a déle / nejintensivněji i nejextensivněji chlastal jsem vždycky sám - aby snad některý blboun neřekl, že mne pan X.Y. svedl /. Matěj Poctivý byl vydán 1922 - 22.2. - asi měsíc poté Traktáty a Diktáty. Matěj Poctivý vynesl mně aspoň něco, Traktáty a Diktáty dosud mimo zálohu Chalupného looo K - nic. Chlastání dostoupilo, bohům díky, vrchole. Zimní spánek. Koncem roku 22 - poprvé boj proti tomu - bylo to hrozivé. Smysl roku 23 / nemluvím o intimissimech / boj proti záchranci života alkoholu, který hrozí jej pak zničit. Jde to, třeba stěží. Jinak : vyplněn / tento rok / spolupracemi s Dvořákem / z větší části /. A rok 24 až do dneška / 2. února / křečovitě heroický boj proti všemu - jakých jsem ostatně v životě poznal už pět až šest. A zevní situace stále tatáž. -

Můj život karakterisuje - ze zevní stránky : neodvislost, žádné " povolání ", možnost žití pro sebe za všech okolností; - vlastně jsem byl vždy poustevníkem.... Při periody - zevně - v mém životě : prvních tak sedmnáct let školské

sviňárně nemožno ovšem dnes vůbec uniknout, nemá-li člověk otcem Nietzcheho, "povýšeného " na trůn, - ale mimo školu byl jsem neobyčejně svobodný, díky oboum mým moudrým rodičům, kteří podivuhodně nějak vycitovali, co mé intimissimum potřebuje; dále : zas tak asi sedmnáct let - doba, kdy mladí muži biflujou a pachtí se po protekci a smrdí v otroctví různých byro - byl jsem " soukromník " zcela volný k poustevnictví. - / Jistý analogon : Schopenhauer; škoda, že jsem zdědil ne třicet tisíc rýnských, ale jen tak jedenáct tisíc zlatých / ; třetí perioda : trvá dodnes : " soukromnictví " za absolutního nedostatku peněz - za totální lhostejnosti k nabývání jich, ustavičné " nedbalosti ", ponechávání všeho " osudu " neboli Providenci / nikdy nikoho o peníze nežádal, kdo mně dříve od sebe neřekl, že jeho kasa je mně vždy otevřena; od žen nic nepřijal, přes četné slibné nabídky a přes mou extrémní tíseň - počínal si namnoze jako milionář, nevěda, zda za čtyři dny všechno nepraskne /. A šlo to a jde to - jak, čerti vědí.... Byla to řada mých přátel / víceméně /, která je hlavní příčinou, a jsou to / po abecedě / hlavně : Bitterman, Böhler, Březina, Dvořák, Fidler, Chalupný, Kříž, /dr./ Kodíček, Pavel, Srb, Zlámal - ale - ale - Ovšem, že jsem také sám něco vydělával - ale předně všechna má fraškovitá škandální " povolání " nebyla nic. / I mé spisování. Učinil jsem si v dvacátém roce pravidlem nic nepublikovat - leda až ve stáří jedinou velkou knihu - předsokratovští filosofové, po nich se stalo spisovatelství řemeslem - ale špatné hmotné poměry nutily k jinému. /. Ostatně pociťuju každé " vydělané " peníze za smrad smradů, každou sociální práci za x bezectnost bezectností - nutný následek toho, co praveno o antagonismu, o ošklivení si lidí v mém dětství.... Snesl bych rád robinsonské živení se - nebo k vydělávání loupením, ale než brát 31. gáži - destkrát čestnější přijímat dary od malých mecenášů. Nu, snad jsem i loupil - v lidstvu je loupení jediné čisté koupení.

Můj celý život byl takové důsledné odchýlení se od všeho lidského, žití, od prvních počátků jen pro sebe a od 31. roku jen pro Sebe, že nevím, najde-li se v dějinách / ne u velkých zapadlých / příkladu. Šel jsem vždy jen po jedné cestě - a můj život má naprosto jednotný ráz. Nemohu se odchýlit, i kdybych chtěl - pojem Heraklova rozcestí je mně španělskou vesnicí. Jak malý byl Herakles, když jej mohlo pokušení jen ovanout! Jak malý Kristus, pokoušený, vůbec! ďáblem! Nutno mít podobné věci tisíciletí za sebou. Řekl jsem si sice několikrát, když mně praktická voda tekla do bot : zapomeň na své bláznění, žij aspoň nějakou dobu jako ten všechen insti nktivní dobyteček, jako k jsi - aspoň většinou - žil, když ti bylo sedm let - aspoň tak - zkoušel jsem i okamžik / jedenkrát trval dokonce dva dny /, půjde-li to, - směšnost směšností! Jako by jestřáb chtěl žít pod vodou jako kapr! I kdybych chtěl, nemohl bych, i kdybych mohl, nechtěl bych....

" Ústup," povídá Grabeho Wellington," je ze dvou důvodů nemožný : předně nedovolí ho naše čest a za druhé les Soignéeský."

Věc je pak ovšem na pováženou; mohu říci o sobě, od mého patnáctého roku, totéž co Nietzche : " Ich bin immer am Abgrund." -

A myšlenka sui occisionis provází mne stále sladce, věrně jako hůl - prvá to třicet let a nejsem tím v nejmenším znaven.- Vše praktické muselo při tom ovšem zcela pohořet, - a kdybych byl jen minutu vážně myslil na " praxi ", chci tím zde říci hnůj, at by to byla nějaká kariera nebo napoleonská aspirace, byla by to bývala bezpříkladná neenergičnost ode mne. Má Nadenergie spočívá v exemplárním nedostatku toho, co lidičky nazývají energií. Mám dost energie vstát pro nic za nic, jak pecus říká, o půlnoci z postele a jít jeden a půl hodiny studenou nocí, abych viděl, jaká je nálada kol pomníku hrdoa Schwerina u Štěbohol; ale až do mého třetího roku neměl jsem dost energieřící chodci, s nímž jsem se potkal : Kudy se jde tam a tam?.....Udělal jsem to často ovšem, ale vždycky měl při tom pocit, jako bych hovna ž-

výkal.Ona karakteristika dětství....Až dodneška to rostlo;dílem stal jsem se však otupělejším, dílem rozumnější.Nezná dosud lidstvo podobné Umwertugen der Werte / Má hlavní služba : podomek,otrok koček..../

Že jsem ani v posledních jedenácti letech nepošel - a i dřív,v bezstarostnosti,jak řečeno,mohlo to být - každý okamžik / nejhorší v roce 1911, kdy žije bezstarostně - jsem se pár měsíců jenom potácel / - má mimo uvedené ještě tři příčiny : I / umění zacházet s lidičkami;

2 / mé naprosto singulárně zdravé tělo - jemuž ani nejstrašnější " nejnezdavější " ataky ducha / v podstatě zdravého jako tělo.Ale to bož í - to nejzdravější - musí produkovat ve zvířecím bytě to nejnezdravější.Staly se podobné případy v lidstvu samozřejmě často.Všichni takoví zahynuli.Má Propieta : smíření božské energie se zvířecí / nemohly podstatně uškodit....

3 / anděl strážce - anebo " génius " atd. - A vlastně ještě, za čtvrté,moje filosofické zkamenění.

Ad primum : Našel jsem modum vivendi se všemi lidmi - bázuje na jistě lásce / shovívavé /,vyplynuvší z absolutního opovržení - následek : za deset let nemě jsem - zevnějškem často rošťák,s rošťáky se stýkající,nejmenší vážnější rozepře s lidmi - vyjma jeden případeček,kdy jsem byl ve zcela abnormálním a samzřejmě ožralém stavu / bezprostředně po nachlastání se denaturovaného spiritusu /.Všichni lidé mají mne rádi.... a já vím proč - jsou všichni,nevědouce to,metafysikové - a já jsem metafysik katexochén. -

Ad secundum : Emerson praví o Napoleonovi : " takového těla bylo třeba a takové bylo stvořeno : tělo,které dovedlo šestatřicet / ? / hodin sedět v sedle nepřetržitě,v mrazu a vedru,bez jídla,pití,spánku," / lajdácky citováno /.Napoleon často byl - třeba lehce - churav;já nikdy,influenzu jsem měl,asi dvanáctiletý,asi dva dny - nebyl bych ji dostal,kdybych byl tenkrát mohl vše dělat,co mně mé instinkty velely : - a pak nic už!Obyčejná / i senová / rýma a bolest zubů

neplatí snad za nemoce. Chtěl jsem si tu tam uhnat nemoc, - nejde to - ovšem nevezme-li člověk cynkáli, - dvacet stupňů pod nuloucelou noc v tuhém mrazu, vichru - a v letním oděvu, - nic, - mimochodem : zima mne přece vždy zlobila - největší vedro nikdy; čím parněji, tím je mně lehčeji, - jako kočka, která v největším parnu si vleze na pec, lehnu si při 34 stupních ve stínu ještě s kanibalskou rozkoší na slunce a přeju si: výš, výš! Nikdy nějaké umdlení při největším středoevropském parnu a rekorních chůzích /. Clastal jsem vodu, kterou byli umýváni neštovičníci, snědl vuřty, z kterých zbyli téměř jenom červi, pil vody, po kterých by normální člověk aspoň těžce onemocněl, - odstonal jsem to jenom dvoudenním diaré. - Lékaři by pošli hladem, kdyby všichni pacienti byli jako já, stejně ovšem advokáti, úředníci a podobné funkce, zbytečné u zdravých a moudrých lidí, kterých je ovšem stíží pět v Evropě.... Dobrá byla zdatnost mého těla za posledních deset let, - kvůli spořivosti : od roku 15 spím jen v nevytápěných místnostech, jak jsem oblečen, zdravotnicky a esteticky, je mné fuk, a 4 Kč na stravu stačí každému člověku : jísti jenom syrové věci : to slouží stejně zdraví jako kapse. Vařit znamená : promarňovat čas, zbavovat potraviny důležitých " Vitaminosních " součástek, činit je méně chutnými a platit za ně dvakrát až dvacetkrát víc. - Delší doby jedl jsem pouze : syrovou mouku / eventuelně namočenou pšenici nebo hrách /, syrové maso, syrové vejce, mléko, citrony a syrovou zeleninu; a byl jsem přitom ideálně zdráv - a žádný milionářský gurmán neblil s takovou rozkoší při svých ústřicích a podobných lejnech, jako já jsem trhával zuby své kilo syrového koňského masa..... Něco si ošklivit - neznámo. Ukradl jsem jednou kočce zakousnutou myš a sežral ji, jak byla, s chlupama a kostmi - jako bych byl jedl knedlík. - Urazil jsem během 21 hodin v Tyrolsku 98 km a byl bych mohl zbývající / do jednoho dne / tři hodiny bez odpočinku jít.... Atd. - Dlouho o tom mluveno - je to povinné díkůvzdání mému tělu, které dělalo vždy divy obětí pro nezdárného ducha. Za poslední rok, při přísném

konsumu alkoholu,nepocítil jsem vůbec tělesné bolesti - až na tlačení bot.Ani rýmu jsem po několik let už neměl.Vojákem jsem,přes sedm odvodů,nebyl,ačkoliv jsem byl jeden z nejzdravějších lidí v Austrii,a má jediná tělesná vada,že jsem při 175cm váži jen 62 - 65 kg. - Kdo věří,že mens sana in corpore sano,nesmí mne zařadit mezi psychopathologické lidi.

3 / Má základní rozumnost zesílena šestnáctiletým nepřetržitým praktikováním filosofie.Naučila mne lépe snášet a jednat účelněji,bez předsudků a afektů a skrupulí;považuju za lhostejné vše,co v praktickém životě dělám,a mám-li hypertrofickou sociální hrdost,mám ještě větší sílu přivádět ji k mlčení.Všechno v praxi je bezectné. - Moje zuřivé vášnivé praktikování filosofie nebylo marné, - Říkal jsem si sice až do čtyřicátého roku,že jsem zde ztroskotal - nedosáhnuv na dosah ruky ležícího Cíle cílů : věčné,klidné,nezranitelné Radosti a Záře - nedosáhnuv vše,myslil jsem,že jsem nedosáhl nic.Ale třeba ne vše,přece jen mnohoMám právo nazývat se folosofem aspoň takové jako Xenokratés,Diogenes,Epiktet . - A žiju v nepředstavitelně horších podmínkách - Když jsem onomu Böhlerovi řekl,že jsem Cíle naprosto nedosáhl,když on mně odpověděl : Kdo jiný od vzniku lidstva než ty?, vysmál jsem se mu.Ale později chápal jsem stále víc,že měl trošku pravdy.Absolutnost / kterou jsem já skrz naskrz/ opovrhuje každou relativností.Já vede k sebepodcenování já. - Nejsem nic jiného než ustavičné / často,přečasto i ve snu / práskání bičem mé Absolutní,absolutně komandující a do věčnosti v Sobě se koupající vůle,a zběsilý,"nerozumný",ale vždy vždy více méně poslušný rej myšlenek a všech duševních stavů, - můj život největším bláznovstvím,donkichotérií,jaká myslitelna, - proto,že je zároveň maximálně racionelní, - proto ještě žiju," měsíčan" spadlý na zem,jehož jediná činnost,ani minutu neustávající,byla důsledné pracování proti podmínkám animálního života.- Není afektu,který by měl dnes dvě procenta moci nade mnou.Jsem od přírody velmi vzteklý, - po

léta nepocítil jsem zlost - leda že si zasakruju, nemohu-li déle navlíct si obojek na krk; jsem ke všem lidičkám vtělená mírnost a laskavost.

Afekt strachu jsem skoro zcela zapomněl, - nanejvýš mne ovane, pomyslím-li si, že najdu v hospodě milého človíčka, který ma ve zvyku, dávat se se mnou do řeči. Ale strach, větší ovšem strach, byl mně i dříve neznám; nepamatuji se, že bych se byl kdy strachem třásl, ba i zbledl - zato vztekem býval jsem bledý příliš často. Při mých nočních procházkách pustinami nikdy mne nepadlo vůbec si všimnout, šel-li někdo proti mne nebo za mnou, - šel jsem pravidelně mimo, a teprve, když jsem slyšel kroky doznívat, uvědomil jsem si někdy, že jsem kohosi potkal; - ale je poučné pozorovat noční chodce v polích - což teprve v lesích : skoro všichni počínají si jako zajíci, - zde lze pozorovat, že lidstvo sestává vesměs z kompletních bab. - Přání, tužeb, žádostí skoro už nemám - leda momentálních, které ihned zemrou po narození; platí i o starostech. Lítost, " výčitky svědomí ", pocizy viny, závist, žárlivost - věci mně odjakživa a naprosto neznámé; patří patrně jen dobytku; soucit se zvířaty ohromný a trapný, ale z devadesáti procent přemožen; s lidmi - skoro žádný; ale nic nejsem než misontrop - mám lidi naopak zvláštním způsobem rád - podobně tak jako vši. Kdybych mohl jedním rázem zničit celé lidstvo - vesele, beze hněvu, jen z " übermuthu " - nerozpakoval bych se ani vteřinu, - ve vědomí, že ve Všejsoucnosti znamená nekonečně méně než jedna bakterie proti ostatnímu tvorstvu země - a že i Všejsoucnost je - Nihil; tomu se říká umět hledět - činem umět hledět na vše sub specie aeternitatis, - k čemuž radí vedle jiných Masaryk. - Nepříjemných afektů mám tolik jako málokdo, ale chci je a jsou mně, kde ne milé, aspoň snesitelné. Příjemných skoro stejně teď - dřív někdy dokonce víc - takových chvílí slasti, libovolně kdykoli vyvolatelných a pak spontánně lavinou rostoucích, že jsem se jich bál, aby mne nezabily.... Ale všecko, všečko poslouchá jen Vůli. Není duševního stavu, který by ve mně trvale za tři vteřiny nezmizel, když chci. Stal jsem se - a jsem i ve svém nynějším

vysokém alkoholismu stroj.
" Duševní defrefakt," - nazval mně Böhler,a já to pocituju jako snad největší lichotku dosud - proti všemu modernímu nazírání.
Ad 4 / Že existuje " transcendentální " úmyslnost ve Vědění / Schopenhauer / , - to chtěl bych na základě mého života dokázat nemén- ě pádněji,než je dokázána kterákoli vědecká these. - Empiricky - o teoretických důvodech nemluvím.Se mnou myslila ta tato úmyslnost dosud rozhodně přátelsky . něco nemalého se mnou chtěla,jinak by nebyla dělala tolik zdánlivě zbytečných věciček / některé lidi vede zlomyslně až k jistému bodu,kde jim virtuosně zláme vaz/,Zachránila mne mnohokrát . mne oslepivšího se - před smrtí - dostal jsem se,běže téměř a na zenit hledě,v Alpách až na kraj propasti - vím,že jsem jí nemohl vidět - a přece náhlý jakýsi šok hodil mne nazpět - krásný pocit : ještě krok - a letíš tak 500 m dolů - ...V nejtemnějších nocích lezl jsempo skalách - když jsem se pak ve dne na ně díval,udělalo se mně nevolno, - ve dne nebyl bych chtěl po nich se šplhat. - A takový karakter má celý můj život.Fortuna měla mne ráda, - a jsem na to nejvíce pyšný - jako Sulla.A dle všeho má se se mnou ještě další úmysly - Různé mračné přehánky,například alkohol teď,neznamenají vůči její přízni nic....A není nikomu radno,aby se mně stavěl v cestu....Příkladů dost,počínaje smrtí mých příbuzných - Jsem vůbec nebezpečný člověk.... " Nešťastné město," praví má Argestea," ke zkáze určené,nevinné - leda jen mystickou vinou,že přihlíželo,ponížení Vznešeného / héroa Fabia,jenž tam byl profesorem filosofie./.Běda tomu,kdo byl jen svědkem potupení velkého,dvakrát běda tomu,kdo nečinně přihlížel, - třikrát tomu,kdo n nepomáhal.Lépe by mu bylo,kdyby se nebyl narodil...."
Mohl bych klidně ukončiti tento sen - vše hlavní jsem udělal a myriády let přikulhají teprvě pomalu za tím,co jsem myslil / ne napsal - což je vedlejší /.Vytvořil jsem vše,co jsem chtěl / v sobě - což je hlavní /, a - přeco ne.Jsem

zimní strom hotový - ale mohu se ještě obléci listy,květy a plody . už v tom snu / opět : hlavně pro mne - teprve v druhé řadě literárně /.Osud jak se zdá podle všeho,má se mnou ještě něco za lubem.Může se stát. - Ale k rozzelenání je nutně jaro.Že nepřichází dlouho - dobře;předčasné jaro nebývá dobré;a kdo žije ve věčnosti ,není nedočkavý. -

FINIS

P.S.Zapomenuto na veledůležité : sexuální. Vyjma několik návštěv v bordelech a potkáních v noci na mezích " nic vážného " : ne že by se mně to nebylo líbilo,ale neměl jsem k tomu čas,- stejně jako k " povolání".Jinak jsem důsledně,kdekterou ženu potkání poplácával....,aniž bych byl kdy od kterékoli nebo eventuelně přihlížejícího manžela dostal facku.Dělal jsem to ani ne tak proto,že mně to bylo příjemné,ale proto,že jsem to považoval za příkaz slušnosti a zdvořilosti, - instinktivně;jak pravila má královna nymf :

" Ty hulváte nevzdělaná,vidíš tu třicet krásných žen a nemáš tolik cti v těle,abys aspoň jednu poplácal po prdeli."

- Jinak hodlám ještě obohatit sexuální " patologii " odkrytím asi dvaceti " perversit ",jí dosud neznámých : což znamená,žil jsem eroticky, - příšerně mnoho, - skoro jen ve fantasii.

Psáno v únoru 1924

Josef Zumr :

Filosof

hrdé

lidskosti

Když na počátku tohoto století vydal šestadvacetiletý " soukromník " Ladislav Klíma svou první knihu Svět jako vědomí a nic,uvítal ji tehdy Emanuel Chalupný,jediný její recenzent,jako historickou událost v dějinách české filosofie, neboť jí poprvé vstoupil na naši půdu radikální subjektivní idealismus.Ačkoli se recenzent s obsahem knihy neztotožnil,přiznal jí nenahraditelnou hodnotu výchovnou,protože " radikalism zkypřuje a zúrodňuje půdu filosofie".V polovině našeho století byla však Klímova nauka již " ubohým subjektivním idealismem" a její autor " úchylný zjev české filosofie,pro jehož pomatené,chorobné myšlenky bude vždy a zejména dnes škoda papíru."

Posuzováno z hlediska tzv.zdravého rozumu jeví se nutně Klímovo dílo stejně jako jeho život něčím nenormálním,úchylným nebo zvrhlým.Kategorie " zdravého rozumu ",v Čechách tak zdomácnělé,nejsou skutečně s to pochopit počínání člověka,který zásadně odmítal jezdit pražskou tramvají od doby,kdy v ní zakázali kouřit,a raději vandráckou holí vyťukával takt svým rázným krokům na častých cestách z vysočanského domova do nejvzdálenějších koutů města, - pro něhož peníze byly jen ekvivalentem několika ruských rybiček a maximálního množství alkoholu a který za okamžik filosofické extáze byl ochoten obětovat všechny pozemské statky.K tomu ještě v běžném styku to byl člověk neobyčejně jemný,zdvořilý,ohleduplný a s vybraným vystupováním.A jestliže setkání s takovou osobou může " zdravý rozum " ještě přejít shovívavým úsměvem a významným poklepáním na čelo,pak ve styku s dílem,myšlenkami a názory tohoto podivína začíná upadat v zuřivost.Společnost, jejímž ideálem byla " kramářská decimálka " a pln

plné břicho,nemohla vystát člověka,který tímto ideálem opovrhoval.Rovněž společnost,jež se promítala do spořádaného procesí,kráčejícího,obezřele se rozhlížejíc po číhajícím nepříteli,s pokorným nadšením za svytým obrazem k záhrnému cíli,nemohla strpět okounícího jízlivce,který do jejích promyšlených hesel,vykřikoval,že vše je jen Hra a že Bůh,kterého nesou v čele,nikdy neexistoval.Podobný člověk může dojít sluchu jen ve společnosti,jež vědoma si své síly,může si s moudrou rozvahou dovolit" přepych " vyslechnout o sobě soudy, které i ve svém extrémním výrazu a často pamfletické formě skrývají hluboké pravdy;funkce blázna na dvorech moudrých vladařů byla objektivní potřebou.Slovy filosofa samého :
" Donkichotérie,jaké hned tak není rovno - největší rozumnost největšího bláznění."
Ani naše společnost nemůže tuto potřebu ignorovat.

Za svého života našel Klíma porozumění jen u úzkého kruhu intelektuálů,z nichž někteří se stali jeho obětavými přáteli,ač nikdo z nich nebyl bezvýhradným vyznavačem jeho názorů.Ostatně Klímovo učení je z těch,jež se pro své vnitřní předpoklady nemůže stát masovou,ba ani skupinovou ideologií;je především určitou tóninou ducha a trvale si podržuje funkci myšlenkového katalyzátoru.Mezi Klímovy přátele a příznivce patřily vynikající postavy české kultury : básník Otokar Březina,sociolog Emanuel Chalupný,kritik F.X.Šalda,filosof Karel Vorovka,později vydavatel jeho díla,marxistický myslitel Jaroslav Kabeš aj.Ti všichni se přičinili o to,že z tisíců stran,které Klíma napsal,byl aspoň zlomek vydán a že Klímovo jméno vešlo do českých kulturních dějin.Nebylo to nikterak snadné : autor sám se nejméně staral,aby jeho dílo proniklo a aby vyhověl obecnému vkusu;o náladě publika byla již řeč.A tak i Chalupný,který byl jinak pečlivým registrátorem kulturního dění,dostal se k první Klímově knize vcelku náhodně na upozornění Březiny, jemuž ji Klíma zaslal.Chalupného referáty v Přehledu a České mysli roku 1906 byly také jedinými

ohlasy na Svět jako vědomí a nic. Teprve o pět let později se ke knize vrátili Karel Horký a Josef Kodíček a otiskli z ní ve Stopě několik úryvků a informací o autorovi. V témž roce vydal Klíma pod pseudonymem Vladislav Sever v Zahradě Epikurově ostře protirakouskou stať Sokol, v níž zdůraznil smysl sokolství jako ozbrojené odbojové organisace. V r. 1913 připomíná Klímu anarchistická Zádruha a znovu Přehled s několika texty zařazenými později do knihy Traktáty a diktáty. Možnost větší publicity získal Klíma až po světové válce, kdy mu jeden z jeho přátel, divadelní kritik a režisér Josef Kodíček, nabídl stránky liberální Tribuny. Klímovo jméno proniklo do kulturní veřejnosti a postupně se mu otvíraly k příležitostným vystoupením i jiné časopisy, jako Právo lidu, České slovo, Nová svoboda, Pramen, Tvorba, Ruch filosofický, Židovské zprávy, Rozvoj, a dokonce komunistický Hlas pravdy. Většina článků a studií uveřejněných v těchto časopisech vyšla potom v knize Traktáty a diktáty / 1922 /, jejíž vydání financoval E. Chalupný, a Vteřina a věčnost / 1927 /. V novém vydání vyšla v r. 1928 i jeho filosofická prvotina. Pochopitelně ani v této době neproniklo Klímovo dílo bez odporu některých částí publika a bez veřejných skandálů. Veselohra Matěj Poctivý, kterou Klíma sepsal společně s Arnostem Dvořákem a která měla premiéru 1922 v Národním divadle, musela být na nátlak oficiálních divadelních míst stažena z programu. Všeobecná korupce a demagogie vládnoucí v politických vztazích byla tu zesměšněna do té míry, že se to zdálo být " nebezpečné " morální autoritě nedávno vzniklého státu. Když v r. 1928, v úmrtním roce Klímově, vyšla první jeho větší beletristická práce, " grotesk ní romaneto " Utrpení knížete Sternenhocha, vypovídaly odborné učitelky členství v knižnici Plejáda, protože prý jen pro krásné vazby pornografie nekupují. Po Klímově smrti byl ještě vydán větší výbor z próz, nazvaný podle úvodní novely Slavná Nemesis / 1932 /, a několik drobnějších prací k v biblických edicích. Na zpřístupnění Klímovy pozůstalosti má největší zásluhu J-

aroslav Kabeš,zejména edicí dvou svazků korespondence Filosofické listy Ladislava Klímy / 1939, z dopisů příteli Miloši Srbovi / a Duchovní přátelství / 1940,zejména korespondence L.Klímy s E.Chalupným a O.Březinou / a svazkem deníků a dalších epistolárních pramenů,nazvanou Boj o vše / 1942 /.Po r.1945 zahájil Kabeš vydávání Klímových sebraných spisů.Vyšla v druhém vydání Vteřina a věčnost / 1946 / a po ní Praktáty a diktáty / 1948 /.Edice skončila rozmetáním sazby připravovaného třetího vydání Světa jako vědomí a nic.....

+

Klíma býval označován za epigona Schopenhauera a Nietzcheva.Než posoudíme,zda tomu skutečně tak je,musíme předeslat,že doba,kdy se Klímův světový názor formoval,tj.předěl 19.a 20.století,byla opravdu dobou intenzívního Nietzschova vlivu na celý evropský duchovní život.Tento vliv daleko mohutnější než předchozí a do jisté míry i paralelní ohlas názorů Nietzschova učitele Schopenhauera a v plné síle trval až do první světové války.Myšlenky " velkého přehodnocovatele hodnot" vytvořily v plném smyslu kulturní atmosféru doby.Působily přes odpor všech institucí hájících status quo v nejrozmanitějších směrech a v nejrůznějších společenských souvislostech.Byly jimi zasaženy beznála všechny síly,jež se tím či oním způsobem stavěly kriticky ke skutečnosti,stabilisované poměry porevoluční buržoasie. A můžeme-li zběžně charakterisovat tyto poměry ve sféře ideologické jako víru v pozvolný pokrok, smysl celého dějinného vývoje,jako víru v pokrok rozumu,který svým sčetlem bude postupně dobývat všechny temné kouty nevědění,jako víru ve vědu,jež s mravenčí pílí snáší nesmírné množství poznatků pro úspěšnou praxi,jako víru v moudře spravovaný stát,harmonisující v jednu velkou rodinu nepříliš protichůdné zájmy svých občanů,jako víru v pevný mravní řád věčných lidských hod-

not, jež mají svůj spolehlivý základ v ušlechtilých ideálech křesťanské morálky, jako víru v moudrou prozřetelnost, které nevadí mírná dávka svobodomyslnosti, jako víru ve výchovnou moc umění, jež může těmito ideály, oděnými do krásných forem, oblažit a zušlechtit lidská srdce - pak zjistíme, že se Nietzsche rozhodl postavit proti mim ideály radikálně opačné, nezahrnující ovšem implicitně společensky revoluční řešení a rozmetal svou kritikou, ironií, sarkasmem a blasfémií jejich soudržnost a historickou kontinuitu :

" Znám svůj úděl. K mému jménu,
se připne jednou vzpomínka na něco obrovského - na krizi, jaké dosud na zemi nemylo, na nejhlubší kolizi svědomí, na rozhodnutí vyvolané proti všemu, co dosud bylo vírou, požadavkem, svátostí. Nejsem člověk, jsem dynamit." / Ecce homo /.

K prudkému rozšíření Nietzschových myšlenek přispěly zejména dvě okolnosti : krize, do níž vstoupila vyspělá buržoazní společnost v poslední třetině 19. století, tj. především prohlubující se rozpor mezi ideály této společnosti a její každodenní realitou, čímž vzniklo určité ideologické vakuum prahnoucí po naplnění, a za druhé básnicko-aforistická forma Nietzschova projevu, jež podávala jeho radikální názory v atraktivní a přístupné podobě, ponechávala jim daleko větší prostor pro mnohoznačnou interpretaci, než je u filosofických idejí běžné, a tím jim poskytovala i větší a diferencovanější možnost ohlasu. Nietzschovo dílo potkal podobný osud, jaký v novodobých dějinách evropského myšlení měl snad jenom rousseauismus, máme-li na mysli intenzitu i extensitu jeho působení. Jeho ideologická funkce byla rozmanitá a vnitřně rozporná. Nietzschových myšlenek se dovolávali lidé, kteří byli nespokojeni s buržoasní skutečností, ať už v celku, nebo v jednotlivostech, a kteří si přáli její změnu nebo opravu, návrat k starému či nastolení radikálně nového nebo jen útěk z ní do sfér duchovna. A tak se s Nietzschovým jménem setkáváme u dekadentních aristokratů ducha, u titánských individualistů, u radikálních humanistů, u konzerva-

tivních zbožňovatelů moci i u ideologů dělnického hnutí v jeho anarchoinvidualistické a anarchokomunistické podobě.

Také v Čechách má Nietzschův vliv a ohlas neobyčejně široké rozpětí, a to již u generace, která vstupovala do kulturního života počátkem 90. let. Tento vliv zasazuje O. Březinu ideálem příchodu nového člověka, J. S. Machara odmítnutím křesťanské morálky a kultury a kultem antiky, F. V. Krejčího pokusem o syntézu Nietzschova individualismu se socialismem, zakladatele Moderní revue Arnošta Procházku a Jiřího Karáska postojem duchovního aristokratismu i formou literárního výrazu, F. X. Šaldu důrazem na dionýzovský kult plného života, a dokonce i pozitivistu Fr. Krejčího hlubším oceněním neracionálních vrstev lidské psychiky. Významu Nietzschův zdůrazňuje také S. K. Neuman ještě ve svém anarchokomunistickém období, kdy jako ideolog kolektivistického hnutí sice nemůže přijmout Nietzschův krajní individualismus, nicméně se často dovolává jeho názorů na stát / " tak málo státu, jak jen možno " /, jeho " nevyvratitelné " kritiky křesťanské morálky a řadí ho mezi " pokrokové myslitele, básníky revolucionáře a anarchisty ", spolutvůrce " ideové revoluce ". Programový skandalista české dekadence Arthur Breisky píše v r. 1902 pod vlivem Nietzschovým esej Umění udělati se bohem. S Nietzschovým dílem a osobností se později se sympatiemi vyrovnávají také Otokar Fischer a Zdeněk Nejedlý. Aniž sestavíme plný výčet Nietzschových vlivů, můžeme zaznamenat, že jejich dominující ideologická funkce působila v Čechách převážně směrem společensky progresívním, a dokonce tyto vlivy strhávaly k sobě svou dynamičností pozornost radikálně naladěných kruhů inteligence mnohem více, než bezbarvý, pozitivisticky orientovaný austromarxismus.

Uvádíme konkrétně doklady přímého Nietzschova vlivu mimo jiné i proto, že se nacističtí nebo nacismu blízcí interpreti pokoušeli využít Nietzschových myšlenek, aby zdůvodnili rasistickou ideologii bezohledné vlády Hitlerových " nadlidí ". Někteří marxisté, v bezděčné závislosti na

této snaze, avšak s úmyslem opačným, podobně dováděli rodokmen rašismu k Nietzschemu a od něho přes Schopenhauera až k německé romantice, ignorujíce konkrétní dialektiku historického působení. Protože i Klíma stál logikou svého vývoje v těsné blízkosti této řady, musíme zdůraznit, abychom předešli případným nedorozumněním, že podobné interpretace jsou naprosto svévolné. Distancovali se ostatně od nich sami němečtí humanisté. Žádná doktrína se sice nemůže ubránit zneužití, dostane-li se do soukolí ideologických zájmů, o tom nás dějiny dostatečně poučují. Nicméně při vší mnohoznačnosti filosofického textu lze dosti objektivně posoudit, které důsledky z něho vyvozované jsou ještě v jeho intencích nebo je už překračují a stávají se falzifikací. V případě Nietzschově a obdobně i Klímově by nebylo většího historického paradoxu, než kdyby ideje, jejichž uskutečnění spojovali s nejušlechtilejšími individualitami, jaké si z jejich hledisek lze jen představit, byly realisovány " gangsterstvím středních tříd." / Orson Welles /.

Opustme však tyto ideologické exkurse a vraťme se nejvlastnější filosofické sféře, kde můžeme Klímu s Nietzschem konfrontovat, totiž k metafysice. Nietzsche se ve svém " přehodnocování hodnot " nemohl samozřejmě zastavit ani před metafysikou a také ji podrobil kritice. Nazval všechny pojmy tradiční metafysiky, jak se vyvinula od Platóna a Aristotela, " mumiemi " a žádal návrat zpět k předsokratickým Řekům, hlavně k Herakleitovi, neboť celá pozdější metafysika byla nakažena i pojmem křesťanského boha. Nejnovější nietzschovské bádání, zejména zásluhou M. Heideggera a E. Finka, podrobně prozkoumalo, nakolik Nietzsche tento svůj záměr splnil a kde zůstal poplatný křesťansko-aristotelské tradici. Dochází k závěru, že čtyři hlavní rysy Nietzschovy filosofie jsou zároveň odpovědmi na čtyři otázky tradiční metafysiky po povaze jsoucího. Jak učení o vůli k moci charakterizuje jsoucí, věc jako takovou. Nietzsche nezná žádné pevné konečné věci. Co vypadá jako věc, je jen dočasný útvar vůle k moci, určité kvantum moci, které je v neustálém napě-

tí, pohybu a boji. Věc nemá pevné hranice, ve všem živém pulsuje vůle k moci, přemáhání slabšího silnějším, boj o moc a zároveň neustálý posun hranic. Tím je také vymezen prostorový předěl mezi bytím a nebytím. Učení o věčném návratu vypovídá o pohybu jsoucího v celku jsoucen, o jeho časovém rozměru. Celek věcí musí být časově určen již předem, nikoli až jako výslednice pohybů jednotlivých jsoucen puzených vůlí k moci. Takový uhrný vnitřní čas celku jsoucen je myslitelný jen jako opakování, věčný návrat. Tím odpadá jakákoliv nedokončenost, nehotovost, kterou musí teprve budoucnost dovršit. V takovém celku je již všechno budoucností, čas je pojat sám do sebe. Řeze o smrti boha je řešením dalšího klasického problému, totiž vztahu skutečného bytí a jevů. Je odmítnutím tohoto rozlišení : neexistuje pouhý jevový pozemský svět a skutečný svět metafysický. Je-li bůh mrtev, není nejvyšší jsoucno propůjčující jsoucnost ostatním jsoucnům a není také nejvyšší dobro jako míra všech věcí. V této otázce však Nietzsche není důsledný, když rovněž chápe jsoucno pozitivně jako hodnotu a když ve všech konečných ksoucnech vidí " útvary tvořící vůle k moci" a výtvory praumělce, jímž je dionýzovsko-apolinský život. Konečně učení o nadčlověku není jenom vize ideálu suverénního člověka, jak je promítnuta například do postavy Zarathustry, je také odpovědí na čtvrtou metafysickou otázku, co je pravda a jak je přípustná. Nadčlověk je pravdou všeho toho, co jeko lidské existuje, co se zjevuje jako důsledek smrti Boha, vůle k moci a věčného návratu. Tato pravda však není uchopitelná myšlením, abstraktními pojmy, ale intuicí, hlubokým božským pohledem do srdce světa, kterého je schopen, pokud je to vůbec možné, jenom básník. Nejvyšší pravda je " zřením". Všechny uvedené čtyři hlavní teze Nietzschovy filosofie se pohybují v mezích tradiční metafisyky, která poskytuje řešení jim analogická, nepřekračují tradiční čtyři aspekty problému bytí a neformulují ani otázku jejich překonání jako radikální revizi dosavadní ontologie. Princip vůle k moci je natolik ontologo-

sován, že neustále strhává Nietzschovo úsilí zpět do podruží staré metafysiky a do kategorií esenciálního, substancionálního myšlení. Heideggerův rozbor končí také konstatováním, že Nietzsche je spíše dovršitel základních tendencí staré metafysiky, než jejich bořitel, a uvádí ho v tomto smyslu do souvislostí s Leibnizem.

Domníváme se, na základě rozboru E. Finka a s ohledem na souvislost s Klímou, že vedle právě reprodukované tendence tradičně metafysické a metafysiku dovršující existuje v Nietzschově díle ještě jiná základní tendence, která opouští starou ontologickou problematiku a dospívá k pojetí světa netradičními metafysickými prostředky : je to Nietzschova myšlenka hry. Svůj původ má v Herakleitově představě Dia jako dítěte hrajícího si se světem, jaké u Nietzscheho má rozměr kosmické metafory. Lidská hra, hra dítěte a umělce, je klíčem k uchopení světa. Hra jako podstata člověka je pojata v tom smyslu, že hrající / si / člověk je spoluhráčem Hry světa, hry vzniku a zániku všech věcí, komedie a tragédie universa. Svět jevů je sférou, do níž může člověk svou hrou zasáhnout a uvědomit se v něm svou úlohu spoluhráče. Pokud Nietzsche chápe bytí a dění jako hru, není již vůle k moci metafysickou silou zpředmětňující jsoucna pro vnímající subjekt, ale vůle učinit věci myslitelnými. Věčný návrat téhož je časovým vymezením této hry. Nadčlověk v tomto kontextu není již vládcem všeho, puzený vůlí k moci, ale hráčem, který ovšem neţije v nepodměněné svobodě, nýbrž v kosmickém souladu se světem jako spoluhráč nutnosti. Nicméně tato tendence je jednou z vnitřně rozporných stránek Nietzschova myšlení a nemůže být považována za dominující / s výhradou, která vyplývá ze všeobecně uznávaných interpretačních potíží s Nietzschovou filosofií /; výraznou se stává tam, kde nad myslitelem Nietzschem vítězí Nietzsche umělec : " Antimetafysický pohled na svět - ano, ale umělecký! "

Poslední Nietzschova kniha Vůle k moci však v-

yznívá naopak v představu světa, v němž je člověk spíše hříčkou než hráčem ve velké " hře sil a silových vln ", v " moři, jehož síly bouří a proudí, věčně se měníce a věčně se valíce zpět v nesmírných letech návratu."

+

Nietzsche osvobodil člověka od nadvlády boha, neuspěl jej však ještě zcela zbavit nadvlády staré metafysiky objektivního světa, kde se snadno nakonec bůh v podobě různých substancí ukryl. Tady nasadil své úsilí Klíma. Ve svém prvním filosofickém spisu se pokusil vyrovnat se světem tím, že ho prohlásil za fikci, za zdání : svět prostě neexistuje. Jediné, co můžeme o světě vypovědět je :
" Zdá se nám, že se nám zdá, že něco jest."
Proto jediné, o čem víme, že existuje, jsou naše duševní stavy. O těch víme vše, právě jako o tom, co je mimo nás, nevíme nic. Víme zároveň vše a nic. Je-li tedy pravda fikcí, jsou fikce pravdou a jen v této relativitě je naše poznání světa s to se pohybovat. Podle existence našich duševních stavů můžeme s pravděpodobností usuzovat na existenci cizích duševních stavů a ty jsou také nositelem všehn, co se nám zjevuje, i toho, co se nám zjevuje jako hmota. Na pozadí všeho dění je tedy vědomí. Může se zdát, že se Klíma ve svém řešení problémů světa vrací až k Berkeleyovi, nepřijímaje však jeho boží záruku za existenci světa. Klíma byl také ovšem poučen filosofem vůle Schopenhauerem a filosofem vůle k moci Nietzschem : hybnou silou vědomí, světové substance, rozložené ovšem na množství duševních stavů, atomů vědomí, je vůle. Nikoliv však slepá vůle, jako u Schopenhauera, ale vůle vědomá, od vědomí neodlučitelná, dokonce vůle jakožto vědomí. Podle své zásady "
násilně myslit o nemyslitelnostech " domýšlí Klíma pravidla pohybu tohoto světa vědomě-volních atomů, kde věčný návrat téhož nevyplývá jako u Nietzscheho z konečného kvanta síly a kruhové nekonečné konečnosti času, ale z časově neukon-

čeného slučování a rozlučování konečného kvanta " kosmického vědomí ",kde " každý myšlenkový atom sloučí se průběhem světového roku se všemi myšlenkovými atomy a stane se tak za dobu světového roku tím,čím je svět v každém momentu," kde tudíž každý atom má podíl na věčnosti a nesmrtelnosti,kde se stírá podstatný rozdíl mezi bděním a snem,mezi životem a smrtí,kde se ruší všechna aktiva a pasiva,takže svět je bez hodnoty,a kde lidstvo provozuje životní hru,při níž nakonec nemůže ani ztratit,ani získat.

" Zde je nejvnitřnější hrozné tajemství tohoto světa - fantomu : Vše snaží se a plahočí a děsí se,doufá a zoufá,jásá a naříká pro něco,co nejen teoreticky " jest " ničím,ale co i prakticky V NIC se paralysuje....."

Pento fiktivní kosmos je určité analogon Nietzschova metafysického světa,jak jsme se jej snažili popsat v souvislosti s otázkou po Nietzschově překonání tradiční metafysiky,avšak svět ještě více vyprázdněný a zesubjektivisovaný.A tak jediná "hodnota" tohoto ilusivního a indiferentního světa bez hodnot je vůle,síla ve vyšších stupních své intensity.Vyprázdněný svět je připraven být silné vůli po vůli.Zde je také bod obratu,z něhož Klíma pokračuje v oné druhé tendenci,kterou jsme poznali u Nietzscheho,a postupně ji dovršuje a rozšiřuje o nové stránky.Základ této tendence je ve Svět jako vědomí a nic explicitně vysloven :

" Absolutní subjektivismus je nejvíce povznášející,krásnou,lákavou příznivou filosofickou možností : činit individuum vším,"bohem", - pleno sensu."

A hodnocení tohoto bodu obratu slovy již zralého myslitele :

" Svět pro svou nicotnost je něco pode mnou, je něčím,co možno jakkoli traitovat."

Vidíme tedy,že podezření z epigonství můžeme s Klímy sejmout již v r.1904.Od této chvíle začíná také u něho výrazně převažovat myšlení existenciální nad esenciálním i když mezi nimi i nadále probíhá vnitřní,neobyčejně dramatický zápas.

Důsledky,pokračující ve směru tohoto obratu,rozpracovává Klíma nejprve ve své beletristické tvorbě,jíž se s maximální intenzitou věnoval v letech 1906 - 1909. Odtud lze také ono ohromné úsilí o podmanění světa a nejvyšší umocnění člověka dobře rekonstruovat. Bůh,kterého jako metafysického vládce nad člověkem nechal zemřít již Nietzsche a kterého Klíma vzal další půdu pod nohama,když substanciálně vyprázdnil svět,objevuje se znovu na scéně,tentokrát jako sám člověk. Nikoli ovšem jako bůh,který sestoupil z nebes a stal se člověkem,aby ho spasil. Naopak člověk tu vstupuje na trůn,který se uvolnil po mrtvém bodu,a sám se stává bohem,vládcem nad světem i nad sebou samým. To je smysl Klímova " Egodeismu " a " Deoesence ".

Klíma se této myšlenky neleká,necouvá před ní zpět do náruče dobrotivého křesťanského Boha jako Dostojevskij;hrdě ji přijímá a domýšlí do důsledků v teorii - ale také v praxi. Filosofie a život jsou mu rovnocemi. Proto měl v takovém opovržení akademické filosofy a proto nejpříšernější trest osudu,jaký mohl postihnout hrdinu jeho románu,borgiovského nadčlověka Fabia,byl ten, že se stal po smrti v "pekle" profesorem morálky! Přežvykování vymlácených klasů bylo Klímovi nejpotupnější činností.

Psychické dispozice přímo předurčovaly Klímu, aby se stal filosofem typu Diogena,Empedokla,Sokrata nebo mudrců orientálních,pro než byla myšlenka hlavním životním zájmem.

" Po beletrii vrhl jsem se,poprvé soustavně,s vášní ještě větší,rázem na filosofickou praxi,s cílem : zabít všechno utrpení,dojít neměnného blaženého klidu filosofickým hledením na vše,suverénně komandovaným,zorganisovaným."

Konkrétně to znamenalo : ovládnout vůlí / " absolutně komandující vůlí " / své jinak anarchické a kontrole se vymykající duševní stavy,proudy asociací,vnější i vnitřní pocity a vjemy,excentricky se rozbíhající myšlenky,a dospět do stavu jakési filosofické extáze,v níž se celý tento rej duševních sil zastaví a jako v magnetick-

ém poli uspořádá do silokřivek směřujících k jedinému bodu : vědomí své božkosti, své suverenity, své moci nad tím, co je podstatou světa. Praxe indických myslitelů tu nepochybně byla silným inspiračním zdrojem, právě tak jako védská filosofie v některých teoretických pozicích. Pátek 13. srpna 1909 byl onen památný den, kdy Klíma došel k " nejsmělejší, nejstrašnější nejvyšší z myšlení, jež člověk kdy měl : být již v tomto životě v podstatě vskutku a cele a plně Deus, creator omnium! již zde v podstatě jednat, jak On jedná v nejryzejším svém stavu! a spolu poznání, že cíl tento, pro každého dosvadního člověka non plus ultra a šílenství, je zcela samozřejmý a dosažitelný ve smyslu mého apparentismu, existinismu.... - a ovšem egosolismu. "V nejtěžších duševních bojích usiluje o dasažení tohoto stavu po stovky dní, z nich jeden, Cholupický den, dramaticky a obsáhle líčí v dopisu svému příteli. Avšak přes četné dílčí úspěchy konečný " úspěch" se nedostavuje. " Boží praxe," deoesence, jak nazývá Klíma toto hledání, dospívá do kritické fáze :
" tři cesty byly teď přede mnou : pokračování v dosavadním : na konci jejím seděla pitvorně se šklebící Blbost; absolutní heroismus a Lhostejnost činu : na konci černě strměla Smrt; a provisorní návrat k lidskému. Rozhodl jsem se pro návrat k lidskému."

V souvislosti s prvním řešením, které tu Klíma naznačuje vnucuje se myšlenka na " nemoc", jíž svou deoesenční praxi také někdy charakterisuje, a klade se mimoděk otázka, zda skutečně nejde o jakési psychopatické stavy. Leč touto cestou lze se těžko dobrat filosofické podstaty těchto hlubinných stavů lidské mysli, stejně jako psychiatrické šetření neobjasní filosofickou podstatu Sokratova daimonu nebo estetickou podstatu fantastických vizí Hieronýma Bosche. Klímovy originální a strhující deskripce praktického egodeismu zůstanou ojedinělým svědectvím propastných hloubek ducha, na jejichž dně se šklebí nejen šílenství, ale také genialita. Druhá z naznačených možností

konce " boží praxe" byla logickým domyšlením absolutní svobody egodeisty : svobody ke smrti. Klíma o tomto řešení několik let skutečně uvažoval a několikráte byl již na pokraji rozhodnutí / v knize Boj o Vše /. To, že se nakonec rozhodl " pro návrat k lidskému ", nebylo nedůsledností z hlediska jeho doktríny, ale vítězstvím antropologické," existenciální " tendence jeho filosofie nad tendencí kosmologickou, esenciální. Nevzdávaje se pro budoucnost zcela deoesenční praxe, ale obraceje ji od introvertního " spočívání v sobě V-ůle " navenek k požadavku činu," božské Síly," dochází k závěru :

" I jinak je svět jen krásný a dobrý pro toho, kdo našel svou pevnou půdu a Sílu....Je něco nevýslovně nádherného už v tom, že je někdo vlastníkem existence...."

Souběžně s touto praxí formuluje Klíma i teoreticky v nové podobě své názory a zhruba kolem r. 1914 jim dává ucelený tvar. Dokladem tohoto jsou jeho filosofické listy - List o ilusionismu. Dostává tu definitivně teoretický výraz absolutně subjektivistická tendence, jejíž desetiletý vývoj jsme právě sledovali, a je pojmenována termínem " ludibrionismus". Stává-li se já bohem, pánem světa, pak může svou vůli světu vtiskovat. Ludibrionismus je nejzazší odpověď na otázku, co je svět :

" Svět je absolutní hříčkou své / rovná se Mé / absolutní Vůle - nebo prostě : Má hříčka je toto vše. Svět je to, co v každý okamžik já z něho míti chci."

Zde také dosahuje nové úrovně tendence, kterou jsme poznali u Nietzsche : staré metafysické kategorie pravda a leč, dobro a zlo jsou podřízeny vyššímu principu, není absolutní pravda, myšlení neboli skutečnost není sluhou logiky, logika i alogičnost jsou v služebném postavení, protože myšlení je hrou. Pojmy skutečnost, pravda, pravdivost a pravost byly jen pouty, jimiž
duch " chtěl podvázat křídla Psychy, obávaje se letu jejího do nekonečna - neurčita - neskutečna ". Ve hře má duch plné uspokojení, protože v ní

shledává absolutní jistotu,protože do ní ústí všechny kontradikce a nejistoty.Nyní dosáhnuv absolutní svobody,může duch diktovat,a to již v souhlase s logikou,neboť pouty,jež ho dříve svazovala může teď sám vše obejmout.Nic před ním není uzavřeno.Klíma dává své filosofii poslední charakteristikon : je omnismem,je panrealisací,nebo řečeno jinou terminologií : je absolutní otevřeností.To,co jsme se o Klímově filosofii dosud dověděli,mohou být stejně dobře prologomena ke každé příští " metafysice " jako její provedení a dovršení.S vrcholu na němž stanul očištěný,zářící duch,je všechno možné :
" Dokonce stanovit materialismus,dokonce i morálku.Prostě : vše je v mé filosofii zahrnuto,není doktríny,která by nebyla její součástí."
Čtenář méně znalý zákrutů filosofického ducha se může právem zeptat : kde je smysl toho všeho? Vždyť přece subjektivní idealismus je největším nepřítelem materialismu.Ano,ale hloupého,řekl by Lenin,a Marx dodává .... :
".....činná stránka,v protikladu k materialismu, byla rozvíjena idealismem."
Neplatí to bohužel jen o materialismus předmarxistickém,jak bylo dlouho všeobecně rozšířenou domněnkou.Také dialektický materialismus prožíval z různých příčin dlouhá období,kdy na " činnou stránku" téměř nebo úplně zapomínal.A tak není divu,že o vztahu ducha a hmoty vládla představa,kterou Klíma způsobem sobě vlastním formuloval v aforismus :
" Materialismus neboli svět jako lejno,z něhož se kouří - duch."
Avšak co jiného je tato " činná stránka " než člověk v bohatství svých určení.Klímova filosofie nezná nic jiného než člověka,lépe řečeno Absolutního Člověka.Je etrémním antropologismem.Tuto charakteristiku neoslabuje ani tvrzení o nesmrtelnosti ducha,které je pozůstatkem Klímova substancialismu,které připodobňuje jakési metempsychóze v rámci lidského rodu a které hájí argumenty,jež těžko obstojí i z jeho vlastního hlediska.Zdá se,

že je podržuje, byť za cenu nedůslednosti, právě proto, aby zdůraznil kontinuitu hrdého lidství, aby mohl napsat rovnici já je Já je Bůh je Volnost. / Teprve v závěru Vteřina a věčnosti z r. 1927, tedy tok před vlastní smrtí, tezi o nesmrtelnosti oslabuje a zdá se, že i opouští /. Stejný smysl má také Klímova destrukce objektu, jeho nejdůslednější skepse vůči vnějšímu světu, kterou označuje jako absurdismus a jež končí zjištěním: vše je ztraceno/ tím však je dán pravý počátek svobody člověka :

" Ale teprve ztratíme-li vše, můžeme vše získat - vesmír dobýt, Boha do okovů vrhnout....."

Zde je zdroj přesvědčení o ceně lidské existence. Člověk je tvor absolutně aktivní, tvořivý, aktivita, vědomá vůle, jeho podstatou. Aktivita, která tvoří svět a dává mu nejvyšší lidský smysl. To - to lidské je ovšem negací všeho otrockého, závislého asloužebného, je to lidství " egosolistní", bezmezně svobodné, nezávislé a nepokořitelné, podobné jen suverénnímu hrajícímu si bohu a volící svou angažovanost jen s vědomím vlastní volby a vlastní odpovědnosti. Je zřejmé, že se u Klímy setkáváme s podstatě jinou funkcí subjektivního idealismu - dá-li se zohoto označení, tolik zatíženého substancialismem, na jeho nauku vůbec použít, - než jakou uváděly dogmatické učebnice filosofie, které se přímo zaželnávaly křížem před tímto zvrhlým produktem " kněžourství". Klíma se staví na toto extrémní filosofické stanovisko z důvodů právě opačných : nechce, aby byl člověk loutkou v rukou božích, nechce, aby byl příčkou dějin a poměrů, a nechce ani, aby byl otrokem vlastní tělesnosti. Člověk musí být strůjcem svého osudu a pánem světa. Toto prométheovské gesto je průsečíkem, k němuž z opačných výchozích pozic dochází také humanistická tradice marxistická. A ve smyslu této tradice si může marxismus přisvojit Klímu jako kosmickou sondu věčného lidství. Není třeba široce rozvádět, čím je dána hranice Klímova postoje : člověk, jehož vůle produkuje jedině myšlenky, má přece jen užší rejstřík možností než člověk, jehož vůle si všestranně přisvo-

juje svět.Klíma zná praxi jen jako aktivitu myšlení,myšlenka je mu činem a pak jako jednotu filosofické myšlenky a jejího konkrétního prožitku,tj.života jako praktikování filosofie.Víme ovšem,že Klíma na nejvyšší formu této praxe,tj, absolutní bytí bohem již v tomto životě,permanentní decesenci,nakonec rezignoval,odsunul ji jako ideál do nedohledna a rozhodl se pro " provisorní návrat k lidskému ".Tím otevřel svého člověka světu a angažoval hb ve věcech lidských,ponechávaje mu však plně intence suverénního hráče a smysl pro fair play,jež jsou jeho jedinou výzbrojí v neustálých utkáních s nepoctivým protihráčem,jímž je úhrná faleš světa;představa člověka jako hříčky ve hře mocných sil
nebo jako diváka pouze famdícího této hře,což je v podstatě totéž,byla s filosofií hrdého lidství zásadně nesmiřitelná.A tím také ostatně v duchu svého omnismu,podstatně rozšířil dosah svého pojetí praxe.

Jak se tedy může egosolista vyrovnat se sociálními a politickými poměry?

" Ale přece obejmout i je,být hodně sociálním,politickým,chytrým!"

Důsledný individualismus nevylučuje socialitu, naopak je jejím předpokladem,neboť jen svrchovaně svobodný člověk může být základem opravdové společnosti.Z toho samozřejmě Klímovi vyplývá, že současná společnost taková není.Každý člověk stojí proto před zásadní volbou,jaký postoj vůči ní zaujmout,zda přijmout její morálku a pokořit se,nebo se postavit na odpor:

" Mravností zovu otrockou shrbenost pod panujícími názory a řády lidí bez těžiště,bez vůle,bez světlejší inteligence.Imoralismem, - volné,vztyčené,rozkazující,autonomní bytí sebou.Co z obého líbí se vám líp?Nestyďte se,vy,kteří tím druhým nejste,a řekněte,že to první.- egyptské hrnce s masem líp než krutá svoboda."

Filosofie společnosti a zejména dějin konkretisuje abstraktní dispozici Klímova člověka a určuje její zaměření.Klíma neklade otázku jakou formou změnit okamžitý stav společnosti,usiluje

především o změnu individuálního postoje a celkové změně ponechává dalekou perspektivu,avšak staví se důsledně za všechny síly,ideové i hmotové,jež mohou tuto perspektivu přiblížit nebo oživit.Vyslovuje se pro dělníky :

" Dělníci jsou dnes velmi skromní : chtějí pouze rovnost s buržoasií! - Měli by jí odplácet stejno stejným a jinak ji nenazvat než " chátra"!" / 1904 /

Vyslovuje se pro demokratičnost,protože národy usilující o sebezhodnocení musí usilovat i o demokracii,přičemž demokratičnost se nevylučuje s centrální mocí,popřípadě s diktaturou,prochází-li národ mimořádnou situací - dokonce " svobodou zove se tato reciprocita,je-li zdařená".Vyslovuje se pro sociální spravedlnost,a ačkoliv se nepovažuje za socialistu,nedomnívá se,že by jeho postoj byl se socialismem v rozporu, :

" Nejsem-li socialistou,Marx i Bakunin by as žasli,uzřít mé názory.Myslíte,že se to vylučuje?Ba ne,ani v politice,natož ve filosofii..."

Na Klímově filosofii společnosti se nejnázorněji dokumentuje pozemskost nejabstraktnějších výšek jeho nauky a aktualita jeho touhy po věčnosti.Jaroslav Kabeš kdysi výstižně přirovnal Klímův postoj k stanovisku táborských chiliastů,u nichž rovněž výše a věčnost kladených otázek mělo tento dvojí směr : vedla " nejen od reality tehdejšího světa,ale do odboje proti ní." Tato paralela,jak Kabeš také správně ukázal,je současně hlubinnou souvislostí,podstatným rysem českého filosofického myšlení,pro které je příznačná " jeho abstraktnost,nezemskost,protizemskost a zároveň tuhý smysl pro nejsyrovější realitu," které se v této podobě projevuje v jeho nejlepších představitelých a které je i rysem filosofie Klímovy a jeho filosofie českých dějin zvláště.Alternativu " egyptských hrnců" a " kruté svobody" stavěl Klíma i před národ.Obě byly skutečností českých dějin,první však v převaze;neboť základní vlastnost české duše je " ordinerní starostlivost o živobytí.Mrzká starostlivost ú-

ředníka,aby nebyl vyhozen ze služby;řvavá starostlivost sprosté ženy,tlačící se ve frontě na chléb co možná kupředu;syrová,surová,bestiálně vážná,nesmějící se,nesmějící se smát, - smích strhl by ji do propasti jako probuzení somnambula.....Její nuzná starostlivost,nejen nacionální, ale i privátní,je základním tónem českého písemnictví.Neuteče se jí,at utíká se třeba pod nebe Hellady,nebo do nebe samotného;poctivě koncipovaný český bůh byl by jen přeúžasný hospodář,který maje dva hektary,dvě krávy a deset dětí,zanášel by ve všemoci své ročně 5.ooo zlatých do spořitelny."

Služebničkování této duši je nejhorší službou,která může národu sloužit,leda do hrobu. Tam skončí také každá politika - a politika je výraz vlastní duchovní aktivity národa, - která ztratí smysl pro velikost,sílu a vznešenost.Velikost,sílu a vznešenost,vlastnosti hrdého člověka,tvoří také duchovní potenciál,jenž živí vnitřní oheň " planoucího národa" a jenž je tvůrcem všech hodnot duchovních i materiálních.V českém národě tento oheň zažehlo husitství.Husitská vítězství učinila Čechy " předmětem pověrečné hrůzy a náboženské úcty,nejproslavenějším z národů; - a i nejvlivnějším i dlouho potom : centem Evropy,Prahu největším a hlavním městem jejím,rezidencí císařů severu,a co více,jeho kultury.Ale především : vrhla celé lidstvo na nové a vyšší cesty, - jimi počínat by měl Novověk! Nebyla to renesance, ne rozumy Wickleffovy,Lutherovy aj,ne objevení Ameriky,co přivodilo velkou změnu : bylo to třesknutí táborských cepů!,neboť znamenalo Sílu,Vznešenost,nový Život! "Národ,zvláště malý,který tyto kvality ztratí,bude hrát ve světě roli " stejně smutnou jako písař přizvaný náhodou k hostině milionářů".Avšak národy hořící budou hrát " ve světě nutně prim,jako onen písař,kdyby házel mezi boháče bomby nebo byl aspoň obáván,že je házet může".Smyslem existence českého národa je,aby to čas od času činil,tak jako to dovedl v minulosti.

Inspirativní hodnota Klímovy filosofie dějin je nepopiratelná a to nejen svým vnitřním obsahem, ale i širšími teoretickými souvislostmi. Jako kladl maximální důraz na tvořivou aktivitu subjektu v poměru je světu, tak i zde zdůrazňuje tvůrčí úlohu politiky, specifického výrazu subjektu národa, v poměru k dějinám. Slabost mechanického determismu je silou Klímova voluntarismu. Takto pojatá politika je vědomým klademím společenských cílů, jež realisují obecné lidské prostřednictvím národní specifičnosti; je uvědomělou tvorbou osudu národa; vytyčováním odvážných perspektiv koncentruje duchovní síly národa a překonává živoření ze dne na den; dává národnímu charakteru pevný profil; vítězí nad fatalitou dějin a nekapituluje před " poznanou nutností"; svobodu bere do slastních rukou. Je ovšem jeden základní předpoklad této tvořivé politiky : tvořivé osobnosti. Jen s jejich pomocí může společnost překročit práh, který odděluje říši nutnosti od říše svobody.

Někteří interpreti Klímovy filosofie, ve snaze zdůraznit její význam, prohlašují ji za zcela nezařaditelnou a naprosto se vymykající dosavadním tradicím evropského myšlení, neuvědomujíce si, že ji touto vyjímečností činí šarlatánsky podezdřelou. Význam a specifičnost Klímovy filosofie může vyniknout naopak jen tehdy, zařadíme-li ji přes všechny interpretační potíže do historicko-filosofického kontextu a jeho vývojových tendencí. Pokusili jsme se podrobněji vymezit Klímův vztah k Nietzschovi jako k jednomu z nejdůležitějších předchůdců, přičemž jsme se museli pominout genealogii jiných vrstev Klímovy filosofie / např. vztah k indickému myšlení, evropské mystice, předsokratistům atd. /, které se z nedostatku místa, ale i z hlediska našeho interpretačního záměru jevily jako méně podstatné. Ze stejných důvodů nemůžeme provést konfrontaci Klímova stanoviska se stanovisky směrů, které se rozvíjely paralelně a které často hledaly odpověď na tytéž otázky / bergsonismus, pragmatismus, německá filosofie života /, nebo s mysliteli, s nimiž by srovná-

ní samo o sobě bylo významné / Stirner, Kierkegaard, Dostojevskij /. Musíme se omezit jen na naznačení souvislosti, k níž nás dovádí tendence, kterou jsme v Klímově filosofii sledovali, tj. vztah k existencialismu.

Svobodná existence v absurdním světě, tak by asi zněla první z řady paralel, jež lze vést mezi Klímou a existencionalismem. Klíma nezná ovšem soubor existenciálních pocitů vyvolaných tlakem skutečnosti dvou světových válek a nových forem moderní civilisace, z nichž se mimo jiné vyvozuje tragicky absurdní úděl lidské existence. Pokud tyto pocity zná a anylyzuje, vedou u něho spíše k představě groteskní absurdity světa : svět nestojí za to, aby byl brán vážně. Proto také Klímův člověk ještě může volit svobodu, nikoli být k ní odsouzen. A říká-li Sartre téměř klímovskými slovy " Lidská skutečnost je čiré úsilí stát se bohem," pak je za nimi třeba vidět tento rozdíl. Sartrův " egodeismus" je východiskem z nouze lidské existence, Klímův svobodnou hrou na troskách směšného světa. Jakmile bylo ovšem dosaženo čisté subjektivity jako jediné jistoty, pak již může být u obou vsazeno všechno na tvořivou aktivitu člověka a člověk může začít vytvářet autentický lidský svět nebo jej aspoň polidštovat vtiskováním lidských významů. Člověk může také provozovat hru se světem : také tento nietzschovsko-klímovský motiv se v některých proudech existencialismu blízkých dále rozvádí / např. E. Fink /. Extrémním domyšlením egosolidmu odpadl Klímovi problém, který je pro existencialismus jedním ze základních tj. odcizení. Klímův egodeista překonal odcizení jednorázovým aktem, destrukcí objektu a všech sil nad ním stojících, a dále žije již jen autenticky v " Sebeobjetí". Existencialistický člověk se permanentní sebeprojekcí neustále odcizuje a překonávání alience je jeho věčným úkolem. Klímův poněkud statický ideál nemá za patrona Hegela, odtud rozdíl. Dynamičnosti nabývá teprve oním "provisorním návratem k lidskému," tj. společenskému, kde ve styku se společenskou realitou je nucen

neustále podnikat destrukci odcizených konformním sil, chce-li realisovat svou představu o smyslu dejin. Svým sociálním zájmem je Klíma nejblíže francouzské větvi existencialismu, reprezentované Sartrem a Camusem, v jejichž pojetí lidské skutečnosti je stejně jako u Klímy skryta potenciální revolučnost. Jejich člověk, pohrdající vším nelidským a se sysifovským úsilím svobodně realisující autentickou lidskost, a Klímův hrdý člověk, diktující světu vznešené lidství, jsou rodní bratři. A byl-li učiněn návrh, aby Sartrův člověk se stal i bratrem marxistického proletáře, který svrhává okovy, aby mohl uskutečnit svou svobodu, a byl-li tento návrh vážně přijet, dostává se tím nad jiné významné satisfakce i člověku Klímovu.

+

Musíme požádat čtenáře za prominutí, že jsme až dosud provádělu s Klímou určitou vivisekci, zamlčujíce jednu podstatnou okolnost, která je pro pochopení jeho díla neméně důležitá než systemizující analýza jeho názorů. Míníme tím okolnost, kterou kdysi Šalda vyjádřil pregnantní charakteristikou " filosof-básník". Tím se ovšem nepoukazuje jen na skutečnost, že Klíma psal vedle svých traktátů a úvah také krásnou prózu. Poezie je totiž neodmyslitelná od jeho vlastního díla filosofického.

Klímova filosofie není filosofií utilitární; nelze ji redukovat na ideologii, metodologii nebo na návod k praktickému životu. Tyto prvky se z ní snad při troše násilí také dały izolovat, ale nechápal by celek Klímovy filosofie, kdo by to chtěl činit. Pro toho, komu svoboda ducha je " zbytečný luxus, neboť se nedá ani jíst, nedá ani se nastříhat na šaty, ani se nedá topit v kamnech, ani se jí nemůžeš přikrýt, je-li ti v posteli zima" / F.X.Šalda, pro toho je i Klímova filosofie skutečným danajským darem. Klímova filosofie je stejně jako umělecké dílo tvorbou, která vyrůstá z vlastních hlubokých vnitřních zážitků a zkušeno-

stí nebo i z jediného prazážitku a vytváří na jejich základě novou myšlenkovou skutečnost. V této skutečnosti, která je naplněna vnitřní dynamikou až k explozi, rodí se všechno z rozporů, logika je inspiruje alogičností, racionálno iracionálnem, myšlenka vzniká z myšlenky a je dováděna až k absolutně myslitelnému konci, nejvyšší lidská vznešenost vystupuje z nejhlubšího animálního bahna a všechno ti je osvobozující, jednotící a hybnou silou vůle zkomponováno v mohutný symfonický proud.

" Filosofie je poezie rozumu," charakterisuje Klíma tuto nejvyšší aktivitu lidského ducha a plně to platí i o jeho filosofii, stejně jako o všech velkých filosofických tvůrcích Platonem počínaje. Teprve uvědomíme-li si tento poetický rozměr Klímovy filosofie, získáme k ní všestrannější přístup a budeme je moci ocenit i jako estetický objekt.

Jako je poezie neodlučitelná od myšlenky, je i myšlenka neoddělitelná od poezie. Nechceme označit všechno, co Klíma v oblasti beletristiky vytvořil, za poetické v užším slova smyslu, i když jsou tam místa neobyčejné básnické intenzity. Vedle toho tam nalezneme i další, relativně samostatné aspekty, které rozvinuty, mohly by být manifesty mnoha směrů moderního umění. Avšak to hlavní a spojující, i když z našeho dnešního hlediska se to vždy jako hlavní nemusí jevit a budeme ochotni položit někdy položit důraz jinam, je přece jen myšlenka, tendence, a to ve smyslu, jak ji Klíma sám definoval :

" Tendenčnost je dobrá, je vznešená, tenduje-li se ke - vznešenému."

To je jediná služebnost literatury, kterou uznával, a to vznešené byly nejvyšší pojmy jeho filosofie. Klímova próza je povýtce filosofická.

Klíma nevidí v psaní beletrie své poslání. Jeho prózy vznikaly z vnitřního přetlaku, z puzení horečně pracující fantasie, ale také z rozkoše hry, z fabulační slasti, z touhy objevovat nejkrajnější polohy vědomí i podvědomí - a to všechno vztažené k myšlenkám, jež byly právě v centru jeho

poroznosti a jejichž nosnost jako by si na svých příbězích ověřoval. Téměř všechna jeho beletrie z vznikla v letech 1906 - 1909, v době až marnotratného tvůrčího ovzduší. Byly to desítky novel, několik romanet a několik románů. Z nich nejrozsáhlejší byl tzv. velký román, nazvaný předběžně Lidská tragédie a Boží komedie a rozvržený na 7 - 8 dílů, z nichž byla napsána asi polovina o rozsahu několika tisíc stran. V příběhu skupiny " nejvyšších lidí", plném zápletek a nejrůznějších odbočení, se tu líčí cesta hlavního hrdiny od džentlmena mayovského typu přes napoleónského titána a nietzschovského nadčlověka až k Egodeistovi/ zde je tu ukázka - Bouře se přehnala, Příšerný konec Fabiův a Bílá svině./. Český román další z velkých románů, jehož hrdina prodělává podobné proměny jako hlavní postava románu předešlého, je mimoto parodií na měšťácké politické poměry a převrácením měšťáckých morálních zásad způsobem, jenž je " plivnutím na vše, co se zvalo literaturou." Do této doby spadá i strhující novela Slavná Nemesis, symbolika věčné touhy po poznání tajemství života a smrti, které uniká, sotva je na dosah, a o trestu-vykoupení pro každého, kdo příliš hluboko do něho nahlédne. Tehdy vzniklo také romaneto Utrpení knížete Sternenhocha, které jediné spolu se Slavnou Nemesis ještě Klíma upravil v pozdějších letech do definitivní podoby. Většinu rukopisů z této doby však spálil, a to i ty, které se tehdy snažil uplatnit u nakladatele. Z fragmentů, které se dochovaly, můžeme soudit, že Klíma nikterak nepřehánět, napsal-li r 1908 o své tehdejší tvorbě v poněkud sebeironickém tónu : " V posledních dvou letech vychrlil jsem pro svou zábavu a zotavení fůru 'bel'letrie', desetkrát realističtější a hnusnější, než je Zola, 1ox fantastičtější než Hoffman, 1o x obscénnější než Casanova, 1o x perversnější než Baudelaire, 1ox cyničtější než Grabe, 1o x paradoxnější než Wilde, 1o x hrubší než Havlíček, 1ox účinnější prostředek k zvracení než Labyrinst světa a ráj srdce, krátce non plus ultra nemravnosti, zlotřilosti a bláznosvtví."

K beletrii se Klíma na krátkou dobu ještě vrá-

til za první světové války, kdy psal německy se svým přítele F. Bühlerem dadaistický román Putování slepého hada za pravdou / zde je opsaný úvod /, a pak již jen příležitostně.

Zdůraznili jsme filosofičnost Klímovy prózy jako její dominující znak. Skutečně například syžetovou osnovu mnoha próz z prvního období je traktování problému smrti a nesmrtelnosti, časnosti a věčnosti a s tím související problém bdění a snu, reality a iluze, tedy otázky, jejichž průkaznost si Klíma na své cestě za svobodným člověkem chtěl ověřit. Ovšem jako bohatství forem při tom jako " vedlejší produkt", vytvořil! Srovnejme jenom, jak je tato otázka podána ve třech číslech tohoto výboru : ve Slavné Nemesis se iracionální pocity a iluze až halucinační neustále konfrontují a vyvracejí racionální interpretací a banální realitou, takže čtenář je až do poslední stránky na pochybách o vyznění autorova záměru, v povídce Jak bude po smrti je promítnuta do ironicko-satirické polohy kafkovské " proměny", a v Bílé svini má převtělování Svaté Panny podobu přímé parodie na Klímovu vlastní nauku o nesmrtelnosti. Nebo požadavek umělecky využít "spojitých nádob " snu a skutečnosti provedl Klíma do důsledku ve své beletrii přes odlišnost filosofického stanoviska dávno předtím, než byl Bretonem vyhlášen. Před jeho škálou humoru, od černého až po absurdní, bledne originalita většiny současných autorů. Ve všech těchto, ale i četných jiných příkladech, jež nelze jednotlivě vypočítávat, nepůsobí Klíma básník jen nepřímo poetičností své filosofické myšlenky, nýbrž přímo svou vlastní básnickou potencí, projevující se ve formě jeho prozaických děl. Z tohoto hlediska se jeví jako velký experimentátor a revolucionář moderní prózy. Jeho programové vyznání z r. 1910 je dodnes naplňovaným postulátem :

" Umění je slastně opojené víření
v 'kráse' rozzářených - v krásu rozzářených - duševních stavů, stupňující se i k 'druhému viděním' snu a i k extási.... Pěstuju v bel! nejvolnější styl. Jest jen jeden duševní život bez

přehrádek;nenapadně mne oklešťovat jej.Beze vše-
ho vložím v prostřed tklivé pasáže nejabstrakt-
nější větu,vyjadřuje-li danou ideu stručněji,ne-
ž větu s oficielním bel.hávem,čerta se staraje,
působí-li to nehezky;bez rozpaků věnuju celou
kapitolu vztahům pojmů - 'pravda' a'jsoucnost'
a následující prašivě málo abstraktní naraci o
čtyřech dámách,coëujících současně na jedné pos-
leti se synem Eurovým.Jest mnoho druhů cennost-
i : filosofická,poetická,propagační,utilní - po-
čínaje od rady,jak zahřát si ruce,až k receptům,
jak zabít strach - esprit,sprostý humor,'fotogr-
afie' ze života chátry,detektivní napínavost -:
vše to má svou specifickou hodnotu,vše to má ně-
kde své místo - proč se omezovat?...Dosavadní f-
orma románu je těsná.Vytvoření naprosto volné,v-
še si dovolující jeho formy,nad níž zněl by vše-
de výsměšný smích suverénní,božské skepse,jest
jen'otázkou času'."

Ironií osudu žádný z Klímových románů,v nichž
jsou všechny tyto požadavky svrchovaně vtěleny,
ke škodě naší i světové literatury nevyšel,a vě-
tšina dokonce autorovým přičiněním nenávratně z-
anikla.A přece to byl,jak řekl Otokar Březina,
" rozený beletrista,snad jediný v celé Evropě.
Od něho čekám dílo,které bude první z nového um-
ění a které přijde tak,jako se ukazují červánky
na počátku dne : fantastické a plné barev."

Avšak nejen po formální stránce jeví se Klímo-
vo beletristické dílo jako převratné.Nesmírně
rozšířil i obsahový záběr prózy : zahrnul do
ní skutečný celý " duševní život bez přehrádek".
Klímova nevyčerpatelná fantazie podřídila este-
tické funkci i nejtemnější stránky lidské psýchy,
fysický i metafysický hnus a hrůzu,sadismus,bes-
tiálitu,satanismus,perverzi,paranoidní šílenství,
podvědomou iracionalitu se všemi slepými inst-
inkty,takže i nejotrlejší čtenář,zvyklý na novod-
obou " černou literaturu",se otřese,a pamětliv r-
ady Pavla Eisnera,nerad by viděl leckteré z těch-
to děl v rukou své dcery.Věškerá tabu,jež moder-
ní evropská literatura po desítky let nesměle o-

střelovala a jedno po druhém čas od času kácela, padají v Klímově díle všechna najednou, jakoby zasažena mohutnou salvou jeho fantasijního ohnostroje. Avšak jako ve filosofii jediným destrukčním aktem rozbil nadvládu objektu, aby osvobodil svého člověka, tak i ve své beletrii kácí všechna tabu, aby potom jako " orel vynesl ve spárech bláto do azuru" a tím je vysušil. Jen v tomto napětí mezi nejnižším a nejvyšším rodí se vznešený, hrdý člověk, jen v této křeči rodí se krása.

Vědomá vůle k vznešenosti je obloukem, který spíná racionální a iracionální v člověku, poezie je svorníkem, který spojuje beletrii a filosofii, vytvářejíc " negací a transformací nepřijatelné reality realitu touhy"/ Teige /. To obojí je poutem, které víže Klímu k tradici prokletých básníků, a spolu s nimi, ač opomenut, předchází, připravuje a v mnohém i naplňuje revoluci, která zbavila umění " konvenčních a tradičních etoestetických zábran, aby projev básnické myšlenky byl co nejsvobodnější" / Teige /, a která byla zatím v moderním umění nejvšestrannější a na marxistickém ideologickém základě / jak v poslední době prokázal R. Kalivoda / realisována surrealismem.

Klímovo dílo, jako díla všech tvůrců hodných toho jména, je nevyčerpatelné. Pokusili jsme se určitou interpretací naznačit jeho souvislost s dneškem. Jsme si vědomi, že jiný kontext a jiná doba přinesou jiné interpretace. To je však osud všech velkých děl, neboť myšlenka se v nich nezjevuje jako kostlivec ve školním kabinetu. Jejich poesie však přetrvává.

" Kdokoli přijde ke dveřím básnickým bez šílení od Múz, jsa přesvědčen, že bude dobrým básníkem již pouhou zanlostí umění, je sám nedokonalý a také básnické dílo rozumného zanikne před dílem šílících," říká Platónův Sokrates.

Obsah :

Chalupnický den	1
Utrpení knížete Sternenhocha	51
Co bude po smrti	125
Podivné příhody	139
Eterna	146
Příšerný konec Fabiův	149
Bílá svině	177
Putování slepého hada za pravdou	197
K denici mluví dryáda	210
Bouře se přehnala	214
Trvání po smrti	228
List ilusionismu a Ivanu Karamazovu	233
Spěch a dnešní lidstvo	241
Po oslavách Žižkových	248
Dopis ing. dr. A.Křížovi z 28.10.1913	253
Dopis ing. dr. A. Křížovi z 12.8.1916	259
Lidská statečnost	262
Policajtské nátury	265
V hospodě	268
K některým etickým příkazům	269
Nestravování dojmu	270
Svornost	272

Reflexe a pozorování 275
O některých předsudcích skoro nikdy nenapadaných 277
Sentence 286
Vlastní životopis 292
Josef Zumr: Filosof hrdé lidskosti 307